

REGIONÁLNY ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY OKRESU ILAVA

Realizované v rámci projektu OP ŽP z fondov EÚ/ERDF

November 2013

Generálny riaditeľ SAŽP: Ing. Martin Vavřínek

**Riaditeľ sekcie environmentalistiky
a riadenia projektov:** Ing. Martin Lakanda

**Vedúci odboru starostlivosti o ŽP,
environmentálnej výchovy a vzdelávania:** Ing. Andrej Švec

Koordinátor projektu: Ing. Marta Slámková

Projektový manažér: Ing. Mária Garčárová

Riešiteľský kolektív

Hlavný riešiteľ: Ing. Marta Slámková

Riešitelia: Eva Barčiaková
Ing.arch. Zdenka Brzá
Ing. Mária Garčárová
Ing. Marta Hajniková
Ing. Milan Hodas
Ing. Martin Lakanda
Marián Měrka
Bc. Tomáš Mičík
Ing. Andrej Švec
Ing. Beata Vaculčíková

Externí spoluriešitelia: Michaela Hermanová
Ing. Marek Garčár
Bc. Erika Igondová
PhD. Monika Janišová
RNDr. Richard Lazúr
Bc. Róbert Stanček
Mgr. Iveta Škodová
Ing. Michal Vyšinský

Konzultanti: Mgr. Sylva Mertanová
Mgr. Jana Smatanová

Autori fotodokumentácie: Ing. Rastislav Staník
Ing. Beata Vaculčíková
Bc. Tomáš Mičík

OBSAH

I. TEXTOVÁ ČASŤ

ÚVOD	4
1 PRÍRODNÉ POMERY	7
1.1 ABIOTICKÉ POMERY	7
1.1.1 Geomorfologické pomery	7
1.1.2 Geologické pomery	12
1.1.3 Pôdne pomery	17
1.1.4 Hydrologické pomery	27
1.1.5 Klimatické pomery	32
1.2 BIOTICKÉ POMERY	37
1.2.1 Rastlinstvo	37
1.2.2 Živočíšstvo	51
1.2.3 Biotopy	54
2 SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA	60
2.1 POĽNOHOSPODÁRSKA PÔDA	61
2.2 LESNÉ POZEMKY	64
2.3 VODNÉ TOKY A PLOCHY	68
2.4 ZASTAVANÉ PLOCHY A NÁDVORIA	69
2.5 OSTATNÉ PLOCHY	76
2.6 POZEMKY, KTORÉ SLÚŽIA AKO ÚČELOVÁ OCHRANNÁ POĽNOHOSPODÁRSKA A EKOLOGICKÁ ZELEŇ	77
2.7 PLOCHY VEREJNEJ A VYHRADENEJ ZELENÉ	79
3 ZHODNOTENIE VZŤAHU K ÚPN VÚC A DOTKNUTÝCH OBCÍ	81
4 POZITÍVNE A NEGATÍVNE PRVKY / JAVY V ÚZEMÍ	88
4.1 POZITÍVNE PRVKY A JAVY	88
4.1.1 Osobitne chránené časti prírody a krajiny a časti prírody pripravované na ochranu	88
4.1.2 Priemet Generelu nadregionálneho územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky	109
4.1.3 Prírodné zdroje	110
4.1.4 Významné krajinné prvky bez legislatívnej ochrany	117
4.2 NEGATÍVNE PRVKY A JAVY	120
4.2.1 Prírodné (prírodné) stresové faktory	120
4.2.2 Antropogénne stresové faktory	126
5 SYNTÉZA ANALYTICKÝCH VSTUPOV A HODNOTENIA	142
5.1 HODNOTENIE EKOLOGICKEJ STABILITY	142
5.2 PLOŠNÉ A PRIESTOROVÉ USPORIADANIE POZITÍVNYCH A NEGATÍVNYCH PRVKOV / JAVOV KRAJINE	144

5.3 HODNOTENIE TYPOV BIOTOPOV	146
5.4 REPREZENTATÍVNE POTENCIÁLNE GEOEKOSYSTÉMY	148
5.5 HODNOTENIE KRAJINNEJ ŠTRUKTÚRY	150
6 NÁVRH REGIONÁLNEHO ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY	152
6.1 NÁVRH PRVKOV RÚSES	152
6.1.1 Biocentrá	154
6.1.2 Biokoridory	161
6.1.3 Interakčné prvky	164
6.1.4 Ostatné ekostabilizačné prvky	165
6.2 NÁVRH OPATRENÍ NA ZVÝŠENIE EKOLOGICKEJ STABILITY KRAJINY	170
6.3 NÁVRH EKOSTABILIZAČNÝCH OPATRENÍ	171
6.4 NÁVRH PRVKOV RÚSES ODPORÚČANÝCH NA ZABEZPEČENIE LEGISLATÍVNEJ OCHRANY	175
Literatúra	176
Prehľad použitých skratiek	178
Zoznam tabuliek, obrázkov, grafov	180

Prílohy:

Doklad o schválení RÚSES

II. GRAFICKÁ ČASŤ

Mapa č. 1:	Súčasná krajinná štruktúra	M 1 : 50 000
Mapa č. 2:	Pozitívne prvky a javy	M 1 : 50 000
Mapa č. 3:	Negatívne prvky a javy	M 1 : 50 000
Mapa č. 4:	Návrh RÚSES	M 1 : 50 000

ÚVOD

Vypracovanie aktuálnej dokumentácie RÚSES pre okres Ilava bolo realizované v rámci projektu OPŽP „Podpora ochrany lokalít NATURA 2000 začlenením do celopriestorového systému ekologickej stability“. Projekt je prioritne zameraný na okresy, kde sa predpokladá výrazný hospodársky rozvoj a to v koridore diaľnice D1.

Nevyhnutnosť spracovania aktuálneho RÚSES vyplynula z dôvodov dynamických zmien v krajine. Súčasný stav krajiny sa za posledných 15 rokov výrazne zmenil. Budovaním technickej infraštruktúry sa sprístupnili nové územia pre investičný rozvoj a cestovný ruch, čím sa zvýšil tlak na zachovanie prírodných ekosystémov v územiach NATURA 2000 a dochádza k častejším stretom záujmov človeka a týchto území. Zachované ekosystémy a ekologické koridory, spájajúce jednotlivé centrá biotickej aktivity sú často vnímané ako prekážka realizácie hospodárskych a rekreačných aktivít.

V súčasnosti využívané dokumentácie RÚSES boli zhotovené v rokoch 1993 -1995. V priebehu posledných 15 rokov do systému ochrany prírody na Slovensku boli implementované európske smernice ochrany prírody (smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov, známa tiež ako **smernica o vtákoch** - Birds Directive a smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, známa tiež ako **smernica o biotopoch** - Habitats Directive), ktoré je potrebné uplatňovať vo všetkých dokumentoch ochrany prírody, medzi ktoré patrí aj RÚSES.

Aktuálny Regionálny územný systém ekologickej stability predstavuje dokument, ktorý odzrkadľuje všetky legislatívne zmeny ochrany prírody a krajiny, aktualizuje analýzu súčasného stavu krajiny a javov, ktoré vplývajú na zmenu krajiny a ekologickej stability. Významným výstupom sú definované regulatívy, ktoré po premietnutí do relevantných územnoplánovacích dokumentov budú usmerňovať činnosť človeka v krajine, čím prispievajú k zachovaniu lokalít NATURA 2000 v priaznivom stave a zároveň pomôžu zosúladiť plánované činnosti s potrebou ochrany lokalít NATURA 2000.

Hlavné ciele riešenia

- zvýrazní sa dôležitosť území siete NATURA 2000 v celoeurópskom kontexte;
- identifikujú a zmapujú sa bariéry biokoridorov vo voľnej krajine, brániace toku hmoty, energie a genetických informácií medzi jednotlivými územiami NATURA 2000, čím budú vytvorené predpoklady pre účinnú elimináciu týchto bariér a tým k zlepšeniu stavu území NATURA 2000;
- budú spracované dokumenty monitorujúce zmeny využitia krajiny a významných charakteristických črt krajiny;
- spracuje sa verifikovaný podklad pre rozhodovací proces využitia krajiny v okresoch, v ktorých je predpoklad masívneho rozvoja hospodárskych a investičných aktivít, čo preventívne zabráni zhoršovaniu priaznivého stavu biotopov a druhov, pre ktoré sú územia NATURA 2000 vyhlásené;
- posilní sa nový model ochrany prírody a krajiny zapracovaním území NATURA 2000 do územných plánov a územnoplánovacích podkladov;
- posilní sa inštitúcia ochrany prírody a krajiny vytvorením koncepcie zabezpečujúcej celoplošnú ochranu prírody a zachovanie biodiverzity v územiach.

Spôsob, obsah a rozsah spracovania úlohy

Dokumentácia RÚSES bola spracovaná v súlade s vyhláškou MŽP SR 492/2006 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Základné bloky dokumentácie ako i podrobnejšie členenie a obsah jednotlivých kapitol sú vypracované v zmysle *Metodických pokynov na vypracovanie projektov regionálnych ÚSES a miestnych ÚSES* (Izakovičová a kol., 2000) a *Metodických pokynov na vypracovanie aktualizovaných dokumentov RÚSES* (pracovný materiál SAŽP, Brezníková a kol., december 2009). Niektoré kroky však bolo potrebné modifikovať v závislosti na charaktere územia a výskyte niektorých špecifických javov.

Dokumentácia je rozdelená do hlavných blokov:

1. Prírodné pomery
2. Súčasná krajinná štruktúra
3. Zhodnotenie vzťahu k ÚPN VÚC a dotknutých obcí
4. Pozitívne a negatívne prvky/javy v území
5. Syntéza analytických vstupov a hodnotenie
6. Návrh regionálneho územného systému ekologickej stability

Grafickým výstupom analytickej časti je **Mapa č. 1 - Súčasná krajinná štruktúra** a súbor analytických obrázkov a schém.

Na základe analýz boli vypracované syntézové výstupy **Mapa č. 2 - Pozitívne prvky a javy**, **Mapa č. 3 - Negatívne prvky a javy** a súbor syntézových obrázkov a schém.

Najdôležitejším výstupom je **mapa č. 4 - Návrh regionálneho územného systému ekologickej stability**, kde sú priestorovo vymedzené regionálne a nadregionálne prvky RÚSES (biocentrá, biokoridory, ekologicky významné časti krajiny a genofondové lokality) a takisto ekostabilizačné opatrenia na zabezpečenie ekologickej stability a elimináciu jednotlivých negatívnych prvkov.

Začlenením všetkých území NATURA 2000 do regionálnych štruktúr ÚSES (biocentier a biokoridorov) a zadefinovaním ekostabilizačných opatrení bol dosiahnutý deklarovaný cieľ projektu - Podpora ochrany lokalít NATURA 2000. Praktická realizácia ochrany lokalít NATURA bude zabezpečená prostredníctvom implementácie regulatívov do záväzných častí územnoplánovacej dokumentácie na všetkých stupňoch.

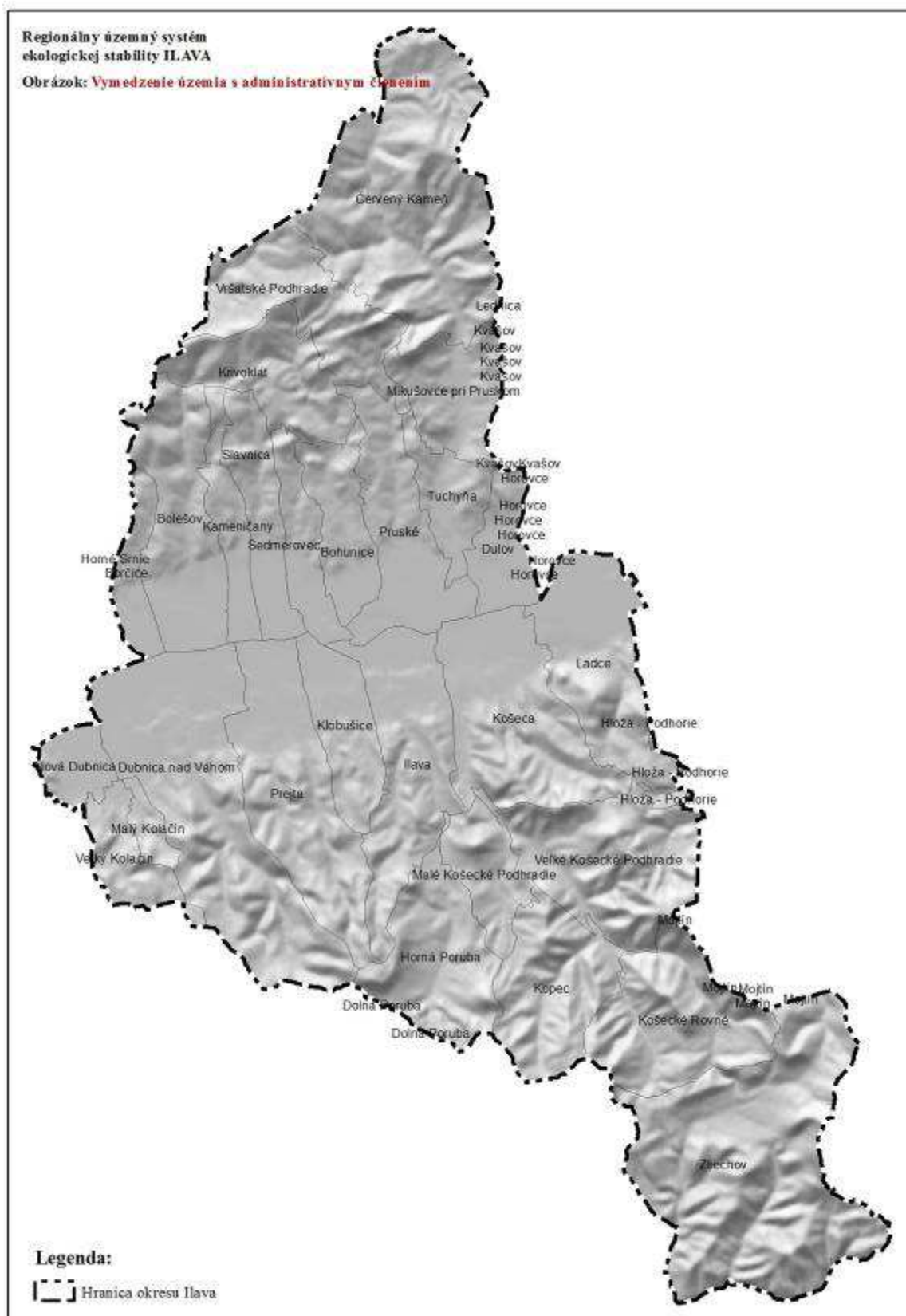
Vymedzenie a stručná charakteristika riešeného územia

Okres Ilava sa nachádza v severnej časti Trenčianskeho kraja. Na severe hraničí s Českou republikou, okrem toho s okresmi Púchov, Považská Bystrica, Žilina a na juhu s okresom Trenčín a Prievidza. Jadro okresu sa rozprestiera v Ilavskej kotline, ktorá je súčasťou Považského podolia. Odtiaľ vybieha na západ Bielych Karpát a na východ Strážovských vrchov. Najvyššie, 1213 m n. m. vystupuje územie na Strážove, najvyššom bode Strážovských vrchov. Najnižším miestom, 224 m n. m., je výtok Váhu z územia okresu. Okres Ilava má rozlohu 358 km² približne 60 434 (2013) obyvateľov.

Tab. č. 1: Zoznam obcí okresu Ilava

Bohunice	Mikušovce
Červený kameň	Sedmerovec
Horná Poruba	Vršatské Podhradie
Košeca	Borčice
Ladce	Dulov
Pruské	Kameničany
Tuchyňa	Krivoklát
Bolešov	Nová Dubnica
Dubnica nad Váhom	Slavnica
Ilava	Zliechov
Košecké Podhradie	

Obrázok č. 1: Vymedzenie územia okresu Ilava

1 PRÍRODNÉ POMERY

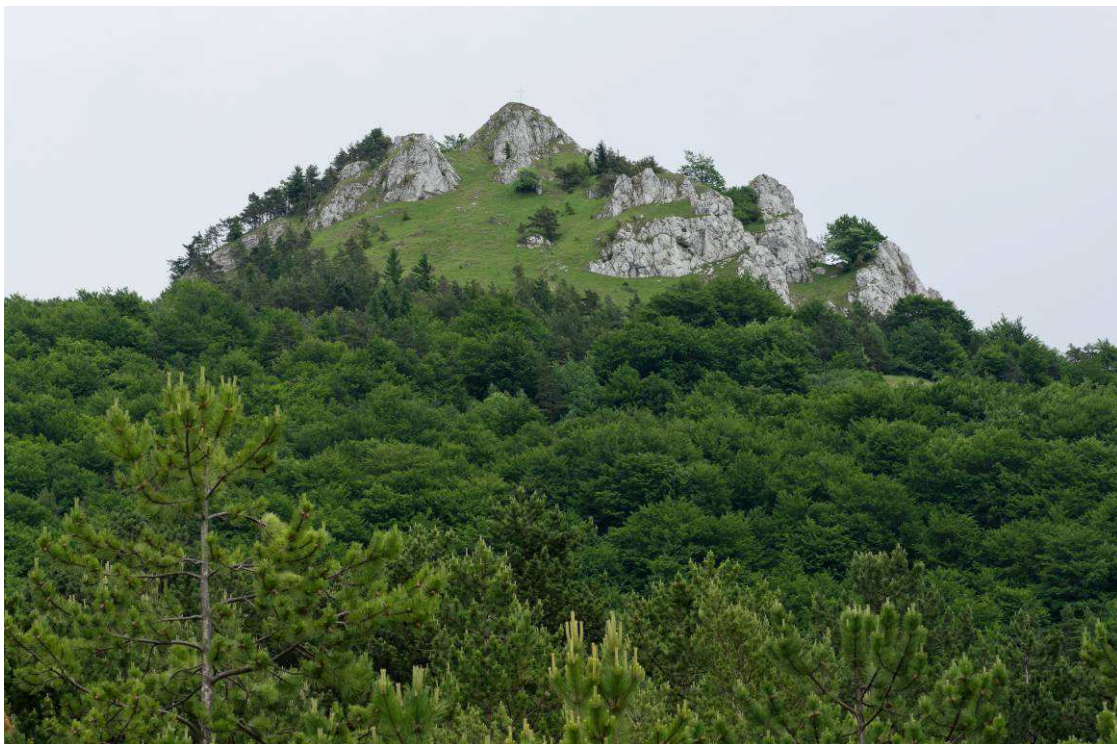
1.1 ABIOTICKÉ POMERY

1.1.1 Geomorfologické pomery

Podľa geomorfologického členenia Slovenska (Mazúr, Činčura, Kvitkovič 1980) patrí územie okresu Ilava v rámci **Alpsko-Himalajskej sústavy do podsústavy Karpaty, provincie Západných Karpát** a ich nasledovných geomorfologických jednotiek.

Tab. č. 2: Geomorfologické jednotky okresu Ilava

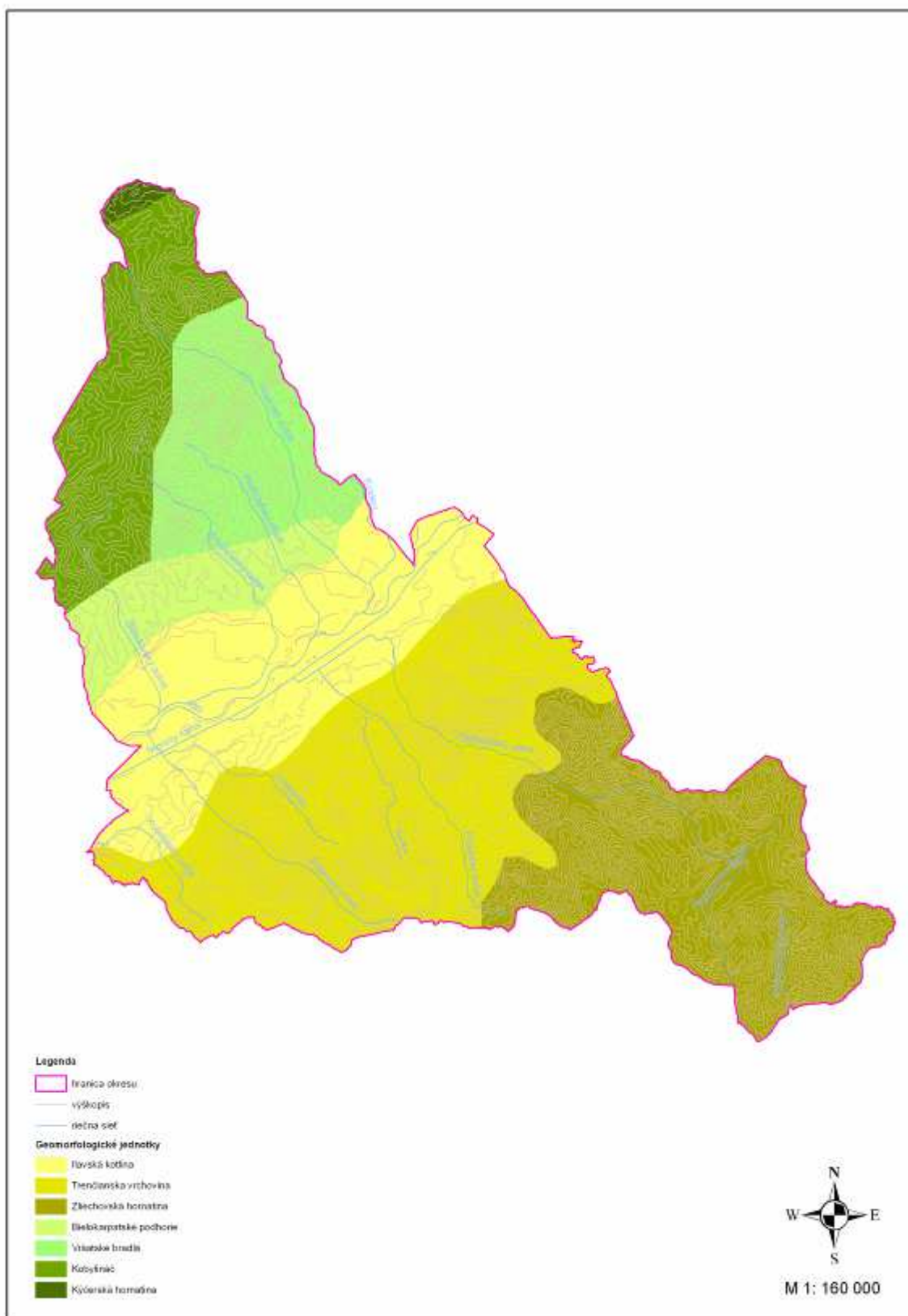
Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok	Časť
Vonkajšie Západné Karpaty	Slovensko-moravské Karpaty	Biele Karpaty	Vršatské bradlá	Vysoké Vršatce
				Vršatské predhorie
			Kobylnač	–
		Považské podolie	Ilavská kotlina	–
			Bielokarpatské podhorie	–
				–
Vnútoré Západné Karpaty	Fatransko-tatranská oblasť	Strážovské vrchy	Trenčianska vrchovina	Holázne
				Teplická vrchovina
				Butkovské bradlá
				Porubská brázda
				Butkovská brázda
				Strážov
		Zliechovská homatina		Belianska vrchovina
				Zliechovská kotlina
				Javorinka

Vápeč

Obrázok č. 2: Geomorfologické jednotky okresu Ilava

Biele Karpaty

Pozdĺž celého pohoria prechádza štátna hranica medzi Slovenskou republikou a Českou republikou. Rozoznávame tu dve základné tektonické pásma - na juhovýchodnom obvode úzky pruh bradlového pásma a na severozápadnom obvode pruh vonkajšieho flyšového pásma.

Prevažná časť územia leží v mierne teplej oblasti s krátkym mierne suchým letom a miernou zimou. Najchladnejším mesiacom je január, najteplejším júl. Pre členitý terén je typické tvorenie miestnych inverzií.

Hydrologicky patrí oblasť Bielych Karpát k povodiu riek Váh a Morava. Za rozvodnicu možno považovať hlavný hrebeň Bielych Karpát. Maximálne prietoky majú bielokarpatské rieky na jar, v dôsledku topenia snehov, atmosferických zrážok a nízkeho odparovania. V lete, až na výnimočné prívally, je napriek bohatým zrážkam hladina vodných tokov nízka v dôsledku vysokého vyparovania.

Z pôd v Bielych Karpatoch výrazne dominujú kambizeme, hojne sa vyskytujú pararendziny a rendziny.

K najpozoruhodnejším fenoménom Bielych Karpát patrí vegetácia práve pre svojou rôznorodosťou. Pre flóru Bielych Karpát je typické prelínanie sa teplomilnej a chladnomilnej vegetácie. Veľké bohatstvo, najmä lúčnych ekosystémov, bolo dôvodom na vyhlásenie slovenskej časti Bielych Karpát v roku 1979 za chránenú krajinnú oblasť – Chránená krajinná oblasť Biele Karpaty.

Vršatské bradlá patria do púchovského úseku bradlového pásma, ktoré v popisovanom území prechádza údolím Váhu. Severne od Ilavy, nad obcou Vršatské Podhradie vytvárajú mohutné vyvýšeniny nad okolitým reliéfom. V stredoveku na nich postavili hrad, z ktorého sú dnes už len ruiny. Dnes je Vršatec prírodná rezervácia, s rozlohou cca 0,824 km². Celkovo tu vystupujú dve bradlá. Vyššie z nich je bradlo Chmeľová 925,4 m n. m., ktoré je druhým najvyšším vrcholom Bielych Karpát, južne od neho je kóta Vršatec - Javorník 898 m n. m. Východne od Vršatských bradiel sa nachádza bradlo Chotúč, juhozápadne je vrch Krasin, severovýchodne Červenokamenské bradlo a Lednické bradlo.

Vršatské bradlá

Považské podolie zaberá stredný tok Váhu, približne od Žiliny po Nové Mesto nad Váhom. Na geologickej stavbe sa podieľajú predovšetkým pieskovce, siltovce, ílovce, íly, ale aj piesky a štrky. Fluvizeme sledujú koryto Váhu, ďalej sa vyskytujúce pôdy: kambizeme a rendziny. Celok veľmi bohatý na podzemnú vodu, dôvodom sú mohutné riečne akumulácie.

Podolie patrí do teplej oblasti, ktorá má viac ako 50 letných dní s maximálnou teplotou vzduchu 25° C a viac, s priemernou teplotou v júli 17 – 20° C.

Z floristického hľadiska sú pozoruhodné brehovité porasty riek, močiarne, lesostepné spoločenstvá.

Ilavská kotlina, podcelok Považského podolia, oddeľuje pohorie Bielych Karpát od Strážovských vrchov. Geograficky je ohraničená Púchovským a Trenčianskym prielomom Váhu, súčasne však tvorí hranicu medzi

Vonkajšími a Vnútnymi Západnými Karpátmi. Kotlina je eróžno-tektonického pôvodu, vznikla v tektonickej predispozícii eróznou činnosťou Váhu. Zaraďuje sa medzi nízko položené kotliny Slovenska, jej nadmorská výška nepresahuje 300 m, na nive Váhu 224 m. Vytvára dno Považského podolia a predstavuje poriečnu roveň kotlinovej plošiny.

Pre rovinaté územie je charakteristický reliéf rovín a nív s veľmi malou energiou a vyznačuje sa zväčša mätko modelovaným reliéfom.

Nadmorská výška terénu v sledovanom území sa pohybuje od cca 224 m n. m. – tok Váhu, po 1 213 m n. m. na Strážove, najvyššom bode Strážovských vrchov.

Strážovské vrchy, zastúpené Trenčianskou vrchovinou a Zliechovskou hornatinou, sú geologicky a tektonicky najkomplikovanejším celkom Západných Karpát. Nemajú hrebeň. Zlomami a tektonickými zníženiami sú rozčlenené na množstvo krýh. Z hľadiska geomorfológie nie sú Strážovské vrchy jednotné, ale vytvárajú niekoľko rôznych celkov. Najväčšia časť pohoria je vytvorená príkrovovo-vrásnenými mezozoickými komplexmi s rôzne odolnými horninami. V mäkkých horninách sa vytvorili erózne brázdy a kotliny s pahorkovitým reliéfom. Odolnejšie vápence a dolomity vytvorili miestami celé horské skupiny (Basky, Rokoš, Holazne, Vápeč).

Strážovské vrchy majú zložitú morfoštruktúru stavbu, výrazne sa uplatňuje vplyv hornín na georeliéf.

Z hľadiska geologického majú jadrové pohorie Strážovské vrchy mimoriadne pestré zloženie s typickou príkrovovou stavbou. Sú zachované všetky subtatranské príkrovy: križňanský, chočský a strážovský.

Kvartérny vývoj bol podmienený hlavne fluvialnou eróziou a svahovými pohybmi. Tieto pohyby boli podmienené najmä striedaním glaciálnych a interglaciálnych období, pričom v dôsledku erózie a akumulácie tokov vznikli najvýraznejšie formy reliéfu – údolia, nivy potokov, riečne terasy. Zvetralinové plášte – hlinito-kamenité delúviá boli soliflukčnými procesmi premiestňované do nižších polôh, na úpätia svahov a dná dolín.

Vodná erózia plošného charakteru postihuje hlavne odlesnené časti terénu, využívané ako orná pôda, pri určitej sklonitosti. Eróziou sú postihované svahy sklonitosti nad 7 stupňov, pri 12 stupňoch už často nadobúda veľkú intenzitu.

Strážovské vrchy

Základné typy eróžno - denudačného reliéfu so základnými morfoštruktúrami (od SZ na JV)

- Hornatinový reliéf
Zlomovo – vrásové štruktúry flyšových Karpát
- pozitívne vysoko vyzdvihnuté blokové štruktúry - najvyššie územia na SZ okresu.
- Vrchovinový reliéf
Zlomovo – vrásové štruktúry flyšových Karpát
- prechodné mierne vyzdvihnuté morfoštruktúry vrchovín a pahorkatín – nižšie územia na SZ okresu.
- Reliéf pedimentových podvrchovín a pahorkatín
Morfoštruktúrne depresie peripieninského (pribradlového) lineamentu
- negatívne a prechodné vrásovo-blokové a šupinové štruktúry – SZ od údolia Váhu.

- Reliéf rovin a nív
Morfoštruktúrne depresie peripieninského (pribradlového) lineamentu
- negatívne a prechodné vrásovo-blokové a šupinové štruktúry - údolná niva Váhu.
- Vrchovinový reliéf
Vrásovo-bloková fatransko-tatranská morfoštruktúra
– pozitívne morfoštruktúry: hraste a klinovité hraste jadrových pohorí.
- Reliéf erózných brázd
Vrásovo-bloková fatransko-tatranská morfoštruktúra
- pozitívne morfoštruktúry: hraste a klinovité hraste jadrových pohorí – svahy Strážovských vrchov.
- Hornatinový reliéf
Vrásovo-bloková fatransko-tatranská morfoštruktúra
- pozitívne morfoštruktúry: hraste a klinovité hraste jadrových pohorí – najvyššie partie katastra na JV.

Charakteristika jednotlivých typov reliéfov:

Roviny - rovinný až nepatrne zvlnený reliéf; sú naše najrozšírenejšie územia, zaberajú 22,5 % rozlohy štátu. Vznikli v nížinách a stredohorských kotlinách ukladaním riečnych a eolických sedimentov.

Pahorkatiny - mierne až stredne zvlnený reliéf; majú reliéf so širokými chrbtami, úvalinami a úvalinovými dolinami. Zaberajú 18,4 % rozlohy štátu. Vznikli hlavne na slabo spevnených a menej odolných horninách na styku pohorí a nížin a v kotlinách.

Vrchoviny - typ povrchu s členitým reliéfom. Vyskytuje sa napríklad v nižších stredohoriach.

Strážovské vrchy

1.1.2 Geologické pomery

Územie okresu Ilava budujú štyri základné stratigrafické jednotky – neogén, krieda a paleogén vonkajších Karpát, mezozoikum a paleogén bradlového pásma a mezozoikum vnútorných Karpát.

Neogén

(široká niva Váhu – Považské podolie)

- sivé a pestré íly, prachy, piesky, štrky, slojky lignitu, sladkovodné vápence, polohy tufitov (kolárovske a volkovské súvrstvie).

Krieda a paleogén vonkajších Karpát

(najvyššie partie Bielych Karpát)

- ílovce, pieskovce s glaukonitom, slieňovce (bystrické a vychylovské vrstvy)
- červené ílovce (ondrášovské a lopenické vrstvy)
- pieskovce, ílovce, drobnozrnné zlepenice (javorinské vrstvy)
- pieskovce, piesčité ílovce: flyš (rajkovecké vrstvy)
- pieskovce, piesčité ílovce: flyš (svodnické a nivnické súvrstvie).

Mezozoikum a paleogén bradlového pásma

(svahy Bielych Karpát)

- pieskovce, ílovce a zlepenice (jarmutské a pročské vrstvy)
- ílovce, slieňovce, pieskovce a zlepenice (sférosideritové a upohlavské vrstvy)
- pestré slieňovce (couches rouges)
- vrstevnaté ílovité vápence a rohovcové vápence (pieninské súvrstvie)
- škvornité, krinoidové a hľuznaté vápence (čorštýnska sekvencia)
- vápnité pieskovce, škvornité a hľuznaté vápence, radiolarity (kysucká séria)
- piesčité, krinoidové, rohovcové a hľuznaté vápence (drietomská a manínska sekvencia)
- pestré ílovité bridlice a pieskovce (karpatský keuper).

Mezozoikum vnútorných Karpát

(Strážovské vrchy)

- vrstevnaté ílovité vápence, slieňovce a brekcie
- piesčité a škvornité vápence, radiolarity, hľuznaté vápence (panvový vývoj liasu)
- piesčité a krinoidové vápence, vyššie radiolariové a hľuznaté vápence
- pestré ílovité bridlice, pieskovce a dolomity (karpatský keuper)
- hlavné dolomity, lokálne vápence (oponické) a bridlice
- tmavosivé ílovité bridlice a pieskovce (lunzske vrstvy)
- gutensteinské vápence a ramsauské dolomity
- tmavosivé gutensteinské vápence, dolomity a rohovcové vápence (reiflinské)
- vápence (gutensteinské, steinalmské, wetersteinské, reiflinské) a dolomity
- pieskovce, slieňovce, ílovce (porubské súvrstvie)
- vrstevnaté rohovcové, čiastočne ílovité vápence (lučivnianske súvrstvie).

Biele Karpaty

Slovenská strana Bielych Karpát je súčasťou Vonkajších Západných Karpát. Rozoznávame tu dve základné tektonické pásma - na juhovýchodnom obvode úzky pruh bradlového pásma a na severozápadnom obvode pruh vonkajšieho flyšového pásma.

Flyšové pásmo

Typické flyšové horniny budujú najmä najvyššie partie Bielych Karpát. Flyš vzniká pri horotvorných procesoch, tvorí hrubé monotónne súvrstvie pieskovcov a ílovitých bridlíc. Vznikal pravdepodobne pri opakovaných podmorských zosuvoch, keď sa pri pobrežiach zvrhli veľké masy piesku a bahna, pričom sa v hlbších častiach panvy usadzoval najprv hrubší piesok, potom jemnejší a nakoniec kal, o čom svedčí stupňovité zvrstvenie jednotlivých lavíc. Skameneliny sú vo flyšovom pásme zriedkavé. Celková mocnosť súvrstvia vo flyšovom pásme Bielych Karpát je 5 - 7 km. O podloží flyšového pásma sú k dispozícii len nepriame údaje, napr. z veľkých vápencových šošoviek, odtrhnutých z podložia pri presúvaní sa flyšových príkrovov. Takýmito šošovkami sú bradlá jurských vápencov.

Bradlové pásmo

Tvorí ho úzky dlhý pruh tiahnuci sa od Podbranča na Myjave cez údolie Váhu k Žiline, odtiaľ pokračuje ďalej východným smerom až na Zakarpatskú Ukrajinu. Rozdeľuje Západné Karpaty na dve časti, na pásmo Vonkajších a na pásmo Vnútorých Karpát. Šírka bradlového pásma je obyčajne len pár kilometrov. Najväčšiu šírku (cca 15 km) dosahuje na Považí medzi Púchovom a Považskou Bystricou.

Bradlové pásmo rozdeľujeme na čornštýnsky, pruský, kysucký, drietomský a klapský vývoj. Každý má odlišný vrstevný sled.

Čornštýnsky vývoj je situovaný pri Podbranči, Myjave, Hornej Súči a na Vršatci. Tvoria ho plytkovodné, svetlošedé a červené vápence a hľuznaté vápence.

Pruský vývoj tvoria prechodné vrstvy medzi kysuckým a čornštýnskym vývojom. Zistený je medzi Podbrančom a Turou Lúkou a v okolí Pruského. Typické horniny sú tmavé ílovce a pestré slieň.

Vrstvy kysuckého vývoja sa najviac podieľajú na skladbe bradiel Vršatca. Tvoria ho lavicovité vápence, škvrnitú slieň, škvrnitú vápenatú bridlicu a pieskovce.

Drietomský vývoj je rozšírený v okolí Drietomy. Pozostáva prevažne z pestrých bridlíc, zlepcov, dolomitov a vápencov.

Klapský vývoj je tvorený flyšom, leží na juh od drietomského vývoja. Na jeho zložení sa podieľajú vápnité pieskovce, slieň a zlepenec.

Považské podolie - Ilavskú kotlinu budujú horniny bradlového pásma, neogénne a kvartérne sedimenty. Zo štruktúrno-geologického hľadiska ju zaraďujeme do neogénnych kotlín. Neogénne sedimenty (piesky až zlepenec, slieňité íly) sú spodnomiocénneho veku, pliocénne nadložné sedimenty tvoria hlavnú výplň kotliny. Jedná sa najmä o riečno-jazerné štrky a piesky so šošovkami ílov, dosahujúce mocnosť súvrstvia do 100 m. Ilavská kotlina bola v neogéne zaliata morom, čoho dôkazom sú neogénne štrky, na ktoré sa po ústupe mora usádzovali štrky Váhu. Neogén je prekrytý riečnymi náplavami Váhu a jeho prítokov.

Pozdĺž toku Váhu je niekoľko stupňov riečnych terás. V Ilavskej kotline sa nachádzajú terasy s povrchom vo výške 5 – 7 m, 12 – 15 m, 20 – 25 m a 60 – 70 m nad Váhom. Na nízke a stredné terasy naniesli potoky zo Strážovských vrchov náplavové kužele, ktoré boli neskôr zakryté nánosmi spraší a sprašových hĺn, uložených hlavne vo výmle.

Nízky a stredný terasový stupeň kvartérnych sedimentov, tvorených fluvialnou štrkovo-pieskovou vrstvou, ktorá je prekrytá hrubšou vrstvou hĺn a aj nižšou vrstvou eolických sedimentov spraší (výskyt úrodných polí) a proluvialnych sedimentov tvorených hliníťmi až hlinito-piesčítymi štrkami, má v doline Váhu z praktického hľadiska najväčší význam. Nízka terasa poskytuje zo svojej 10 – 15 m hrubej štrkovej akumulácie kvalitný stavebný materiál a mnoho pitnej vody. Aj stredné terasy umožňujú hĺbením studní získať vodu. Mesto Ilava vyrástlo na strednej akumuláčnej terase.

Z nerastných surovín majú význam spraše a sprašové hliny a štrky aluvialnej nivy Váhu.

Kvartérny pokryv v oblasti členíme z genetického hľadiska na riečne sedimenty a na svahové sedimenty. Z celkovej škály najväčšie rozšírenie majú rôzne druhy deluvialnych sedimentov holocénneho veku – sutiny, svahoviny a ich kombinácie.

Na brehoch potokov sa nachádza ako pokryv hliná ílovito-piesčítá s úlomkami. Hliná má charakter deluvialnych a čiastočne eluvialnych sedimentov s granulometrickým zastúpením prachovitých častíc, menej ílovitých a piesčítých a tiež úlomkov suty. Štrk piesčítý sa vyskytuje v koryte potokov. Jeho hrúbka je nepravidelná.

Kvartérnymi horninami je tvorená hlavne najnižšia časť katastra. Jedná sa o riečne sedimenty Váhu reprezentované fluvialnymi štrkami, a piesčítymi štrkami. Blízke povodie Váhu je lemované proluvialnymi a piesčítymi hlinami vyšších nivných náplavových kužeľov a deluvialno-proluvialnými hliníťmi formujúcimi dejekčné kužele. Vek týchto hornín sa stratigraficky odhaduje na pleistocén až holocén. Najmladšími horninami sú proluvialne hliny a piesčité hliny s úlomkami nivných náplavových kužeľov, ako aj fluvialne hliny, piesčité hliny s úlomkami hornín a štrkové hliny súčasných dolinných hĺn. Na niekoľkých miestach pri Váhu sa vyskytujú antropogénne navážky a haldy.

Strážovské vrchy

Strážovské vrchy sú geologicky a tektonicky najkomplikovanejším celkom Západných Karpát, morfoštruktúrnou osobitosťou je nedostatok jednotnej klenby charakteristickej pre ostatné jadrové pohoria. Zlomami a tektonickými zníženinami sú rozčlenené na množstvo krýh.

Z petrografického hľadiska tvoria hlavnú časť Strážovských vrchov druhohorné usadené horniny, predovšetkým vápence a dolomity, v menšej miere bridlice, slieň a pieskovce. Na území Strážovských vrchov sa vyskytujú všetky príkrovové jednotky Vnútorých Západných Karpát.

Pohorie vytvárajú tvoria rozličné tektonické jednotky (križňanský, manínsky, chočský a strážovský príkrov). V častiach pohoria budovaných karbonátovými horninami sa vyskytuje viacero krasových oblastí s množstvom menších jaskýňných útvarov.

Územie medzi Váhom a zdvíhajúcimi sa svahmi Strážovských vrchov má pomerne jednoduchú geologickú stavbu, v ktorej dominujú rôzne druhy karbonatických hornín Strážovského, chočského a križňanského príkrovu.

- fluvialné sedimenty Váhu - niva riek
- eolické sedimenty: spraše - vápnité, sprašové hliny - nevápnité územie medzi Váhom a pohorím - vlastné zastavané územie

Strážovské vrchy - chočský a strážovský príkrov:

- organogénne vápence
- lunzské vrstvy - bridlice, pieskovce
- stredno a vrchnotriasové dolomity
- tmavosivé vápence aniského veku

Strážovské vrchy – križňanský príkrov:

- alb - cenoman: slieň, vložky pieskovcov, hojnejšie pieskovce
- titón - neokom: slieňité vápence a slieňovce

Odrazom zložitého geologického i geomorfologického vývoja územia je i jeho riečna sieť a množstvo prameňov. Strážovské vrchy sa vyznačujú vynikajúcou kvalitou podzemných vôd, čoho výsledkom bolo ich vyhlásenie za chránenú vodohospodársku oblasť.

Keďže prevažná časť Strážovských vrchov je budovaná vápencami, viažu sa k nim aj krasové javy. Máme tu rozsiahle krasové oblasti ako Mojtiňský kras, či kras v okolí Strážova. Stretávame sa s podzemnými ale i povrchovými formami krasu. Z povrchových sa tu vyskytujú krasové jamy, škrapy (možno nájsť na Hrubej Kačke, vrchole Bosmán) a z podzemných jaskyne a priepasti. V Strážovských vrchoch evidujeme cca 200 väčších i menších jaskýň. Väčšina z nich je ťažko dostupná a v niekoľko málo z nich sa zachovala i ojedinelá sintrová výplň v podobe rozličných kvapľových útvarov.

Geodynamické javy

V rámci prieskumu určitého územia medzi geodynamické javy zaraďujeme predovšetkým:

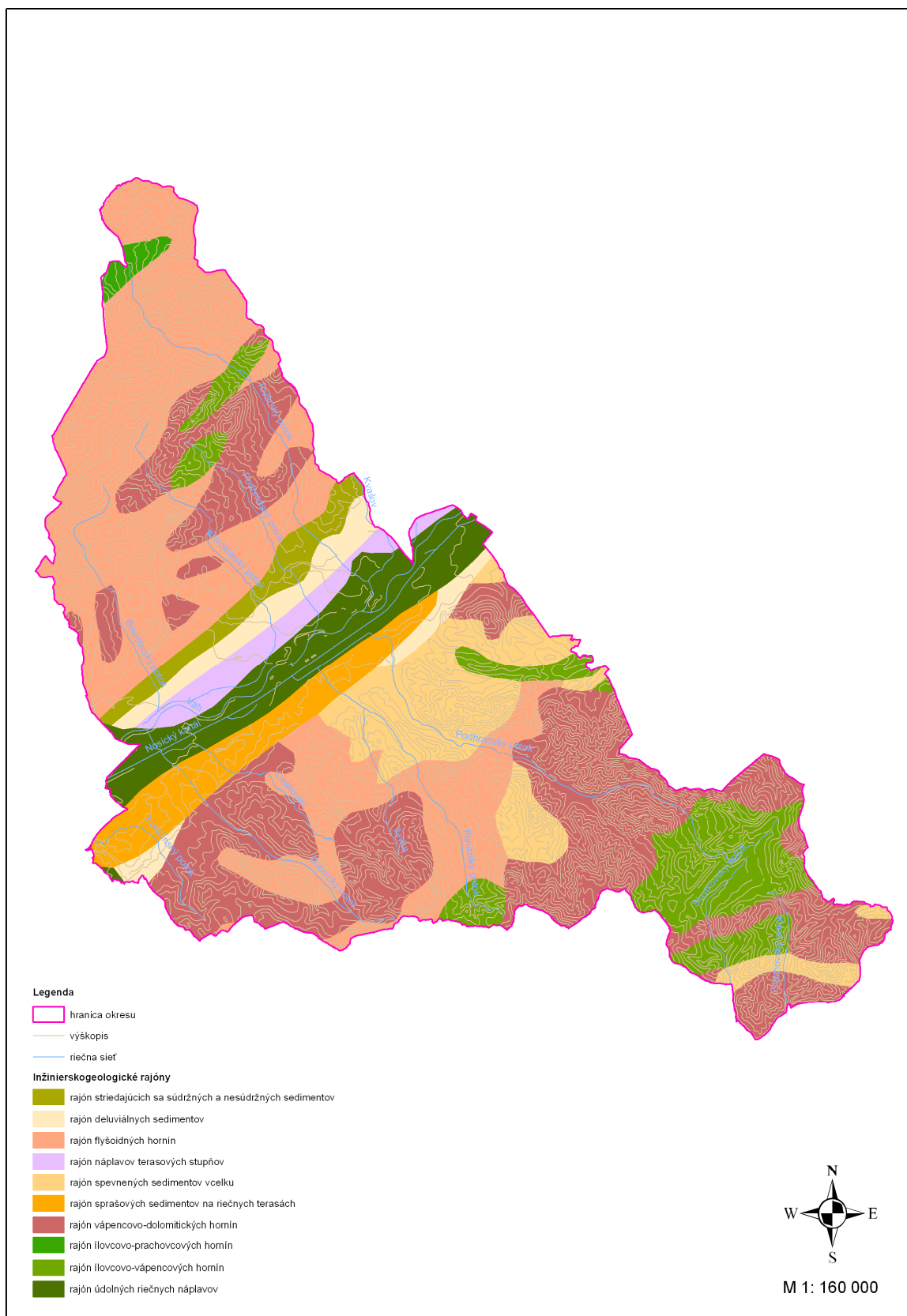
- areály výskytu geodynamických javov rôznych typov a aktivity – zosuny, erózne výmole, veterná erózia, fluvialné procesy, kras),
- vyznačenie aktívnych zlomových porúch, zlomy seizmoaktívne,
- izoseisty a epicentrá zemetrasení.

Geodynamické javy ako rozhodujúce súčasné reliéfovotvorné procesy spôsobujú zmeny štruktúry horninového prostredia, pôd, reliéfu a hydrogeologických pomerov, ako aj celkovú zmenu kvality životného prostredia. Eolické procesy sú spôsobené rušivým vplyvom vetra, v riešenom území sú zanedbateľné. Mnohé z nich môžu byť vyvolané alebo aktivizované aj činnosťou človeka.

Človek svojou činnosťou vytvára priamo nielen rôzne tvary reliéfu, ale významne ovplyvňuje i geodynamické javy. Antropogénne tvary závisia od druhu aktivity a od charakteru pôvodného reliéfu, na ktorom sa táto realizuje. Pri výstavbe ciest, železníc alebo vodných nádrží vznikajú často lineárne pretiahnuté formy - zárezy, násypy, valy, hrádze. Hlavné zárezy do svahov môžu spôsobovať nestabilitu územia a následne početné zosuvy. Na zásahy do územia je veľmi citlivé flyšové pásmo, budované pravidelne sa striedajúcimi ílovcami a pieskovcami. Po nasýtení nadložných vrstiev vodou nad ílovcami ľahko dôjde pri podrezaní svahu k pohybu horninových más. Plochy zvlášť náchylné k zosuvom sú vyznačené na grafickej prílohe „Zosuvné územia“.

Obrázok č. 4: Inžiniersko-geologická rajonizácia okresu Ilava

1.1.3 Pôdne pomery

Charakteristika pôdných typov okresu Ilava

Výsledkom pôsobenia špecifickej kombinácie pôdotvorných činiteľov na danom mieste je rozvoj špecifických pôdotvorných procesov vedúcich k vzniku pôd s rovnakými alebo podobnými vlastnosťami a s charakteristickým usporiadaním pôdných horizontov - pôdnym profilom. Pôdny typ predstavuje súbor pôd s príbuznými vlastnosťami ktorý je charakterizovaný špecifickým usporiadaním pôdných horizontov. Jednotlivé pôdne typy sa vyčleňujú podľa dominantných pôdotvorných procesov ktorými vznikli. Fyzickým prejavom pôdotvorných procesov je prítomnosť príslušného genetického pôdneho horizontu v pôdnom profile, ktorý slúži ako základný diagnostický znak pre určenie pôdneho typu. Pôdne typy sú základnou taxonomickou jednotkou používanou pri mapovaní pôd. Informácia o výskyte a rozšírení pôdných typov predstavuje základnú pedologickú informáciu o krajine.

Nižšou taxonomickou jednotkou je pôdny subtyp. Subtypy sa vyčleňujú na základe prítomnosti znakov aj vedľajšieho pôdotvorného procesu (napr. luvizem pseudoglejová - hlavný pôdotvorný proces je ilimerizácia, vedľajší oglejenie) a spravidla predstavujú prechodné jednotky medzi pôdnymi typmi.

Špeciálnou taxonomickou jednotkou používanou v systéme bonitácie pôd SR je Hlavná pôdna jednotka (HPJ). HPJ predstavuje účelové zoskupenie pôd rovnakej alebo podobnej kvality, vymedzuje sa najčastejšie na úrovni pôdných subtypov a ich kombinácií, niekedy aj substrátu, hĺbky pôdy, textúry a obsahu skeletu. (Nižšou taxonomickou jednotkou bonitácie pôd je Bonitovaná pôdno-ekologická jednotka - BPEJ, rozšírená o charakteristiku stanovištných podmienok - informácií o klíme a reliéfe. Údaje o BPEJ sú pre účely charakterizovania pôdných pomerov na úrovni okresu príliš podrobné).

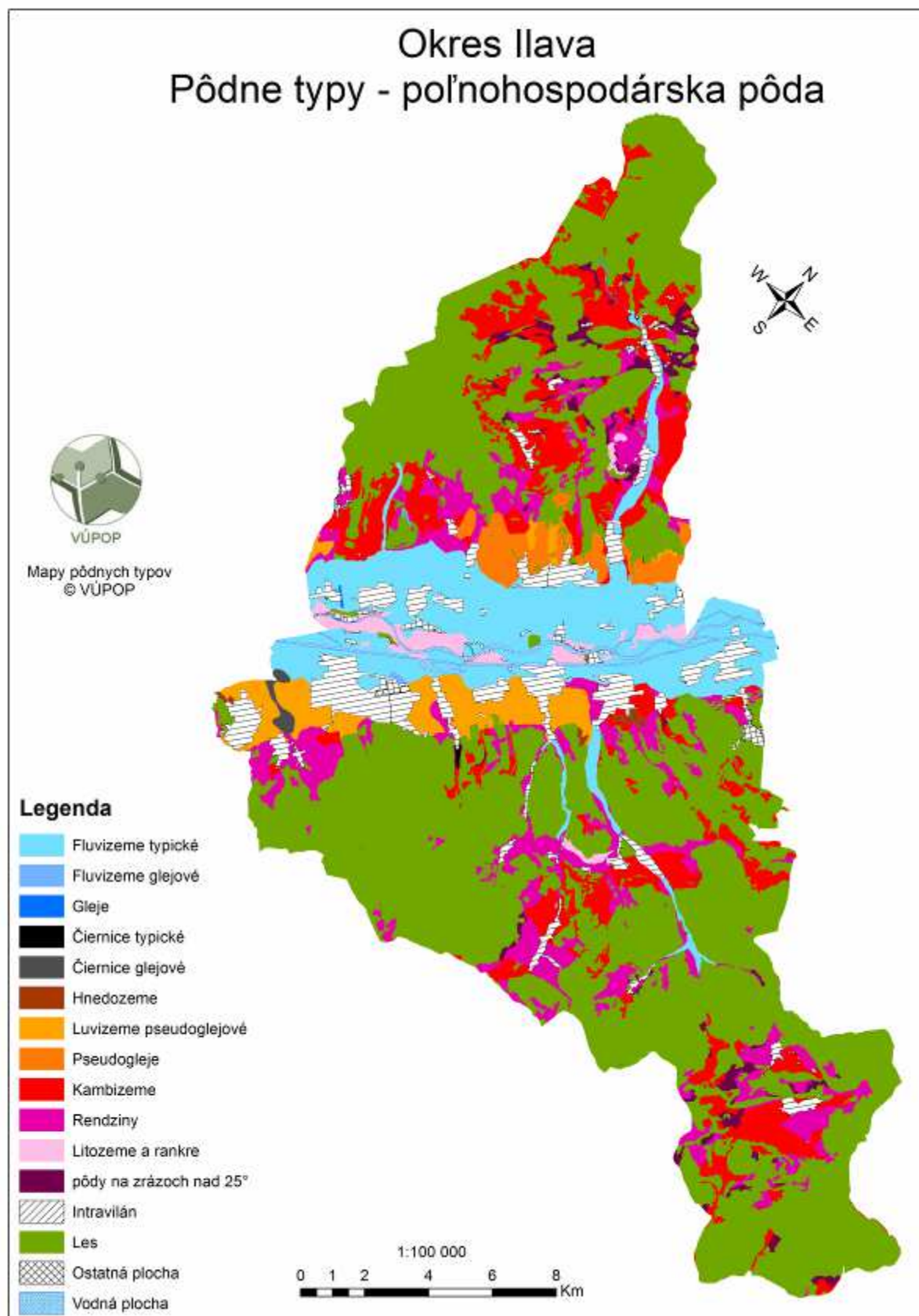
Prehľad o hlavných pôdných jednotkách (HPJ) v záujmovom území je spracovaný podľa Bonitačného informačného systému pôd SR (zdroj VÚPOP Bratislava). Údaje o zastúpení jednotlivých pôdných typov a ich rozšírení na poľnohospodárskej pôde okresu (viď mapa) sú odvodené od zatriedenia pôd do HPJ.

Tab. č. 3: Prehľad pôdných typov okresu Ilava

Pôdny typ (subtyp)	Zastúpenie v % (z plochy PPF)
Fluvizeme typické	27,42
Fluvizeme glejové	0,12
Čiernice typické	0,05
Čiernice glejové	0,49
Hnedozeme	0,37
Luvizeme pseudoglejové	6,47
Pseudogleje	4,94
Kambizeme	28,73
Rendziny	23,25
Gleje	0,03
Litozeme a rankre	3,36
Pôdy na zrázoch nad 25°	4,00

Obrázok č. 5: Pôdne typy – poľnohospodárska pôda

Tab. č. 4: Prehľad HPJ v okrese Ilava

Číslo HPJ	Pôdny typ (subtyp)	Charakteristika	Zastúpenie v % (z plochy PPF)
00	-	Pôdy na zrázoch nad 25° (bez rozlíšenia pôdneho typu)	4,00
01	FMm ^c	Fluvizeme typické, karbonátové, ľahké v celom profile, vysychavé	0,10
02	FMm ^c	Fluvizeme typické karbonátové, stredne ťažké	7,99
05	FMm	Fluvizeme typické, ľahké v celom profile, vysychavé	0,37
06	FMm	Fluvizeme typické, stredne ťažké	6,87
07	FMm	Fluvizeme typické, ťažké	0,52
11	FMG	Fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké)	0,12
14	FM	Fluvizeme (typ), stredne ťažké až ľahké, plytké	11,57
27	ČAG	Čiernice glejové, ťažké, karbonátové aj nekarbonátové	0,49
33	ČA	Čiernice (typ) plytké na aluviálnych sedimentoch, stredne ťažké, ťažké (veľmi ťažké)	0,05
45	HMm, HMI	Hnedozeme typické až hnedozeme luvizemné sprašových hlinách, stredne ťažké, ľahké	0,03
48	HMI	Hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách a polygénnych hlinách často s prímiesou skeletu, stredne ťažké	0,23
49	HMI	Hnedozeme luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, ťažké	0,06
50	HMg	Hnedozeme pseudoglejové (miestami pseudogleje s hrubším humusovým horizontom) na sprašových a polygénnych hlinách, stredne ťažké	0,04
54	HMe, RM	Hnedozeme erodované a regozeme na rôznych substrátoch na výrazných svahoch: 12 - 25 °, HM erodované prevládajú, stredne ťažké až ťažké	0,01
56	LMg až PGI	Luvizeme pseudoglejové až pseudogleje luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké	6,47
57	PGm	Pseudogleje typické na sprašových a polygénnych hlinách, na povrchu stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	4,36
58	LMg, PG	Luvizeme pseudoglejové a pseudogleje, erodované na výrazných svahoch: 12 – 25 °, stredne ťažké, ťažké	0,42
62	KMm, KM ^a	Kambizeme typické a kambizeme typické kyslé na hlbokých zvetralinách slienitých vápencov, bez drobného skeletu vo vrchnej časti profilu, stredne ťažké	0,37
63	KMm	Kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, stredne ťažké	5,32
64	KMm	Kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, ťažké	0,66
65	KMm, KMI	Kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké	0,40
66	KMm ^a	Kambizeme typické kyslé na flyši, stredne ťažké až ľahké	0,12
67	KMm ^a	Kambizeme typické kyslé na flyši, ťažké	0,15
69	KMg	Kambizeme pseudoglejové na flyši, stredne ťažké	1,88

Číslo HPJ	Pôdny typ (subtyp)	Charakteristika	Zastúpenie v % (z plochy PPF)
70	KMg	Kambizeme pseudoglejové na flyši, ťažké až veľmi ťažké	0,41
71	KMg	Kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (až veľmi ťažké)	0,38
72	KMg	Kambizeme pseudoglejové s výskytom podz. vody v hĺbke 0,6 - 0,8 m na rôznych substrátoch, stredne ťažké až ťažké (až veľmi ťažké)	0,10
78	KM	Kambizeme (typ) plytké na flyši, stredne ťažké až ťažké (až veľmi ťažké)	1,29
79	KM	Kambizeme (typ) plytké na ostatných substrátoch, stredne ťažké až ľahké	0,04
82	KM	Kambizeme (typ) na flyši, na výrazných svahoch: 12 – 25 °, stredne ťažké až ťažké	16,85
83	KM	Kambizeme (typ) na ostatných substrátoch, na výrazných svahoch: 12 – 25 °, stredne ťažké až ťažké	0,33
84	KMg	Kambizeme pseudoglejové na výrazných svahoch: 12 – 25 °, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	0,42
85	LMg až PGI	Luvizeme pseudoglejové až pseudogleje luvizemné na polygénnych hlinách so skeletom, stredne ťažké	0,78
87	RAm, RAK	Rendziny typické a rendziny kambizemné, stredne hlboké na vápencoch a dolomitoch, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	3,86
89	PGm	Pseudogleje typické na polygénnych hlinách so skeletom, stredne ťažké až ťažké	0,16
90	RAm	Rendziny typické, plytké, stredne ťažké až ľahké	8,06
92	RAm	Rendziny typické na výrazných svahoch: 12 – 25 °, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	11,33
94	GL	Gleje, stredne ťažké, ťažké až veľmi ťažké	0,03
97	LI, RN	Litozeme a rankre (extrémne skeletovité pôdy), obsah skeletu v celom profile nad 80 %, alebo s výskytom materskej horniny do 0,1 m	3,36

Najrozšírenejším pôdnym typom v okrese Ilava sú **kambizeme**, zaberajúce takmer 30 % výmery poľnohospodárskej pôdy okresu a tiež väčšinu pôdy lesnej (tzv. hnedá lesná pôda). Kambizeme patria do skupiny hnedých pôd, s dominantným procesom vnútropôdneho zvetrávania. Vyskytujú sa najmä na svahoch, často strmých, preto sú prevažne zatravnené (zalesnené). Sú rozšírené hlavne v hornatej juhovýchodnej a severozápadnej časti okresu s centrom rozšírenia v katastrach obcí Zliechov, Horná Poruba, Košecké Podhradie, Bolešov, Krivoklát, Vršatské Podhradie, Tuchyňa, Dulov a Červený Kameň. Pokrývajú prevažne svahovité polohy, ich výskyt na rovine je zriedkavý. Viac než polovica kambizemí na poľnohospodárskej pôde okresu Ilava sa nachádza na strmých svahoch. Nájdeme ich na rôznych substrátoch, najviac na zvetralinách a svahovinách nekarbonátových hornín. Na substrátoch flyšového charakteru sú tieto pôdy hlbšie a menej kamenité, často reprezentované luvizemným až pseudoglejovým subtypom. Luvizemné a pseudoglejové kambizeme s hlbším profilom sú využívané aj ako orné pôdy, väčšina kambizemí je však z dôvodu ich kamenitosti, plytkého pôdneho profilu a svahovitosti zatravnená. Kambizeme sú pôdy len podpriemerne úrodné a z hľadiska ekologickej stability ich radíme k pôdam málo odolným voči degradácii. Dôvodom je ich nízka pufrčná schopnosť (sú to spravidla kyslé minerálne chudobné pôdy s nízkym obsahom humusu) a silná až extrémna erózna ohrozenosť (prevažne ide o plytké pôdy s nestabilnou pôdnou štruktúrou, na strmých svahoch). Aktuálnou

eróziou však býva postihnutá len malá časť ich výmery, pretože strmé svahy na ktorých sa vyskytujú, sú väčšinou zatravnené.

Kambizeme sú najrozšírenejším pôdnym typom na Slovensku. Nachádzajú sa na vrchovinách i v pohoriach, predovšetkým na zvetralinách pevných nekarbonátových hornín. Úrodnosť tohto pôdneho typu je daná jeho vlastnosťami a miestom výskytu. Sú to pôdy stredne úrodné, často na svahoch, vhodné len pre užší sortiment poľnohospodárskych plodín, často využívané len ako lúky a pasienky. Zvyšovanie ich úrodnosti si vyžaduje väčšie náklady. Z hľadiska typologicko-produkčnej kategorizácie patria do kategórie O4 až T4 (produkčné orné pôdy až málo produkčné trvalé trávne porasty). Produkčný potenciál 10-60 (v 100 bodovej stupnici).

Základná charakteristika kambizeme typickej (KMm):

Je to trojhorizontová A - B - C pôda s vývojom najčastejšie na zvetralinách pevných nekarbonátových hornín ale tiež na spevnených a nespevnených sedimentárnych horninách, dokonca aj karbonátových, v rôznych klimatických oblastiach. Pôdne horizonty KM nižších polôh sú obyčajne svetlé, niekedy ťažko navzájom odlišiteľné. So stúpajúcou nadmorskou výškou vplyvom slabšej mineralizácie a intenzívnejšieho zvetrávania v podmienkach drsnejšej klímy sú tmavšie a kontrastnejšie.

Kambizem je pôda prevažne s ochrickým Ao humusovým horizontom (svetlý, hrúbky do 0,3 m) zriedkavejšie s melanickým Al horizontom (tmavý, hrúbka do 0,3 m), ktorý difúzne prechádza cez prechodný A/Bv horizont do kambického Bv horizontu. Dominantný diagnostický Bv horizont (tzv. zvetrávací, alebo alteračný) má výraznejšiu hnedú farbu ako C - horizont, spôsobenú procesom hnednutia (brunifikácie), t. j. uvoľňovaním Fe z prvotných silikátov a difúznym rozptýlením Fe_2O_3 na povrchu častíc in situ, s maximom vo vršku horizontu, a/ alebo: výraznejšiu makroštruktúru (prevažne polyedrickú až prizmatickú) ako C - horizont, a/ alebo: nekarbonátovú jemnozernosť, ak ide o vývoj na karbonátovo-silikátových substrátoch. Uvedené znaky smerom do hĺbky vyznievajú a horizont difúzne prechádza cez prechodný B/C horizont do pôdotvorného substrátu – C - horizontu.

Typické sekvencie horizontov KMm: Ao - A/Bv - Bv/C - C - R, alebo Al - A/Bv - Bv - B/C - C - R.

Okrem kambizemí typických (modálnych) sú zo subtypov kambizemí v okrese významne zastúpené najmä kambizeme pseudoglejové.

Kambizem pseudoglejová - KMq: ako KMm, ale so znakmi oglejenia povrchovou vodou (konkrécie a hrdzavé škvrny) v matrix v rozsahu 10 - 80 % do 1 m od povrchu. Pôdna jednotka je vývojovým prechodom medzi KMm a PGm (pseudoglejom). Jej najčastejší vývoj je v konkávných partiách horských dolín.

Typické sekvencie horizontov: Ao - Bv - Bv (m) - B/C - C, alebo Ao - Bv - Bv (m) - B/Cg - Cg.

Druhým plošne najrozšírenejším pôdnym typom v záujmovom území sú fluvizeme, zabierajúce viac než štvrtinu (27,54 %) výmery poľnohospodárskej pôdy okresu. Na lesných pozemkoch sa fluvizeme vyskytujú len zriedkavo na malých plochách v nivách menších potokov a pod zbytkami lužných lesov na nive Váhu.

Fluvizeme sa nachádzajú v nivách riek, kde bol ich vývoj opakovane narušovaný záplavami. Ich pôdny profil sa tým často obohacuje o novú vrstvu kalových sedimentov, čo sa prejavuje jeho zvrstvením (tu sa nejedná o pôdne horizonty ale o tzv. pôdne vrstvy). Podľa produkčného potenciálu jednotlivých pôdných subtypov môžu byť tieto pôdy zaradené do kategórií od vysokoprodukčných orných pôd po stredne produkčné trvalé trávne porasty. Ich produkčný potenciál sa pohybuje v rozsahu 33 - 90 bodov (v 100 bodovej stupnici).

Vzhľadom na pestrý charakter aluviálnych sedimentov, na ktorých sú vytvorené, fluvizeme sú pôdy z morfológického, textúrneho hľadiska aj z hľadiska kvality a úrodnosti veľmi variabilné.

Zo základnej charakteristiky fluvizeme typickej FMm vyplýva, že to sú mladé dvojhorizontové (A/C) pôdy s vývojom narušeným záplavami na recentných aluviálnych sedimentoch všetkých klimatických oblastí. Pôvodným prirodzeným porastom boli lužné lesy a nívne lúky.

Fluvizem je pôda so svetlým plytkým – ochrickým nivným Ao - horizontom (svetlý horizont slabej akumulácie humusu hrúbkou pod 0,3 m). Ao - horizont prechádza v prirodzených podmienkach postupne cez tenký prechodný horizont A/C do pôdotvorného substrátu C - horizontu. Na orných pôdach je prechodný horizont rušený orbou. C - horizont je v dôsledku periodických záplavových akumulácií často zvrstvený. Má nanajvýš len slabé znaky glejovatenia pôsobením podzemnej vody (konkrécie a hrdzavé škvrny), ich množstvo však narastá s hĺbkou. Do 1 m od povrchu sa nevyskytuje glejový redukčný Gr - horizont, t. j. horizont s prevahou redukčných znakov glejovatenia (sivá, zelenosivá až modrosivá farba).

Typické sekvencie horizontov FMm do 1 m: Aon - A/C – C - Cgo (až Gro), alebo Aon - A/Cc - Cc/CGoc (na karbonátových aluviálnych sedimentoch).

Takmer všetky fluvizeme v záujmovom území patria do subtypu fluvizem typická, glejový subtyp sa vďaka dobrým drenážnym pomerom na tomto úseku alúvia Váhu a hlinitej až piesočnatej textúre jeho sedimentov v okrese prakticky nevyskytuje.

Rozsiahle súvislé plochy fluvizemí typických pokrývajú takmer celé alúvium Váhu, tvoriace centrálnu rovinatú časť okresu. Okrem neho sa fluvizeme nachádzajú na alúviu Tovarského potoka od obce Tuchyňa po Červený Kameň a úzky pás fluvizemí sa tiahne aj nivou Podhradského potoka od obce Košeca po Košecké Podhradie. Takmer celá výmera fluvizemí sa intenzívne poľnohospodársky využíva ako orné pôdy. Do tohto pôdneho typu zaraďujeme pôdy z hľadiska kvality aj úrodnosti veľmi heterogénne, pričom ich vlastnosti závisia od zrnitosti, obsahu skeletu a stupňa zamokrenia. Hlinité nezamokrené fluvizeme bez skeletu zaraďujeme medzi najkvalitnejšie pôdy. Keďže Váh v tomto úseku ukladá prevažne hrubšie sedimenty, takmer polovica fluvizemí v okrese je ľahká (piesočnatá až hlinitopiesočnatá) a kamenitá až plytká, zaraďujú sa medzi pôdy strednej kvality. Ťažké ani glejové fluvizeme sa v okrese takmer nenachádzajú. Ekologická stabilita fluvizemí je tak isto variabilná a silne závisí od ich zrnitosti, hĺbky pôdneho profilu a obsahu humusu. Fluvizeme sú pôdy nachádzajúce sa výlučne na rovinách a preto nie sú ohrozené vodnou eróziou.

Tretím najrozšírenejším pôdnym typom okresu Ilava sú rendziny. Zaberajú 23,25 % výmery poľnohospodárskej pôdy okresu, spolu s kambizemami sú aj najrozšírenejšími lesnými pôdami. Keďže rendziny sú pôdy viazané na karbonátové substráty a Biele Karpaty aj Strážovské vrchy sú pohoria budované prevažne vápencovými horninami, nájdeme ich na svahoch oboch týchto pohorí - v juhovýchodnej aj severozápadnej časti okresu. Striedajú sa tu s rozsiahlymi plochami kambizemí.

Rendziny RA - sú obyčajne plytké a kamenité pôdy v podmienkach Slovenska hojne rozšírené v horských oblastiach, kde sú využívané väčšinou ako pasienky. Rendziny sú dvojhorizontové A - C pôdy vyvinuté prevažne v členitom reliéfe na zvetralinách pevných a spevnených karbonátových hornín, t. j. hornín s vysokým obsahom CaCO_3 a MgCO_3 (vápence, dolomity) v rôznych klimatických podmienkach. Tieto pôdy sú prevažne plytké, hlinité, s obsahom skeletu nad 30 % v hĺbke do 60 cm od povrchu. Dominantným pôdotvorným procesom je akumulácia a stabilizácia humusu. Za prítomnosti karbonátov v pôdnom profile nedochádza k zvetrávacím a translokačným procesom a teda ani k výraznejšej horizontálnej stratifikácii pôdneho profilu. Rendzina je pôda s tenkým tmavším humusovým Alc - horizontom (melanickým) s obsahom karbonátov a rôznym obsahom skeletu, s nadbytkom Ca, Mg a nedostatkom ďalších živín. Priemerný obsah humusu v A - horizontoch rendziny typickej je 3,5 % a priemerné pH/KCl 7,1. Obsah humusu a hrúbka humusového horizontu stúpajú s nadmorskou výškou, čo súvisí s jeho pomalšou mineralizáciou v chladných podmienkach. Humusový horizont prechádza cez tenký prechodný horizont priamo do pôdotvorného substrátu – plytkej karbonátovej zvetraliny bez ďalších diagnostických znakov a postupne do pevnej karbonátovej horniny.

Typické sekvencie horizontov RA: Amc – Cc – Rc.

Popri rendzinách typických je v záujmovom území rozšírený aj subtyp rendzina kambizemná - RAK, ktorá má pod A horizontom náznaky kambického Bv horizontu - zvýšený obsah uvoľneného Fe sa prejavuje hnedou farbou, a to aj za prítomnosti CaCO_3 .

Úrodnosť rendzín je podmienená hĺbkou pôdneho profilu a obsahom skeletu. Rendziny na svahoch bývajú prevažne plytké a kamenité, hlbšie rendziny v akumulčných podsvahových polohách sú zas často textúrne ťažšie a preto sekundárne zamokrované. Hlavnou príčinou (popri svahovitosti) je dôvodom prečo sa rendziny v našich podmienkach spravidla neorú a väčšina ich výmery je zatrávená. Vo všeobecnosti patria rendziny

z agronomicko - pôdoznaleckého hľadiska medzi stredne až málo kvalitné pôdy s rozpätím produkčného potenciálu 10 – 55 bodov (v 100 bodovej stupnici).

Väčšina výmery rendzín sa nachádza na strmých svahoch, tieto pôdy sú často silne kamenité až plytké. Rendziny v okrese sú textúrne prevažne stredne ťažké - hlinité, menej ťažké - ílovitohlinité. Sú silne ohrozené vodnou eróziou, aktuálna erodovanosť však býva vďaka zatrávneniu podobne ako u kambizemí nízka. Ich odolnosť voči znečisteniu a acidifikácii je vďaka obsahu karbonátov veľmi vysoká.

Predchádzajúce tri najrozšírenejšie pôdne typy (kambizem, fluvizem a rendzina) zaberajú spolu takmer 80 % poľnohospodárskej pôdy okresu a takmer celú výmeru pôdy lesnej. Popri nich sa na poľnohospodárskych pôdach okresu Ilava nachádzajú väčšie súvislé plochy pôdných typov luvizem, pseudoglej a ranker.

Luvizeme zaberajú 6,47 % poľnohospodárskej pôdy okresu. Patria do skupiny ilimerizovaných (luvíckych pôd). Sú typickým predstaviteľom poľnohospodárskych pôd na miernych svahoch a pod lesom ich nájdeme len zriedkavo.

Luvizeme LM – sú pôdy s dominantným procesom ilimerizácie – translokácie koloidov (prevažne ílových minerálov), ktoré sú v dôsledku intenzívneho premývania pôdneho profilu zrážkovou vodou splavované do hlbších vrstiev pôdneho profilu, kde tvoria obohatený (ilimerizovaný) luvický horizont. V hornej časti profilu vzniká ochudobnený, vyplavený – eluviálny horizont. Luvizeme sú stredne až menej úrodné pôdy s rozpätím produkčného potenciálu 33 – 65 bodov (v 100 bodovej stupnici).

Základná charakteristika luvizeme typickej:

Štvorhorizontová A - E - B - C pôda, vyvinutá na rôznych, prevažne nekarbonátových pôdotvorných substrátoch, v podmienkach premyvneho vodného režimu, na zarovnaných reliéfoch v oblasti styku nížin s pahorkatinami až vrchovinami (terasy, úpätia svahov, kotliny), v klimatických podmienkach o niečo chladnejších a vlhších ako hnedozem. Je to pôda s ochrickým Ao - horizontom (svetlý humusový horizont hrúbky < 0,30 m), s priemerným obsahom humusu 1,4 % a s pH/KCl 5,5. Pod ním sa nachádza dobre vyvinutý eluviálny luvický E - horizont svetlejšej farby ako horizonty nad a pod ním ležiace, nevýraznej, až lístkovitej štruktúry, ktorý vznikol ochudobnením o vylúhované minerálne a organické koloidy v dôsledku silného premývania povrchovými vodami. Jeho prechod do B - horizontu je často jazykovitý, najmä v chladnejších a vlhších klimatických oblastiach (E + Bt prechodný horizont). Translokované koloidné zložky sa ukladajú nižšie a vytvárajú tak pod E - horizontom výrazný luvický Bt - horizont, väčšej hrúbky ako u hnedozeme. Koloidné zložky tvoria na povrchu hnedých prizmatických pôdných agregátov tmavšie, voľným okom viditeľné povlaky. Koeficient textúrnej diferenciácie, t. j. pomer obsahu ílu medzi E a B - horizontom je vyšší ako 2,2 v prospech Bt - horizontu. Bežne sa vyskytujú v horizonte rozptýlené hrdzavé škvrny Fe^{3+} a tmavé noduly (bročky) Mn^{4+} , s plošným obsahom do 10 %.

Luvizeme sú na území okresu reprezentované výlučne subtypom luvizem pseudoglejová.

Luvizem pseudoglejová – LMg: ako LMm, ale so znakmi oglejenia povrchovou vodou v matrici v plošnom rozsahu 10 - 80 % v hĺbke do 1,0 m (najmä hrdzavé škvrny a moduly na povrchu agregátov).

Typické sekvencie horizontov: Ao - El - E+ Bt (m) - B/C - C, alebo: Ao - Elg - E+ Bt (m) - Bt (m) - B/Cg - Cg.

(Bt (m) = náznaky mramorovaného horizontu s ox - znakmi oglejenia 10 - 80 %, Cg = ox - znaky oglejenia < 10 %).

Plochy luvizemí pseudoglejových tvoria viac menej súvislý pás na úpätí Strážovských vrchov od Novej Dubnice až po Košec. Sú to pôdy prevažne na rovinách až miernych (stredných) svahoch, intenzívne poľnohospodársky využívané ako orné pôdy. Z textúrneho hľadiska sú stredne ťažké- hlinité až piesočnatohlinité, s hlbokým pôdnym profilom, bez skeletu. Z hľadiska kvality ide o pôdy stredne kvalitné.

Pseudogleje zaberajú takmer 5 % výmery poľnohospodárskej pôdy okresu a podobne ako luvizeme sú to prevažne poľnohospodárske pôdy na rovinách až miernych svahoch.

Pseudogleje PG - vznikajú na zamokrených plochách, najmä znížených, ktoré pre ťažké nepriepustné podložie nemajú riadny odtok perkolujúcej vody. Z hľadiska typologicko- produkčnej kategorizácie patria

do kategórie O4 až T3 (produkčné orné pôdy až menej produkčné trvalé trávne porasty). Produkčný potenciál 31 - 50 (v 100 bodovej stupnici).

Základná charakteristika pseudogleja typického (PGm):

Štvorhorizontová A - E - B - C, alebo trojhorizontová A - B - C pôda, vyvinutá na rôznych, prevažne nekarbonátových pôdotvorných substrátoch, v podmienkach premyvneho vodného režimu, s prebytkom povrchových, najčastejšie svahových vôd, na úpätiach svahov a/alebo na substrátoch majúcich horizont (vrstvu) so zníženou priepustnosťou.

Je to pôda s ochrickým Ao humusovým horizontom (svetlý humusový horizont hrúbky do 30 cm) s variabilným obsahom humusu a s priemerným pH/KCl 5,3. Pod ním sa môže nachádzať (nie je podmienkou, na orných pôdach býva rozrušený orbou) svetlejší (svetlosivý) eluviálny pseudoglejový En - horizont, ktorý vznikol ochudobnením o vylúhované, najmä minerálne a organické koloidy v dôsledku silného premyvania povrchovými vodami. Jeho prechod do Bm - horizontu býva často jazykovitý. Mramorovaný Bm - horizont sa u PGm vyvinul ako dôsledok prítomnosti textúrne ťažšej a pre vodu menej priepustnej litologickej vrstvy. Prevažne ide o pôvodne kambický Bv - horizont. Periodicky stagnujúca a prúdiaca voda pri striedaní redukčných a oxidačných procesov v takomto horizonte označovanom ako Mmv (mramorovaný kambický B - horizont) vytvára pestrú "mramorovanú" vzorku farieb sivej, hrdzavej a hnedej, pričom zastúpenie redukčnými procesmi vytvorenej sivej a oxidačnými procesmi vytvorenej hrdzavej je v matrix nad 80 %. V jednotlivých pôdnych agregátoch je sivá farba na ich povrchu a hrdzavá (prípadne aj hnedá) vo vnútri. Intenzita znakov oglejenia vyznieva cez svetlejší prechodný B/C horizont v C - horizonte (pôdotvornom substráte).

Typická sekvencia horizontov PGm: Ao - En - 2Bmv - B/Cg - Cg - C.

Pôdny typ pseudoglej je v okrese zastúpený subtypom pseudoglej luvizemný, ktorý sa tu vyskytuje v komplexoch s luvizemami.

Pseudoglej luvizemný - PGI má charakteristiky ako pseudoglej typický, ale s vývojom na pôvodných textúrnych Bt horizontoch pôvodne hnedozemí a/alebo luvizemí po ich výraznejšom zailení, ktoré obmedzuje infiltráciu. Pôsobením povrchových vôd sa Bt horizont mení na mramorovaný luvický Bmt horizont s charakteristikami ako u PGm, ale tiež so zreteľnými zvyškami koloidných povlakov na povrchu agregátov.

Typické sekvencie horizontov: Ao- En- Bmt- B/ Cg- Cg- C, Aog- En- E+ Bmt- B/ Cg- Cg- C.

Pseudogleje sa nachádzajú na úpäti Bielych Karpát, najväčšie plochy tvoria medzi obcami Sedmerovec, Bohunice, pruské a Tuchyňa. Z textúrneho hľadiska ide prevažne o stredne ťažké - hlinité pôdy. Sú to pôdy s hlbokým pôdnym profilom bez skeletu, preto sa využívajú najmä ako orné pôdy. Pseudogleje patria medzi pôdy strednej kvality. Pri výskyte na svahoch sú vďaka zlým infiltračným vlastnostiam silne erózne ohrozené. Tento pôdny typ je primárne náchylný na zhutnenie.

Na silne štrkovitých náplavoch (štrkových laviciach) na nive Váhu v blízkosti jeho koryta sa nachádza pôdny typ ranker. Rankre zaberajú spolu s litozemami 3,36 % PPF okresu.

Rankre RN sú extrémne kamenité a plytké pôdy patriace do skupiny iniciálnych pôd. Rankre sa poľnohospodársky nevyužívajú, sú to hlavne lesné pôdy. Ranker je dvojhorizontová A/C pôda s vývojom prevažne na skeletnatých plytkých zvetralinách pevných a spevnených kyslých silikátových hornín hornín. Dominantným procesom je akumulácia organických látok. Ranker je pôda s melanickým silikátovým Al - horizontom, sorpčne nenasýteným, ktorý prechádza cez tenký prechodný A/C - horizont do pôdotvorného substrátu.

V podmienkach okresu Ilava sú do pôdneho typu ranker zaradené pôdy na štrkovitých náplavoch blízko koryta rieky Váh, takmer bez humusového horizontu. Ide o pôdy silne štrkovité, plytké, piesočnaté, neúrodné (poľnohospodársky nevyužiteľné), s nízkou ekologickou stabilitou, zaradené do najnižšej skupiny kvality.

Okrem uvedených pôdnych typov sa na území okresu lokálne nachádzajú ešte hnedozeme (ilimerizované pôdy), čiernice (molické pôdy) a na silne zamokrených lokalitách aj gleje. Tieto pôdne typy spolu zaberajú menej ako jedno percento výmery PPF a pod lesom sa nevyskytujú, ich výskyt môžeme preto považovať v rámci okresu za zanedbateľný.

Charakteristika pôdných druhov okresu Ilava

Zaradenie pôd do pôdných druhov je popri informácii o pôdnom type najdôležitejšou pedologickou charakteristikou. Klasifikácia pôd podľa pôdných druhov je založená na zrnitosti, ktorá je jednou z najdôležitejších pôdných vlastností. Pri posudzovaní zrnitosti pôdy sa hodnotí a klasifikuje textúra jemnozeme, t. j. zrnitostnej frakcie do 2 mm, čo je medzinárodne uznávaná hranica. Zrnitosť ovplyvňuje mnohé dôležité vlastnosti pôd, najmä:

- vodný a vlhkostný režim pôd (retenčnú kapacitu, hydraulickú vodivosť, kapilárny zdvih, infiltračnú schopnosť,...),
- tepelný a teplotný režim pôd,
- pórovitosť (množstvo a druh pórov),
- pôdnu štruktúru, jej stabilitu,
- sorpčnú kapacitu pôd,
- mechanické a agronomické vlastnosti (obrábateľnosť pôdy),
- zakoreňovanie rastlín a prekorenenie pôd,
- erodibilitu pôdy a jej odolnosť voči kompácii,
- eluviáciu a iluviáciu pôdných zložiek.

Najpoužívanším systémom hodnotenia zrnitosti pôdy u nás je tzv. Novákova klasifikácia, založená na percentuálnom obsahu častíc menších ako 0,01 mm (niekedy označovaných ako "hrubý íl") v jemnozemi. Zrnitosť sa hodnotí v 7 stupňoch základnej, resp. 3 stupňoch skrátenej/ zjednodušenej klasifikácie (ľahké, stredne ťažké a ťažké pôdy).

Tab. č. 5: Novákova klasifikácia zrnitosti pôd - pôdne druhy podľa Nováka

% obsah častíc < 0,01 mm	Základná klasifikácia		Skrátená klasifikácia	
	Pôdny druh	Symbol	Pôdny druh	Symbol
0 - 10	piesočnatá	p	ľahká pôda	L
10 - 20	hlinitopiesočnatá	hp		
20 - 30	piesočnatohlinitá	ph	stredne ťažká pôda	S
30 - 45	hlinitá	h		
45 - 60	ílovitohlinitá	ih	ťažká pôda	T
60 - 75	ílovitá	iv		
> 75	ílová	i		

Výhodou Novákovej klasifikácie je jej jednoduchosť a všeobecná zrozumiteľnosť, zaužívanosť v našich podmienkach (bola používaná počas tzv. Komplexného prieskumu pôd SR, používa sa v systéme BPEJ aj tzv. agrochemickom skúšaní pôd), z praktického hľadiska tiež pomerne presná určiteľnosť pôdneho druhu jednoduchými senzorickými skúškami v teréne. Nevýhodou je zanedbanie zastúpenia extrémnych frakcií (piesok) a nekompatibilita so zahraničnými klasifikáciami a niektorými novšími prieskumami využívajúcimi medzinárodné metodiky. V súčasnosti sa aj u nás presadzuje používanie klasifikácií založených na tzv. trojuholníkovom diagrame (USDA, FAO klasifikácie) využívajúce percentuálne zastúpenie troch frakcií (piesok, prach, íl). Ich nevýhodou a príčinou pomalého presadzovania v našich podmienkach je nekompatibilita s používanými systémami hodnotenia pôd (bonitácia) a s už realizovanými prieskumnými prácami, z praktického hľadiska tiež obtiažnosť rýchlej klasifikácie v teréne (bez laboratórnych analýz).

Na Novákovej klasifikácii je založená aj klasifikácia pôdných druhov v systéme bonitácie pôd, ktorá bola využitá aj pri zostavení mapy pôdných druhov okresu.

Tab. č. 6: Kategórie zrnitosti pôd v systéme BPEJ

Kategória zrnitosti BPEJ	Názov	Pôdny druh podľa Nováka
1	ľahké pôdy	piesočnaté, hlinitopiesočnaté
2	stredne ťažké pôdy	Hlinité
3	ťažké pôdy	Ílovitohlinité
4	veľmi ťažké pôdy	ílovité a íly
5	stredne ťažké pôdy - ľahšie	Piesočnatohlinité

Tento systém zohľadňuje rozšírenie jednotlivých pôdnych druhov v rámci poľnohospodárskych pôd Slovenska a ich agronomické vlastnosti. Kategória piesočnatohlinitých pôd (5) bola dodatočne vyčlenená osobitne v rámci stredne ťažkých pôd a to hlavne z dôvodu jej značného priestorového rozšírenia a výrazne odlišných agronomických vlastností od hlinitých pôd (najmä vysychavosť, sorpčná schopnosť, štruktúra, hospodárenie s hnojivami). Veľmi ťažké ílovité a ílové pôdy tu tvoria osobitnú kategóriu (4) z dôvodu ich extrémne nepriaznivých agrotechnických vlastností (kým ťažké ílovitohlinité pôdy môžu byť relatívne úrodné a stále pomerne dobre obrábateľné).

Tab. č. 7: Zastúpenie jednotlivých pôdnych druhov v okrese Ilava

Pôdny druh (kategória zrnitosti podľa BPEJ)	Zastúpenie (v % z plochy PPF)
piesočnaté a hlinitopiesočnaté (1)	9,52
hlinité (2)	60,32
ílovitohlinité (3)	13,40
ílovité a íly (4)	0,00
piesočnatohlinité (5)	16,76

Ľahké pôdy (piesočnaté a hlinitopiesočnaté) zaberajú 9,52 % výmery PPF okresu a sú zastúpené len na nive rieky Váh pozdĺž celého toku a to hlavne na jeho pravom brehu v pôdnom type fluvizem (najmä plytká - HPJ 14) a ranker (HPJ 97). Ľahké pôdy sú charakteristické vysychavosťou (majú nedostatok jemných - kapilárnych pórov), nestabilnou štruktúrou a nízkou sorpčnou kapacitou, čo má za následok nedostatok živín. Sú to pôdy potenciálne ohrozené veternou eróziou.

Stredne ťažké pôdy (hlinité a piesočnatohlinité) sú najrozšírenejším pôdnym druhom v okrese a spolu zaberajú viac než 3/4 výmery jeho poľnohospodárskej pôdy. Do kategórie piesočnatohlinitých pôd zaberajúcich 16,76 % PPF sú zaradené hlavne fluvizeme a luvizeme pseudoglejové, v menšom rozsahu aj pôdy iných pôdnych typov. V kategórii stredne ťažkých (hlinitých) pôd pokrývajúcich 60,32 % PPF nájdeme pôdy zaradené do všetkých pôdnych typov vyskytujúcich sa v okrese. Stredne ťažké pôdy sú najkvalitnejšie z hľadiska úrodnosti aj ekologickej hodnoty, majú priaznivú štruktúru, optimálne hospodária s vodou aj živinami, sú odolné voči degradačným vplyvom.

Ťažké pôdy (ílovitohlinité) zaberajú 13,40 % výmery poľnohospodárskych pôd okresu a nachádzajú sa hlavne v jeho severozápadnej, menej v juhovýchodnej časti. Z hľadiska pôdnych typov sem patria niektoré rendziny a kambizeme. Ťažké pôdy sú vo všeobecnosti považované za menej úrodné, ale ich nižšia agronomická hodnota je zapríčinená najmä sťaženou obrábateľnosťou. Ťažké pôdy bývajú zamokrené, nedostatočne prevzdušnené, so zlou štruktúrou a nízkou infiltračnou schopnosťou, ktorá spôsobuje nárast povrchového odtoku a vodnú eróziu. Sú tiež primárne náchylné na zhutnenie.

Veľmi ťažké pôdy (ílovité a ílové) sa na území okresu nenachádzajú.

1.1.4 Hydrologické pomery

Hladina podzemnej vody, viazaná na súvrstvie prolúviálnych štrkopieskov je predpokladaná v hĺbke okolo 7 až 8 m pod povrchom terénu, to znamená pod úrovňou kóty 247,0 m n. m.

Povrchové vody

Dominantou pomerne hustej riečnej siete prirodzených, umelých a regulovaných tokov je Váh. Umelým prvkom je Nosický derivačný kanál odvádžajúci väčšinu vôd (Longa a kol., 1994). Z pravostranných prítokov Váhu sú v záujmovej oblasti významnejšie prirodzené potoky Lednica a Tovarský potok, ktoré ústia do Váhu pod Savčinou. Ľavostranné prítoky Váhu sú potoky Lieskovec a Dubnický, ostatné vyúsťujú do Nosického kanálu. (Klobušický a Čaradický potok a okrajom k.ú. preteká Prejtiansky a Podhradský potok). V údolí rieky Váh sa nachádzajú miestami vyťažené jamy – bagroviská, ktoré tvoria biotopy vodnému vtáctvu.

Vodné plochy sa v širšom záujmovom území nachádzajú v oblasti mŕtvych ramien Váhu pri Tunežiciach (Tunežické rybníky) a Borčiciach (medzi potokom Dubnička a starým korytom Váhu).

Priemerný prietok Váhu v profile Ilava je cca 135 m³/s. Maximálne stavy sa viažu na apríl, minimálne na október (SHMÚ, 1996).

Podľa Bírovej I. (1994) sa oblasť vyznačuje dažďovo-snehovým typom odtoku s maximami v marci a minimami v septembri.

Tab. č. 8: Významné toky okresu Ilava

P. č.	Názov toku	Číslo hydrologického poradia	Povodie
1.	Váh	4-21-08	Dunaj
2.	BP Bieleho potoka	4-21-08-008	Biely potok
3.	BP Slatinského potoka	4-21-08-017	Slatinský potok
4.	Slatinský potok	4-21-08-018	Váh
5.	Bezmenný	4-21-08-019	Váh
6.	Lednica	4-21-08-022	Váh
7.	Lednica	4-21-08-023	Váh
8.	Tovarský potok	4-21-08-024	Váh
9.	BP Tovarského potoka	4-21-08-025	Tovarský potok
10.	Tovarský potok	4-21-08-026	Váh
11.	Kvašov	4-21-08-027	Tovarský potok
12.	Tovarský potok	4-21-08-028	Váh
13.	Váh	4-21-08-029	Dunaj
14.	Podhradský potok	4-21-08-030	Váh
15.	Váh	4-21-08-031	Dunaj
16.	Bezmenný potok	4-21-08-032	Váh
17.	Váh	4-21-08-033	Dunaj
18.	Dubnický potok	4-21-08-034	Váh
19.	Lieskovec	4-21-08-035	Váh
20.	Dubnický potok	4-21-08-036	Váh
21.	Váh	4-21-08-037	Dunaj
22.	Krivoklátsky potok	4-21-08-038	Váh
23.	Bezmenný potok	4-21-08-039	Váh
24.	Bezmenný potok	4-21-08-040	Váh
25.	Bezmenný potok	4-21-08-041	Váh
26.	Bezmenný potok	4-21-08-042	Váh
27.	Bolešovský potok	4-21-08-043	Váh
28.	Bezmenný potok	4-21-08-044	Váh
29.	Vlárka	4-21-08-076	Vlára
30.	BP Vlárky	4-21-08-078	Vlára
31.	Bezmenný potok	4-21-08-093	Váh
32.	Lúčkovský potok	4-21-08-094	Váh

P. č.	Názov toku	Číslo hydrologického poradia	Povodie
33.	Nosický kanál	4-21-08-095	Váh
34.	Podhradský potok	4-21-08-096	Váh
35.	Stredniarsky potok	4-21-08-097	Podhradský potok
36.	Podhradský potok	4-21-08-098	Váh
37.	Kopčiansky potok	4-21-08-099	Váh
38.	Podhradský potok	4-21-08-100	Váh
39.	BP Podhradského potoka	4-21-08-101	Váh
40.	Podhradský potok	4-21-08-102	Váh
41.	Porubský potok	4-21-08-103	Váh
42.	Nosický kanál	4-21-08-104	Váh
43.	Seličný potok	4-21-08-105	Váh
44.	Prejtiansky potok	4-21-08-106	Váh
45.	Nosický kanál	4-21-08-107	Váh
46.	Kolačinský potok	4-21-08-108	Váh
47.	Teplička	4-21-08-110	Váh
48.	BP Tepličky	4-21-08-113	Teplička
49.	BP Nitrice	4-21-11-085	Nitrica
50.	BP Jaseniny	4-21-11-087	Jasenina
51.	BP Jaseniny	4-21-11-088	Jasenina
52.	Jasenina	4-21-11-089	Nitrica
53.	Slávikovský potok	4-21-11-090	Váh

Podzemné vody

Podľa hydrogeologickej rajonizácie (Šuba J. a kol., 1984) spadá oblasť do rajónu QN 037 Kvarter a neogén llavskej kotliny. Neogénna výplň llavskej kotliny je považovaná za menej priepustnú, avšak jeho hydrogeologická preskúmanosť je nízka. Neogén tvoria jazerno-riečne íly, ílové štrky a piesky.

Za veľmi priaznivé prostredie pre tvorbu podzemných vôd sú považované kvartérne riečne šírky. Hodnotené sú ako veľmi dobre priepustné s koeficientom filtrácie rádovo 1.10^{-3} m/s a využiteľnou zásobnosťou 5 - 10 l/s.km². V prierečnej zóne Váhu sa podzemná voda nachádza premenlivo v hĺbkach 1 - 3 m (Longa, 1994). Mocnosť zvodnenia v prierečnej zóne Váhe kolíše v rozmedzí 6 – 8 m po 12 – 15 m v závislosti od konfigurácie neogénneho podložia a hydrogeologických charakteristík. Generálny smer prúdenia podzemných vôd je v smere osi kotliny. Významnejšie dotácie podzemných vôd sú indikované v oblastiach s možnosťou prestupu puklinových vôd karbonátov križňanského a chočského príkrovu priamo do neogénnych a kvartérnych sedimentov. Uvedené indikácie sa viažu na styk mezozoických horninových komplexov Strážovských vrchov s kvartérnymi fluvialnými akumuláciami llavskej kotliny najmä v úseku Trenčín – Ilava. Na riečnych terasách sa hladina podzemnej vody nachádza približne v hĺbkach okolo 15 m.

V oblasti Klobušíc sú vyčíslené zásoby v množstve 50 l/s, z ktorých sa využíva 4,5 l/s (Štátna vodohospodárska bilancia, SR, 1999).

Tab. č.9: Vodné zdroje okresu Ilava

Vodné zdroje	
Ľavá strana Váhu	Pravá strana Váhu
Košecké Podhradie – Kopec	Pruské
Nozdrovice	Sedmerovec
Zliechov	Kameničany, Slavnica
Horná Poruba – Vápeč	Savčina - Podvažie
Ilava – Iliavka	
Klobušice	
Prejta	
Dubnica nad Váhom	
Nová Dubnica - Kolačín	

Všetky tieto vodné zdroje majú vyhlásené pásma hygienickej ochrany v zmysle zákona o vodách a to:
PHO I. stupňa – priama ochrana vodného zdroja s oplotením,
PHO II. stupňa – vnútorná a vonkajšia časť.

Vodohospodársky chránené územia

Ochranu vôd upravuje najmä zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), zákon NR SR č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov a ďalšie právne predpisy.

Chránenými územiami podľa zákona o vodách sú: územia s povrchovou vodou určenou na odber pre pitnú vodu, územia s vodou vhodnou na kúpanie, územia s povrchovou vodou vhodnou pre život a reprodukciu pôvodných druhov rýb, chránené oblasti prirodzenej akumulácie vôd (chránené vodohospodárske oblasti), ochranné pásma vodárenských zdrojov, citlivé oblasti, zraniteľné oblasti a chránené územia a ich ochranné pásma podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

V miestnej časti Klobušice sa nachádzajú využívané vodné zdroje, ktorých hranica PHO prebieha líniou Klobušického potoka.

Chránená vodohospodárska oblasť (CHVO) je územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. Podmienky ochrany vôd v CHVO sú upravené zákonom č. 364/2004 Z. z. o vodách, § 31. Južnou časťou okresu Ilava vedie hranica chránenej vodohospodárskej oblasti Strážovské vrchy.

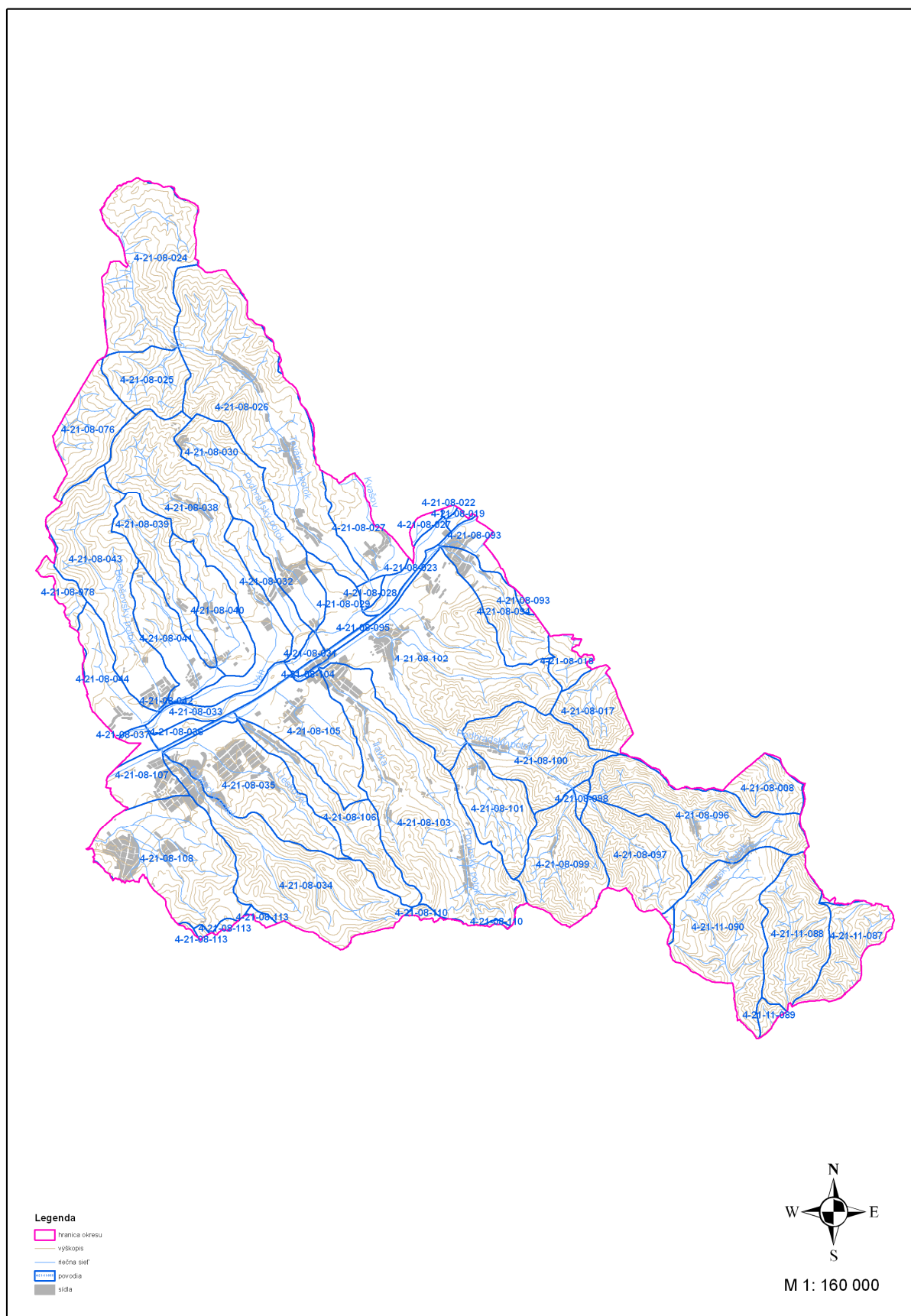
Nariadenie vlády č. 617/2004 Z. z. ustanovuje **citlivé a zraniteľné oblasti** podľa § 33 a 35 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách.

Podľa tohto nariadenia sú za **citlivé oblasti** vyhlásené všetky vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území SR alebo týmto územím pretekajú, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiaducemu stavu kvality vôd, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje a ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd. V zmysle uvedeného nariadenia je katastrálne územie zaradené do citlivých oblastí.

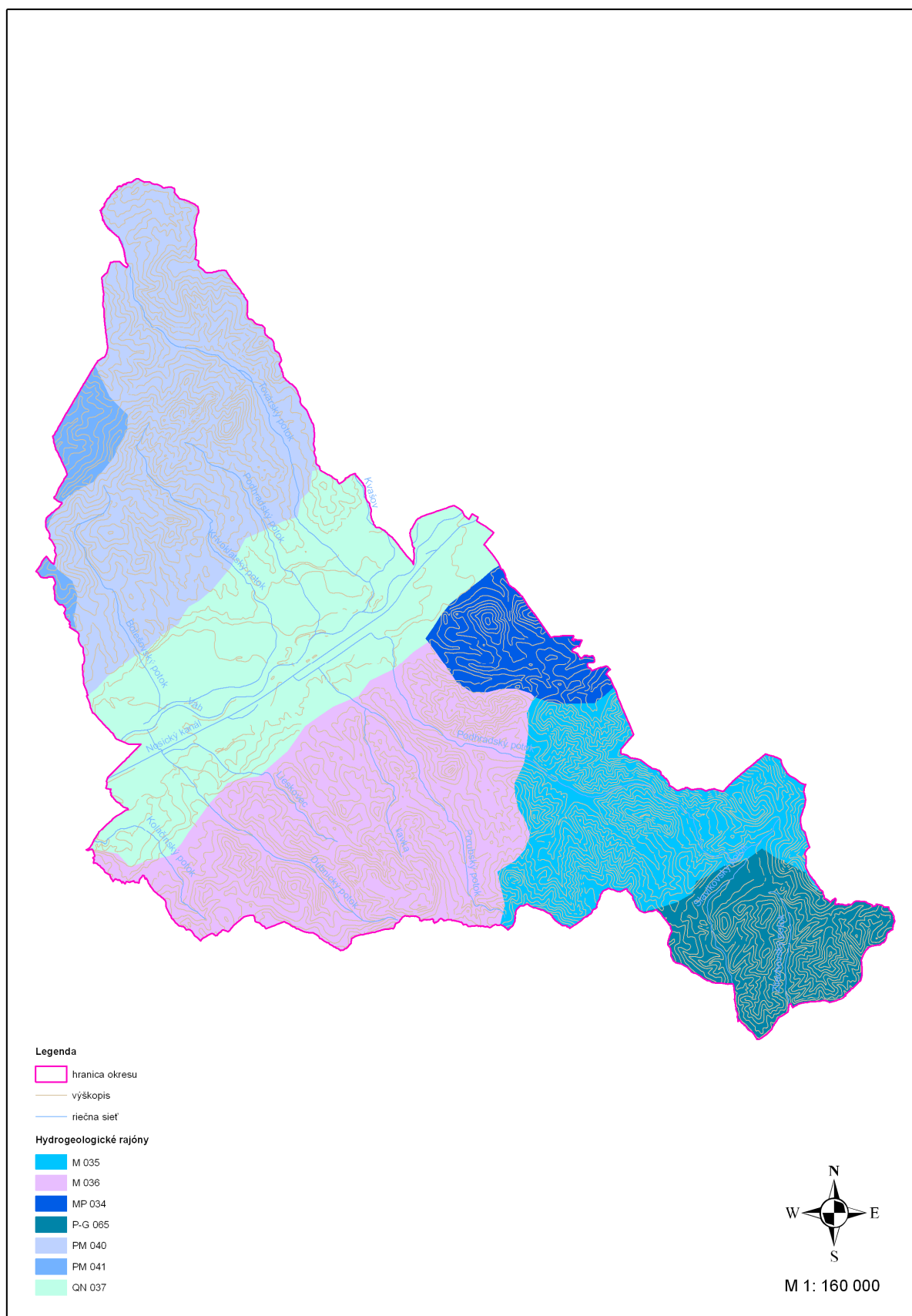
Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l⁻¹ alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Katastrálne územie Klobušice, Bohunice, Bolešov, Borčice, Dubnica nad Váhom, Dulov, Ilava, Kameničany, Košeca, Ladce, Nová Dubnica, Pruské, Sedmerovec, Slavnica a Tuchyňa patrí do oblasti Ilava, ktorá je zaradená do citlivých oblastí v zmysle vyššie citovaného nariadenia vlády.

Minerálne vody - v dotknutom území nie je zistený, ani evidovaný žiadny zdroj minerálnej vody. V širšom okolí záujmového územia vyvierajú minerálne vody v Belušských Slatinách a v Nimnici.

Obrázok č. 6: Riečna sieť s povodiami v okrese Ilava

Obrázok č. 7: Hydrogeologické rajóny okresu Ilava

1.1.5 Klimatické pomery

Meteorologické a klimatologické merania na území Slovenska sa uskutočňujú prevažne na staniciach monitorovacej siete meteorológie a klimatológie SHMÚ. Priamo v sledovanom území okresu Ilava sa meracia stanica nenachádza. Umiestnenie meracích staníc v najbližšom okolí a ich základné charakteristiky sú uvedené v nasledovnej tabuľke.

Tab. č. 10: Klimatické stanice v predmetnom území a jeho okolí

* stanica nie je priamo v sledovanom území.

Indikatív MS	Pozorovacia meteorologická stanica MS	Severná zemepisná šírka			Východná zemepisná dĺžka			Nadmorská výška
11862	* Beluša	49°	03′	58″	18°	19′	05″	254
11828	* Trenčianske Teplice	48°	54′	32″	18°	10′	20″	282
11803	* Trenčín	48°	52′	42″	18°	02′	54″	303

Zdroj: SHMU

Klimatické oblasti

Podľa klimatického členenia územia Slovenska sa okres Ilava nachádza v miernom klimatickom pásme na rozhraní medzi oceánskym a kontinentálnym podnebím. Podľa teplotných a vlhkosťných kritérií (Lapin a kol. in Atlas krajiny SR 2002) sú v sledovanom území zastúpené tri klimatické oblasti, a to **teplá oblasť (T)**, s teplou, mierne vlhkou a miernou zimou (T6) okrsku, charakteristické pre územie v nižších polohách v západnej časti územia. Juhozápadná časť územia patrí do **mierne teplej (M) oblasti**, ktorú charakterizuje niekoľko okrskov a to do mierne teplý, mierne vlhký so studenou zimou dolinový/kotlinový (M1) okrskov, mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový (M3) okrskov, mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou, dolinový/kotlinový (M5) okrskov, mierne teplý, vlhký, vrchovinový (M6) okrskov a mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový (M7) okrskov. Vo vyšších okrajových, severných a severovýchodných častiach územia je zastúpená klíma **chladnej (C) klimatickej oblasti** svojím mierne chladným (C1) okrskom.

Charakteristika jednotlivých okrskov a klimatických oblastí s vyskytujúcimi sa teplotami:

- Teplá oblasť (T)** - priemerne 50 a viac letných dní (LD) za rok (s denným max. teploty vzduchu $\geq 25^{\circ}\text{C}$)
  - okrskov T6: teplý, mierne vlhký, s miernou zimou (január $> -3^{\circ}\text{C}$, Iz = 0 až 60).
- Mierne teplá oblasť (M)** - priemerne menej ako 50 letných dní za rok (s denným max. teploty vzduchu $\geq 25^{\circ}\text{C}$), júlový priemer teploty vzduchu $\geq 16^{\circ}\text{C}$, oblasť je charakterizovaná okrskami:
  - M1: mierne teplý, mierne vlhký, so studenou zimou, dolinový/kotlinový (január $\leq -5^{\circ}\text{C}$, júl $\geq 16^{\circ}\text{C}$, LD < 50, Iz = 0 až 60),
  - M3: mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový (júl $\geq 16^{\circ}\text{C}$, LD < 50, Iz = 0 až 60, okolo 500 m n. m.),
  - M5: mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou, dolinový/kotlinový (január $\leq -3^{\circ}\text{C}$, júl $\geq 16^{\circ}\text{C}$, LD < 50, Iz = 60 až 120),
  - M6: mierne teplý, vlhký, vrchovinový (júl $\geq 16^{\circ}\text{C}$, LD < 50, Iz = 60 až 120, prevažne nad 500 m n. m.),
  - M7: mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový (júl $\geq 16^{\circ}\text{C}$, LD < 50, Iz ≥ 120 , prevažne nad 500 m n. m.).
- Chladná oblasť (C)** - júlový priemer teploty vzduchu $< 16^{\circ}\text{C}$, všetky 3 okrsky sú veľmi vlhké.
  - okrskov C1: mierne chladný (júl $\geq 12^{\circ}\text{C}$ až $< 16^{\circ}\text{C}$).

Teplotné pomery

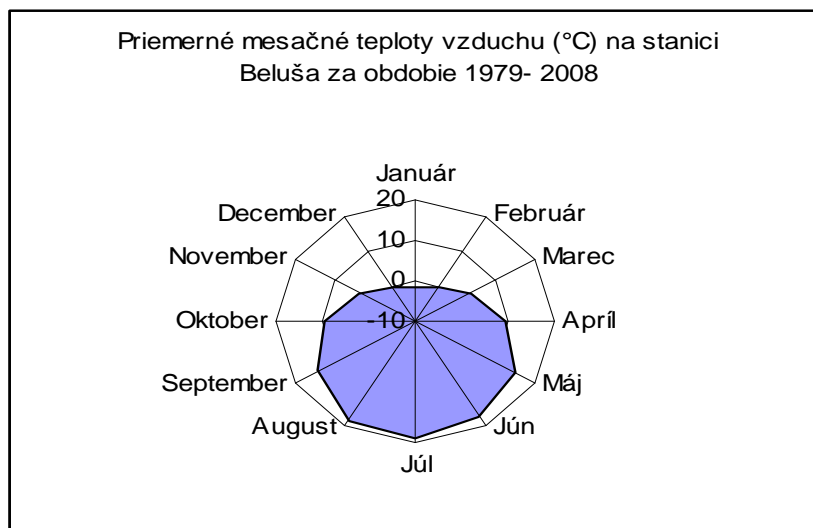
Pre územie okresu Ilava podľa Šťastný a kol. (Atlas krajiny SR, 2002) za roky 1961 až 1990 sú uvádzané priemerné teploty v januári od -2 do -5 °C, zonálne na okrajoch kotliny -4 až -5 °C. Priemerná teplota v júli za uvedené obdobie dosahuje 14 až 19 °C, na okrajoch 14 až 16 °C. Priemerná ročná teplota sa za roky 1961 až 1990 pohybuje v rozsahu 4 až 9 °C, v úzkej zóne po krajoch 6 až 7 °C. V údolných častiach sa počet vyskytujúcich letných dní pohybuje okolo 30 až 40 dní, vo vrcholových častiach sa takmer nevyskytujú. Prehľad o dlhodobej priemernej mesačnej a ročnej teplote v pozorovacej stanici Beluša (SHMÚ) je v tabuľke, kde L vyjadruje priemernú teplotu vzduchu za vegetačné obdobie (apríl – september).

Tab. č. 11: Priemerné mesačné teploty vzduchu v stanici Beluša za obdobie rokov 1979 – 2008

Pozorované obdobie	Teplota [°C]												Rok	L	Z
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII			
Beluša															
1979 - 2008	-1,8	-0,2	3,9	9,3	14,5	17,2	18,8	18,4	14,0	9,3	3,9	-0,3	8,9	15,4	2,5

Zdroj: SHMÚ

Graf č. 1: Grafické znázornenie priemerných mesačných teplôt na stanici Beluša

Zrážkové pomery

K významným faktorom, ktorý značne ovplyvňuje hydrogeologické pomery v území patria zrážky, pričom zrážková činnosť sama závisí od mnohých okolností (stav atmosféry, reliéf, výškové pomery, členitosť, prúdenie vzduchu, klíma) a patrí k časovo a priestorovo k najpremenlivejším meteorologickým prvkom. Sú veľmi dôležitým činiteľom pri tvorbe zásob podzemných vôd, a tým aj výške hladiny podzemných vôd v danom území. Územie llavskej kotliny je na zrážky pomerne bohaté. Najväčšie úhrny zrážok sa vyskytujú v mesiacoch jún - júl a najnižšie úhrny zrážok sú v mesiacoch január – marec. V súvislosti s rozdielmi v nadmorskej výške v území majú príslušné svahy Bielych Karpát zrážky v priemere o niečo vyššie ako má ostatné územie.

Počet dní so snehovou pokrývkou sa v sledovanom území za roky 1961 – 1990 pohybuje od 60 do 80 dní za rok v llavskej kotline, v okrajovej zóne je to však až od 80 do 100 dní ročne a smerom k pohoriam v studených okrskoch až 120 dní (Faško a kol. in Atlas krajiny SR, 2002). Celkové ročné úhrny zrážok (Faško-Šťastný in Atlas krajiny SR, 2002) sa v tom istom období pohybujú od 700 do 900 mm ročne, v okrajových častiach dosahujú 800 až 900 mm, lokálne v severných oblastiach až do 1000 mm ročne. V uvedenom období dosahujú priemerné

úhrny zrážok na väčšine územia za január 40 až 70 mm, na okrajoch územia 60 až 70, miestami až 80 mm, za júl tieto hodnoty dosahujú 60 až 100 mm v rozsahu v okrajových častiach územia v rozsahu 80 až 100 mm.

Zrážkomerné stanice

Merajú množstvo, druh a trvanie atmosférických zrážok, v zimnom období charakteristiky snehovej pokrývky a priebežne zaznamenávajú výskyt význačných poveternostných javov. Meria sa raz denne o 7.00 h úhm atmosférických zrážok a vodná hodnota snehovej pokrývky v týždennom intervale.

Tab. č. 12: Zrážkomerné stanice v predmetnom území a jeho okolí

*stanica nie je priamo v sledovanom území

Indikatív	Stanica	Nadmorská výška	Zemepisná šírka	Zemepisná dĺžka
26240	* Púchov	267	49,1244	18,3175
26260	* Lazy pod Makytou	392	49,2258	18,2142
26280	* Vydra	380	49,2072	18,2553
27020	* Pružina	375	49,0203	18,4661
27040	* Beluša	259	49,0686	18,3344
27060	* Mojťín	650	48,9878	18,4131
27080	* Zubák	508	49,1433	18,2003
27100	* Červený Kameň	353	49,0853	18,1894
27110	* Pruské	242	49,0261	18,2161
27120	* Horné Srnie	237	48,9889	18,1047
27140	* Horná Súča	308	48,9714	17,9811
27160	Ladce	249	49,0289	18,2881
27180	Košecké Podhradie	315	48,98	18,3014
27200	Horná Poruba	455	48,9339	18,3097
27220	Dubnica nad Váhom	227	48,9633	18,1603
27230	* Dolná Poruba	430	48,9122	18,2975
27240	* Trenčianské Teplice	306	48,9056	18,1683
28005	* Nová Bošáca	306	48,88	18,795
28020	* Bošáca	240	48,8303	17,8383
30200	Valaská Belá	455	48,6169	18,4375
30240	Zliechov	598	48,9528	18,4908

Zdroj: SHMÚ

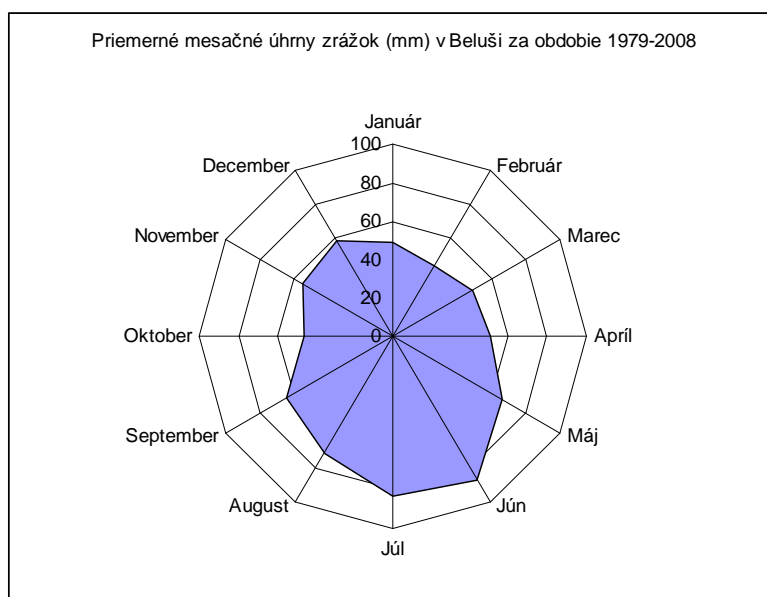
V nasledujúcej tabuľke sú uvedené dostupné údaje o dlhodobých priemerných mesačných a ročných úhrnoch zrážok v stanici Beluša (stanica SHMÚ).

Tab. č. 13: Priemerné mesačné (ročné) úhrny zrážok a v stanici Beluša

Pozorované obdobie	Zrážky [mm stĺpca]														
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok	L	Z
Beluša															
1979- 2008	49	42	47	50	65	86	83	70	63	46	54	57	713	418	295

Zdroj: SHMÚ

Graf č. 2: Grafické znázornenie priemerných mesačných úhmných zrážok v stanici Beluša

Výpar

Je považovaný za dôležitú zložku pri hydrologickej bilancii povodí. Jeho dobrým ukazovateľom je potenciálna evapotranspirácia, ktorá vyjadruje najvyššiu možnú evapotranspiráciu (výpar) z aktívneho povrchu zeme pri daných meteorologických podmienkach a dostatočnom zavlažení vrchnej vrstvy pôdy.

Sledovaná oblasť za obdobie rokov 1961 - 1990 Tomlain (in Atlas krajiny SR, 2002) je charakterizovaná hodnotami *priemerného ročného výparu (aktuálnej evapotranspirácie)* z povrchu pôdy 450 - 500 mm. Celkový ročný potenciálny výpar sa pohybuje naprieč celou nivou toku Váhu na hodnotách 500-550 mm, potom zonálne klesá v severných oblastiach smerom k okolitým pohoriam na 450 - 500 mm za rok.

Globálne žiarenie

Za dôležitý faktor ovplyvňujúci evapotranspiráciu, a tak aj podmienky infiltrácie podzemných vôd, možno považovať celkové globálne žiarenie. V sledovanej oblasti priemerné sumy globálneho žiarenia za rok dosahujú severnejšie oblasti okresu hodnoty 1 000 – 1 100 kWh.m⁻², oblasť Ilavskej kotliny dosahuje hodnoty 1 100 – 1 150 kWh. m⁻² (Tomlain-Hrvoľ in Atlas krajiny SR, 2002).

Veterné pomery

Ilavská kotlina s ohľadom na geografické a geomorfologické danosti sa radí medzi kotliny s nevhodnými rozptylovými podmienkami. Podľa (Lapin, Tekušová, 2004) v zaťažnosti územia prízemnými inverziami dosahuje Ilavská kotlina štvrtú hodnotu, čo je priemerná inverzná poloha v päťstupňovej škále zaťaženia územia. Rýchlosť vetra a smery jeho vzdušného prúdenia sú závislé od reliéfu terénu a premenlivosti počasia. Prevládajúce smery vetra, ktoré podmieňajú pohyby vzdušných mäs zohrávajú dôležitú úlohu aj pri distribúcii zrážok. V hlavnej časti kotliny prevládajú vetry JZ - SV alebo naopak. Na otvorených vyššie položených priestranstvách prevládajú západné vetry. Priemerná rýchlosť vetra za rok sa pohybuje okolo 2 m/s, kde v letných mesiacoch je o niečo vyššia.

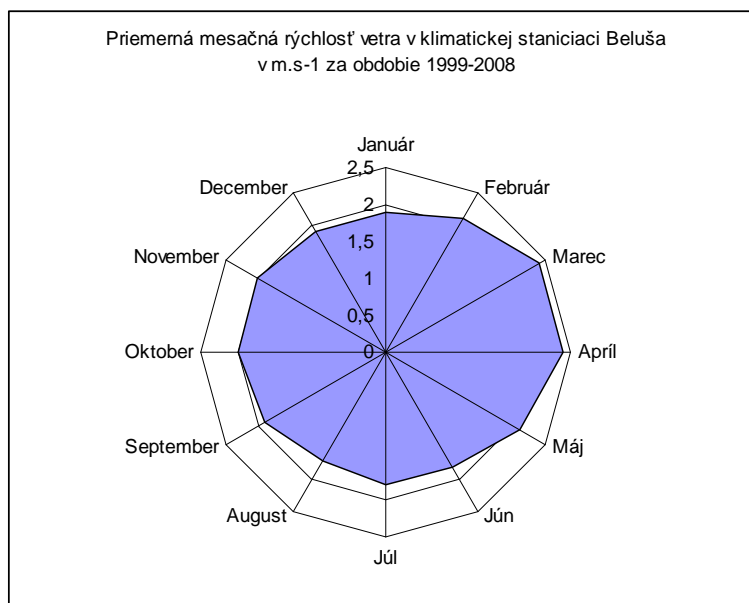
Tab. č. 14: Priemerná mesačná a ročná rýchlosť vetra, meteorologická stanica Beluša

lozorované obdobie	Rýchlosť vetra [m.s ⁻¹]													Vegetačné obdobie (IV-IX)
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok	
Beluša														
1999 - 2008	1,9	2,1	2,4	2,4	2,1	1,8	1,8	1,7	1,9	2	2	1,9	2	2,2

Zdroj: SHMÚ

Graf č. 3: Grafické znázornenie priemerných mesačných rýchlostí vetra, stanica Beluša

1.2 BIOTICKÉ POMERY

1.2.1 Rastlinstvo

Fytogeografické členenie

Vo fytogeografickom členení podľa individuálnej viacstupňovej regionalizácie na báze floristického zloženia (Hendrych, R., 1984, in Atlas krajiny SR, 2002) patrí hodnotené územie okresu Ilava do:

- oblasť holarktis (región of holarctis)
- podoblasť Eurosibírska (Euro-Siberian subregión)
- provincia stredoeurópska (Central-European province).

Tab. č. 15: Okres Ilava podľa fytogeograficko-vegetačného členenia

Zóna	Oblasť	Okres	Podokres
buková	flyšová	Biele Karpaty	nebradlový
			vršatsko-púchovský (bradlový)
	kryštalinicko-druhovorná	Ilavská kotlina	-
		Strážovské vrchy	Trenčianska vrchovina Strážovská vrchovina

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002

Rekonštruovaná potenciálna vegetácia

Vrbovo-topoľové lesy v záplavových územiach veľkých riek (mäkké lužné lesy)

Salicion albae

Salicion triandrae p. p.

Jednotka združuje spoločenstvá mäkkých lužných lesov rozšírených na holocénných nivách riek v teplej panónskej oblasti, na vlhkých, periodicky zaplavovaných fluviatilných sedimentoch v nížinnom a pahorkatinnom stupni do 250 - 300 m n. m. Sú v nej zahrnuté fytoceózy vysokokmenných vrbovo-topoľových lesov (zväz *Salicion albae*), krovitých vrb (zväz *Salicion triandrae*) a všetky ich vývojové štádiá.

V rámci predmetného územia okresu Ilava sa nachádzali spoločenstvá tejto jednotky (podľa Atlas krajiny SR, 2002) v pomerne úzkom páse striedavo po oboch stranách koryta toku Váhu, približne od obce Ilava nadol.

Z hľadiska lesníckej typológie do tejto jednotky patria skupiny lesných typov (SLT) *Saliceto-Alnetum* (časť - nie všetky lesné typy).

Mladé riečne naplaveniny zvyčajne osídľovali pionierske spoločenstvá krovitých vrbín, lemujúce pobrežie vodných tokov. V nížinách a pahorkatinách, zriedkavejšie v kotlinách, sú to najčastejšie porasty s dominanciou vrby trojtyčinkovej (*Salix triandra*), okrem ktorej sa tu uplatňujú vrba purpurová (*Salix purpurea*), vrba krehká (*Salix fragilis*), vrba košíkarska (*Salix viminalis*), vrba biela (*Salix alba*). Na sukcesívne štádiá krovitých vrb v ďalšom vývoji zvyčajne nadväzujú vysokokmenné vrbovo-topoľové lesy, v ktorých je krovitý podrast zreteľne odlišený od poschodia stromov. V horných etážach sú zastúpené vrba biela (*Salix alba*), vrba krehká (*Salix fragilis*), topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny (*Populus nigra*), topoľ sivý (*Populus canescens*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jelša sivá (*Alnus incana*) a iné. V podúrovňovej vrstve prístupuje brest vâz (*Ulmus laevis*), zriedkavejšie brest hrabolitý (*Ulmus minor*) a jaseň úzkolistý panónsky (*Fraxinus angustifolius* subsp. *danubialis*).

Krovinná etáž je chudobná na druhy, vyskytujú sa tu jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), brest vâz (*Ulmus laevis*), svib krvavý (*Swida sanguinea*), svib južný (*Swida australis*), svib červenkastý (*Swida hungarica*), baza čierna (*Sambucus nigra*) a i.

Bohatšie je vyvinuté bylinné poschodie, lebo substrát bohatý na živiny poskytuje priaznivé podmienky pre jeho rozvoj. Dominantné sú rýchlo sa šíriace druhy, ako chrastrnica trstovitá (*Phalaris arundinacea*), žihľava dvojdomá (*Urtica dioica*), lipnica pospolitá (*Poa trivialis*), stavikrv pieprový (*Polygonum hydropiper*), stavikrv riedkokvetý (*Polygonum mite*), ostružina ožina (*Rubus caesius*), netýkavka nedotklivá (*Impatiens noli-tangere*) a iné.

Pôdy sa vyvinuli na holocénných sedimentoch a typologicky patria k nívnym pôdam s rôznym stupňom oglejenia. Na mladých riečnych naplaveninách sú nevyvinuté, protoaluvialne alebo surové pôdy (rambla) a na stabilizovaných fluviatilných sedimentoch sú už mladé, dvojfázové nívne pôdy - paternie. Podľa zrnitosti sú tu zastúpené rôzne druhy pôd, od ľahkých štrkovitých až po ťažké, uľahnuté ílovité pôdy.

Odlesnené plochy sa využívajú ako pasienky alebo lúky, tiež ako vysokobonitné plochy na pestovanie poľnohospodárskych plodín.

Jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek (tvrdé lužné lesy)

Ulmenion

Do tejto jednotky sú zahrnuté vlhkomilné a čiastočne mezohygrofilné lesy rastúce na aluviálnych naplaveninách pozdĺž vodných tokov alebo v blízkosti prirodzených vodných nádrží. Zväčša sú to spoločenstvá jaseňovo-brestových a dubovo-brestových lesov, patriacich do podzväzu *Ulmenion* Oberd. 1953. Boli rozšírené, podobne ako vrbovo-topoľové lesy, na alúviách väčších riek, avšak viažu sa na vyššie a relatívne suchšie polohy údolných nív (riečne terasy, náplavové kužele a pod.) najmä v nížinách a v teplejších oblastiach pahorkatín do 300 m n. m., kde ich menej ovplyvňujú opakujúce sa povrchové záplavy a kolísajúca hladina podzemnej vody.

Tvorba pôdy prebieha na rozdielne starých, ílovitých, hlinitých až piesočnato-štrkovitých sedimentoch. Vyskytujú sa tu pôdy od nevyvinutých nívnych a glejových až po hnedozeme, černoze a pod.

V rámci predmetného územia okresu Ilava zaberali spoločenstvá tejto jednotky široký pás riečnych terás po oboch stranách rieky Váh (nížinné polohy) a jazykovite vybiehajú aj do spodnej časti bočných dolín hlavne na pravej strane toku Váhu.

Z hľadiska lesníckej typológie do tejto jednotky patria SLT *Querceto-Fraxinetum*, *Ulmeto-Fraxinetum cerpium* (časť), *Ulmeto-Fraxinetum populeum*.

Zo stromov sa v týchto spoločenstvách uplatňujú najmä tvrdé lužné dreviny jaseň úzkolistý panónsky (*Fraxinus angustifolius* subsp. *danubialis*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), dub letný (*Quercus robur*), brest hrabolistý (*Ulmus minor*), javor poľný (*Acer campestre*), čremcha strapcovitá (*Padus avium*), medzi ktoré bývajú hojne primiešané aj niektoré dreviny mäkkých lužných lesov, napr. topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny (*Populus nigra*), topoľ osika (*Populus tremula*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), rozličné druhy vrb a iné.

Krovité poschodie je zväčša dobre vyvinuté a vyznačuje sa vysokou pokryvnosťou. Bežnými druhmi bývajú svib krvavý (*Swida sanguinea*), svib južný (*Swida australis*), svib červenkastý (*Swida hungarica*), vtáci zob obyčajný (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europae*), javor poľný (*Acer campestre*), rôzne druhy hloha (*Crataegus* sp.), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), javor tatársky (*Acer tataricum*) a iné.

Bylinný podrast je podstatne bohatší a druhovo pestrejší ako vo vrbovo-topoľových lesoch. Na najvlhších stanovištiach bylinnú vrstvu tvoria najmä ostrica ostrá (*Carex acutiformis*), ostrica pobrežná (*Carex riparia*), ostrica pluzgiekatá (*Carex vesicaria*), ostrica predĺžená (*Carex elongata*). Mimo zóny intenzívnych periodických záplav sú to mrvica lesná (*Brachypodium sylvaticum*), čarovník parížsky (*Circaea lutetiana*), blyskáč jarný (*Ranunculus fallax*), kuklík mestský (*Geum urbanum*), kostrava obrovská (*Festuca gigantea*), krivec žltý (*Gagea lutea*), kozonoha hostcová (*Aegopodium podagraria*) a iné, ku ktorým často pristupujú prvky dubovo-hrabových a bukových lesov, ako veternica hájna (*Anemone nemorosa*), lipkavec marinkový (*Galium odoratum*), zvonček žihľavolistý (*Campanula trachelium*), konvalinka voňavá (*Convallaria majalis*), ostrica lesná (*Carex sylvatica*), zádušníček brečtanovitý (*Glechoma hederacea*) a ďalšie. V suchších porastoch na piesočnato-hlinitých a hlinitých pôdach viac pristupujú druhy vápnomilné a suchomilné, ako dráč obyčajný (*Berberis vulgaris*), plamienok rovný (*Clematis recta*), marulka obyčajná (*Clinopodium vulgare*), drieň (*Cornus mas*), kamienka modropurpurová (*Buglossoides purpureocaulis*) a iné.

Odlesnené plochy sa spočiatku využívali ako lúky a pasienky, neskôr po uskutočnení melioračných úprav ako poľnohospodárska pôda.

Jelšové lesy na nivách podhorských a horských vodných tokov

Alnetum glutinose

Aegopodio-Alnetum glutinose

Salicion triandrae p. p.

Salicion eleagni

V spracovávanom území sa táto jednotka vyskytovala predovšetkým v okolí horných a stredných častí obojstranných prítokov rieky Váh - Podhradský potok (Košecké Podhradie), Klobušický potok, Prejtiansky potok a Dubnický potok z ľavej strany a Kvašov, Tovarský potok, Podhradský potok (Vršatské Podhradie) a Krivoklátsky potok z pravej strany Váhu.

Spoločenstvá tejto jednotky boli pokračovaním vrbovo-topoľových lužných lesov na alúviách v úzkych údolných nivách na stredných a horných tokoch riek, a to zväčša v extrémnejších klimatických podmienkach (do výšky 1000-1200 m n. m.). Ekologicky sa viažu na alúviá potokov podmäčianých prúdiacou podzemnou vodou, alebo ovplyvňované častými povrchovými záplavami.

Druhovým zložením a fyziognómiou boli charakteristické ako vysokokmenné jelšové lužné lesy s dominantnou jelšou lepkavou (*Alnus glutinosa*), jelšou sivou (*Alnus incana*), vrbou krehkou (*Salix fragilis*) a vrbou bielou (*Salix alba*). Jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), brest horský (*Ulmus glabra*) a javor horský (*Acer pseudoplatanus*) sú zväčša iba primiešanými drevinami.

Na obvode nížin a najmä v pahorkatinách krovinnú vrstvu tvoria vrba trojtyčinková (*Salix triandra*), vrba purpurová (*Salix purpurea*), vrba košíkarska (*Salix viminalis*), vrba krehká (*Salix fragilis*), lokálne aj vrba sivá (*Salix eleagnos*). Vo vyšších polohách v horskom stupni Centrálnych Karpát a na obvode vnútrokarpatských kotlín na pobreží horských bystrín a potokov s rýchlo tečúcou vodou sa tiahnu úzke, často pretŕhané pásy porastov s vrbou sivou (*Salix eleagnos*) a vrbou purpurovou (*Salix purpurea*).

Druhovú zloženie bylinného poschodia je pestré, lebo k hygrofilným a subhygrofilným druhom ako záružlie horské (*Caltha laeta*), devätsil hybridný (*Petasites hybridus*), pichliač zelinový (*Cirsium oleraceum*), škarda močiarna (*Crepis paludosa*) a iné, často prenikajú aj vodou splavené druhy z lesných alebo prameniskových spoločenstiev, ako napríklad prilbica modrá tuhá (*Aconitum firmum*), stračia nôžka vysoká (*Delphinium elatum*), kokorík praslenatý (*Polygonatum verticillatum*), prvosenka vyššia (*Primula elatior*), kýchavica Lobelova (*Veratrum lobelianum*) ... Významný je tiež podiel nitrofilných a hygrofilných druhov ako kozonoha hostcova (*Aegopodium podagraria*), nezábudka močiarna (*Myosotis palustris*), záružlie močiarné (*Caltha palustris*), hluchavka škvrnitá (*Lamium maculatum*).

Pôdy sú hlinité s veľkým podielom štrku a drobného kamenia, pravidelne podmäčané pohybujúcou sa podzemnou vodou.

Z hľadiska lesníckej typológie do tejto jednotky patria SLT *Fraxineto-Alnetum*, *Salicetum fragile*, *Alnetum incanae*, *Betuleto-Alnetum* (časť).

Karpatské dubovo-hrabové lesy

Carici pilosae-Carpinetum, syn. *Quercus-Carpinetum medioeuropaeum*

V rámci predmetného územia okresu Ilava zaberali spoločenstvá tejto jednotky rozsiahle súvislé plochy na oboch stranách doliny Váhu, kde nadväzujú na nížinné lužné lesy a lužné lesy podhorské a horské. Na hornom okraji svojho rozšírenia (cca v 600 m n. m.) nadväzovali na bukové a jedľovo-bukové lesy.

Z hľadiska lesníckej typológie by sme mohli v rámci karpatského dubovo-hrabového lesa vyčleniť tieto SLT: *Fageto-Quercetum* (časť), *Fageto-Quercetum acerosum* (časť). Sú to suchšie, čiastočne vlhšie hrabové duby a živné hrabové duby. Ide o spoločenstvá značne nehomogénne. Medzi vyšším stupňom bukových a stupňom dubovo-hrabových lesov bez buka je medzistupeň, v ktorom raz prevláda dub zimný s hrabom, pričom buk je len vtrúsený, inokedy zasa buk s dubom a hrabom. Podrast sa skoro nemení, ubúda len bohatstvo krov, ochudobňuje a mení sa drevinové zloženie čoraz viac v prospech buka.

Z významných vzásových druhov môžeme spomenúť hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), lipu malolistú (*Tilia cordata*), lipkavec lesný (*Galium sylvaticum*), dub zimný (*Quercus petraea*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). Taktiež ostrica chlpatá (*Carex pilosa*), reznáčka mnohosnubná (*Dactylis polygama*), nátržník jahodovitý

(*Potentilla sterilis*), iskerník zlatožltý (*Ranunculus auricomus*), hviezdica veľkokvetá (*Stellaria holostea*), zimozelen menšia (*Vinca minor*), ostrica tienistá (*Carex umbrosa*), kokorík širokolistý (*Polygonatum latifolium*).

V stromovej etáži prevládajú dub zimný (*Quercus petraea*) a hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), ďalej javor poľný (*Acer campestre*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). Vtrúsený môže byť dub žltkastý (*Quercus dalechampii*).

Krovinnú etáž tvoria najmä zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), svib krvavý (*Swida sanguinea*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), vtáčí zob obyčajný (*Ligustrum vulgare*), hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), hloh obyčajný (*Crataegus oxyacantha*).

Z bylín okrem spomenutých zväzových druhov sú to najmä marinka voňavá (*Galium odoratum*), kopytník európsky (*Asarum europaeum*), stoklas Benekenov (*Bromus benekenii*), zubačka cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*), mednička ovisnutá (*Melica nutans*), niektoré teplomilné druhy, ako drieň (*Cornus mas*), mliečnik mnohofarebný (*Euphorbia polychroma*) a iné.

Pôdy sú prevažne typu hnedých lesných pôd (kambizemí) – mezobázické a oligobázické. V menšej miere rendziny. Sú najčastejšie alkalické, hlboké, ovplyvňované aj podzemnou vodou, ale stále s tendenciou okysličovania.

Náhradné spoločenstvá sú obhospodarované vo forme lúk, pasienkov, ale aj polí, prípadne viníc.

Dubové a cerovo-dubové lesy

Quercetum petraeae-cerris

V rámci okresu Ilava sa vyskytovali ostrovčekovite na pomerne veľkej časti územia, ktorú plošne pokrýva skupina karpatské dubovo-hrabové lesy. Na pravej strane Váhu sa nachádzali v páse do obce Tuchyňa, smerujúcim juhozápadne až po obec Borčice, a do vyšších polôh vystupovali v oblasti Podhradskej a Krivoklátskej doliny v lokalitách Horné Dížavy a Tlstá hora. Na ľavej strane Váhu sa podobne vyskytovali v páse od kóty Butkov, južne od lokality Horné Ladce, juhozápadným smerom až po obec Nová Dubnica. Do vyšších polôh vystupovali v okolí Košeckého Podhradia a hlavne na lokalite Vapeč.

Z hľadiska lesníckej typológie ich zaraďujeme do SLT *Carpineto-Quercetum* (časť).

Vedúcim druhom je dub zimný (*Quercus petraea*), ktorý v severnejších oblastiach zastupuje dub plstnatý (*Quercus pubescens*). V strednej Európe vystupujú čiastočne, ale najmä extrazonálne, na vhodných stanovištiach - hnedých pôdach a rendzinách na silne alkalickom podloží. Spolu s dubom cerovým (*Quercus cerris*) tu vystupujú aj dub žltkastý (*Quercus dalechampii*), občas dub letný (*Quercus robur*). Z iných drevín sú vtrúsené javor poľný (*Acer campestre*), javor tatársky (*Acer tataricum*). Prevládnutie cera sa považuje za dôsledok vplyvu človeka.

Krovinná vrstva je pomerne bohatá, tvoria ju najmä zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), svib krvavý (*Swida sanguinea*), drieň (*Cornus mas*), ruža galská (*Rosa gallica*), hlohy (*Crataegus laevigata*, *C. curvisepala*).

Bylinnú vrstvu tvoria ostrica horská (*Carex montana*), nátržník biely (*Potentilla alba*), lipnica úzkolistá (*Poa angustifolia*), pľúcnik Murínov (*Pulmonaria murinii*), hrachor čierny (*Lathyrus niger*), králik chocholikatý (*Pyrethrum corymbosum*) a ďalšie. Vyskytujú sa aj druhy susedných travinných spoločenstiev, ako kostrava valeská (*Festuca valesiaca*), kyslomilné druhy, ako smlz kroviskový (*Calamagrostis epigeios*), veronika lekárska (*Veronica officinalis*), zanoväť černejúca (*Lembotropis nigricans*).

Dnešné lesy sú antropogenizované, výmladkové alebo vysadené agátom. Ich stanovištia sú vhodné pre poľnohospodárstvo, vinohradníctvo a sadovníctvo.

Dubové lesy na kyslých podložiach

Genisto germanicae- Quercion

V predmetnom území okresu Ilava sa nachádzali, rovnako ako predchádzajúca skupina, ostrovčekovite na časti pokrytej karpatskými dubovo-hrabovými lesmi. Podľa Atlasu krajiny SR (2002) sa vyskytovali iba v oblasti kóty Kašník v k. ú. Sedmerovec (podľa Geobotanickej mapy SSR, J. Michalko a kol., 1986, aj v lokalite Kopec, v k. ú. Košecké Podhradie).

Viažu sa na extrémne polohy a stanovištia s plytkými pôdami, typu rankrov, výrazne nenasýtené hnedé pôdy alebo hnedé podzolované. Zaberajú extrémne polohy vo výškach cca 250-700 m n. m.

Floristicky sú chudobné. Vedúcou drevinou je dub žltkastý (*Quercus dalechampii*), vtrúsený je aj dub mnohoplodý (*Quercus polycarpa*). Vo vyšších polohách pristupujú aj borovica lesná (*Pinus sylvestris*), buk lesný (*Fagus sylvatica*) a breza bradavičnatá (*Betula pendula*).

Krovinná vrstva skoro chýba. Z bylín prevláda metlica krivoľaká (*Deschampsia flexuosa*), chlpaňa hájna (*Luzula luzuloides*) alebo kostrava ovčia (*Festuca ovina*), hojné sú vres obyčajný (*Calluna vulgaris*), smľz trstovitý (*Calamagrostis arundinacea*), čermel lúčny (*Melampyrum pratense*), čučoriedka obyčajná (*Vaccinium myrtillus*), (*Digitalis grandiflora*), kručinka chlpatá (*Genista pilosa*), lipnica hájna (*Poa nemoralis*). Bohaté je poschodie machov a lišajníkov, vyskytuje sa dutohlávka končistá (*Cladonia conioraea*), dutohlávka strapcovitá (*Cladonia fimbriata*), bielomach sivý (*Leucobryum glaucum*).

Z hľadiska lesníckej typológie sa táto jednotka radí do SLT *Quercetum* (časť), *Fagetum quercinum* nižší stupeň (časť), *Fageto-Quercetum* (časť).

Odlesnené plochy sú porastené psicovými a psicovo-vresovými spoločenstvami. Zväčša sa nedajú využiť inak, ako les. Sú veľmi náchylné na eróziu a denudáciu.

Bukové a jedľovo-bukové lesy

Dentario glandulosae-Fagetum

Boli plošne pomerne výrazne zastúpenou fytogeografickou jednotkou v rámci okresu Ilava. Nachádzali sa po oboch stranách toku Váhu, na spodnej hranici nadväzovali na karpatské dubovo-hrabové lesy, a vystupovali až do najvyšších polôh predmetného územia. Spodná hranica tejto fytogeografickej jednotky sa nachádzala v nadmorskej výške okolo 500 m n. m.

V zmysle typologickej školy profesora Zlatníka (1959) do tejto jednotky môžeme zaradiť skupiny lesných typov (SLT) *Fagetum pauper*, najmä vyšší stupeň, celú SLT *Fagetum typicum*, *Abieto-Fagetum*, ale aj spoločenstvá bohaté na humikolné a nitrátofilné druhy zaraďované do SLT *Fageto-Aceretum*. Taktiež sem patrí okraj SLT *Fageto-Abietum*, niektoré spoločenstvá z vápencových bučín a spoločenstiev zahŕňaných do okruhu sutinových lesov ako prechodové spoločenstvá.

Buk lesný (*Fagus sylvatica*) je v spoločenstvách patriacich do tejto jednotky blízko svojho ekologického optima, pri väčšej vlhkosti a dostatku tepla je jedľa biela (*Abies alba*) jeho rovnocennou partnerkou. Porasty sú vekovo a hrúbkovo diferencované a bylinná synúzia vykazuje vysokú druhovú diverzitu.

Na dolnej hranici výskytu tejto jednotky býva sporadicky prítomný ešte aj dub zimný (*Quercus petraea*), zriedkavo hrab obyčajný (*Carpinus betulus*). Stálou prímiesou bývajú javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), brest horský (*Ulmus glabra*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) a lipa malolistá (*Tilia cordata*). Veľmi zriedkavou a vzácnou prímiesou môže byť smrek obyčajný (*Picea abies*). Všetky dreviny okrem duba dosahujú hlavnú úroveň porastov. Kvetnaté bučiny bývajú pravidelne dvojťazovými alebo trojťazovými porastmi, alebo majú ráz jednotlivo výberkových lesov. Rozvinutá korunová úroveň umožňuje lepšie prenikanie a využitie dažďovej vody a rozptýleného svetla na rast a obnovu drevín, ako aj na tvorbu kvalitnej drevnej hmoty.

Buk aj jedľa v týchto spoločenstvách dosahujú mimoriadne dobrý rast aj kvalitu. Smrek je tu len výnimočne pôvodnou drevinou, ale dosahuje výborný rast, pričom zvyčajne vyniká nad hlavnú úroveň porastov. Je však labilnou zložkou porastov pre svoju náchylnosť na poškodenie polomami, vývratmi a hubovými ochoreniami. Buk má na vlhkých pôdach vysokú vitalitu a nedovolí jedli dosiahnuť výraznejšie zastúpenie, preto zostáva len vtrúsená v bukových porastoch. Buk dominuje predovšetkým v porastoch na vápencoch a vápnitých podložkách. Naopak na horninách kryštálnika, predovšetkým bridliciach prevládajú takmer čisté jedliny s jednotlivo vtrúseným zväčša podúrovňovým bukom.

Zmiešanie drevín býva jednotlivé alebo skupinové. Dreviny sú ekologicky pomerne vyrovnané, čo je veľmi vhodné pre stromové výberkové obhospodarovanie.

Krovinná etáž nebýva v kvetnatých bučinách nápadne vyvinutá. Vyskytujú sa najmä baza čierna (*Sambucus nigra*), viac baza červená (*Sambucus racemosa*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*) a egreš obyčajný (*Grossularia uva-crispa*).

Synúzia bylín v tejto jednotke sa vyznačuje vo všeobecnosti vysokou pokryvnosťou s vysokým zastúpením najmä druhov humikolných, nitrátofilných nižšieho veku, ale aj vyšších bylín, takže je zvyčajne dvojvrstvomá. Dominantami bývajú najmä marinka voňavá (*Galium odoratum*), hluchavka žltá (*Galeobdolon luteum*), pakost smradľavý (*Geranium robertianum*), kyslička obyčajná (*Oxalis acetosella*), ostružina srstnatá (*Rubus hirtus*), zubačka cibuľkonosná (*Dentaria bulbifera*), veronika horská (*Veronica montana*), na skeletatejších pôdach bažanka trvác (*Mercurialis perennis*), na ťažších a vlhších pôdach netýkavka nedotklivá

(*Impatiens noli-tangere*), deväťsil biely (*Petasites albus*) a kozonoha hostcová (*Aegopodium podagraria*). Prítomné bývajú aj veternica hájna (*Anemone nemorosa*), vranie oko štvorlisté (*Paris quadrifolia*), žindava európska (*Sanicula europaea*) a karpatský endemit zubačka žľaznatá (*Dentaria glandulosa*), zubačka deväťlistá (*Dentaria enneaphyllos*), šalvia lepkavá (*Salvia glutinosa*) a tŕňovka dvojlistá (*Maianthemum bifolium*).

Vo vyššom poschodí sú starček hájny (*Senecio nemorensis*), ostružina malina (*Rubus idaeus*), kostrava obrovská (*Festuca gigantea*), kostrava horská (*Festuca drymeja*), na vápencoch častejšie jačmienka európska (*Hordelymus europaeus*). Vo vyšších polohách jedľovo-bukových lesov málokedy chýba výrazné poschodie papradí ako papraď samičia (*Athyrium filix-femina*), papraď samčia (*Dryopteris filix-mas*). Menej časté sú papraď ostnatá (*Dryopteris carthusiana*), sladičovec dúbavový (*Gymnocarpium dryopteris*) a na suťovitejších svahoch papraďovec laločnatý (*Polystichum aculeatum*).

Odlesnené plochy sú využívané ako kvalitná orná pôda, lúky a pasienky.

Bukové lesy na vápencových a dolomitových podložiach

Cephalanthero-Fagenion

Ide o jednotku, ktorá bola v predmetnom území okresu Ilava zastúpená v severozápadnej časti v bradlovom pásme, v oblasti Vršatca a Červeného kameňa, a v juhovýchodnej časti na vápencových masívoch Strážov, Čierny vrch, Javorina, Poľany, Pancier, Mraznica, Stupičie, Mačičie, Kňazová, Beňova skala a na menších plochách aj inde.

Táto jednotka zahŕňa bukové a zmiešané lesy na rendzinách, rozšírené na strmých skalných vápencových svahoch v podhorskom a nižšom horskom stupni. Viazané sú na vápence, dolomity, travertíny a vápnité flyše. Ťažisko výskytu je medzi 600 – 1 000 m n. m. Vyskytujú sa aj nižšie (okolo 300 m n. m.), aj vyššie (až do 1 400 m n. m.). Spoločným znakom týchto stanovišť je nedostatok vlhkosti, ktorý bráni úplnému využitiu minerálnej sily pôd. Pôda býva nerovnomerne hlboká, miestami preniká podložie na povrch.

V pôvodnom zložení vápnomilných bučín je hlavnou drevinou buk lesný (*Fagus sylvatica*), v spodnej časti rozšírenia možno nájsť jedľu bielu (*Abies alba*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), lipu malolistú (*Tilia cordata*), dub plstnatý (*Quercus pubescens*) a dub zimný (*Quercus petraea*) a vo vyšších polohách a na extrémnych stanovištiach borovicu lesnú (*Pinus sylvestris*), smrekovec opadavý (*Larix decidua*), smrek obyčajný (*Picea abies*) a miestami aj tis (*Taxus baccata*). Napriek tomu, že buk je hemikalcifilnou drevinou, pôdno-ekologické podmienky vápencových bučín nie sú pre neho optimálne.

Krovinová vrstva je zastúpená hojným počtom druhov a majú aj väčšiu pokrývnosť. Okrem druhov stromovej etáže je zastúpená aj lieska obyčajná (*Corylus avellana*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), druhy rodu hloh (*Crataegus* sp.), baza čierna (*Sambucus nigra*) a ďalšie.

Bylinná synúzia tejto jednotky je floristicky bohatá a zložená z druhov vápnomilných, ale aj z druhov kvetnatých bučín, prístupujú aj teplomilné a lesostepné druhy. Podiel týchto skupín závisí od hĺbky a vlhkosti pôdy. V spoločenstvách s prevahou trávovitých druhov sú hojné smlz pestrý (*Calamagrostis varia*), ostrica biela (*Carex alba*), ostrevka vápnomilná (*Sesleria albicans*), v netrávnatých typoch holých bučín vtáčia prilba červená (*Cephalanthera rubra*), hviezdnoteč čemericový (*Hacquetia epipactis*), brečtan popínový (*Hedera helix*). Vo vyšších polohách alebo po degradácii pribúdajú kyslomilné druhy smlz trstovitý (*Calamagrostis arundinacea*), čučoriedka obyčajná (*Vaccinium myrtillus*), brusnica pravá (*V. vitis-idaea*) a ďalšie. Okrem menovaných sa často vyskytujú slezinník zelený (*Asplenium viride*), črievičník papučka (*Cypripedium calceolus*), lazerník širokolistý (*Laserpitium latifolium*), bažanka trváca (*Mercurialis perennis*), zvonček repkovitý (*Campanula rapunculoides*), zvonček žihľavovitý (*Campanula trachelium*), ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*) a iné.

Z hľadiska lesníckej typológie do tejto jednotky patria skupiny lesných typov *Querceto-Fagetum* (časť), *Querceto-Fagetum tiliosum* (časť), *Fagetum pauper* nižší a vyšší stupeň (časť), *Corneto-Fagetum*, *Querceto-Fagetum dealpinum*, *Fagetum typicum* (časť), *Fagetum tiliosum* (časť), *Fagetum dealpinum* nižší a vyšší stupeň, *Fageto-Abietum* nižší a vyšší stupeň (časť), *Abieto-Fagetum* nižší a vyšší stupeň (časť), *Fageto-Piceetum* nižší stupeň.

Na miernejších svahoch s hlbšou a menej skeletnatou pôdou sa po odlesnení pestujú poľnohospodárske plodiny, na ťahlych kamenistých svahoch s plytkými pôdami sa často vysádzali kultúry borovice, vyššie smrekovca a smreka.

Karpatské reliktné borovicové lesy

Pulsatilla slavicae-Pinion

Izolované výskyty lesov borovice lesnej na vápencoch západnej časti Karpát sú obmedzené na niekoľko malých enkláv v Strážovských vrchoch, Veľkej Fatre, Pieninách a vnútrokarpatských kotlinách. V predmetnom území okresu Ilava boli zastúpené na skalných útvaroch masívov Javorina, Poľana, Čierny vrch a Mačičie v juhovýchodnej časti okresu.

Považujú sa za relikt doby poľadovej, v ktorých sú zvyšky flóry skorších dôb, vrátane treťohornej. Zachovali sa na miestach, kde sa nemohli vytvoriť súvislé zapojené porasty, najmä lesné a krovinné. Ich stanovišťami sú hlavne temená, hrebene, strmé svahy a skaly, prípadne aj sute na vápencoch a dolomitoch. V Západných Karpatoch boli rozšírené od bukového až po spodnú časť smrekového vegetačného stupňa, často sa nájdu aj na severných expozíciách dubového stupňa. Borovica jednotlivo vystupuje na južných expozíciách až do 1 500 m n. m.

Z hľadiska lesníckej typológie do tejto jednotky patria SLT *Pinetum dealpinum* a *Pineto-Laricetum*.

Dominantnou drevinou je borovica lesná (*Pinus sylvestris*), ktorá sa hlbokým koreňovým systémom udrží na suchých dolomitových štrkovitých sutinách, ako aj na čelách a hranách vápencov. Je schopná znášať aj extrémne osvetlenie a sucho. Na hlbších pôdach a chladnejších expozíciách dokázu k nej prenikať niektoré listnaté dreviny, ako buk lesný (*Fagus silvatica*), nižšie dub plstnatý (*Quercus pubescens*), miestami jarabina mukyňová (*Sorbus aria*) a iné. Za významné druhy bylín sa považujú poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*), zvonček karpatský (*Campanula carpatica*), pichliač panónsky (*Cirsium pannonicum*), klinček včasný Lumnitzerov (*Dianthus praecox ssp. lumnitzeri*), kostrava tatranská (*Festuca tatrae*), chrpa Triumfetova sokolská (*Centaurea triumfetti* subsp. *dominii*), mliečnik mnohofarebný (*Euphorbia polychroma*) a ďalšie.

Stanovišťa tejto skupiny bývajú po odlesnení veľmi náchylné na eróziu pôdy a opätovné zalesnenie je nákladné a málokedy úspešné. Často sa používala borovica čierna (*Pinus nigra*). Väčšinou ide o ochranné lesy.

Pôdy sú väčšinou len plytké, nerovnomerne hlboké, skeletnaté, mierne vlhké, v lete presychajúce.

Reálna vegetácia

Vzhľadom na dobrú dostupnosť väčšiny lesných porastov bola v minulosti ich veľká časť, prevažne v nížinnom a pahorkatinnom stupni, odstránená za účelom získania poľnohospodárskej pôdy. Ďalšia časť porastov, v horskom stupni alebo odľahlejších častiach územia, bola intenzívne využívaná na získavanie dreva a iných lesných produktov. Iba malá časť zle prístupných a málo produktívnych stanovišť ostala bez intenzívneho ľudského využívania (prípadná pastva hospodárskych zvierat a pod.).

Dlhodobým hospodárskym využívaním lesných porastov a ich prispôbovaním „potrebám“ spoločnosti došlo k zmene, resp. nahradeniu pôvodných spoločenstiev novými, z pohľadu drevinovej skladby a štruktúry často jednoduchšími, príp. nepôvodnými lesmi.

Lesná vegetácia

V časti územia, ktoré bolo pôvodne pokryté **mäkkým lužným lesom**, sa dnes nachádzajú už len úzke línie alebo fragmenty týchto spoločenstiev na brehoch Váhu a jeho prítokov, ako aj umelo vytvorených vodných plôch, s vrbou bielou, vrbou krehkou, vrbou purpurovou, domácimi, ale aj introdukovanými topoľmi, a bohatou vlhkomilnou bylinnou vrstvou. Veľká časť tohto územia je bez lesných porastov a využíva sa ako zastavané územie, infraštruktúra alebo poľnohospodárska pôda.

Plochy **tvrdých lužných lesov**, tvoriace väčšinu porastov v llavskej kotline, boli postupne odstránené, a dnes sa na tejto časti územia nachádza poľnohospodárska pôda, časť zastavaného územia obcí, ich infraštruktúra, komunikácie a pod.

Zostávajúce lesné porasty sú tvorené prevažne šľachtenými topoľmi, vrbami a stanovištne nevhodnými drevinami, ako borovica lesná.

Jelšové lesy lemujúce stredné a horné časti menších vodných tokov sa dnes v nižších polohách nachádzajú v poľnohospodárskej krajine ako nelesná stromová vegetácia.

Veľká časť lesných porastov má drevinovú skladbu zmenenú v prospech drevín susediacich lesných spoločenstiev - smrek, buk, javor a iné. Zachovalé časti s prirodzeným drevinovým zložením sa nachádzajú v horných častiach niektorých prítokov Váhu, napr. Klobušický a Prejtiansky potok. V stromovej vrstve tu nájdeme jelšu lepkavú, jelšu sivú, vrbu bielu, v krovinovej vrstve rôzne vrby, bylinná vrstva je bohatá na hygrofilné a nitrofilné druhy, ku ktorým prístupujú aj druhy susediacich lesných spoločenstiev.

Karpatské dubovo-hrabové lesy pokrývali väčšinu pahorkatinného stupňa v okrese Ilava. Veľká časť územia premenená na poľnohospodársku pôdu, lúky a pasienky, nachádza sa tu časť intravilánu obcí a infraštruktúra. Lesné porasty na tomto území sú z časti tvorené pôvodnými drevinami, často sú tu primiešané ihličnaté dreviny borovica, smrek, smrekovec, prípadne tvoria monokultúry.

Na území, v minulosti pokrytom **dubovými a cerovo-dubovými lesmi a dubovými lesmi na kyslých podložiach**, ktoré sa ostrovčekovite nachádzali v pahorkatinnom stupni, sú dnes podobne ako predchádzajúca skupina tvorené pôvodnými drevinami, miestami s prímесou ihličnanov.

Bukové a jedľovo-bukové lesy pokrývali prevažnú časť vyšších polôh okresu Ilava približne od 500 m n. m. V týchto polohách sa pôda využívala na poľnohospodárske účely v menšej miere (lúky, pasienky) a väčšina pôdy je tu aj v súčasnosti pokrytá lesom.

Lesné porasty dnes z časti tvoria prirodzené porasty buka s prímесou jedle, javora horského, smreka a iných drevín, majú zväčša dobrú štruktúru, krovinovú vrstvu tvoria prevažne mladé jedince stromov, bylinná vrstva je až na nudové spoločenstvá bohatá. Časť porastov je zmenená, pôvodné dreviny sú nahradené ihličnatými zmesami alebo monokultúrami borovice lesnej, smrekovca, smreka, vnesená je aj duglaska tisolistá. Tieto porasty majú zjednodušenú štruktúru, sú veľmi nestabilné, často poškodzované. Boriny majú výrazne vyvinutú krovinovú vrstvu, tvorenú prevažne krami a mladými jedincami stromov, a bohatú bylinnú vrstvu. Naproti tomu smrekové monokultúry majú často, najmä pri väčšom zapojení korunového priestoru, malé pokrytie krovinej i bylinnej vrstvy.

Plochy patriace do **vápnomilných bučín** sú na miernejších svahoch s hlbšou pôdou premenené na lúky a pasienky, príp. ornú pôdu.

Lesné porasty sú tu zväčša tvorené bukom s prímесou borovice, nižšie duba, listnáčov, často aj smreka. Na extrémnejších stanovištiach, s plytkou pôdou a vysokým podielom skeletu v pôde i na povrchu, sa nachádzajú porasty s obmedzeným vzrastom, nižším zakmenením, s bohatšou krovinovou vrstvou. Časť je prímес mukyne a iných listnáčov a krov. Nachádzame tu vápnomilné a dealpínske druhy bylín, na južných expozíciách aj teplomilné. Na opätovné zalesňovanie pasienkov sa používali prevažne borovica lesná a borovica čierna, príp. ich zmesi s inými drevinami.

Porasty **reliktných borín** sa nachádzali na ťažko prístupných, extrémnych stanovištiach, kde nebol možný iný spôsob využitia pôdy.

Lesné porasty sú v kategórii ochranných lesov, tvorí ich borovica lesná s malou prímесou smrekovca, smreka, buka, mukyne. Nachádzame tu riedke krovité poschodie a bylinnú vrstvu často charakteru trávovitých spoločenstiev, s charakteristickým až dominantným zastúpením dealpínskych druhov a výskytom endemitov.

Lúky a pasienky

Nížinné a podhorské kosné lúky

Lúčne porasty sa fytoecnologicky zaraďujú do zväzu *Arrhenatherion elatioris*. Vytvárajú ich vysokosteblové trávne porasty s dominantnými druhmi tráv: ovsík obyčajný (*Arrhenatherum elatius*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), trojštet žltkastý (*Trisetum flavescens*), psinček tenučký (*Agrostis capillaris*), kostrava lúčna (*Festuca pratensis*), kostrava červená (*Festuca rubra*), lipnica lúčna (*Poa pratensis*), medúnok vlnatý (*Holcus lanatus*), ovsica páperistá (*Avenula pubescens*), timotejka lúčna (*Phleum pratense*), traslica prostredná (*Briza media*), tomka voňavá (*Anthoxanthum odoratum*).

Z bylín sú hojné na živiny náročné druhy: rebríček obyčajný (*Achillea millefolium*), zvonček konárstý (*Campanula patula*), rasca lúčna (*Carum carvi*), rožec obyčajný (*Cerastium holosteoides*), škarda dvojročná (*Crepis biennis*), lipkavec mäkký (*Galium mollugo*), pakost lúčny (*Geranium pratense*), boľševník borščový (*Heracleum sphondylium*), nevädzovec lúčny (*Jacea pratensis*), nevädzovec vyvýšený (*Jacea pseudophrygia* agg.), mrkva

obyčajná (*Daucus carota*), kozobrada východná (*Tragopogon orientalis*), chrastavec roľný (*Knautia arvensis*), krížiavka jará (*Cruciata glabra*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), ľadenec rožkatý (*Lotus corniculatus*), paštrnák siaty (*Pastinaca sativa*), bedrovník väčší (*Pimpinella major*), skorocel kopijovitý (*Plantago lanceolata*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), štrkáč menší (*Rhinanthus minor*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*), ďatelina plazivá (*Trifolium repens*), ďatelina pochybná (*Trifolium dubium*), veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*), alchemilka (*Alchemilla* sp.), čerkáč peniažtekový (*Lysimachia numularia*), dúška vajcovitá (*Thymus pulegioides*), horčinka horká (*Polygala amara*), jahoda obyčajná (*Fragaria vesca*), jesienka obyčajná (*Colchicum autumnale*), klinček kartuziánsky (*Dianthus carthusianorum*), prvosienka jará (*Primula veris*), prvosienka vyššia (*Primula veris*), púpava lekárska (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*), ranostaj pestrý (*Coronilla varia*), vika plotná (*Vicia cracca*), zvonček kľbkatý (*Campanula glomerata* agg.), zvonček prhlavolistý (*Campanula trachelium*), margaréta biela (*Leucanthemum vulgare* agg.). Pre vlhšie stanovišťa je typický výskyt druhu kukučka lúčna (*Lychnis flos-cuculi*), pre suchšie šalvia lúčna (*Salvia pratensis*), iskerník hlúznatý (*Ranunculus bulbosus*), krvavec menší (*Sanguisorba minor*), chrastavec Kitaibelov (*Knautia kitaibeli*). Mnohokrát sú tu zastúpené viaceré druhy z čeľade vstavačovité: bradáčik vajcovitý (*Listera ovata*), vemenník dvojlistý (*Platanthera bifolia*), vemenníček zelený (*Coeloglossum viride*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), vstavačovec bazový (*Dactylorhiza sambucina*), vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), vstavač mužský poznačený (*Orchis mascula* subsp. *signifera*), vstavač obyčajný (*Orchis morio*), vstavač vojenský (*Orchis militaris*). Lúky sú jeden až dvakrát ročne kosené, s prípadným následným krátkodobým dopásaním. Pastva je veľmi extenzívna a na formovaní tohto typu vegetácie sa výraznejšie neprejavuje.

Mezofilné pasienky a spásané lúky

Mezofilné pasienky sú krátkosteblové zapojené porasty vyskytujúce sa na dlhodobopasených a zošľapávaných plochách. Fytocenologicky sa dajú zaradiť do zväzu *Cynosurion cristati* (mätonohovo-hrebienkové pasienky). Porasty mätonohovo-hrebienkových pasienkov sú v dôsledku neustáleho narušovania pôdy a vegetácie nízke a nie celkom zapojené. Pasienkový porast sa často len svojou štruktúrou líši od porastu lúčneho, môže obsahovať rovnaké druhy rastlín. Typický pasienkový porast je odolný proti ohryzávaniu a zošľapu a skladá sa z prepletajúcich sa prízemných častí rastlín tak, že pokrývajú takmer celý povrch pôdy. Naopak u lúk po pokosení zostáva strnisko, ktoré nezakrýva celý povrch. Dominantné pasienkové druhy sú preto tie, ktoré dobre znášajú poškodzovanie nadzemných orgánov a dokážu rýchlo zregenerovať. Väčšinou ide o druhy s dobre vyvinutým vegetatívnym rozmnožovaním alebo s tvorbou veľkého množstva semien, čo im umožňuje rýchlo sa šíriť do narušených častí porastu. Vegetatívne časti rastlín používané na rozmnožovanie majú obyčajne ukryté v pôde alebo tesne nad pôdnym povrchom, čo ich chráni pred mechanickým poškodením, ohryzom zvierat a skosením. K typickým druhom pasienkov patria najmä rôzne druhy výbežkatých tráv: mätonoh trváci (*Lolium perenne*), hrebienka obyčajná (*Cynosurus cristatus*), kostrava lúčna (*Festuca pratensis*), kostrava červená (*Festuca rubra* agg.), psinček tenučký (*Agrostis capillaris*), lipnica lúčna (*Poa pratensis* agg.), byliny s prízemnými ružicami listov: skorocel väčší (*Plantago major*), sedmokráska obyčajná (*Bellis perennis*), púpavec jesenný (*Leontodon autumnalis*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), púpava lekárska (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*) druhy s nadzemnými zakoreňujúcimi poplazmi: ďatelina plazivá (*Trifolium repens*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), nátržník plazivý (*Potentilla reptans*) a druhy znášajúce zošľap: lipnica ročná (*Poa annua*), stavikrv vtáči (*Polygonum aviculare*). Medzi charakteristické druhy týchto pasienkov patria aj tzv. pasienkové buriny, medzi ktoré zaraďujeme rôzne pichľavé a jedovaté druhy: pichliače (*Cirsium* spp.), bodliaky (*Cardus* spp.), mliečniky (*Tithymalus* spp.), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), jesienka obyčajná (*Colchicum autumnale*), nechutné a silno aromatické druhy: štiavy (*Rumex* spp.), nevädzovce (*Jacea* spp.), paliny (*Artemisia* spp.), dúšky (*Thymus* spp.) a druhy s tvrdými a drsnými listami: metlica trsnatá (*Deschampsia cespitosa*), psica tuhá (*Nardus stricta*), ktorým sa dobytok pri pasení vyhýba. V dôsledku toho sa tieto druhy na nedostatočne ošetrovaných a nesprávne alebo nadmerne spásaných pasienkoch rýchlo premnožujú, čo môže viesť až k degradácii pasienka a nutnosti jeho obnovy. Medzi charakteristické druhy pasienkov, ktoré môžeme nájsť aj na lúkach, patria: rebriček obyčajný (*Achillea millefolium* agg.), rožec obyčajný (*Cerastium holosteoides*), ľadenec rožkatý (*Lotus corniculatus* agg.), skorocel kopijovitý (*Plantago lanceolata*), skorocel prostredný (*Plantago media*), čiernohlávk obyčajný (*Prunella vulgaris*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*).

Pasienky bližšie k obci, resp. k areálu družstva, sú využívané viac intenzívne, dobytok je na ne vyhánaný každý deň. Vzdialenejšie pasienky sú využívané na pastvu len pár mesiacov v roku alebo sú spravidla najskôr pokosené traktorom na seno a až potom dopásané. Uprostred pasienkov, na ktorých sa pasú ovce, býva zhromaždisko, kde sa každé ráno ovce doja. Na týchto miestach a tiež v okolí napájaciek sú porasty na jednej

strane intenzívne spásané, na druhej strane ovplyvňované zošľapom a výskytom nadmerného množstva exkrementov. Na týchto miestach je preto veľmi vysoká koncentrácia živín, najmä dusíka a draslíka, a preto zvýšený výskyt tzv. nitrofilných druhov. Súčasné druhové zloženie lúk a pasienkov závisí od ich obhospodarovania a dosievania v minulosti. Na niektorých je viditeľné ich nedávne založenie – nízka zapojenosť porastov, monotónne zloženie vegetácie (s prevahou krmovínarsky hodnotných druhov) a prítomnosť poľných burín.

Suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápnom substráte

Biotop tvoria širokolisté suché trávniky zväzov *Cirsio-Brachypodium pinnati* a *Mezobromion*. Sú to druhovo veľmi bohaté biotopy, vyskytujú sa na nezalesnených, najčastejšie južne exponovaných svahoch, na plytkej pôde. V minulosti boli obhospodarované ako extenzívne pasienky alebo kosené lúky. Z graminoidov tu dominuje mrvica peristá (*Brachypodium pinnatum*), prímes tvorí stoklas vzpriamený (*Bromus erectus*), stoklas jednosteblový (*Bromus monocladus*), smlz pestrý (*Calamagrostis varia*), traslica prostredná (*Briza media*), plevnatec položený (*Danthonia decumbens*), kostrava žliabkatá (*Festuca rupicola*), kavyle (*Stipa* ssp.), nízke druhy ostríc: ostrica horská (*Carex montana*), ostrica klinčeková (*Carex caryophyllea*), ostrica sivá (*Carex flacca*), ostrica bledá (*Carex pallescens*), na strmších svahoch a suchších miestach môže byť prítomná aj ostrevka vápnomilná (*Sesleria albicans*) a ostrica nízka (*Carex humilis*). Z bylín sú význačné: bedrovník lomikameňový (*Pimpinella saxifraga*), krvavec menší (*Sanguisorba minor*), hrdobarka obyčajná (*Teucrium chamaedrys*), mliečnik chvojkový (*Tithymalus cyparissias*), bodliak sivastý (*Carduus glaucinus*), krasovlas bezbyľový (*Carlina acaulis*), deväťorník peniažtekový (*Helianthemum nummularium*), guľôčka bodkovaná (*Globularia punctata*), chlpánik Bauhinov (*Pilosella bauhini*), jagavka vetvistá (*Anthericum ramosum*), klinček kartuziánsky (*Dianthus carthusianorum*), lucerna kosákovitá (*Medicago falcata*), lucerna ďatelinová (*Medicago lupulina*), ľubovník chlpatý (*Hypericum hisutum*), luskáč lekársky (*Vincetoxicum hirundinaria*), marulka psia (*Asperula cynanchica*), nátržník piesočný (*Potentilla arenaria*), pichliač bezbyľový (*Cirsium acaule*), pichliač panónsky (*Cirsium pannonicum*), podkovka chochlatá (*Hippocrepis comosa*), prerastlík kosákovitý (*Bupleurum falcatum*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), repík lekársky (*Agrimonia eupatoria*), skorocel prostredný (*Plantago media*), starček tieňomilný (*Senecio umbrosus*), oman vrboľistý (*Inula salicina*), ľan rakúsky (*Linum austriacum*), ľanolístnik prostredný (*Thesium linophyllum*), veronika zubatá (*Veronica austriaca*), veronika rozprestretá (*Veronica prostrata*), fialka srstnatá (*Viola hirta*), margaréta včasná (*Leucanthemum ircutianum*), horec krížatý (*Gentiana cruciata*), pahorec brvitý (*Gentianopsis ciliata*), hrachor širokolistý (*Lathyrus latifolius*).

U porastov zväzu *Mezobromion*, ktoré sú vyššieho vzhľadu a svojou štruktúrou a zložením bližšie k suchším typom mezofilných lúk, sú často prítomné druhy: ovsík obyčajný (*Arrhenatherum elatius*), ovsica páperistá (*Avenula pubescens*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), zvonček kľbkatý (*Campanula glomerata* agg.), kostrava červená (*Festuca rubra*), kozobrada východná (*Tragopogon orientalis*). V prípade výskytu druhov z čeľade *Orchidaceae* biotop zaraďujeme medzi prioritné biotopy európskeho významu: päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), hmyzovník Holubyho (*Ophrys holubyana*), hmyzovník muchovitý (*Ophrys insectifera*), vstavačovec bazový (*Dactylorhiza sambucina*), vstavač mužský poznačený (*Orchis mascula* subsp. *signifera*), vstavač vojenský (*Orchis militaris*), bradáčik vajcovitolistý (*Listera ovata*), vemenník dvojlistý (*Platanthera bifolia*), vemenník zelenkastý (*Platanthera chlorantha*).

Pozostatkom po bývalých pastvinách sú roztrúsené sa vyskytujúce porasty borievky obyčajnej (*Juniperus communis*).

Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou

Ide o pionierske spoločenstvá rastúce v skalných štrbinách a na skalných terasách vo vápencových pohoríach. Druhové zloženie: cesnak sivkastý horský (*Allium senescens* subsp. *montanum*), sleziník múrový (*Asplenium ruta-muraria*), sleziník červený (*Asplenium trichomanes*), sleziník zelený (*Asplenium viride*), zvonček maličký (*Campanula cochlearifolia*), pluzgiernik krehký (*Cystopteris fragilis*), chudôbka vždyzelená (*Draba aizoides*), guľôčka bodkovaná (*Globularia punctata*), skalničník guľkovitý (*Jovibarba globifera*), vápníčka skalná (*Kernera saxatilis*), kurička vápencová (*Minuartia langii*), meringia machovitá (*Moehringia muscosa*), prvosienka holá (*Primula auricula*), tatičnik skalný (*Aurinia saxatilis*), sladič obyčajný (*Polypodium vulgare*), žerušničník piesočný (*Cardaminopsis arenosa*), zvonček okrúhlostý (*Campanula rotundifolia* agg.) a ďalšie. Fragmentárne sú vyvinuté druhovo ochudobnené spoločenstvá prioritného biotopu európskeho významu Pi5 Pionierske porasty zväzu *Alyso-Sedion albi* na plytkých karbonátových a bázických substrátoch. Ide o pionierske, riedko zapojené a nízke porasty s prevahou efemérnych vápnomilných terofytov, drobných trvaliek, geofytov a sukulentných

rastlín, spravidla kľúčiacich vo vankúšoch machorastov. Osídľujú najplytkejšie pôdy a často prechádzajú aj na skalky. Druhovú zloženie: cesnak sivkastý horský (*Allium senescens* subsp. *montanum*), piesočnica dúškolistá (*Arenaria serpyllifolia*), jarmilka jarná (*Erophila verna*), skalničník guľkovitý (*Jovibarba globifera*), nátržník piesočný (*Potentilla arenaria*), rozchodník prudký (*Sedum acre*), rozchodník biely (*Sedum album*), rozchodník šesťradový (*Sedum sexangulare*), veronika roľná (*Veronica arvensis*), na Vršatci sa vyskytuje všivec chochlatý (*Pedicularis comosa*). Tam, kde sa zvetrávaním skál vytvorili sutiny sa nachádza biotop európskeho významu Sk6 Nespevnené karbonátové skalné sutiny. Je to taktiež prioritný biotop európskeho významu. Sutiny sú chudobné na rastlinné druhy, pretože pohybujúce sa kamene rastliny zasypávajú a trhajú im korene. Tomu odolávajú len trsnaté druhy, druhy s dlhými plazivými koreňmi alebo drobné jednoročky, ktoré rastú vo veľkých počtoch a z nich vždy aspoň časť pohyb prežije.

Suché a dealpínske travinno - bylinné porasty

Podľa hrúbky pôdy sa na nich utvára mozaika rastlinných spoločenstiev od vyššie opísaných pionierskych porastov s dominanciou sukulentov (biotopy Pi5) až po zapojené travinno-bylinné porasty s dominanciou ostrica nízka (*Carex humilis*) a ostrevka vápnomilná (*Sesleria albicans*), na miestach s plytšou pôdou sa nachádza kostrava tvrdá (*Festuca pallens*). Na južne exponované svahy prenikajú viaceré panónske teplomilné druhy ako cesnak žltý (*Allium flavum*), deväťorka rozprestretá (*Fumana procumbens*), mednička brvitá (*Melica ciliata*). Severne exponované strmé svahy a skalné hrebienky sú osídľované skupinou dealpínskych a perialpínskych druhov preferujúcich mezofilnejšie stanovišťa, chlad a polotieň. Medzi ďalšie typické druhy tohto biotopu patria: cesnak sivkastý horský (*Allium senescens* subsp. *montanum*), jagavka vetvistá (*Anthericum ramosum*), marinka psia (*Asperula cynanchica*), slezinník múrový (*Asplenium ruta-muraria*), slezinník červený (*Asplenium trichomanes*), taričník skalný (*Aurinia saxatilis*), dvojštitok hladkoplodý (*Biscutella laevigata*), prerastlík kosákovitý (*Bupleurum falcatum*), lipkavec sivý (*Galium glaucum*), nátržník piesočný (*Potentilla arenaria*), krvavec menší (*Sanguisorba minor*), lomikameň metlinatý (*Saxifraga paniculata*), rozchodník prudký (*Sedum acre*), rozchodník šesťradový (*Sedum sexangulare*), hrdobarka obyčajná (*Teucrium chamaedrys*), mliečnik chvojkovitý (*Tithymalus cyparissias*), guľôčka bodkovaná (*Globularia punctata*), oman mečolistý (*Inula ensifolia*), skalničník guľkovitý (*Jovibarba globifera*), sezel sivý (*Seseli osseum*), hrdobarka horská (*Teucrium montanum*).

Okolo kóty Strážov, najvyššieho vrcholu Strážovských vrchov, sa v nadmorskej výške 1 150-1 213 m vyskytujú **vysokohorské spoločenstvá vápencových skál** v ktorom sa vyskytujú iskemik alpínsky (*Ranunculus alpestris*), ostrica pevná (*Carex firma*), škarda Jacquinova (*Crepis jacquinii*), zvonček maličký (*Campanula cochlearifolia*), očianka soľnohradská (*Euphrasia salisburgensis*), jastrabník huňatý (*Hieracium villosum*), všivec praslenatý (*Pedicularis verticillata*), lipnica alpínska (*Poa alpina*), lipnica Chaixova (*Poa chaixii*), horec Clusiov (*Gentiana clusii*), kortúza Matthioliho (*Cortusa matthioli*), chvostník jedľovitý (*Huperzia selago*), volovec vrbovitý (*Buphthalmum salicifolium*), lomikameň metlinatý (*Saxifraga paniculata*), dúška alpská (*Thymus alpestris*), veronika kričkovitá (*Veronica fruticans*), trojšet alpský (*Trisetum alpestre*), prvosenka holá (*Primula auricula*), fialka dvojketá (*Viola biflora*).

Penovcové prameniská a Slatiny s vysokým obsahom báz (porasty zväzu *Caricion davallianae*)

Druhovú zloženie tvoria druhy: škripinka stlačená (*Blysmus compressus*), ostrica Davallova (*Carex davalliana*), ostrica šupinatoplodá (*Carex lepidocarpa*), vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), vstavačovec laponský (*Dactylorhiza lapponica*), bahnička málokvetá (*Eleocharis quinqueflora*), kruštík močiarny (*Epipactis palustris*), páperník úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*), páperník širokolistý (*Eriophorum latifolium*), päťprstnica hustokvetá (*Gymnadenia densiflora*), prasličkovka pestrá (*Hippochaete variegata*), bielokvet močiarny (*Parnassia palustris*), tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*), kosatka kališkatá (*Tofieldia calyculata*). Častý je výskyt druhov konopáč obyčajný (*Eupatorium cannabinum*) a podbeľ liečivý (*Tussilago farfara*). Od nasledujúcich vysokobylinných biotopov ich odlišuje výskyt rastlín nižšieho vzrastu a bohaté zastúpenie machorastov. Medzi machorasty typické pre slatiny a slatinné prameniská patria: prútnik hviezdovitý (*Bryum pseudotriquetrum*), kosierik papradovitý (*Cratoneuron filicinum*), kosáček (*Drepanocladus revolvens*), kosierik (*Palustriella commutata*), kosierik (*Palustriella decipiens*), mokradník vápnomilný (*Philonotis calcarea*).

Oba uvedené biotopy v priaznivom stave nachádzame veľmi vzácné. Najlepšie zachovalé lokality majú v Bielych Karpatoch zabezpečenú územnú ochranu v PP Brezovská dolina a PP Krivoklátske lúky. V Strážovských vrchoch sa vyskytujú na mnohých miestach na úpätí svahov, ako aj pri ich dnách, sú však plošne veľmi malé a v súčasnej dobe nemá v riešenom území žiadne z nich zabezpečenú legislatívnu ochranu. Najvýznamnejšie z nich sme navrhli ako súčasť niektorých genofondových plôch v komplexe s inými biotopmi.

Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach a Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí

Oba typy biotopov majú často mozaikovitý charakter a ich druhové zloženie je veľmi variabilné. Porasty sú už zďaleka nápadné mohutnými trsmi druhu ostrica metlinatá (*Carex paniculata*). Výrazné aspektotvorné druhy najmä v čase kvitnutia sú: túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), pakost močiarny (*Geranium palustre*), pichlič sivý (*Cirsium canum*), pichliač potočný (*Cirsium rivulare*), pichliač zelinový (*Cirsium oleraceum*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*). Z ďalších charakteristických druhov sa tu vyskytujú: škarda močiarna (*Crepis paludosa*), vrbovka chlpatá (*Epilobium hirsutum*), praslička močiarna (*Equisetum palustre*), kuklík potočný (*Geum rivale*), ľubovník štvorkrídly (*Hypericum tetrapterum*), sitina článkovaná (*Juncus articulatus*), sitina rozložitá (*Juncus effusus*), vrbica vrbolistá (*Lythrum salicaria*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), nezábudka močiarna (*Myosotis scorpioides* agg.), škripina lesná (*Scirpus sylvaticus*), valeriána lekárska (*Valeriana officinalis*), angelika lesná (*Angelica sylvestris*), záružlie močiarné (*Caltha palustris*), ostrica prosová (*Carex panicea*), ostrica sivá (*Carex flacca*), krkoška chlpatá (*Chaerophyllum hirsutum*). Dobré sa na nich darí chráneným druhom žltohlav najvyšší (*Trollius altissimus*) a vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*). Porasty sú len občasne alebo nepravidelne kosené, najčastejšie nie sú kosené vôbec, preto sú ohrozené sukcesiou expanzívnych druhov ako bezkolienec belasý (*Molinia caerulea*).

Brehové porasty deväťsilov

Sú to husté, zapojené porasty, v ktorých dominuje deväťsil lekárske (*Petasites hybridus*). V zatienených lesných dolinách okolo prameňov potokov sa v území nachádza aj niekoľko prirodzených maloplošne vyvinutých spoločenstiev s prevahou machorastov, ktoré patria k triede Montio-Cardaminetea.

Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek, miestami sa v nich vyskytujú druhy ako vrba sivá (*Salix incana*, syn. *Salix eleagnos*) a myrikovka nemecká (*Myricaria germanica*), ktoré pre svoju jedinečnosť v danom regióne môžeme zaradiť k biotopom **Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou a Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s vrbou sivou. Štrkové lavice bez vegetácie**, ktoré vytvárajú vhodné podmienky pre vegetáciu zväzu *Bidention tripartitae*, *Chenopodium rubri* s prevládajúcimi druhmi: dvojzuby (*Bidens* ssp.), mrlíky (*Chenopodium* ssp.), horčiaky (*Persicaria* ssp.), stavikrvy (*Polygonum* ssp.).

Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov (zväz *Phalaridion arundinacea*) **Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/ alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition alebo Mezo- až eutrofné poloprirodzené a umelé vodné nádrže so stojatou vodou s plávajúcou alebo ponorenou vegetáciou** s charakteristickými druhmi: močiarka okrúhla (*Batrachium circinatum* agg.), rožkatec ponorený (*Ceratophyllum demersum*), žaburinka menšia (*Lemna minor*), červenavec kučeravý (*Potamogeton crispus*), červenavec hrebenatý (*Potamogeton pectinatus*), červenavec maličký (*Potamogeton pusillus* agg.). Miestami sa vyskytujú vzácnejšie druhy: stolístok praslenatý (*Myriophyllum verticillatum*), riečňanka prímorská (*Najas marina*), bublinatka obyčajná (*Utricularia vulgaris*). Brehy týchto zazemňujúcich ťažobných jám tvoria **Zaplavované travinné spoločenstvá**.

Vegetácia vysokých ostríc a Trstinové spoločenstvá mokradí

Sú bohaté na druhy zväzov *Bidention tripartitae*, *Magnocaricion elatae*, *Oenanthion aquaticae* a *Phragmition communis*. Z porastotvorných druhov môžeme uviesť: žabník skorocelový (*Alisma plantago-aquatica*), bahnička močiarna (*Eleocharis palustris* agg.), steblovka vodná (*Glyceria maxima*), tajnička ryžovitá (*Leersia oryzoides*), chrastnica trstovníkovitá (*Phalaris arundinacea*), trst' obyčajná (*Phragmites australis*), šašiny (*Schoenoplectus* ssp.), škripina lesná (*Scirpus sylvaticus*), ježohlavy (*Sparganium* ssp.), pálka úzkolistá (*Typha angustifolia*), pálka širokolistá (*Typha latifolia*). Časté sú druhy rodu *Carex*: ostrica ostrá (*Carex acutiformis*), ostrica žltá (*Carex flava* agg.), ostrica pašachorová (*Carex pseudocyperus*), ostrica pluzgierkatá (*Carex vesicaria*), ostrica zobáčikatá (*Carex rostrata*). Tesný kontakt s vodnou hladinou vytvárajú aj drobné druhy triedy Isoëto-Nanojuncetea biotopu.

Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* alebo *Isoëto-Nanojuncetea*:

bahnička ihlovitá (*Eleocharis acicularis*), bielolistok barinný (*Filaginella uliginosa*), sitina ropušia (*Juncus bufonius*), skorocel barinný (*Plantago uliginosa*), zemežlč spanilá (*Centaureum pulchellum*), šachor hnedý (*Cyperus fuscus*). Neustále zásahy do biotopov vytvárajú v inundačnom území Váhu priestor pre masové šírenie inváznych druhov vytlačujúcich pôvodné druhy: astry (*Aster* ssp.), dvojzub listnatý (*Bidens frondosa*), pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*), slnečnica hlúznatá (*Helianthus tuberosus*), netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*), netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*), zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*), zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*).

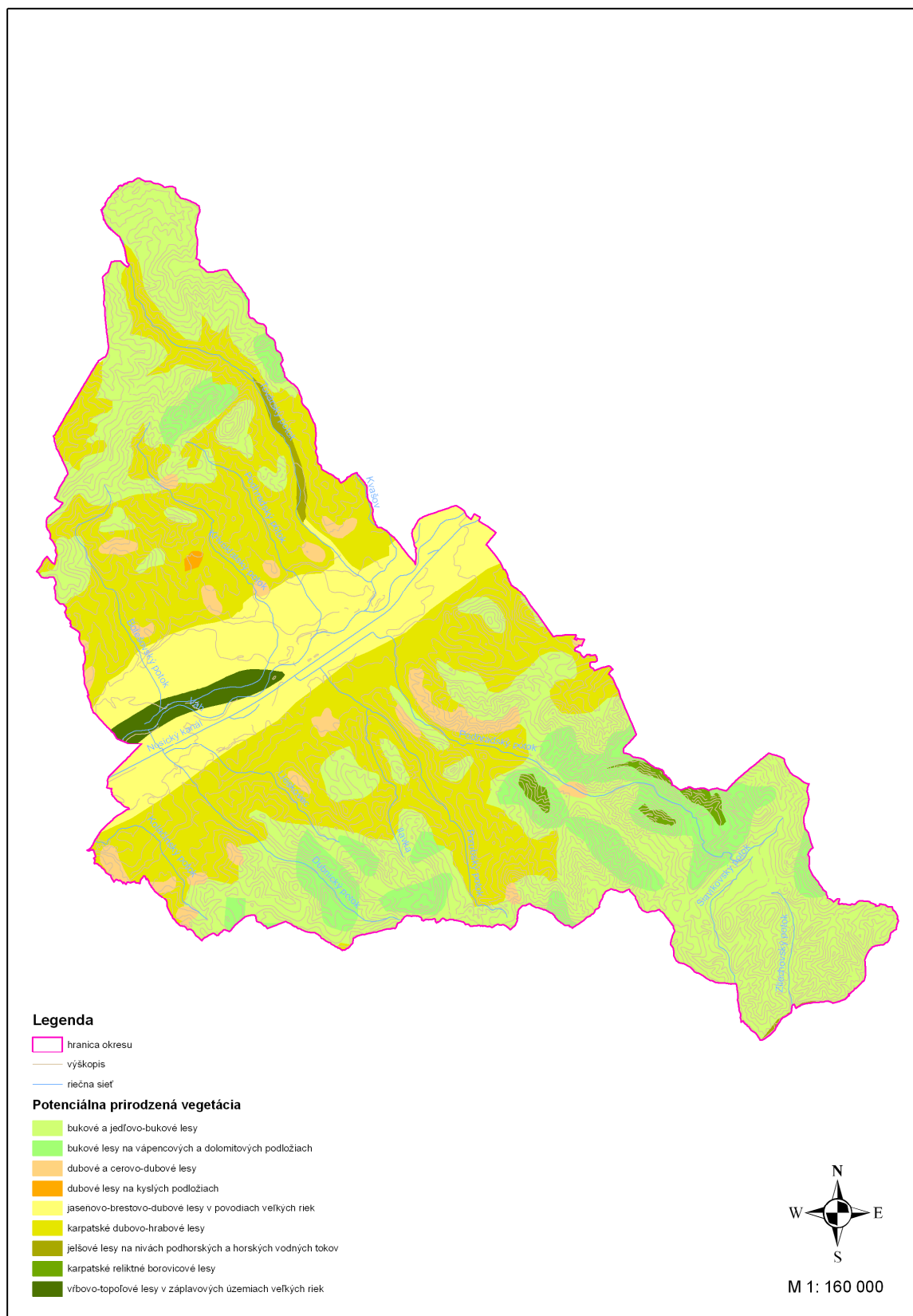
Mezofilné lemy a Teplomilné lemy. Medzi ich typické druhy patria: pakost krvavý (*Geranium sanguineum*), bodliak ovisnutý (*Carduus nutans*), čermel' hájny (*Melampyrum nemorosum*), hrachor lúčny (*Lathyrus pratensis*), jahoda drúzgavicová (*Fragaria moschata*), jarva obyčajná (*Clinopodium vulgare*), kozinec sladkolistý (*Astragalus glycyphyllos*), ľubovník horský (*Hypericum montanum*), náprstník veľkokvetý (*Digitalis grandiflora*), oman vrboľistý (*Inula salicina*), repík lekársky (*Agrimonia eupatoria*), mrvica lesná (*Brachypodium sylvaticum*), mrvica perovitá (*Brachypodium pinnatum*), vika vtáčia (*Vicia cracca*), vika plotná (*Vicia sepium*) a ďalšie druhy od lesných ako konvalinka voňavá (*Convallaria majalis*) až po rúbaniskové a lúčne druhy.

Osobitnú skupinu tvoria **synantropné biotopy (X1, X2, X3, X4, X5, X7, X8, X9, X10)**. Z pohľadu záujmov ochrany prírody synantropné biotopy nemajú význam.

Jelšové porasty (Podhradská dolina)

Obrázok č. 8: Potenciálna prirodzená vegetácia

1.2.2 Živočíšstvo

Na základe členenia Slovenska (Atlas SSR, 1980) na živočíšne regióny záujmové územie spadá do provincie Karpaty, oblasti Západné Karpaty, obvod vnútorný, okrsok západný.

Zoograficky z hľadiska limnického biocyklu patrí živočíšstvo do pontokasopickej provincie, podunajského okresu a stredoslovenskej časti, z hľadiska terestrického cyklu patrí živočíšstvo záujmového územia do provincie listnatých lesov a podkarpatského úseku (Atlas krajiny SR, 2002).

Zo širšieho hľadiska možno hovoriť o vysokej diverzite druhov a živočíšnych spoločenstiev Strážovských vrchov a Považského podolia, ktorá je odrazom pestrej geologickej stavby, značného hypsometrického rozpätia, geomorfologie a rôznorodosti flóry, s ktorou je živočíšstvo späté.

Jadro okresu sa rozprestiera v Ilavskej kotline, ktorá je súčasťou Považského podolia. Odtiaľ vybieha na západ Bielych Karpát a na východ Strážovských vrchov.

Reálna fauna územia

CHKO Biele Karpaty v okrese Ilava

V teplomilných dubinových spoločenstvách žije zo vzácnejších druhov živočíchov dáždovka (*Dendrobaena platyura*), roháč veľký (*Lucanus cervus*), ap.

V bučinách a dubobučinách patrí k vzácnym a chráneným druhom fuzáč alpský (*Rosalia alpina*), mlok horský (*Triturus alpestris*), mlok bodkovaný (*Triturus vulgaris*), užovka stromová (*Elaphe longissima*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), holub plúžik (*Columba oenas*), muchárik bieločrý (*Ficedula albicollis*), sova lesná (*Strix aluco*), myšiak lesný (*Buteo buteo*), jastrab veľký (*Accipiter gentilis*), včelár lesný (*Pernis apivorus*) a ďalšie. Z cicavcov sa tu v ostatných rokoch trvalo vyskytuje medveď hnedý (*Ursus arctos*) a sporadicky aj rys ostrovid (*Lynx lynx*). Spomedzi drobných zemných cicavcov treba vyzdvihnúť piskora vrchovského (*Sorex alpinus*).

Na bradlá sú viazané z vtákov napríklad krkavec čierny (*Corvus corax*), sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), sokol myšiár (*Falco tinnunculus*). Dodnes sa tu zachovali početné populácie vzácných a ohrozených bezstavovcov, napr. jasoň červenooký (*Parnassius apollo*), jasoň chochlačkový (*Parnassius mnemosyne*), z ďalších motýľov vzácnym modráčik čiernoškvrnný (*Maculinea arion*), *Leucoptera lotella*, *Depressaria pimpinellae*, *Bryotropha domestica*, *Perizoma bifasciata*, *Cryphia ereptriculata*, *Apoamea platinea*, *Ochroleptura forcipula*, *Noctua orbona* a ďalšie.

Z mäkkýšov sa vyskytujú napríklad *Cochlodina orthostoma*, *Trichia unidentata*, *Vertigo pusilla*, *Vitrea crystallina*, *Chondrina clienta*, *Pupilla sterri*, *Pupilla triplicata*, *Pupilla muscorum*, *Clausilia dubia carpatica*, *Cyrychium tridentatum* a ďalšie. Bohatá je aj fauna blanokrídlavcov – zistené tu boli napríklad *Dolichurus corniculatus*, *Ammoplanus perrisi*, *Ammoplanus pragensis*, *Priocnemis bellieri*, *Priocnemis fennica*, *Homonotus balcanicus*, *Arachnospilla luctuosa gibbomima* a podobne.

Kvetnaté lúky patria medzi charakteristický, aj keď umelý typ vegetácie v Bielych Karpatoch. Sú jedným z najväčších európskych nálezísk viacerých ohrozených druhov motýľov ako napríklad *Brenthis hecate*, ohniváček veľký (*Lycaena dispar*), modráčik bahniskový (*Maculinea nausithous*), modráčik krvavcový (*Maculinea teleius*), vretienka (*Zygaena angelicae*) či *Carterocephalus palaemon*. Vyskytuje sa tu tiež vidlochvosť feniklová (*Papilio machaon*) i vidlochvosť ovocná (*Papilio podalirius*) a desiatky ďalších druhov motýľov. Bohatá je aj arachnofauna, vo viacerých maloplošných chránených územiach o rozlohe 10 - 15 ha bolo zistených viac než 200 druhov pavúkov, medzi ktorými sú aj také vzácne druhy, ako *Atypus affinis*, *Euryopis flavomaculata*, *Gonatium corallipes*, *Walckenaeria acuminata*, *Cercidia prominens* a ďalšie. Bohatá je aj fauna dvojkrídlavcov - *Xylophagus ater*, *Oxycera analis*, *Machimus setibarbus*, *Laphria vulpina*, *Arctophila fulva*, *Cheilosia legghoferi*, *Sphaerophoria shirchan*, *Neoascia aenea*, *Sphegina kimakowiczi* (postglaciálny relikt), *Lucilia bufonivora* a ďalšie stovky druhov.

Zo stavovcov sa na lúkach často vyskytujú obojživelníky a plazy - ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), kunka žltobruhá (*Bombina variegata*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), užovka obyčajná (*Natrix natrix*), užovka hladká (*Coronella austriaca*), jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*) a slepúch lámavý (*Anguis fragilis*). Vtáky reprezentujú napríklad chrapkáč poľný (*Crex crex*), strakoš červenochrbtý (*Lanius colurio*), strnádka obyčajná (*Emberiza citrinella*), ľabtuška lesná (*Anthus trivialis*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*). Z drobných zemných cicavcov tu boli zistené napríklad ryšavka žltohrdlá (*Apodemus flavicollis*), piskor obyčajný (*Sorex araneus*), piskor malý (*Sorex minutus*). Z väčších druhov tu žije napríklad jazvec lesný (*Meles meles*), liška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), kuna lesná (*Martes martes*), kuna skalná (*Martes foina*), lasica myšozravá (*Mustela nivalis*), srnec lesný (*Capreolus capreolus*), jeleň lesný (*Cervus elaphus*), sviňa divá (*Sus scrofa*), a zajac poľný (*Lepus europaeus*).

Medzi zriedkavé formácie v Bielych Karpatoch patria vresoviská na odvápnených flyšových horninách s výskytom čučoriedky a špecifickej fauny bezstavovcov - napr. Biely vrch v k. ú. Vršatské Podhradie a rašeliniská - napríklad Strošovský močiar.

Na staré vysokokmenné sady, resp. sú viazané niektoré sovy i ďatle - ďateľ hnedkavý (*Dendrocopos syriacus*), mnohým druhom bezstavovcov poskytujú potravu: *Crossocerus acanthophorus*, *Crossocerus annulipes*, *Cleptes putoni*, *Agenioideus cinctellus*, *Agenioideus sericeus* a mnohé ďalšie.

Fauna CHKO Strážovské vrchy v okrese Ilava

Vo vápniťých prameniskách žije vzácny druh mäkkýšov – pimprlík mokradový (*Vertigo angustior*), ktorý je zároveň aj druhom európskeho významu. Na xerothermných lokalitách sa zriedkavo vyskytuje motýľ jasoň červenooký (*Parnassius apollo*), ktorý je na pokraji vyhynutia. K charakteristickým chrobákom bučín patrí fuzáč alpský (*Rosalia alpina*). Je to prioritný druh európskeho významu. Medzi faunisticky zaujímavé patria: *Ischnopterapion aeneomicans*, *Trichopterapion holosericeum*, *Brachysomus dispar*, *Brachysomus rokosensis*, *Brachysomus hirtus*, *Sitona languidus*, *Datonychus melanostictus*, *Donus palumbarius*, *Otiorynchus kelecsenyi* a *Tropiphorus cuculatus*. Z ďalších vzácnejších druhov bezstavovcov boli počas uvedených výskumov zistené: *Alopecosa sulzeri*, *Arctosa figurata*, *Hahnia helveola*, *Phrurolithus szilyi*, *Haplodrassus kulczynskii*, *Carrhotus xanthogramma* (= *bicolor*), *Marpissa nivoyi*, *Liocranum rutilans*, *Callilepis schuszeri*, *Liocola lugubris*, *Dicerca berlinensis*, *Tillus elongatus*, *Thymalus limbatus*, *Triplax rufipes*, *Synchlita humeralis*, *Coxelus pictus*, *Orchesia undulata*, *Leptura scutellata*, *Acalles hypocrita*, *Hypogonus inunctus*, *Dromaeolus barnabita*, *Isorhipis melasoides*, *Microrhagus* (= *Dirhagus*) *pygmaeus*, *Xylophilus* (= *Xylobius*) *corticalis*, *Platycis cosnardi*, *Laemophloeus monilis*, *Cicones variegatus*, *Coxelus pictus*, *Oodescelis polita* a iné. Na xerothermných biotopoch môžeme pozorovať modlivku zelenú (*Mantis religiosa*).

Faunou obojživelníkov, plazov a drobných zemných cicavcov. Z obojživelníkov boli zaznamenané: salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), mlok bodkovaný (*Triturus vulgaris*), mlok horský (*Triturus alpestris*), kunka žltobruhá (*Bombina variegata*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Bufo viridis*) a rosnička zelená (*Hyla arborea*). Z plazov boli zistené: jašterica bystrá (*Lacerta agilis*), jašterica múrová (*Podarcis* (= *Lacerta*) *muralis*), slepúch lámavý (*Anguis fragilis*), užovka obojková (*Natrix natrix*), užovka hladká (*Coronella austriaca*), užovka stromová (*Elaphe longissima*).

Na skalné biotopy je viazaný sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*). Strážovské vrchy sú jedným z pohorí, kde má optimálne podmienky a hustotu populácie. Výskyt orla skalného (*Aquila chrysaetos*) je veľmi ojedinelý. Sokol sťahovavý a orol skalný (ale aj iné druhy dravcov a sov) sú ohrozené viacerými negatívnymi faktormi (vykrádanie hniezd na komerčné účely, zmeny biotopu, intenzívna lesohospodárska činnosť, rozsiahla sieť vysokonapäťovej sústavy elektrických vedení, horolezectvo, strelné poranenia otrávené návnady) v rôznych kombináciách v závislosti o ktorý druh sa jedná. Z ďalších druhov dravcov bol v CHKO Strážovské vrchy zistený v hniezdom období: sokol lastovičiar (*Falco subbuteo*), sokol myšiár (*Falco tinnunculus*), myšiak lesný (*Buteo buteo*) a sov: výr skalný (*Bubo bubo*), sova lesná (*Strix aluco*), a myšiarka ušatá (*Asio otus*). Extenzívne obhospodarované lúky sú biotopom chrašťača poľného (*Crex crex*). K vzácnym hniezdičom patrí aj bocian čierny (*Ciconia nigra*), ktorý je ohrozený najmä lesným hospodárstvom.

Rozľahlá sústava neprístupných jaskynných priestorov vytvára ideálne podmienky pre zimovanie netopierov. V lete si hľadajú úkryty v podkrovi a vežiach kostolov, alebo v dutinách stromov a puklinách skalných brál. Bol zaznamenaný výskyt netopiera obyčajného (*Myotis myotis*), netopiera brvitého (*Myotis emarginatus*), netopiera veľkouchého (*Myotis bechsteini*), podkovára malého (*Rhinolophus hipposideros*), podkovára veľkého (*Rhinolophus ferumequinum*), večernicej malej (*Pipistrellus pipistrellus*), večernicej parkovej (*Pipistrellus nathusii*), netopiera pozdňého (*Eptesicus serotinus*), netopiera vodného (*Myotis daubentonii*), netopiera fúzatého (*Myotis mystacinus*), netopiera riasnatého (*Myotis nattereri*), netopiera hrdzavého (*Nyctalus noctula*), ucháča svetlého (*Plecotus auritus*), a ucháča sivého (*Plecotus austriacus*).

Vyskytuje sa tu piskor vrchovský (*Sorex alpinus*), piskor malý (*Sorex minutus*), piskor lesný (*Sorex araneus*), plch sivý (*Glis glis*), jež bledý (*Erinaceus concolor*), veverica stromová (*Sciurus vulgaris*), bieložúbka krpatá (*Crocidura suaveolens*), duloonica menšia (*Neomys anomalus*) a duloonica vodná (*Neomys fodiens*). Z väčších cicavcov sa vyskytujú napr. vydra riečna (*Lutra lutra*) ohrozená reguláciou tokov, automobilovou dopravou a priamym prenasledovaním, mačka lesná (*Felis silvestris*), rys ostrovid (*Lynx lynx*) ohrozený pytlactvom, lesným hospodárstvom a vyrušovaním, vlk dravý (*Canis lupus*) ohrozený pytlactvom, lesným hospodárstvom, poľovníctvom a vyrušovaním a medveď hnedý (*Ursus arctos*) hlavne okolie NPR Strážov, ale v podstate v celom území hlavne troficky podmienený a sezónny výskyt.

Fauna Ilavskej kotliny

V dotknutom území je diverzita živočíchov pomerne nízka vzhľadom na intenzívne obhospodarovanie pôdy a zastavané územie intravilánu. Prevládajú synantropné a domestikované, kozmopolitné živočíchy, druhy kultúrnej krajiny, naviazané na vodné toky a lokálne prenikajú neúplnými biokoridormi aj druhy z prírodnejšieho zalesneného prostredia v rámci druhových migrácií. V klimatických, pôdných a vegetačných podmienkach v okolí Ilavy registrujeme podľa prírodných podmienok biotopy lužných lesov, biotopy polí a lúk, ľudských sídel a biotopy tečúcich vôd. Zvlášť v zastavanom území prevládajú synantropné spoločenstvá, kde sa vzácné druhy živočíchov vyskytujú veľmi zriedka.

Zoocenózy lužných lesov, sú charakteristické permanentnou prítomnosťou vody, alebo aspoň vlhkého prostredia, ktoré vyhovujú mnohým druhom hmyzu ako podenky (Ephemeroptera), dvojkrídlovce (Diptera), vážky (Odonata), chrobáky (Coleoptera), blanokrídlovce (Hymenoptera), z ostatných napr. mäkkýše (Mollusca), pavúkovce (Arachnea), obojživelníky (Amphibia), vtáky (Aves) atď.

Zoocenózy polí sú výrazne ovplyvnené činnosťou človeka, majú menšiu diverzitu, ale niektoré druhy sa dokázali zmeneným podmienkam prispôbiť tak, že spôsobujú škody na poľnohospodárskych plodinách. Typickými druhmi polí sú blanokrídlovce (Hymenoptera), dvojkrídlovce (Diptera), chrobáky (Coleoptera), vošky (Aphididae), lasica myšozravá (*Mustela nivalis*), hraboš poľný (*Microtus arvalis*), zajac poľný (*Lepus europeus*), škovránok poľný (*Alauda arvensis*), stehlík pestrý (*Carduelis carduelis*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*) a mnoho ďalších.

Zoocenózy vôd. Toky v území sú prirodzenými migračnými cestami a biokoridormi vodných, ale aj iných druhov živočíchov. Sprievodným znakom tokov je pobrežná vegetácia, v ktorej nachádzajú tieto druhy skryšie i obydlie. Typickými vodnými druhmi sú vážky (Odonata), druhy zoobentosu, kačica divá (*Anas platyrhynchos*), labuť hrbozobá (*Cygnus olor*), ryby (Osteichthyes) – sumec západný (*Silurus glanis*), kapor obyčajný (*Cyprinus carpio*), jalec tmavý (*Leuciscus idus*), obojživelníky (Amphibia), atď.

Zoocenózy sídiel. Okolo toku je na značnej časti sídelná zástavba a komunikačné bariéry. Zo známejších druhov stavovcov bol zistený napr. vrabec domový (*Passer domesticus*), drozd čierny (*Turdus merula*), žltouchost domový (*Phoenicurus ochruros*), sýkorka veľká (*Parus major*), straka čiernozobá (*Pica pica*), beloritka domová (*Delichon urbica*), bocian biely (*Ciconia ciconia*), tchor obyčajný (*Putorius putorius*), jež východoeurópsky (*Erinaceus europeus*), dáždovník tmavý (*Apus apus*), štrbinové druhy netopierov: raniak hrdzavý (*Nyctalus noctula*).

1.2.3 Biotopy

Podľa katalógu biotopov Slovenska (Stanová, Valachovič, 2002 sa v okrese Ilava nachádza 54 biotopov. Prevládajúcu časť územia tvoria lesné a lúčne biotopy.

Lesné biotopy

Ls1.1 Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy:

Výskyt a stav: Na území okresu Ilava sa nachádzajú zvyšky biotopu v tesnej blízkosti koryta rieky Váh. Toto územie bolo veľmi narušené melioráciami, úpravami toku Váhu, poľnohospodárstvom a pestovaním napr. nepôvodných šľachtených topoľov.

Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy:

Výskyt a stav: Na území okresu Ilava sa nachádzajú polygóny s týmto biotopom v pomerne priaznivom stave v tesnej blízkosti viacerých prítokov Váhu v dolinách a predhoriach Strážovských vrchov aj Bielych Karpát, ako aj na niektorých prameništých a podmáčaných svahových stanovištiach (napr. v dolinách Lieskovec, Prejtiansky potok, Seličný a Klobušický potok...).

Ls2.1 Dubovo-hrabové lesy karpatské:

Výskyt a stav: Časti biotopu v pomerne priaznivom stave sa nachádzajú na niektorých južných svahoch predhorí Strážovských vrchov i Bielych Karpát. Napríklad pomerne rozsiahly polygón nad obcou Pruské, alebo pri obci Nozdrovica. Jedná sa o hospodárske lesy, ale vysokého tvaru, s priaznivým drevinovým zložením a výskytom typických druhov bylinnej synúzie. Isté riziko predstavujú pokusy o vnášanie nepôvodných až nevhodných drevín (napr. podsadby smreka (*Picea abies*), zabezpečovanie väčších odkrytých plôch borovicou (*Pinus sylvestris*), alebo smrekovcom (*Larix decidua*)).

Ls3.1 Teplomilné submediteránne dubové lesy:

Výskyt a stav: Biotop v pomerne priaznivom stave sa nachádza na menších plochách s južnou expozíciou v doline Dubnického potoka, a rozsiahlejšie na južných svahoch v Podhradskej doline (Norovica, Podhradská lesostep). Určité zníženie hodnoty biotopu v tomto prípade predstavujú niektoré časti s nepôvodným drevinovým zložením, obzvlášť s introdukovanou borovicou čiernou (*Pinus nigra*), ktoré poukazujú na umelé zalesnenie plôch často degradovaných predošlou pastvou. Aj takéto porasty však plnia pôdochrannú funkciu a k prípadným pokusom o zmenu drevinovej skladby treba, vzhľadom na extrémnosť stanovišť, pristupovať veľmi opatrne.

Ls3.5.1 Sucho a kyslomilné dubové lesy – časť A:

Výskyt a stav: Biotop s priaznivým drevinovým zložením sa vyskytuje na menších, južne exponovaných plochách s kremencovým podložíom napríklad v Iliavskej a Klobušickej doline.

Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy:

Výskyt a stav: Vzhľadom na charakter biotopu je pochopiteľné, že ani v častiach so súvislejším vymapovaním sa nenachádza plošne, ale skôr sa mozaikovite strieda spravidla so stanovišťami vápnomilných bukových lesov. Väčšie časti (resp. teda významnejší podiel) lipovo-javorových sutinových lesov sa nachádzajú napríklad v závere doliny Prejtianskeho potoka, na severných svahoch Vápča, v masíve Strážova, alebo v masíve Chmeľovej pri Vršatských bradlách.

Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy:

Výskyt a stav: Ide o biotop v danom území s potenciálne najväčšou rozlohou. Spravidla sa jedná o porasty hospodárskeho charakteru, kde najväčšie znehodnotenie stavu biotopu predstavuje zmena drevinovej skladby – obzvlášť v prospech smreka (*Picea abies*).

Ls5.2 Kyslomilné bukové lesy:

Výskyt a stav: Biotop s priaznivým drevinovým zložením sa nachádza na menších plochách s chudobnejším podložím, rozsiahlejšie napríklad nad obcou Kopec. Jedná sa spravidla o menej extrémne (názorné) lokality daného biotopu.

Ls5.3 Javorovo-bukové horské lesy:

Výskyt a stav: Jediný výskyt tohto biotopu na území okresu Ilava možno lokalizovať na tesnom vrchole Strážova (1 213 m n. m.) v NPR Strážov.

Ls5.4 Vápnomilné bukové lesy:

Výskyt a stav: Na území okresu Ilava sa jedná o druhý najrozsiahlejší biotop. V priaznivom stave sa nachádza v Bradlovom pásme Bielych Karpát, aj na rozsiahlejších plochách v príkrovoch Strážovských vrchov. Za najvýznamnejšie lokality možno označiť NPR Vápeč, NPR Strážov, Podhradskú dolinu, Norovicu, svahy masívu Hoľazne – Jedľovina, PR Drieňová, a niektoré časti PR Vršatské bradlá a jej okolia. Niektoré časti sú znehodnotené vysokým podielom ihličnanov (*Picea abies*, *Pinus sylvestris*, *Larix decidua*), alebo obzvlášť prítomnosťou introdukovaných drevín (*Pinus nigra* – Vršatské bradlá, SZ svahy Strážova; *Pseudotsuga menziesii* – mladšia časť na južnom svahu Strážova). Pri prípadných zmenách drevinového zloženia na extrémnejších lokalitách postupovať opatrne.

Ls6.2 Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy:

Výskyt a stav: Biotop sa nachádza ostrovčekovite na najexponovanejších lokalitách Bradlového pásma, a v Strážovských vrchoch je zastúpený hlavne na skalných útvaroch masívov Javorina, Poľany, Čierny vrch a Mačičie v Podhradskej doline. Ku znehodnoteniu biotopu dochádzalo eróziou pôdy po odlesnení v minulosti, poprípade nahradením borovice lesnej (*Pinus sylvestris*) nepôvodnou borovicou čiernou (*Pinus nigra*) – z pôdoochranného hľadiska sú aj tieto porasty veľmi cenné.

Nelesné biotopy

Pre predhoria Bielych Karpát a Strážovských vrchov je typické veľkoplošné rozšírenie sekundárnych nelesných biotopov lúk a pasienkov, predovšetkým sa jedná o biotopy **Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky**, **Lk3 Mezofilné pasienky a spásané lúky** a **Tr1 Suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápnom substráte**. Tieto dominantné biotopy tvoria plynulé prechody v závislosti od pôdnych, vlhkostných, mikroklimatických a historických podmienok a bývajú často mapované ako komplex biotopov. Stáročným využívaním tradičným obhospodarovaním týchto plôch sa tu vyvinula typická vegetácia s veľkým bohatstvom rastlinných druhov (najmä na lúkach na vápencovom podloží). Na tieto biotopy je svojím výskytom viazané veľké množstvo rastlín, významné je zastúpenie druhov čeľade *Orchidaceae*. Pred kolektívizáciou boli na miernych svahoch bežné malé políčka striedajúce sa s ovocnými sadiami. Pri rozoraní týchto políčok v 60. až 70. rokoch, boli na veľkej ploche vytvorené polia. Neskôr v 80. rokoch tu boli vysiate trávne zmesi s krmovinársky hodnotnými druhmi. Rekultiváciou a intenzifikáciou lúk v minulom storočí boli tieto biotopy podstatne zredukované, ale v súčasnosti po 20 – 30 rokoch extenzívneho obhospodarovania s vylúčením hnojenia a dosievania krmovinársky hodnotných druhov tráv sledujeme plošnú obnovu lúčno–pasienkových biotopov. Lúky, ktoré boli ušetrené intenzifikácie a používania priemyselných hnojív, sú dnes ohrozené sekundárnou sukcesiou – postupných zarastaním drevinami po ukončení tradičného obhospodarovania.

Lúky a pasienky

Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky, **Lk3 Mezofilné pasienky a spásané lúky** a **Tr1 Suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápnom substráte**. Ich veľkoplošné rozšírenie je typické pre predhoria Bielych Karpát a Strážovských vrchov. Tieto dominantné biotopy tvoria plynulé prechody v závislosti od pôdnych, vlhkostných, mikroklimatických a historických podmienok a bývajú často mapované ako komplex biotopov. Stáročným využívaním tradičným obhospodarovaním týchto plôch sa tu vyvinula typická vegetácia s veľkým bohatstvom rastlinných druhov (najmä na lúkach na vápencovom podloží). Na tieto biotopy je svojím výskytom

viazané veľké množstvo rastlín, významné je zastúpenie druhov čeľade *Orchidaceae*. Pred kolektivizáciou boli na miernych svahoch bežné malé políčka striedajúce sa s ovocnými sadiami. Pri rozoraní týchto políčok v 60. až 70. rokoch, boli na veľkej ploche vytvorené polia. Neskôr v 80. rokoch tu boli vysiate trávne zmesi s krmovinárskymi hodnotnými druhmi. Rekultiváciou a intenzifikáciou lúk v minulom storočí boli tieto biotopy podstatne zredukované, ale v súčasnosti po 20 – 30 rokoch extenzívneho obhospodarovania s vylúčením hnojenia a dosievania krmovinárskymi hodnotnými druhmi tráv sledujeme plošnú obnovu lúčno-pasienkových biotopov. Lúky, ktoré boli ušetrené intenzifikácie a používania priemyselných hnojív, sú dnes ohrozené sekundárnou sukcesiou – postupných zarastaním drevinami po ukončení tradičného obhospodarovania.

Skalné a sutinové biotopy

Mnohé skalné výstupy vápencov a dolomitov v riešenom území (bradlové pásmo bielokarpatskej, ako aj príkrovy strážovskej časti) boli pre svoju atraktivitu vyhlásené za MCHÚ (PR Červenokamenské bradlo, PR Vršatské bradlá, PR Vršatské hradné bralo, PP Krivoklátska tiesňava, NPR Strážov, NPR Vápeč).

Na ne je viazaný biotop **Sk1 Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou**. Ide o pionierske spoločenstvá rastúce v skalných štrbinách a na skalných terasách vo vápencových pohoriach. Fragmentárne sú vyvinuté druhovo ochudobnené spoločenstvá prioritného biotopu európskeho významu **Pi5 Pionierske porasty zväzu *Alyso-Sedion albi* na plytkých karbonátových a bázičkových substrátoch**. Ide o pionierske, riedko zapojené a nízke porasty s prevahou efemérnych vápnomilných terofytov, drobných trvaliek, geofytov a sukulentných rastlín, spravidla klíčiach vo vankúšoch machorastov. Osídľujú najplytkejšie pôdy a často prechádzajú aj na skalky. Tam, kde sa zvetrávaním skál vytvorili sutiny sa nachádza biotop európskeho významu **Sk6 Nespevnené karbonátové skalné sutiny**. Je to taktiež prioritný biotop európskeho významu. Sutiny sú chudobné na rastlinné druhy, pretože pohybujúce sa kamene rastliny zasypávajú a trhajú im korene. Tomu odolávajú len trsnaté druhy, druhy s dlhými plazivými koreňmi alebo drobné jednoročky, ktoré rastú vo veľkých počtoch a z nich vždy aspoň časť pohyb prežije.

V komplexe s predchádzajúcimi skalnými biotopmi nachádzame biotop **Tr5 Suché a dealpínske travinnobylinné porasty**. Ide o sucho a teplomilné travinnobylinné porasty otvorených, často skalnatých svahov, na vápencoch a dolomitoch, ktoré osídľujú skalnaté stupne a terasy a strmé svahy s plytkou pôdou typu rendzina. Okolo kóty Strážov, najvyššieho vrcholu Strážovských vrchov, sa v nadmorskej výške 1 150 – 1 213 m vyskytujú **vysokohorské spoločenstvá vápencových skál – biotop A13**. Vďaka extrémne drsným vrcholovým podmienkam mikroklimy tu nachádzajú podmienky na výskyt mnohé horské druhy rastlín.

Mokradňové biotopy

Biotopy Pr3 Penovcové prameniská a Ra6 Slatiny s vysokým obsahom báz

Biotop **Pr3 Penovcové prameniská** sú osobitným fenoménom vznikajúcim na výveroch prameňov podzemnej vody obsahujúcej veľké množstvo rozpustených kationov vápnika. Tieto sa po vyzrážaní z vody usádzajú na vegetácii a podklade, čím vznikajú vrstvy sintra (tufu, penovca). Keďže sa jedná o vzácny jav, penovcové prameniská boli zaradené medzi prioritné biotopy európskeho významu. V riešenom území sa vyskytujú v kontakte s biotopom **Ra6 Slatiny s vysokým obsahom báz** (porasty zväzu *Caricion davallianae*). Majú preto aj podobnú vegetáciu a veľké množstvo spoločných druhov. Vegetácia penovcových pramenísk predstavuje viacmenej iniciálne štádium slatinnej vegetácie. V strmších svahoch, nad 30 – 40 °, býva vegetácia nezapojená a substrát je pokrytý krustou penovca. Oba uvedené biotopy v priaznivom stave nachádzame veľmi vzácné. Najlepšie zachovalé lokality majú v Bielych Karpatoch zabezpečenú územnú ochranu v PP Brezovská dolina a PP Krivoklátske lúky. V Strážovských vrchoch sa vyskytujú na mnohých miestach na úpätí svahov, ako aj pri ich dnách, sú však plošne veľmi malé a v súčasnej dobe nemá v riešenom území žiadne z nich zabezpečenú legislatívnu ochranu. Najvýznamnejšie z nich sme navrhli ako súčasť niektorých genofondových lokalít v komplexe s inými biotopmi.

Biotopy Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach a Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí

Častým kontaktným biotopom slatín sú **Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach** a **Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí**. Z pohľadu klasifikácie vegetácie ich porasty radíme do

zväzu *Calthion*. Ide o druhovo bohaté, kvetnaté, vysokobylinné lúky s prevahou širokolistých bylín na celoročne vlhkých až mokrých stanovištiach v alúviách vodných tokov, v terénnych depresiách a na svahových prameniskách. V jarných mesiacoch môžu byť krátkodobo zaplavené. Vodný režim a živnosť pôd rozhodujúcim spôsobom ovplyvňujú mohutný vzrast a vysoký zápoj porastov. Oba typy biotopov majú často mozaikovitý charakter a ich druhové zloženie je veľmi variabilné. Porasty sú len občasne alebo nepravidelne kosené, najčastejšie nie sú kosené vôbec, preto sú ohrozené sukcesiou expanzívnych druhov ako bezkolenec belasý (*Molinia caerulea*). Ak nie sú kosené dlhší čas, prenikajú do nich vrby, topole a jelše, ktoré naznačujú smer ďalšej sukcesie k biotopom **Kr8 Vrbové kroviny stojatých vôd**, pre ktoré je typický výskyt bochníkovitých foriem krovitej vrby popolavej (*Salix cinerea*). Na väčších plochách sú zaplavované lúky vyvinuté napríklad v čiastočne kosenej nive Trokanovského potoka a v závere Červenokamenskej doliny v Bielokarpatskej časti riešeného územia a v nive Podhradského potoka a jeho prítokov v Strážovských vrchoch. Najvýznamnejšie z nich sme navrhli ako súčasť niektorých genofondových lokalít v komplexe s inými biotopmi.

Biotop Br6 Brehové porasty deväťsilov

Sú to husté, zapojené porasty, v ktorých dominuje deväťsil lekársky (*Petasites hybridus*). Vyskytujú sa na prirodzených, poloprirodzených až ruderalizovaných stanovištiach na brehoch vodných tokov v horských oblastiach, menej na podsvahových prameniskách a v zamokrených porastoch nívnych lúk a v priekopách popri cestách. Táto vegetácia sa vyskytuje v riešenom území najmä v nive Podhradského potoka.

V zatienených lesných dolinách okolo prameňov potokov sa v území nachádza aj niekoľko prirodzených maloplošne vyvinutých spoločenstiev s prevahou machorastov, ktoré patria k triede *Montio-Cardaminetea* a zaraďujeme ich do biotopu **Pr2 Prameniská nížin a pahorkatín**. Zásluhou zatienenia a listového opadu, prípadne v súvislosti s opakovanými zosuvmi pôdy, nevyvíja sa tu zapojené bylinné poschodie a nehromadí slatina. Len na spoločenstvách, ktoré vznikli z heliofilných prameniští v priebehu sukcesie od otvorenej k zalesnenej krajine zatienením a nahromadením listového opadu, sa vyskytujú so zníženou pokryvnosťou aj druhy zväzu *Caricion davallianae* (biotop Ra6).

Mokradňové biotopy v inundačnej oblasti Váhu

Rieka Váh je dominantným tokom celého Považia. Z dôvodu využitia jej hydroenergetického potenciálu boli vybudované vážske kaskády, čo z hľadiska biodiverzity flóry a fauny Považského podolia bolo negatívnym zásahom do územia. Väčšina pôvodnej vegetácie bola zničená a územie veľmi antropicky ovplyvnené poľnohospodárskou a priemyselnou činnosťou. Pôvodné porasty lužného lesa boli vyťažené a ich zvyšky vysychajú, lebo sa ocitli vysoko nad terajšou hladinou Váhu kvôli zahlbovaniu jeho prúdnice do koryta. Z mákkého luhu vznikli miestami krovité porasty biotopu **Kr9 Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek**, miestami sa v nich vyskytujú druhy vrba sivá (*Salix incana*, syn. *Salix eleagnos*) a myrikovka nemecká (*Myricaria germanica*), ktoré pre svoju jedinečnosť v danom regióne môžeme zaradiť k biotopom **Br3 Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou** a **Br4 Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s vrbou sivou**.

V samotnom koryte Váhu sa ani v minulosti nevyskytovali makrofyty (makroskopické rastliny vyskytujúce sa vo vode, plávajúce alebo pevne zakorenené). Trvalé zmenšenie prietoku vody spôsobilo obnaženie rozľahlých štrkových lavíc na náplavových brehoch - biotop **Br1 Štrkové lavice bez vegetácie**, ktoré vytvárajú vhodné podmienky pre vegetáciu zväzu *Bidention tripartitae*, *Chenopodium rubri* s prevládajúcimi druhmi: dvojzubý (*Bidens* ssp.), mrlíky (*Chenopodium* ssp.), horčiaky (*Persicaria* ssp.), stavikvy (*Polygonum* ssp.), ako aj iniciálne štádiá vrbových porastov, ktoré sú ťažbou štrkopieskov a úpravami koryta pravidelne odstraňované, aby nezužovali prietokový profil. Miestami sa na pobreží v strednom toku Váhu vytvárajú porasty chrastnice trstovníkovitej (*Phalaris arundinacea*), ktoré môžeme zaradiť k biotopu **Br2 Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov** (zväz *Phalaridion arundinacea*). Ťažbou štrku v inundačnej oblasti vznikajú náhradné biotopy stojatých vôd, ktoré sú dosť eutrofizované splachmi ornice a živín z okolitých agroecénov počas vysokých prietokov, a tie podmieňujú nadmerný rast siníc a rias. Makrofyty vyskytujúce sa priamo vo vode vytvárajú biotopy **Vo2 Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition** alebo **Vo6 Mezo- až eutrofné poloprirodzené a umelé vodné nádrže so stojatou vodou s plávajúcou a/alebo ponorenou vegetáciou**. Brehy týchto zazemňujúcich ťažobných jám tvoria biotopy **Lk9 Zaplavované travinné spoločenstvá**, **Lk10 Vegetácia**

vysokých ostríc a Lk11 Trstinové spoločenstvá mokradi. Tesný kontakt s vodnou hladinou vytvárajú aj drobné druhy triedy *Isoëto-Nanojuncetea* biotopu **Vo1 Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* a/alebo *Isoëto-Nanojuncetea*.** Neustále zásahy do biotopov vytvárajú v inundačnom území Váhu priestor pre masové šírenie inváznych druhov vytlačujúcich pôvodné druhy: astry (*Aster* ssp.), dvojzub listnatý (*Bidens frondosa*), pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*), slnečnica hlúznatá (*Helianthus tuberosus*), netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*), netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*), zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*), zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*).

Teplomilné a mezofilné lemy – biotopy Tr6 a Tr7

Miestami sú na okrajoch lesov zastúpené lemové spoločenstvá biotopmi **Tr7 Mezofilné lemy** a **Tr6 Teplomilné lemy**.

Kroviny

Krovinné biotopy tvoria sukcesné štádiá lúčno-pasienkových spoločenstiev rôznych stanovišť, poloprirodzené medze, čistiny, okraje lesov, až úplne antropogénne a ruderálne kroviny intravilánov a navážiek. Sú zaraďované do triedy *Rhamno-Prunetea* do biotopu **Kr7 Trnkové a lieskové kroviny**. Vyskytujú na opustených biotopoch bývalých lúk a pasienkov ako rôzne prechodné typy spoločenstiev triedy *Rhamno-Prunetea* na jednej strane a lúčnou či lesnou vegetáciou na strane druhej.

Osobitnú skupinu tvoria **synantropné biotopy** (X1, X2, X3, X4, X5, X7, X8, X9, X10, názvy biotopov viď tabuľka č. 16 celkový zoznam biotopov) ako rúbaniská, nitrofilná vegetácia v sídlach aj mimo sídiel, úhory, intenzívne obrábaná poľnohospodárska pôda a podobne. Z pohľadu záujmov ochrany prírody synantropné biotopy nemajú význam.

Tab. č. 16: Celkový zoznam biotopov v riešenom území
 (prioritné biotopy európskeho významu sú označené symbolom *)

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Vo1	Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried <i>Littorelletea uniflorae</i> a/alebo <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	3130
Vo2	Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu <i>Magnopotamion</i> alebo <i>Hydrocharition</i>	3150
Vo6	Mezo- až eutrofné poloprirodzené a umelé vodné nádrže so stojatou vodou s plávajúcou a/alebo ponorenou vegetáciou	-
Br1	Štrkové lavice bez vegetácie	-
Br2	Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov	3220
Br3	Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou (<i>Myricaria germanica</i>)	3230
Br4	Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s vrbou sivou (<i>Salix elaeagnos</i>)	3240
Br6	Brehové porasty deväťsilov	6430
Kr2	Porasty borievky obyčajnej	5130
Kr3	Sukcesné štádiá s borievkou obyčajnou	-
Kr7	Trnkové a lieskové kroviny	-
Kr8	Vrbové kroviny stojatých vôd	-
Kr9	Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek	-
Pi5	Pionierske porasty zväzu <i>Alyso-Sedion albi</i> na plytkých karbonátových a bazických substrátoch	6110*
Al3	Alpínske a subalpínske vápnomilné travinno-bylinné porasty	6170
Tr1	Suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápnom substráte	6210
Tr5	Suché a dealpínske travinno-bylinné porasty	6190
Tr6	Teplomilné lemy	-
Tr7	Mezofilné lemy	-
Lk1	Nížinné a podhorské kosné lúky	6510
Lk3	Mezofilné pasienky a spásané lúky	-

Kód SK	Biotop	Kód NATURA
Lk5	Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach	6430
Lk6	Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí	-
Lk9	Zaplavované travinné spoločenstvá	-
Lk10	Vegetácia vysokých ostríc	-
Lk11	Trstinové spoločenstvá mokradí (<i>Phragmites</i>)	-
Ra6	Slatiny s vysokým obsahom báz	7230
Ra7	Sukcesne zmenené slatiny	-
Pr2	Prameniská nížin a pahorkatín na nevápencových horninách	-
Pr3	Penovcové prameniská	7220*
Sk1	Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou	8210
Sk6	Nespevnené karbonátové skalné sutiny v montánnom až kolínnom stupni	8160*
Sk7	Sekundárne sutinové a skalné biotopy	-
Sk8	Nesprístupnené jaskynné útvary	8310
X1	Rúbaniská s prevahou bylín a tráv	-
X2	Rúbaniská s prevahou drevín	-
X3	Nitrofilná ruderalná vegetácia mimo sídiel	-
X4	Teplomilná ruderalná vegetácia mimo sídiel	-
X5	Úhory a extenzívne obhospodarované polia	-
X7	Intenzívne obhospodarované polia	-
X8	Porasty invázičných neofytov	-
X9	Porasty nepôvodných drevín	-
X10	Porasty ruderalizovaných bahnitých brehov	-
Ls1.1	Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy	91E0*
Ls1.3	Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy	91E0*
Ls2.1	Dubovo-hrabové lesy karpatské	-
Ls3.1	Teplomilné submediteránne dubové lesy	91H0*
Ls3.5.1	Sucho a kyslomilné dubové lesy – časť A	-
Ls4	Lipovo-javorové sutinové lesy	9180*
Ls5.1	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	9130
Ls5.2	Kyslomilné bukové lesy	9110
Ls5.3	Javorovo-bukové horské lesy	9140
Ls5.4	Vápnomilné bukové lesy	9150
Ls6.2	Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy	91Q0

2 SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA

Súčasná krajinná štruktúra (SKŠ) je výsledkom dlhodobého pôsobenia antropického tlaku na krajinu, veľkosť ktorého ovplyvňuje mieru stability a kvality.

Súčasnú krajinnú štruktúru tvoria súbory prirodzených a človekom čiastočne alebo úplne pozmenených krajinných prvkov a odráža sa v nich súčasný stav využitia zeme v záujmovom území. V širšom ponímaní je charakterizovaná druhmi pozemkov.

Tab. č. 17: Úhrnné hodnoty druhov pozemkov v okrese Ilava podľa katastrálnych území (ha)

K. ú.	Orná pôda	Záhrady	Ovocné sady	Trv. tráv. porasty	Lesné pozemky	Vodné plochy	Zastavané plochy	Ostatné plochy	Celk. výmera
Bohunice	274,9664	15,7331	85,9727	188,3419	58,0315	7,4541	42,2552	30,835	703,5899
Bolešov	370,307	19,7505	0	255,4804	684,4763	38,5378	63,8684	62,6687	1495,0891
Borčice	143,5615	5,1613	0	134,1806	37,0642	10,332	23,0137	58,5186	411,8319
Červený Kameň	24,9318	15,9238	0	687,693	2287,7172	40,6238	53,3287	148,353	3258,5713
Dubnica nad Váhom	567,3495	34,4356	1,322	199,7223	1524,6648	56,0147	388,3946	281,2771	3053,1806
Prejta/Dubnica n. Váhom	254,1234	28,4131	0	73,2787	1129,5225	68,3895	193,4896	113,312	1860,5288
Dulov	241,9643	15,6645	0,4971	112,0527	76,0115	43,1007	40,9187	23,29	553,4995
Horná Poruba	146,3042	22,9412	0	379,4948	706,0123	9,9402	58,1381	46,2872	1369,118
Ilava/Ilava	252,1314	36,7997	0	222,7001	791,7814	87,8897	185,6204	60,5236	1637,4463
Klobušice/Ilava	228,8523	17,2814	2,1721	117,5748	301,5368	28,195	67,9713	29,1379	792,7216
Kameničany	155,6222	4,6061	0	172,6859	108,1289	7,046	26,9767	33,1463	508,2121
Košeca	415,0203	37,7305	0	323,0881	876,8935	69,1615	108,8154	63,6584	1894,3677
K.Podhradie/ K.Podhradie	79,4891	15,6279	0	374,2899	1219,9678	19,3567	41,9509	15,9382	1766,6205
Malé K./K.Podhradie	49,0095	12,6588	0	253,0165	248,654	2,6052	21,2286	8,7074	595,88
Kopec/K.Podhradie	21,9649	5,2968	0	184,0354	1089,9309	7,3902	11,8444	8,4618	1328,9244
Krivoklát	8,5173	8,0602	0	234,3766	733,6109	1,1441	16,1241	64,9516	1066,7848
Ladce	329,6827	35,0556	1,4288	304,6086	551,5315	67,2784	150,8851	128,2922	1568,7629
Mikušovce	225,7966	10,7682	0	312,297	185,8977	7,0578	30,6404	77,479	849,9367
Malý Kolačín/N.Dubnica	19,8849	7,4674	0,4594	56,6468	94,7181	0,6846	6,1439	6,094	192,0991
Nová Dubnica	160,9372	8,2381	0	8,4693	31,9286	1,8584	104,2518	35,0729	350,7563
Veľký Kolačín/N.Dubnica	26,382	16,2883	2,1851	142,7102	352,0961	2,9259	15,394	24,4843	582,4659
Pruské	340,9191	9,4603	0	50,9031	147,6358	8,4099	23,6826	19,5533	600,5641
Sedmerovec	571,1767	33,9533	72,0936	193,4746	237,3424	10,1334	89,1493	85,3076	1292,6309
Slavnica	300,9854	12,9432	1,8874	113,8279	271,1019	5,1186	54,8259	20,2873	780,9776
Tuchyňa	138,4188	11,7521	11,7273	122,8397	194,2115	8,2863	37,4588	29,7377	554,4322
Vršatské Podhradie	6,9764	2,6067	0	456,5085	782,9133	4,4774	11,3391	78,2404	1343,0618
Zliechov	76,396	22,4099	0	849,1884	2830,7462	8,3641	58,0095	11,5885	3856,7026
Spolu	5431,6709	467,0276	107,6519	6268,0054	17554,1276	621,776	1925,7192	1565,204	34268,7566

2.1 POĽNOHOSPODÁRSKA PÔDA

Podľa zákona č. 220/2004 Z. z. sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. skupiny a najmenej kvalitné do 9. skupiny. Pôdy skupiny 1. - 4. patria medzi legislatívne chránené. V riešenom území sa nachádzajú len pôdy skupín 4 – 9.

Z celkovej výmery cca 35 849 ha viac ako tretinu tvorí poľnohospodárska pôda. Na väčšine poľnohospodárskej pôdy hospodária družstvá, právnické osoby a súkromne hospodáriacich roľníkov je 3 354. Neľnohospodárska pôda tvorí 2/3 rozlohy okresu, z toho lesy zaberajú cca 18 698 ha (52 %) rozlohy okresu. Vodné plochy majú výmeru cca 627 ha (1,8 %), zastavaná plocha cca 1 920 ha (5,3 %) a ostatná plocha tvorí cca 1 585 ha (4,5 %) územia. Lesníctvo je v súčasnej dobe rozdelené na množstvo malých a stredných subjektov

V dôsledku vykonaných zmien a prírastku obyvateľstva v roku 2010, pripadalo na 1 obyvateľa SR 0,4442 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 0,2606 ha ornej pôdy. Vývoj pôdneho fondu v Slovenskej republike bol v roku 2010 poznačený ďalším ubúdaním poľnohospodárskej a ornej pôdy v prospech lesných, neľnohospodárskych a nelesných pozemkov a nárastom lesných pozemkov z poľnohospodárskej pôdy a z neľnohospodárskych a nelesných pozemkov.

Tab. č. 18 : Výmera pôd pripadajúca na 1 obyvateľa (m²)

Okres	Celková výmera	Poľnohosp. pôda	Orná pôda	Lesná pôda	Vodná plocha	Zastavaná plocha
Ilava	5837	2122	897	3044	102	311
Trenčiansky kraj	7460	3086	1629	3655	105	383

Okres	PP	Orná pôda	CHM	VN	ZAH	SAD
Ilava	13 031	5 510	-	-	497	181
Trenčiansky kraj	186 260	98 312	369	68	8 139	2 604

Okres	LP	VP	ZP	OP	CV	SAD
Ilava	18 698	627	1 913	1 581	35 850	181
Trenčiansky kraj	220 588	6 311	23 126	13 923	450 207	2 604

PP-poľnohospodárska pôda; CHM-chmelnica; VN-vinohrad; ZAH-záhrada; SAD-ovocný sad; TTP-trvalý trávny porast; LP-lesné pozemky; VP-vodné plochy; ZP-zastavané plochy; OP-ostatné plochy; CV-celková výmera

Orná pôda

Je pôda, na ktorej sa pestujú obilniny, okopaniny, krmoviny, technické plodiny, pozemky dočasne zatrávnené alebo využívané na viacročné krmoviny, pareniská, skleníky.

Ilavská kotlina je oddávna intenzívne poľnohospodársky využívaná. Podstatným zásahom do spôsobu obrábania ornej pôdy a tým aj k zmene krajinej štruktúry bolo najmä sceľovanie honov, likvidácia medzí, remízok a sprievodnej zelene v období intenzifikácie poľnohospodárskej veľkovýroby. Odstránením porastov v údolných nivách riek a rozptýlenej zelene boli narušené prirodzené väzby v ekosystéme, čo zvýšilo poľnohospodársku produkciu na úkor ekologickej stability územia.

Kategórie ornej pôdy :

- malobloková orná pôda – mikroštruktúry (0,05 - 0,9 ha) a mezoštruktúry (0,9 - 50 ha) ornej pôdy
- veľkobloková orná pôda – makroštruktúry (nad 50 ha).

Veľkoplošná orná pôda sa nachádza v kotline rieky Váh ťahne sa priečne celým okresom od obce Ladce až po Dubnicu nad Váhom. Vyskytuje sa v katastroch obcí Ladce, Tunežice, Košeca, Ilava, Klobušice, Prejta, Dubnica nad Váhom, Nová Dubnica, Borčice, Bolesov, Kameničany, Slavnica, Sedmerovec, Bohunice, Pruské a Tuchyňa. Veľké bloky ornej pôdy na dlhých, aj keď miernych svahoch sú ohrozené extrémnou vodnou eróziou.

Maloplošný úzkopásový spôsob hospodárenia na ornej pôde neprináša výraznejšie negatíva v krajine. Maloplošné orné pôdy spolu s TTP a NDV v mozaike sa často vyskytujú na okrajoch intravilánov, na plošinách, miernych svahoch a v údoliach v blízkosti vidieckych sídel.

V krajine okresu Ilava sa hlavne v jej južnej časti nachádzajú pozostatky agrárnych terás, v prevažnej miere pokrytých NDV. Agrárne terasy sú súčasťou HKŠ, ktoré sa v značnej miere podieľajú na vytváraní charakteristického vzhľadu krajiny, sú výrazným ekostabilizačným prvkom.

Sady a záhrady

Pestovanie ovocia má významný podiel na krajinotvorbe, aj keď postupne klesá výmera ovocných sádov. Extenzívne vysokokmenné výsadby alejí ovocných drevín popri poľných cestách v intenzívne využívanej oráčinovej krajine predstavujú takmer jedinú vysokú zeleň. Sady sa nachádzajú v katastroch obcí Pruské a Bohunice, zamerané na pestovanie jablák, hrušiek, sliviek. Na pestovanie ovocia má krajina veľmi vhodné podmienky, preto je žiadúce podporiť trend zvyšovania sádov a záhrad.

Trvalé trávne porasty

Lúky a pasienky, pod spoločným názvom trvalé trávne porasty sú prírodné, poloprárodné, ale i siate rastlinné spoločenstvá. Značné rozdielnosti geografické, klimatické, geologické i pôdne vyvolávajú veľkú pestrosť prirodzených a poloprárodných trávnych porastov. V rôznych podmienkach majú rozdielne floristické zloženie a rozdielnu produkčnú schopnosť. TTP sú po lesných porastoch relatívne najstabilnejším ekosystémom. Majú zásadný vplyv na zachovanie biologickej diverzity, hlavne pri ohrozených a vzácných druhoch organizmov.

Podľa spôsobu využívania ich rozčleňujeme na: intenzívne využívané, extenzívne využívané, opustené a zarastajúce TTP, mokrade, TTP nad hornou hranicou lesa.

Zabezpečujú celý rad mimoprodukčných funkcií, najmä tieto:

- schopnosť protieróznej ochrany, vyplývajúca zo silného prekorenenia v povrchových 100 – 150 mm pôdy, a schopnosti rýchlej obnovy narušeného rastlinného krytu,
- funkcia biologického filtra vďaka schopnosti pútať minerálne a organické látky,
- účasť na vytváraní tzv. kostry ekologickej stability krajiny v dôsledku prevahy procesov prirodzenej autoregulácie ekosystému,
- zachovávanie prirodzeného a pestrého genofondu rastlín, živočíchov i mikroorganizmov, teda značnej biologickej diverzity.

Prevažná časť TTP sa vyskytuje v severnej časti okresu Ilava, hlavne v katastroch obcí Pruské, Mikušovce, Tuchyňa, Vršatské Podhradie, Bohunice, Krivoklát.

Intenzívne využívané TTP

Sa nachádzajú v pahorkatine, zriedkavejšie na rovinách. Porasty sú pestované kvôli produkcii sena pre živočíšnu výrobu, preto sa používajú vysokoprodukčné šľachtené druhy tráv, intenzívne sa hnoja a obvykle sa 2 x ročne kosia. Biodiverzita je pomerne nízka, obmedzuje sa na niekoľko (5 - 10) taxónov. Keď sa produkcia znižuje, tieto plochy sa občas preorávajú a nanovo vysievajú. Intenzívne využívané pasienky bývajú často zaburinené nitrofilnými ruderalnými druhmi (pichliače, štiavy) a často sa prejavuje akútna erózia pôdy najmä na priehonových cestách a v blízkosti napájadiel. Výskyt NDV je nízky, obvykle len medzernaté krovinné porasty na okrajoch. Väčšina trvalých trávnych porastov bola v minulosti intenzifikovaná, časť územia tvoria zatrávnené úhory s nižším počtom druhov.

Extenzívne trvalé trávne porasty

Patria z ekologického hľadiska medzi najcennejšie biotopy s najvyššou biodiverzitou. Na extenzívne obhospodarovanie je viazaná veľká časť vzácných a ohrozených druhov rastlín a tiež živočíchov. Pre extenzívne využívanie je charakteristický stabilný pôdny kryt (lúky sa nepreorávajú), hnojenie sa používa v minimálnej miere a väčšinou len organickými hnojivami, prípadne vôbec, plochy sa pravidelne kosia

(1 – 2 krát ročne) podľa potreby, biomasa (seno) sa odstraňuje. Pasienky bývajú zaťažované nižším počtom zvierat, využívajú sa najmä na chov oviec a jalovic. Biodiverzita je mimoriadne vysoká, vyskytuje sa až 40 - 50 taxónov, okrem tráv je pestré zastúpenie bylín. Mnohé plochy extenzívnych TTP sú zaradené medzi biotopy európskeho a národného významu a sú stanovišťom celej rady chránených a ohrozených druhov rastlín.

Zarastajúce trvalé trávne porasty

Neobhospodarované TTP v našich podmienkach rýchlo podliehajú sukcesii (prirodzenému zarastaniu konkurenčne schopnými druhmi tráv - smlz kroviskový (*Calamagrostis epigejos*), bylín a drevín). Zarastanie drevinami spôsobuje zmenu svetelných pomerov a z porastov sa vytrácajú lúčne druhy rastlín. Ideálnym spôsobom údržby týchto lokalít by bola tradičná extenzívna pastva. Zarastajúce TTP sa postupne menia na les a ako tzv. „biele plochy“ pri pozemkových úpravách bývajú začleňované do lesného pôdneho fondu. Týka sa to najmä vyššie položených lúk a pasienkov.

Mokrade a vlhké lúky

Vyskytujú sa na alúviach tokov, v prameniskách, rašeliniskách, v miestach prestupu podzemnej vody na povrch. Patria medzi najcennejšie a najohrozenejšie ekosystémy. Veľká časť bola zničená v dôsledku meliorácií. Tvorí špecifické biotopy pre rôzne druhy rastlín a živočíchov, z ktorých niektoré pre svoje úspešné rozmnožovanie potrebujú určitý čas vodné prostredie (obojživelníky). Niektoré plochy bývajú tiež periodicky zaplavované. Ich obhospodarovanie je sťažené, z čoho vyplýva snaha tieto pozemky odvodňovať a kultivovať. Takmer všetky zachovalé plochy vlhkých lúk, rašelinísk a pramenísk sú súčasnosti zaradené medzi biotopy európskeho významu.

k. ú. Pruské

2.2 LESNÉ POZEMKY

Lesné porasty tvoria jednu z najdôležitejších zložiek životného prostredia. Zabezpečujú veľmi rozmanité a nezastupiteľné funkcie, od tvorby kyslíka, cez ovplyvňovanie mezoklímy daného územia, pôdoochrannú funkciu, ochranu vôd, produkciu dreva a iných efektov, až po tvorbu krajiny a oddych. Sú významnou ekostabilizačnou zložkou krajiny, predstavujú spoločenstvá s veľkou biodiverzitou.

Na území okresu Ilava zaberajú lesné porasty na lesných pozemkoch plochu 18 698 ha, t. j. 52 % z výmery okresu. Keďže ide o výškovo pomerne diferencované územie, s rôznymi mezo- až mikroklimatickými podmienkami, porasty sa nachádzajú vo viacerých výškových zónach - lesných vegetačných stupňoch (lvs):

- 2.lvs – bukovo-dubový
- 3.lvs – dubovo-bukový
- 4.lvs – bukový
- 5.lvs – jedľovo-bukový.

Nachádzajú sa tu aj tzv. azonálne spoločenstvá, podmienené predovšetkým pôdnym prostredím a vodným režimom.

Kategória lesa

Hospodárske lesy, zaberajú 14 367 ha, t. j. 77 % z výmery lesných porastov, sú tvorené lesnými porastmi, v ktorých popri plnení ostatných funkcií sa využíva hlavne produkcia drevnej hmoty.

Ochranné lesy, ktoré plnia predovšetkým ochranné funkcie vo vzťahu k pôde, vodám a okolitému prostrediu, zaberajú v danom území plochu 3458 ha, t. j. 18 % z výmery lesných porastov.

Lesy osobitného určenia, ktoré okrem ostatných funkcií sú vyhlasované za účelom plnenia špecifických požiadaviek napr. ochrany prírody, ochrany prírodných liečivých zdrojov, výskumu. V okrese Ilava sú to lesy v zriadených génových základniach lesných drevín a zaberajú plochu 737 ha a lesy v ochranných pásmach vodárenských zdrojov I. stupňa a II. stupňa o výmere 136 ha, čo tvorí 1% z celkovej výmery lesov.

Z génových základní lesných drevín sú to lesy :

- Génová základňa Škripec, k. ú. Krivoklát, výmera 235,38 ha
- Génová základňa Langáč, k. ú. Dubnica nad Váhom, výmera 294,36 ha
- Génová základňa Prejta, k. ú. Prejta, Ilava, výmera: 170,82 ha
- Génová základňa Záhumenná, k. ú. Ilava, výmera: 36,42 ha.

Lesy v ochranných pásmach vodárenských zdrojov I. stupňa a II. stupňa

- Vodárenský zdroj Kražiny v k. ú. Krivoklát a Vršatské Podhradie, výmera: 71, 39 ha
- Prameň Kamenná – Močidlá, k. ú. Sedmerovec, výmera : 1, 11 ha
- Vrt Pruské, k. ú. Pruské a Tuchyňa, výmera: 63,10 ha.

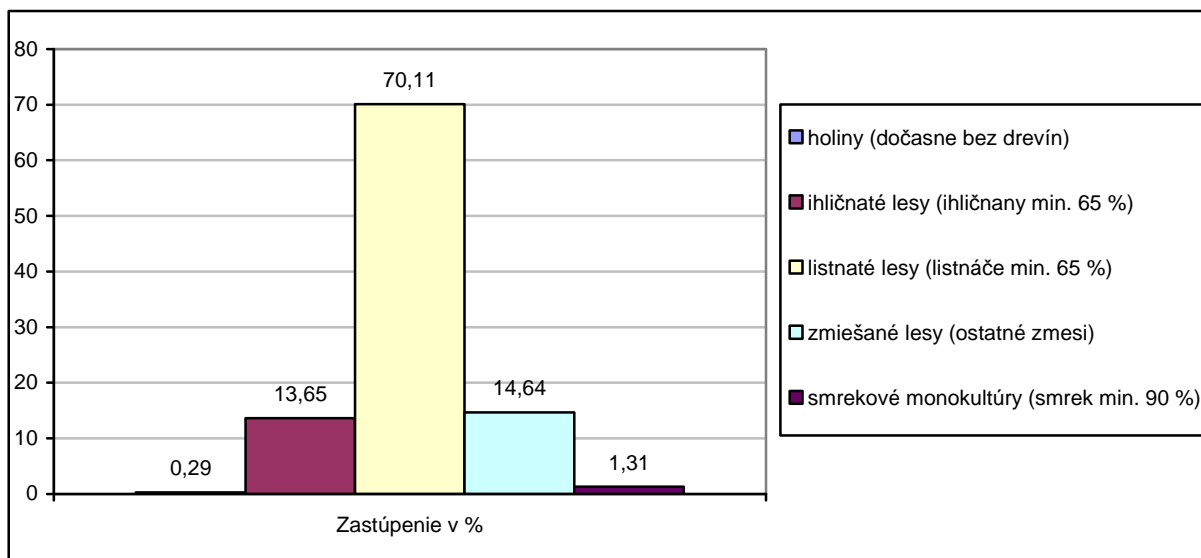
Drevinové zloženie lesov

Lesné porasty v predmetnom území majú čiastočne zmenenú drevinovú skladbu, no na rozdiel od severnejšie položených okresov nie sú výrazne poznačené premenou na veľmi nestabilné a nepôvodné smrekové monokultúry. Drevinové zloženie v jednotkách priestorového rozdelenia lesa (JPRL) uvádzame agregované do skupín.

Tab. č. 19: Drevinová skladba lesných porastov v okrese Ilava (podľa údajov LHP)

Porasty podľa drevinovej skladby (v JPRL)	Výmera v ha	Zastúpenie v %
holiny (dočasne bez drevín)	53,98	0,29
ihličnaté lesy (ihličnany min. 65 %)	2509,22	13,65
listnaté lesy (listnáče min. 65 %)	12889,29	70,11
zmiešané lesy (ostatné zmesi)	2690,56	14,64
smrekové monokultúry (smrek min. 90 %)	241,05	1,31
Spolu	18384,10	100,00

Graf č. 4: Graf drevinovej skladby lesných porastov v okrese Ilava

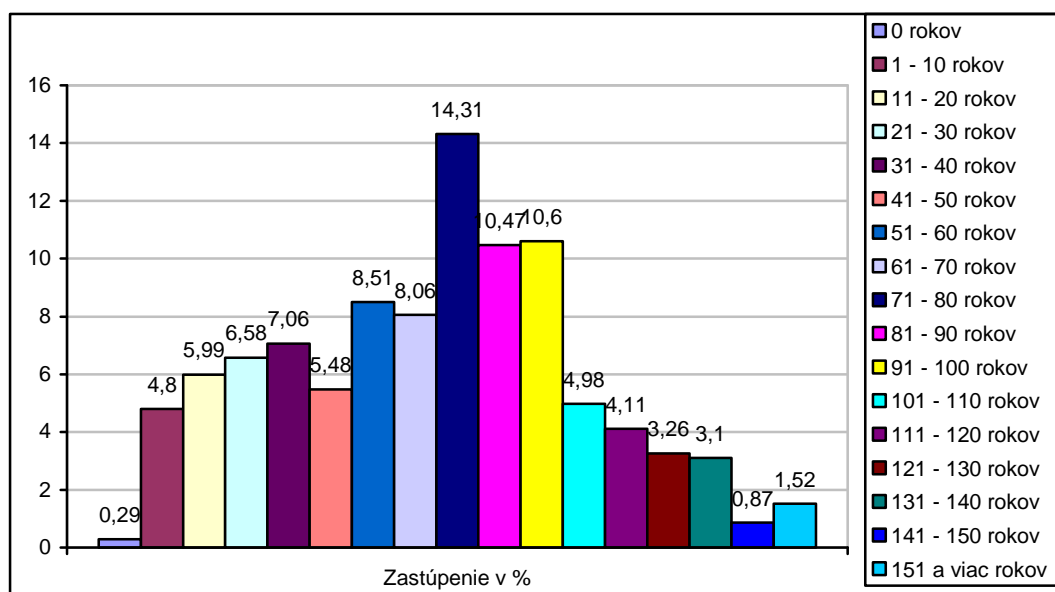
Veková štruktúra lesných porastov

Veková štruktúra lesov je vyjadrená zastúpením porastov vo vekových stupňoch (po 10 rokoch).

Tab. č. 20: Veková štruktúra lesných porastov v okrese Ilava

Vekový stupeň	Vek	Výmera v ha	Zastúpenie v %
holiny	0 rokov	53,98	0,29
1	1 - 10 rokov	882,98	4,80
2	11 - 20 rokov	1101,43	5,99
3	21 - 30 rokov	1210,08	6,58
4	31 - 40 rokov	1298,44	7,06
5	41 - 50 rokov	1007,80	5,48
6	51 - 60 rokov	1564,09	8,51
7	61 - 70 rokov	1481,88	8,06
8	71 - 80 rokov	2630,46	14,31
9	81 - 90 rokov	1924,43	10,47
10	91 - 100 rokov	1948,44	10,60
11	101 - 110 rokov	915,31	4,98
12	111 - 120 rokov	755,40	4,11
13	121 - 130 rokov	598,85	3,26
14	131 - 140 rokov	570,18	3,10
15	141 - 150 rokov	160,18	0,87
16+	151 a viac rokov	280,18	1,52
Spolu		18384,10	100,00

Graf č. 5: Graf vekovej štruktúry lesných porastov v okrese Ilava

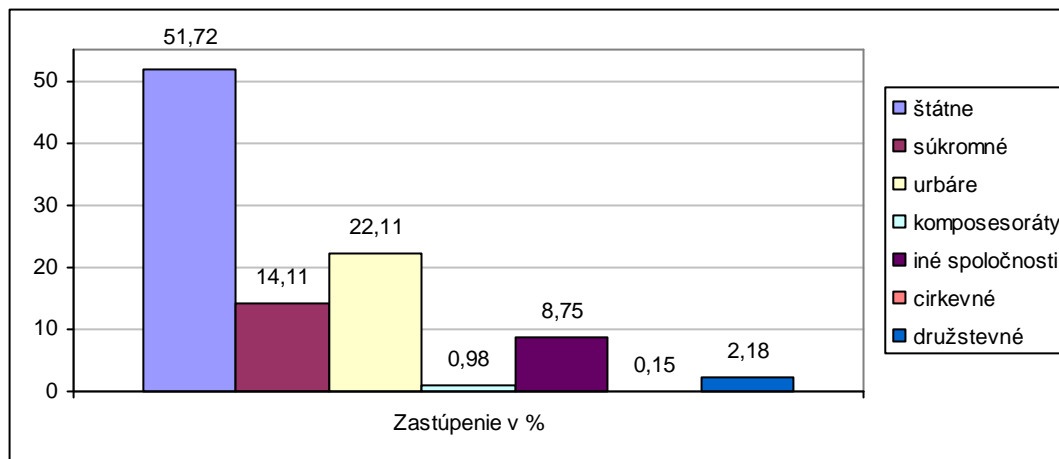
Užívateľské vzťahy v lesoch

Užívanie lesných pozemkov, resp. porastov, je opísaný ako druh obhospodarovania podľa súhrnných údajov platných lesných hospodárskych plánov.

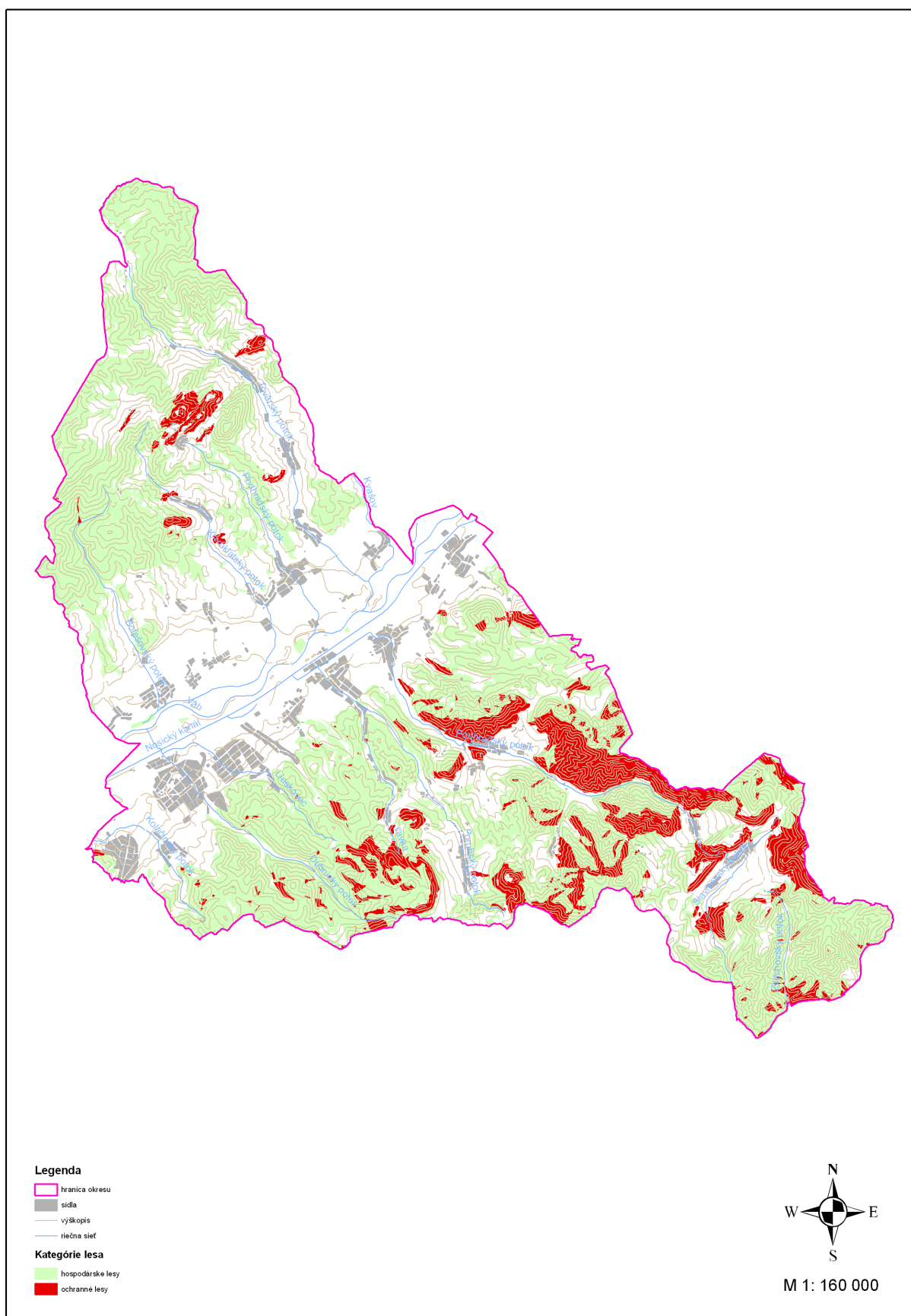
Tab. č. 21: Lesné porasty podľa druhu obhospodarovania v okrese Ilava (podľa údajov LHP)

Druh obhospodarovania	Výmera v ha	Zastúpenie v %
štátne	9508,46	51,72
súkromné	2593,95	14,11
urbáre	4064,32	22,11
komposesoráty	180,63	0,98
iné spoločnosti	1608,27	8,75
cirkevné	27,87	0,15
družstevné	400,60	2,18
Spolu	18384,10	100,00

Graf č. 6: Graf druhov obhospodarovania lesných porastov v okrese Ilava

Obrázok č. 9: Kategórie lesov v okrese Ilava

2.3 VODNÉ TOKY A PLOCHY

Hlavnou hydrologickou kostrou Ilavskej kotliny je systém povodia rieky Váhu, ktoré odvádza všetky tečúce povrchové toky z regiónu.

A. Ochrana vodných zdrojov

Vodohospodársky významnými vodnými tokmi sú:

- hraničné vodné toky
- vodné toky, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sa môžu využívať ako vodárenské zdroje (ďalej len „vodárenský tok“),
- vodné toky s plavebným využitím
- vodné toky s významným odberom vody pre priemysel a poľnohospodárstvo,
- vodné toky využívané na iné účely

(podľa Vyhlášky MŽP č. 211/2005)

Tab. č. 22: Vodohospodárske vodné tok

Názov toku	Číslo hydrologického poradia	Hraničný v úseku (km)
Tovarský potok	4-21-08-025	16,00 – 20,09
Nosický kanál	4-21-08-093	—

Zdroj: vyhláška MŽP č. 211/2005

Chránené vodohospodárske zdroje (CHVO)

V chránenej vodohospodárskej oblasti možno plánovať a vykonávať činnosť len ak sa zabezpečí všestranná ochrana povrchových a podzemných vôd a ochrana podmienok ich tvorby, výskytu prirodzenej akumulácie vôd a obnovy ich zásobovania. Činnosti, ktorých vykonávanie je v CHVO zakázané definuje § 27, ods. 4 zákona o vodách.

Tab. č. 23: Chránené vodohospodárske zdroje

CHVO	Výmera (km ²)	Využ. množstvo vodných zdrojov (m.s-1)		
		Povrchové	Podzemné	Spolu
CHVO Strážovské vrchy	757	—	2,33	2,33

Zdroj: VÚVH Bratislava

Pásma hygienickej ochrany

V okrese Ilava sa nachádzajú územia spadajúce do *Pásma hygienickej ochrany 2. stupňa podzemných vôd*. Ide o oblasti 2 geomorfologických jednotiek -

- CHKO Strážovské vrchy
- Ilavská kotlina

Ochranné pásmo liečivých zdrojov...

V spracovanom území nie je lokalizované takéto pásmo.

2.4 ZASTAVANÉ PLOCHY A NÁDVORIA

Sídelné plochy

Predstavuje novovytvorený okres, ktorý vznikol z pôvodného územného obvodu Ilava a Dubnica nad Váhom, s okresným sídlom v meste Ilava.

Okres Ilava leží v údolí rieky Váh, pričom zo severu zasahujú do okresu pohoria Bielych Karpát a z juhovýchodnej strany časť Strážovských vrchov. V okrese sa strieda mestský typ osídlenia, previazaný sieťou vidieckych sídiel pozdĺž Váhu, ktorý má formu pásového osídlenia nadväzujúceho na rovnaký typ osídlenia Trenčianskeho okresu. Osídlenie okresu je súčasťou Považskej hlavnej sídelnej rozvojovej osi.

Rekreačné a športové areály

V riešenom území sa nerozvinuli významnejšie strediská cestovného ruchu. Prevažná časť rekreačných aktivít je zameraná na cykloturistiku, poznávaciu a horskú turistiku v Bielych Karpatoch a Strážovských vrchoch. Rekreačia je v Ilavskej kotline prevažne sústredená na športové aktivity. Miestne vleky sa nachádzajú v Podvrší k. ú. Zliechov. V katastri obce Vršatské Podhradie sa nachádza hotel Vršatec a v Bolešove chata Gilianka pri vodnej priehrade. V Dubnici nad Váhom, k. ú. Prejta sa nachádza ranč Lhota Prejta.

Záhradkové a chatové osady

Okres Ilava má vhodné podmienky pre rekreáciu a preto sa tu nachádza aj niekoľko chatových osád - rekreačných osád nachádzajúcich sa v Brezovskej doline, Dúbrava, Vršatské Podhradie, Iliavska dolina, Prejta, Kopanica, Oparovec, Martišovci, Hnúštie, Kolačín, Mikušovce, Červenokamenská dolina, Zápechova, Krivoklátska dolina, Bolešovská dolina. Záhradkové osady sa nachádzajú pri mestách Dubnica nad Váhom, Nová Dubnica nad Váhom, Ilava.

Priemyselné areály

Prevažná časť priemyslu v okrese Ilava je sústredená do miest okresu a to Ilava, Dubnica nad Váhom a Nová Dubnica. Pre riešený okres je charakteristický elektrotechnický priemysel, ktorý je najviac zastúpený v Novej Dubnici nad Váhom. Patria sa sem EVPÚ Nová Dubnica výskum, vývoj a výroba elektrotechniky, riadiace a pohonné systémy. NES Nová Dubnica, výroba elektroniky, železničných aplikácií, výroby impulznej techniky, ZTS Elektronika a.s., kalibračné služby, opravy meracích prístrojov, výroba priemyselnej elektroniky, výroba mechanických dielov, tvárnenie plechov, projekčná činnosť. V katastri mesta Ilava sa nachádza firma Leoni Slovakia, je zameraná na výrobu elektrických káblov, elektrických zástrčiek. Z iných odvetví priemyslu v katastri mesta Ilava sa nachádza Drevoprogress – výroba eurookien, INDUPOL – výroba plastových dielov pre motorové vozidlá, Visteon – výroba dverových komponentov do automobilov a výroba klimatizačných zariadení. V katastri mesta Dubnica nad Váhom je to ALPLAST RECYCLING - výroba plastových výliskov na mieru, APC, s.r.o. - kovovýroba a strojnictvo, BBM Metal oprava elektrických strojov a prístrojov, CHROMEX a. s. Chrómovanie vonkajších a vnútorných povrchov, chrómovanie otvorov dlhých rúr a veľkorozmerných dielcov, Delta electronics Slovakia s.r.o. – výroba elektronických zdrojov areál ZTS POWER-ONE, s.r.o. – elektrotechnika, ZTS – OTS, a.s. – inštalatérsky tovar a špeciálna technika, HF NAJUS, a.s. - letecký, sklársky a automobilový priemysel, DONGWON SK, s.r.o. - kovovýroba, dodávateľ dielov pre automobilový priemysel, MATADOR – DONGWON SK, s.r.o. – výroba lisovaných zvarovaných plechových dielcov.

Kaufland Ilava

Ťažobné areály

Dobývacie priestory

Tab. č. 24: Dobývacie priestory

Názov DP	Nerast	Názov a sídlo organizácie	Činnosť v roku 2009
Dubnica nad Váhom KSR-	štrky a piesky	KAMENOLOMY SR, s.r.o. Zvolen, Neresnícka cesta 3, 960 01 Zvolen	ťažba
Dubnica nad Váhom I.	dolomit	Doprastav a.s. Závod Žilina, Jesenského 18, Žilina	likvidácia 2007 a zruš. DP
Ilava	tehliarske suroviny	Severoslovenské tehelne a.s. v likvidácii Žilina, Bytčická 89, 010 01 Žilina	zabezpečenie
Ladce II.	vápenec, slieň	Považská cementáreň a.s. Ladce, ul. J. Kráľa, 018 63 Ladce	ťažba
Tuchyňa	tehliarske suroviny	Mikona s.r.o. Lúky, 020 53	odpis zásob+zrušený DP v dec. 2007
Tunežice	grestenit = kremičitý vápenec	PK Doprastav, a.s. Žilina, Kragujevská 11, 010 01 Žilina	ťažba

Zdroj: Obvodný banský úrad v Prievidzi

Dobývací priestor Ladce

Chránené ložiskové územia

V okrese Ilava sa nachádza 6 funkčných dobývacích priestorov a 1 zrušený. V katastri obce Ladce sa nachádza dobývací priestor Ladce II, patriace Považským cementárňam, a.s. Ladce. Druhý lom v katastri obce Ladce je Tunežica, nerastná surovina grestenit, patriaci PK Doprastav, a.s. Žilina. V katastri obce Ilava sa nachádza dobývací priestor Ilava na tehliarske suroviny, patriaci Severoslovenské tehelne, Žilina. V katastri obce Krivoklát sa nachádza dobývací priestor pre vápenec a sliene, patriaci ŠGUDŠ, Bratislava. Dobývací priestor v katastri obce Tunežice je zameraný na ťažbu grestenitu, patriaci PK Doprastav, a.s. Žilina. V katastri mesta Dubnica nad Váhom sa nachádza dobývací priestor pre štrky a piesky, patriaci Stredoslovenským kameňolomom, dobývací priestor na dolomit bol zrušený. Štrky a piesky sa ťažia v katastri obce Borčice, užívateľ Kameň, s.r.o. Slavnica.

Tab. č. 25: Chránené ložiskové územia v okrese Ilava

Názov ChLÚ	Nerast	Organizácia a sídlo
Dubnica nad Váhom	štrky a piesky	Stredoslovenské kameňolomy, a.s. Žilina + Kameň, s.r.o. Slavnica /časť Borčice/ (dva DP)
Dubnica nad Váhom	dolomit	Doprastav, a.s. Závod Žilina, Jesenského 18, Žilina
Dubnica nad Váhom	štrkopiesky	KSR- Kameňolomy SR, s.r.o, Neresnícka cesta 3, 960 01 Zvolen
Dubnica nad Váhom	štrkopiesky	UTES, spol. s.r.o, Lieskovská cesta, P.O.BOX 64, 018 41 Dubnica nad Váhom
Ilava	tehliarske suroviny	Severoslovenské tehelne, a.s. v likvidácii Žilina, Bytčická 89, Žilina
Krivoklát	vápenec, sliene	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava
Dulov	štrkopiesky	Považská cementáreň, a.s. Ladce, ul. J. Kráľa, Ladce
Dulov I	štrkopiesky	ZEMPRA, s.r.o. Záhradnícka 270, 019 01 Ilava
Dulov, lokalita Dolné prúdy	štrkopiesky	Agrofarma spol. s.r.p. Červený Kameň
Ladce II.	vápenec, sliene	Považská cementáreň, a.s. Ladce, ul. J. Kráľa, Ladce
Tunežice	grestenit	PK Dobrošlav, a.s. Kragujevská 11, 010 01 Žilina
Malý Kolačín	Stavebný kameň	GRIT STONE, s.r.o. Bancíkovej 1/A, Bratislava
Prejta	štrkopiesky	Darja, spol. s.r.o. 018 53 Bolešov
Tuchyňa	tehliarske suroviny	Mikona, s.r.o., 020 53 Lúky

Zdroj: Obvodný banský úrad v Prievidzi

Poľnohospodárske areály

Súčasnú organizačnú štruktúru poľnohospodárstva tvoria poľnohospodárske podniky transformované z bývalých jednotných roľníckych družstiev a štátnych majetkov, alebo vzniknuté z nových právnych subjektov, ktoré zabezpečujú poľnohospodársku výrobu na základe zmlúv s vlastními pôdy. Medzi najvýznamnejšie poľnohospodárske areály v riešenom území patria viď tab.č.26.

Tab. č. 26 Prehľad funkčných poľnohospodárskych sídiel v okrese Ilava

Okres	Mesto/Obec	Názov družstva	Oblasť činnosti
Ilava	Bohunice	POĽNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VRŠATEC „PRUSKÉ“, farma Bohunice	poľnohospodárska výroba
Ilava	Bolešov	POĽNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO BOLEŠOV	poľnohospodárska výroba
Ilava	Červený Kameň	POĽNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VRŠATEC „PRUSKÉ“, RPD ČERVENÝ KAMEŇ	poľnohospodárska výroba
Ilava	Dubnica nad Váhom	POĽNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO DUBNICA	poľnohospodárska výroba

Okres	Mesto/Obec	Názov družstva	Oblasť činnosti
		NAD VÁHOM	
Ilava	Dulov	SPOLČENSTVO VLASTNÍKOV POZEMKOV	poľnohospodárska výroba
Ilava	Horná Poruba	JEDNOTNÉ ROĽNÍCKE DRUŽSTVO 1.MÁJ KOŠECA	poľnohospodárska výroba
Ilava	Ilava	POL'NOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO DUBNICA NAD VÁHOM, 1.MÁJ ILAVA – SKALA	poľnohospodárska prvovýroba
Ilava	Kameničany	POL'NOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO BOLEŠOV (Štrkovňa Kameničany)	poľnohospodárska výroba (stavebný materiál)
Ilava	Košeca	JEDNOTNÉ ROĽNÍCKE DRUŽSTVO 1.MÁJ KOŠECA	poľnohospodárska výroba
Ilava	Košecké Podhradie	JEDNOTNÉ ROĽNÍCKE DRUŽSTVO 1.MÁJ KOŠECA	poľnohospodárska výroba
Ilava	Krivoklát	POL'NOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VRŠATEC „PRUSKÉ“	poľnohospodárska výroba
Ilava	Mikušovce	POL'NOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VRŠATEC „PRUSKÉ“, farma Mikušovce	poľnohospodárska prvovýroba – s.r.o.
Ilava	Nová Dubnica	POL'NOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO DUBNICA NAD VÁHOM	poľnohospodárska prvovýroba – s.r.o.
Ilava	Pruské	POL'NOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VRŠATEC „PRUSKÉ“	poľnohospodárska prvovýroba – s.r.o.
Ilava	Sedmerovec	POL'NOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VRŠATEC „PRUSKÉ“	poľnohospodárska prvovýroba
Ilava	Tuchyňa	ROĽNÍCKE PODIELNICE DRUŽSTVO V TUCHYNI TUCHYŇA	poľnohospodárska prvovýroba - s.r.o.
Ilava	Vršatské Podhradie	POL'NOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VRŠATEC „PRUSKÉ“	poľnohospodárska prvovýroba
Ilava	Zliechov	POL'NOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO ZLIECHOV, AGROSTRÁŽOV, spol. s r.o.	poľnohospodárska prvovýroba, rastlinná výroba, chov oviec

Zdroj: Agroregister MP SR, terénny prieskum

Energetické areály

Výrobu elektrickej energie v území okresu zabezpečuje tepelná elektrárňa a vodné elektrárne s celkovou ročnou výrobou 400,2 GWh, z toho :

- Tepláreň Termonova 60,5 GWh/rok
- Tepláreň ILFES s.r.o 10,9 GWh/rok
- Tepláreň DCa Therm 77,3 GWh/rok
- Tepláreň Nový dom s.r.o 0,8 GWh/rok
- VE Ladce 80,8 GWh/rok
- VE Ilava 83,8 GWh/rok
- VE Dubnica nad Váhom 86,1 GWh/rok
- výroba elektriny Termonova 16,7 GWh/rok
- Bioplynová stanica Kameničany

Trenčiansky kraj (okres Ilava) je na energetické siete napojený sústavou 110 kV vedení odvinutých z nadradených uzlov Bošáca, Križovany, Bystričany, Považská Bystrica a Senica. Spoľahlivosť zásobovania elektrickou energiou sa ešte zvýši dostavbou TR 400 / 110 kV Bošáca a uvažovanou TR 400 / 110 kV Považská Bystrica spolu s prívodmi 400 kV do nej. Z týchto nadradených transformovní sú napájané 110 kV vedeniami transformovne VVN/VN.

Dopravné zariadenia a koridory

Územím okresu vedie európsky multimodálny koridor č. Va Bratislava – Trenčín – Žilina – Košice – Užhorod.

Cestná doprava

Podľa charakteru premávky sa cestné komunikácie delia na diaľnice, rýchlostné cesty, cesty I. triedy, cesty II. triedy, cesty III. triedy.

Dopravnú kostru okresu Ilava tvoria cestné komunikácie medzinárodného a celoštátneho významu:

- diaľnica D1 - Bratislava / Petržalka - križovatka s D2 - Trnava - Trenčín - Žilina - Prešov - Košice - štátna hranica SR/Ukrajina
- I/57 hraničný prechod CZ Horné Srnie - Dubnica nad Váhom
- I/61 (E75) Bratislava - Trnava - Ilava - Bytča
- II/ 574 Ilava - Prievidza
- II/574A.

Cesty III. triedy majú miestny význam a spájajú spravidla lokálne ciele. Miestne komunikácie sú súčasťou dopravného vybavenia určitého sídelného útvaru alebo vytvárajú dopravné spojenie v jeho záujmovom území. Účelová komunikácia umožňuje dopravné spojenie výrobného závodu, uzavretých priestorov, osamelých objektov a pod. so sieťou pozemných komunikácií, napr. aj poľné a lesné cesty.

Tab. č. 27: Prehľad cestnej infraštruktúry

Okres	Cestná infraštruktúra [km]					Medzinárodná infraštruktúra [km]		Hustota cestnej siete	
	Diaľnice	I. tr	II. tr.	III. tr.	spolu	"E" ťahy	TEN-T	[km/km ²]	[km/100 0 ob.]
Ilava	15,87	20,01	28,62	82,20	146,70	15,87	15,87	0,41	1,34

Diaľnica D1

Hlavnou dopravnou tepnou okresu Ilava je diaľnica D1, ktorá je súčasťou západno-východného a severo-južného prepojenia Slovenska a európskej cestnej siete. V riešenom území má dĺžku 15,87 km.

Cesty I. triedy

Cesta I/57 je cesta I. triedy na severozápadnom Slovensku, prechádza územím okresov Trenčín a Ilava.

I/57 sa začína hraničnom priechode Horné Srnie ako pokračovanie I/57 z Česka. Do okresu Ilava vstupuje nadjazdom, mieri železničnú trať č. 120 (Bratislava – Žilina) a medzi mestom Dubnica nad Váhom a miestnou časťou Príles obce Trenčianska Teplá sa pripája na cestu I/61.

Cesta I/61 tvorí v súčasnej dobe hlavnú os komunikačnej kostry. Je budovaná ako dvojpruhová, v nerovnomernej šírke - mimo zastavaného územia v kategórii C 9,5/80 (STN 73 61 01) a v zastavanom území MZ 14/60 (STN 73 61 10). V Ilavskom okrese cesta vedie severovýchodným smerom a postupne sa v Dubnici nad Váhom križuje s cestami III/061064, III/061037, III/507027, I/57 a III/061039. Ďalej nasledujú križovatky s II/574A, s II/574 v Ilave, s III/061040 Košeci, s III/061047 v obci Ladce a mimoúrovňovo s D1 na výjazde Ladce.

Cesty II. triedy

Cesta II/574 prechádzajúca intravilánom okresného mesta Ilava, spája okres Prievidza s pravou stranou rieky Váh a priamo v meste sa križuje so štátnou cestou I/61. Cesta II/574A je v trase - križ. s cestou II/574 - križ s I/61. Cez intravilán vykazuje vedenie ciest II. triedy súvislú dopravnú závalu (šírka, smerové oblúky, úrovňové železničné priecestia, pamiatkovo chránené objekty, pešia doprava). Cesty II. triedy sú mimo zastavaného územia v kategórii C 9,5/70 (STN 73 61 01) a v zastavanom území MZ 12 (11,5)/50 vo funkčnej triede B2 (STN 73 61 10).

Železničná doprava

Podobne ako v automobilovej doprave hlavné železničné trate na území okresu sú súčasťou hierarchicky najvyššej dopravnej infraštruktúry multimodálnych koridorov.

Okresom Ilava prechádza dvojkoľajná elektrifikovaná železničná trať Bratislava - Žilina E63 (120) s elektrickou trakciou. Železničná trať číslo 120 je severojužnej smerovej orientácie ako súčasť transeurópskeho železničného koridoru, ktorá je v súčasnom období modernizovaná na traťovú rýchlosť $v = 140 - 160$ km/hod., čím sa zvýši jej dopravný význam aj z medzinárodného pohľadu. Modernizácia tejto železničnej trate je veľmi potrebná, nakoľko táto trať je zaradená do zoznamu medzinárodných železničných magistrál a najdôležitejších trás medzinárodnej kombinovanej dopravy podľa dohôd AGC a AGTC.

Letecká doprava

V katastrálnom území obce Slavica je situované verejné vnútroštátne letisko "Dubnica", veľká časť okresu Ilava sa nachádza v ochrannom pásme uvedeného letiska, ktoré bolo stanoveného rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn.01259/65- 20 zo dňa 08. 06.1965. V rámci okresu pri porovnaní s ostatnými druhmi dopravy (hlavne cestná a železničná) má letecká doprava zanedbateľný význam.

Vodná doprava

ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja výhľadovo uvažuje s vybudovaním Vážskej vodnej cesty Komárno - Žilina. Vážska vodná cesta je národným projektom s medzinárodným významom. Napojenie riešeného územia na túto vodnú cestu bude umožnené navrhovanou sieťou verejných prístavov umiestnených pozdĺž celej plánovanej vodnej cesty. Z hľadiska polohy mesta Ilava najbližšie prístavy sú plánované v Trenčianskej Teplej a v Žiline.

Ostatná doprava

Cyklotrasy regiónu Ilava

- trasa č. 1: Tuchyňa - Zápechová
ev. číslo: 2305 - modrá, dĺžka 15 km, prevýšenie 250 m, kategória SPORT
- trasa č. 2: Trenčianska Teplá - Homôlka
ev. číslo: 5301 - zelená, dĺžka 22 km, prevýšenie 550 m, kategória EXPERT
- trasa č. 3: Trenčianska Teplá - Bolešov
ev. číslo: 2303 - modrá, dĺžka 15 km, prevýšenie 50 m, kategória REKREA
- trasa č. 4: Trenčianska Teplá - Nová Dubnica
ev. číslo: 8302 - žltá, dĺžka 2,5 km, prevýšenie 50 m, kategória REKREA
- trasa č.5: Príles - Dubnica
ev. číslo: 8319, dĺžka 3 km, prevýšenie 0 m, kategória REKREA.

Zariadenia technickej infraštruktúry

Pod technickú infraštruktúru patria najmä elektrické vedenia, teplárenské zariadenia, plynovody, vodovody, kanalizácia.

Elektrické vedenia VVN, VN

Prenos elektrickej energie v riešenom území sa uskutočňuje po prenosovom systéme 400 - 110 kV prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV transformovní ako aj distribučných sústav ZVN/VVN.

Prenosová sústava 400 kV

- Prenosová sústava 400 kV riešeného územia prechádza v riešenom okrese vedením.
- 400 kV vedenie č. 495 Bošáca

Distribučná 110 kV sieť

- Distribučné vedenia 110 kV slúžia pre rozdelenie elektrickej energie z nadradenej sústavy a zdrojov elektrickej energie (tepelné a vodné elektrárne VE Dubnica, Ladce) pre zásobovanie distribučných staníc 110/22 kV.

V území sa nachádzajú aj veľkoodberateľské elektrické stanice :

- ZŤS Dubnica a Cementáreň Ladce.
- 100 kV vedenia sa v riešenom území:
- 110 kV vedenie č. 8758 Nové mesto nad Váhom – ZŤS Dubnica,
  - 110 kV vedenie č. 7772 VE Dubnica – ZŤS Dubnica
  - 110 kV vedenie č. 7773 VE Dubnica – ZŤS Dubnica
  - 110 kV vedenie č. 8759 Trenčín/ juh – VE Dubnica
  - 110 kV vedenie č. 77780 VE Ladce – ZŤS Dubnica
  - 110 kV vedenie č. 7800 VE Ladce – Cementáreň
  - 110 kV vedenie č. 7771 Považská Bystrica – ZŤS Dubnica,
  - 110 kV vedenie č. 7774 Považská Bystrica – VE Ladce.

Vodovody

Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou sa v sledovanom území uskutočňuje z verejných vodovodov, resp. individuálne - zo studní. Významným zdrojom využívaným pre zásobovanie pitnou vodou, ako aj pre zásobovanie úžitkovou vodou v priemysle a poľnohospodárstve sú podzemné zdroje. Dodávku pitnej vody, ako aj odovzdávanie a čistenie odpadových vôd zabezpečuje Považská vodárenská spoločnosť a. s. V okrese Ilava je vybavenosť verejnými vodovodmi pokrytá na 66,7 %. Najvýznamnejšími vodárenskými systémami je SKV Pružina – Púchov - Dubnica a SKV Považská Bystrica.

Plynovody

Do okresu Ilava je dodávaný plyn plynovodom 500 - 64, ktorý sa z tranzitného plynovodu pri Špačinciach (okres Trnava) napája pri trasovom uzávere TU - 39 a vedie hore Považím, ďalej územím prechádzajú plynovody 150/25 Nová Dubnica – Trenčianske Teplice, 150/25 Nová Dubnica – Horné Srnie, 150/25 Ladce – Lednické Rovne. Z počtu 20 obcí okresu Ilava je podľa údajov z roku 2000 plynofikovaných 17 obcí čo predstavuje 85 %. V rámci okresu sú plynofikované nasledovné katastre Bohunice, Bolešov, Borčice, Červený Kameň, Dubnica nad Váhom, Dulov, Ilava, Kameničany, Košeca, Ladce, Mikušovce, Nová Dubnica, Pruské, Sedmerovce, Slavnica, Tuchyňa, Vršatské Podhradie.

Teplovody

Zásobovanie Teplom v okrese Ilava je zabezpečené rozvodom z deviatich zdrojov tepla, šesť sa nachádza v Dubnici nad Váhom a jedna v Novej Dubnici nad Váhom a dve v Ilave s celkovým príkonom 168,84 MW.

2.5 OSTATNÉ PLOCHY

Medzi ostatné plochy zaraďujeme prvky bez vegetácie (prírodné skalné útvary,) a plochy inde nezaradené ako sú povolené skládky odpadov, odkaliská, zariadenia na zhodnocovanie odpadov, vojenské areály.

Prvky bez vegetácie

Medzi prvky SKŠ bez prirodzenej vegetačnej pokrývky patria skalné útvary, nánosy štrku a piesku a pod. V riešenom území sa nachádzajú skalné útvary a bralá bez vegetácie prevažne v severnej časti okresu vo Vršatskom Podhradí, Červenom Kameni. V južnej časti okresu nájdeme skalné bralá na vrchu Vápeč a Holázne.

Vojenské areály

Vojenský obvod je územný celok a správny celok slúžiaci na zabezpečenie úloh obrany štátu. V okrese Ilava nie je vyhlásený žiadny vojenský obvod, na jeho území sa nenachádzajú vojenské priestory na výcvik a vojenské lesy. Vojenské lesy sú lesmi osobitného určenia, ktoré sú určené na účely obrany štátu. Spravujú sa zákonom o lesoch a zahŕňajú aj lesné pozemky mimo vojenských obvodov. Vstup verejnosti do vojenských lesov je zakázaný. Nachádzajú sa tam vojenské objekty, cvičiská a tankové cvičné dráhy.

Skládky odpadov

Na území okresu Ilava v katastrálnom území Dubnica nad Váhom v súčasnej dobe sú evidované a prevádzkované riadené skládky na nie nebezpečný odpad. Skládky sú prevádzkované v zmysle platných prevádzkových poriadkov.

Skládka nie nebezpečných odpadov

Celý areál skládky „Luštek“, (skládka III. stavebnej triedy) je situovaný medzi Nosickým kanálom a korytom rieky Váh. Lokalita je zo severu ohraničená protipovodňovou hrádzou, ostatné okolie je poľnohospodársky využívaná pôda. Východne od areálu skládky asi 200 m je diaľnica D1. Najbližšia zástavba je zo severozápadu obec Bolešov asi 900 m a južným smerom cca 1 100 m sa nachádza mesto Dubnica nad Váhom. Skládka je prevádzkovaná spoločnosťou Stredné Považie a. s., s predpokladaným termínom ukončenia do roku 2012. Skládka bola určená pre spádové územie Dubnica nad Váhom, Ilava, Trenčín a Nemšová a jej činnosť bola ukončená 30.9.2012. Pripravuje sa výstavba IV. etapy skládky Luštek s celkovou kapacitou 700 000 m³ s dobou výstavby do 06/2015. Otvorenie prevádzky IV. Etapy je plánované v druhej polovici roku 2015. Plánovaná životnosť skládky je do roku 2045. Druhou skládkou v k. ú. Dubnica nad Váhom je skládka „Lieskovec“ je prevádzkovaná spoločnosťou Unikomas a. s., s predpokladaným termínom ukončenia činnosti do roku 2019.

2.6 POZEMKY, KTORÉ SLÚŽIA AKO ÚČELOVÁ OCHRANNÁ POĽNOHOSPODÁRSKA A EKOLOGICKÁ ZELEŇ

Drevinová vegetácia, ktorá sa nachádza v krajine na nelesných pozemkoch, nazývame nelesná drevinová vegetácia (NDV). Jej ochrana je zabezpečená zákonom č. 543/2002 Z. z o ochrane prírody a krajiny, kde sa stanovuje, že dreviny rastúce mimo les sa môžu rúbať len s povolením orgánu ochrany prírody a krajiny, čo v prípade drevín je obec. Nelesná drevinová vegetácia môže mať rôzne formy, genézu vzniku, priestorové umiestnenie aj funkcie. Vyvinula sa buď prirodzeným spôsobom, alebo je vysadená umelo.

K najdôležitejším ekologickým funkciám NDV v krajine patrí jej ekostabilizačná funkcia. Dokáže stabilizovať erózne ohrozené plochy, strže, ryhy a výmole, vysadená v pásach zabráňuje veternej aj vodnej erózii na orných pôdach, vo forme remízok zabezpečuje podmienky pre prežívanie veľkého množstva druhov rastlín a živočíchov. Významná je aj jej krajínovorná funkcia, kedy spoluvytvára krajinný obraz.

Brehové porasty

Pozdĺž potokov, riek a na brehoch prírodných alebo aj umelých vodných plôch sa niekde nachádzajú drevinové porasty rôzneho zloženia väčšinou redukované na úzke viac-menej líniové útvary lemujúce brehy. Dreviny, ktoré ich tvoria, patria k drevinám lužných lesov. Prevažujú topole, jasene, vrby a jelše, krovinový podrast tvoria vrbiny, svíb, baza, a i. V okrese Ilava sú veľmi často redukované najmä z dôvodu úpravy a regulácie tokov. Brehové porasty sú atakované inváznymi druhmi rastlín a poškodzované antropogénnou činnosťou (nepovolené skládky odpadov, výrubu, ťažba štrku). Majú významnú úlohu v krajine, sú výrazným krajínovorným a významným ekostabilizačným prvkom. Okrem asanačnej funkcie – spevnenie brehov vodných tokov, priaznivo ovplyvňujú mikroklimu povodia. Zachovalé, pomerne málo narušené zvyšky na neregulovaných úsekoch tokov patria medzi biotopy národného a európskeho významu.

Medzná zeleň

Porasty NDV na medziach vznikli historickým vývojom ako deliace porasty medzi jednotlivými honmi, prípadne oddeľovali pozemky vlastníkov. Medze bývali vysádzané ovocnými drevinami (čerešne, slivky, hrušky, jablone, orechy). Aby sa vytvorili predpoklady pre mechanizované obrábanie pôdy, pri sceľovaní pozemkov v rámci kolektívizácie boli z veľkej časti odstránené, zároveň dochádzalo tiež k masívnym terénnym úpravám. V súčasnosti sa vyskytujú len tam, kde reliéf krajiny neumožňuje mechanizované obrábanie (v strmých svahoch, úvozoch, na terasách, stromy sú zanedbané, prestarnuté, prerastajú náletovými drevinami a krovinami). Ich krajínárska aj ekologická hodnota je však vysoká, cenný je aj zachovaný genofond starých odrôd ovocných stromov, rozptýlených po krajine.

Plošná nelesná drevinová vegetácia

Plošná nelesná drevinová vegetácia sa vyvinula postupnou zmenou hospodárenia v krajine. Niektoré lúky a pasienky sa prestali kosiť a vypásť, najmä v lokalitách vzdialenejších od sídiel. Na lúčnych úhoroch sa najprv vyvíjali krovinové porasty so zastúpením trniak, šípovej ruže, hlohu, svíbu, a iných. Na suchších stanovištiach prevažne s južnou expozíciou sa v nich môžu vyskytovať druhy náročnejšie na teplo, napr. drieň obyčajný (*Cornus mas*) a javor poľný (*Acer campestre*). Pokročilá sukcesia premenila tieto krovinové medzernaté porasty na súvislý zápoj krovín, z ktorých postupne prerastali stromy. Časť týchto porastov už má charakter lesa.

Sprievodná zeleň komunikácií, aleje

K sprievodnej zelene komunikácií patria stromoradia z ovocných drevín. Zriedkavejšie sú stromoradia z iných druhov alebo porasty krov. Vyskytujú sa na menej frekventovaných poľných cestách, pri dopravných tepnách z bezpečnostných dôvodov boli tieto aleje masívne odstraňované.

Remízky a lesíky na poľnohospodárskej pôde

Vznikajú na plochách, ktoré nebolo možné začleniť do veľkoplošných blokov ornej pôdy. Často sa jedná o terénne depresie (rokle, strže, úvozy). Niektoré plochy poľnohospodárskej pôdy po opustení obhospodarovania postupne zarástli sukcesnými lesíkmi, prípadne sa cielene zalesňovali. Remízky bývajú menšie, tvorené často len krovinami (baza čierna, trnky, ruža šípová). Sukcesné lesíky na vlhkejších plochách sú tvorené jelšovými a brezovými porastmi, v ktorých je hlavnou drevinou jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*).

Rozptýlená vegetácia

Rozptýlená vegetácia (jednotlivé stromy a vzrastlé skupinky drevín) sa vyskytuje na poliach, lúčach a pasienkoch, kde neprekážajú obhospodarovaniu a z rôznych dôvodov zostali v krajine zachované.

Na výrazne suchých, prevažne výslnných stanovištiach s pôdami bohatými na vápnik sa prirodzenou sukcesiou vytvárajú porasty borievky obyčajnej (*Juniperus communis*). Podmienkou udržania týchto porastov je pastva.

Solitérne dreviny

Solitérne dreviny bývajú umiestnené na výnimočných miestach (križne cesty, božie muky, studničky v krajine). Predstavujú pamäť krajiny a často majú historický význam.

Príklad parku s lipovou alejou (Ladce)

2.7 PLOCHY VEREJNEJ A VYHRADENEJ ZELENÉ

Zeleň patrí k základným zložkám, ktoré vytvárajú priaznivé podmienky pre život obyvateľstva, predstavuje významný prírodný prvok ľudských sídiel.

Verejná zeleň je zeleň vyvinutá prirodzeným prírodným spôsobom alebo zámerným, cieľavedomým založením a usmerňovaním človekom alebo druhom návštev - ktorej užívanie nie je obmedzené časovo alebo druhom návštevníkov. Jej súčasťou sú aj príslušné doplnkové zariadenia, ako chodníky, detské ihriská, prvky drobnej architektúry a pod. Špeciálny význam má zeleň v areáloch občianskej vybavenosti, ktorá je len obmedzene prístupná (napr. areály školských a predškolských zariadení, športových zariadení, atď.).

Vyhradená zeleň je zeleň vyvinutá prirodzeným prírodným spôsobom alebo zámerným, cieľavedomým založením a usmerňovaním človekom, užívanie ktorej je obmedzené časovo alebo druhom návštevníkov.

Sídelná zeleň – všetky prvky a plochy zelene na území sídla, ktoré vytvárajú priaznivé podmienky pre život obyvateľstva, predstavuje významný prírodný prvok ľudských sídiel. Patria sem okrem parkov a parkovo upravených plôch aj plochy verejnosti neprístupné (zeleň na pozemkoch pri rodinných domoch, vo firemných areáloch, záhradkových osadách) a rôzne drobné fragmenty kultivovanej zelene s prevažne estetickou funkciou (kvetinové záhony, zeleň v prenosných nádobách a podobne).

Podľa charakteru a pôvodu ju môžeme rozčleniť:

- zeleň pôvodná (prírodná) – zahŕňa pôvodnú krajinnú zeleň, ktorá zostala zachovaná v sídlach, doplnila sa,
- zeleň zámerne založená s použitím pôvodných aj nepôvodných taxónov.

Podľa prevládajúcich funkcií ju môžeme členiť na kategórie:

- verejná zeleň,
- zeleň obytných súborov,
- vyhradená zeleň (zeleň občianskej vybavenosti),
- ochranná zeleň,
- hospodárska zeleň,
- zeleň záhradkárskych a chatových osád.

Verejná zeleň - sú plochy zelene v sídlach aj mimo nich, ktoré sú voľne prístupné obyvateľom. Väčšinu týchto plôch tvoria neobmedzene prístupné parky a ostatné areály kultivovanej zelene, sadovnícky upravené plochy s parkovými úpravami alebo bez nich. Patria sem:

- základné plochy - parky, detské parky, uličná zeleň, sadovnícke úpravy verejných priestranstiev,
- doplnkové plochy - kúpeľné parky, historické parky a záhrady, atď.,
- prírodné zázemie mesta - plochy lesov, lesoparkov a rozptýlená zeleň.

Medzi najvýznamnejšie historické parky a záhrady v okrese patrí:

- park v Pruskom; výmera 3,8 ha
- park v Ladcoch; výmera 4,2 ha
- park v Klobušiciach; výmera 5 ha
- park v Borčiciach
- park v Dubnici nad Váhom; výmera 4,9 ha
- park v Bohuniciach; výmera 4,94 ha
- park v Bolešove; zdevastovaný.

K významným parkovým úpravám patria úpravy verejných priestranstiev v Ilave.

Zeleň obytných súborov – je zeleň pri bývaní, pričom zeleň pri hromadnej bytovej výstavbe (sídlišková zeleň) má charakter voľne prístupnej verejnej zelene na rozdiel od zelene pri IBV, ktorá je súkromná a verejnosti neprístupná.

Vyhradená zeleň (zeleň občianskej vybavenosti) – sú plochy zelene v sídlach aj mimo nich, ktoré sú obmedzene prístupné obyvateľom. Tento prístup môže byť čiastočne limitovaný časom (napr. otváracími hodinami mestského cintorína) či povinnosťou platiť vstupné (arboréta, botanické a zoologické záhrady). Patria sem:

- školské záhrady, záhrady detských zariadení a pod.,
- zeleň športovísk a kúpalísk,
- zeleň liečebných ústavov, cintoríny, botanické a zoologické záhrady, arboréta atď.

Ochranná zeleň – tvoria ju zelené plochy pri priemyselných závodoch, poľnohospodárskych dvoroch, v pásmach hygienickej ochrany a podobne. Hlavná funkcia je izolačná.

Hospodárska zeleň – zahŕňa plochy zelene s hlavnou funkciou produkčnou. Lesy a poľnohospodárske plochy, najmä lúky a pasienky sú voľne prístupné, ovocné produkčné sady a záhrady sú oplotené. Patria sem:

- hospodárske a účelové lesy,
- ovocné sady,
- výrobné záhrady a škôlky,
- zeleninárske a poľnohospodárske plochy.

Zeleň záhradkových a chatových osád – zahŕňa zeleň v týchto osadách. Záhradkové osady sú spravidla verejnosti nedostupné a oplotené, chatové osady v prírodnom prostredí nebývajú oplotené.

3 ZHODNOTENIE VZŤAHU K ÚPN VÚC A DOTKNUTÝCH OBCÍ

Územný plán veľkého územného celku Trenčianskeho kraja (ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, A-Ž Projekt, 1998), ktorého záväzná časť je vyhlásená nariadením vlády SR č. 149/98 Z. z. uverejnená v Zbierke zákonov, čiastka 54 z roku 1998. Ďalej boli spracované Zmeny a doplnky ÚPN VÚC č. 1/2004, (A-Ž Projekt, 2004), schválené Zastupiteľstvom TSK uznesením č. 259/2004 zo dňa 23.6.2004. Všeobecne záväzné nariadenie TSK č. 7/2004, ktorým sa vyhlásili Zmeny a doplnky záväznej časti ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja boli schválené Zastupiteľstvom TSK uznesením č. 260/2004 zo dňa 23.6.2004. Zmeny a doplnky č. 2 ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja (AŽ PROJEKT, 2011) boli schválené zastupiteľstvom TSK uznesením číslo 297/2011 z 26.10.2011.

Zo záväzných regulatívov, ktoré sa dotýkajú ochrany prírody, usporiadania krajiny a územného systému ekologickej stability v riešenom území boli hodnotené regulatívy, ktoré v plnom rozsahu podporujú ciele zvyšovať ekologickú stabilitu územia. Jedná sa o skupinu regulatívov v oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a ochrany pôdneho fondu. Regulatívy v oblasti osídlenia, dopravnej infraštruktúry, odpadového hospodárstva, technickej infraštruktúry a podobne usmerňujú ľudské aktivity, z ktorých mnohé prinášajú zásahy do prírodného prostredia a do ekologickej stability územia, cieľom však zostáva, aby tieto zásahy boli minimalizované a v prípade nevyhnutnosti boli realizované nápravné, zmierňujúce a kompenzačné opatrenia.

Pri spracovaní ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja (1998) boli rešpektované nasledovné podklady:

- Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky (schválený vládou SR uznesením č. 319 z 27.4.1992)
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Považská Bystrica (SAŽP, 1994), ktorý je spracovaný na pôvodné členenie okresu, kde bol zahrnutý i súčasný okres Ilava.

Záväzné regulatívy ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja

v znení platných zmien a doplnkov (vzťahujúce sa priamo alebo nepriamo k problematike ekologickej stability okresu Ilava)

1 V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- 1.5 Podporovať rozvoj centier tretej skupiny, a to centier prvej podskupiny ako centier regionálneho až nadregionálneho významu: Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Nové Mesto nad Váhom a centier druhej podskupiny ako centier regionálneho významu so špecifickými funkciami a to: Bojnice, **Dubnica nad Váhom**, Handlová, **Ilava**, Myjava a Trenčianske Teplice. Podporovať rozvoj týchto zariadení, správ okresného významu:

- 1.5.1 stredných škôl s maturitou
- 1.5.2 špecifických škôl
- 1.5.3 inštitútov vzdelávania dospelých
- 1.5.4 zdravotníctva a sociálneho zabezpečenia
- 1.5.5 kultúrnych zariadení okresného (regionálneho) a nadregionálneho významu
- 1.5.6 nákupných a obchodných stredísk
- 1.5.7 voľného času a rekreácie s dostatočnými plochami zelene
- 1.5.8 priemyslu.

- 1.6 Podporovať rozvoj centier štvrtej skupiny, ako centier osídlenia regionálneho významu a to miest: **Nová Dubnica** a Stará Turá a nich tieto zariadenia:

- 1.6.1 niektorých správ okresného významu
- 1.6.2 stredných škôl s maturitou
- 1.6.3 špecifických škôl
- 1.6.4 zdravotníctva a sociálneho zabezpečenia
- 1.6.5 kultúrnych zariadení regionálneho významu
- 1.6.6 voľného času a rekreácie s dostatočnými plochami zelene

- 1.6.7 priemyslu.
- 1.7 Podporovať rozvoj centier osídlenia šiestej skupiny. V prvej podskupine ide o sídla, ktoré plnia funkciu sídla lokálneho významu s plnením niektorých subregionálnych funkcií:
- **Nová Dubnica**
  - **Pruské**
  - **Ladce**
- Druhú podskupinu predstavujú sídla, ktoré zabezpečujú komplexné základné vybavenie pre obyvateľov bezprostredného zázemia. Ide o sídla:
- 1.7.2 v okrese Ilava: Košeca, Košecké Podhradie, Horná Poruba, Bolešov, Mikušovce a Zliechov.
- 1.8 Podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia aj mimo priestorov ťažísk osídlenia s cieľom vytvoriť rovnocenné životné podmienky pre všetkých obyvateľov so zachovaním špecifických druhov osídlenia,
- 1.8.1 podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území v novom partnerstve založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka a kultúrno-historických a urbanisticko-architektonických daností
  - 1.8.2 zachovať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a historicky utvorenej okolitej krajiny; zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí (**kopaničiarky v podhorí** Malých a **Bielych Karpát**, Myjavskej pahorkatiny, **poľnohospodársky v nive Váhu** a Nitry, vinohradnícky v oblasti Nového Mesta nad Váhom) a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov (slovenský, moravsko-slovácky, nemecký)
  - 1.8.3 pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru
  - 1.8.4 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centráram, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pacoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života
  - 1.8.5 vytvárať optimálnejšie správne celky zlučovaním obcí na geograficky podobných základoch a princípoch ako predpokladu efektívnejšieho rozvoja v súčasnosti rozdrobeného územia vidieka.
- 1.9 Zachovať pri novej výstavbe a ďalšom rozvoji územia jestvujúce vojenské objekty a zariadenia a rešpektovať ich ochranné pásma; poskytovať pri majetkovom prevode určitého jestvujúceho vojenského objektu po dohode s Ministerstvom obrany Slovenskej republiky rovnocennú náhradu; prerokovať jednotlivé stupne ďalšej projektovej dokumentácie stavieb s Ministerstvom obrany Slovenskej republiky.

2 V oblasti rekreácie a cestovného ruchu

- 2.1 Podporovať predovšetkým rozvoj tých foriem rekreácie a cestovného ruchu, ktoré majú medzinárodný význam. Sú to kúpeľníctvo, rekreácia pre pobyt pri vodných plochách, vodná turistika (na Váhu), cykloturistika, poľovníctvo, poznávací kultúrny turizmus (návšteva pamätihodností, podujatí), kongresový cestovný ruch a výstavníctvo, tranzitný cestovný ruch. Podporovať nenáročné formy cestovného ruchu (agroturistika, vidiecky turizmu) hlavne v kopaničiarskych oblastiach a malým dopadom na životné prostredie.
- 2.3 Usmerňovať rozvoj rekreácie a cestovného ruchu do vhodných obcí a rekreačných lokalít, najmä v okrese:
- 2.3.2 Ilava: Zliechov, Bolešov - vodná nádrž, Dulov a Dubnica nad Váhom - Pri Váhu.
- 2.4 Skvalitňovať a vytvárať podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky, predovšetkým v sídlach s perspektívou rozvoja týchto progresívnych aktivít; podporovať združenia a zoskupenia obcí s takýmto zameraním na území kraja.
- 2.5 Usmerňovať rozvoj individuálnej rekreácie do vhodných sídiel na chalupársku rekreáciu.
- 2.6 Zabezpečiť podmienky na krátkodobú rekreáciu obyvateľov okresných a väčších miest v ich záujmovom území, hlavne v priestoroch s funkciou prímestských rekreačných zón.

- 2.8 Pri realizácii všetkých rozvojových zámerov rekreácie a cestovného ruchu na území kraja:
  - 2.8.1 sústavne zvyšovať kvalitatívny štandard nových, alebo rekonštruovaných objektov a služieb cestovného ruchu,
  - 2.8.2 postupne vytvárať komplexný systém objektov a služieb pre turistov na diaľničnej a ostatnej cestnej sieti medzinárodného a regionálneho významu,
  - 2.8.3 pri výstavbe a dostavbe stredísk rekreácie a turizmu využívať najnovšie technické a technologické prvky a zariadenia,
  - 2.8.4 všetky významné centrá rekreácie a turizmu postupne vybaviť komplexným vzájomne prepojeným informačno-rezervačným systémom pre turistov s možnosťou jeho zapojenia do medzinárodných informačných systémov.
- 2.11. Dodržiavať na území osobitne chránených krajinných oblastí a NATURA 2000 únosný pomer funkcie ochrany prírody s funkciami spojenými s rekreáciou a cestovným ruchom.
- 2.12 Na celom území Trenčianskeho kraja podporovať a usmerňovať využitie územia pre rozvoj rekreácie a cestovného ruchu v súlade s rešpektovaním prírodných hodnôt územia.

4 V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrno-historického dedičstva

- 4.1. Rešpektovať kultúrno-historické dedičstvo, predovšetkým vyhlásené kultúrne pamiatky, vyhlásené a urbanistické súbory (mestské pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ich ochranné pásma) a súbory navrhované na vyhlásenie a historické krajinné štruktúry (pamiatkovo chránené parky).
- 4.2. Rešpektovať typickú formu a štruktúru osídlenia charakterizujúcu územie kraja (kopaničiarske osídlenie).
- 4.3. Uplatňovať a rešpektovať typovú a funkčnú profiláciu jednotlivých mestských a vidieckych sídiel.
- 4.4. Rešpektovať dominantné znaky typu krajinného prostredia.

5 V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekológie, ochrany prírody a krajiny, ochrany poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu

- 5.1 Rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu.
- 5.2 Realizovať systémy správneho využívania poľnohospodárskych pôd a ich ochranu pred eróziou, zaburinením, nadmernou urbanizáciou, necitlivým riešením dopravnej siete a pred všetkými druhmi odpadov.
- 5.3 Pri obnovách lesných hospodárskych plánov potrebných k obhospodarovaniu lesov zohľadňovať požiadavky ochrany prírody.
- 5.4 V jednotlivých okresoch kraja neproduktívne a nevyužiteľné poľnohospodárske pozemky navrhnúť na zalesnenie.
- 5.5 Podporovať riešenie erózných problémov, ktoré je navrhované v rámci pozemkových úprav a projektov miestneho územného systému ekologickej stability, prostredníctvom remízok, protierózných pásov a vetrolamov, v oblastiach Myjavskej pahorkatiny, **Bielych Karpát**, Malých Karpát, **Strážovských vrchov**, Javorníkov a Považského Inovca.
- 5.7 Obmedzovať reguláciu a melioráciu pozemkov v kontakte s chránenými územiami a mokraďami.
- 5.8 Vytvárať podmienky pre zastavenie procesu znižovania biodiverzity v celom území kraja.
- 5.9 Podporovať opatrenia na sanáciu a rekultiváciu zosuvných a opustených ťažobných, poddolovaných území a začleniť ich do funkcie krajiny.
- 5.11 Postupne riešiť problematiku budovania spevnených a nespevnených lesných ciest tak, aby nedochádzalo k erózii pôd na svahoch.
- 5.12 Revitalizovať priestory so zmenenou krajinnou štruktúrou podľa osobitných revitalizačných programov.
- 5.13 Zabezpečiť revitalizačné práce kontaminovaného horninového prostredia a podzemnej vody najmä v oblastiach so silne znečisteným životným prostredím (Nováky, Prievidza, Partizánske, **Nová Dubnica**, **Dubnica nad Váhom**, Nemšová, Nové Mesto nad Váhom a i.).
- 5.14 Rekultivovať jestvujúce vyťažené priestory štrkovísk, zemníkov a lomov.
- 5.15 Uplatňovať opatrenia na zlepšenie stavu životného prostredia vyplývajúce zo schválených krajských a okresných environmentálnych akčných programov.
- 5.16 Rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia význam a hodnoty jeho prírodných daností a najmä v osobitne chránených územiach (v zmysle územnej ochrany, sústavy NATURA 2000

- a pod.), biotopov európskeho a národného významu,“ prvkoch územného systému ekologickej stability, NECONET, zvlášť biotopoch osobitne chránených a ohrozených druhov bioty, mokradí a voľne žijúcich živočíchov. Využívanie územia zosúladiť s funkciou ochrany prírody a krajiny.
- 5.17 Podporovať alternatívne poľnohospodárstvo v chránených územiach podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, v pásmach hygienickej ochrany.
  - 5.18 V miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou zabezpečiť protieróznou ochranu pôdy prevažne v oblastiach Myjavskej pahorkatiny, **Bielych Karpát**, Malých Karpát, **Strážovských vrchov**, Považského Inovca, Trebiča, Vtáčnika, Javorníkov.
  - 5.19 Odstrániť skládky odpadov lokalizované v chránených územiach prírody.
  - 5.20 Regulovať rozvoj rekreácie v územiach ochrany prírody v lesných ekosystémoch využívať rekreačný potenciál v súlade s ich únosnosťou (**Vršatské Podhradie**, Kalnica, Stará Myjava, Bezovec, Kľačno, Zelená voda ...)
  - 5.21 Revitalizovať toky upravené na kanálový typ, kompletizovať sprievodnú vegetáciu výsadbou pásu domácich druhov drevín a krovín pozdĺž tokov zvýšením podielu trávnych porastov na plochách okolitých mikrodepresií, čím vzniknú podmienky na realizáciu navrhovaných biokoridorov pozdĺž tokov.
  - 5.23 Zosúladiť požiadavky na využívanie ložísk nerastných surovín pre potreby rozvoja hospodárstva so záujmami ochrany prírody najmä v Chránenej krajinej oblasti Malé Karpaty, **Biele Karpaty**.
  - 5.24 Usmerniť v súlade s ochranou životného prostredia, pôdneho fondu a vodohospodárskymi záujmami ťažbu štrkopieskov v alúviu Váhu s uprednostnením ťažby vo vodných nádržiach alebo v korytách tokov oproti ťažbe z porasteného terénu.

6 V oblasti usporiadania územia z hľadiska hospodárskeho rozvoja

- 6.1. Vytvárať podmienky pre zlepšenie výkonnosti a efektívnosti hospodárstva a harmonicky využívať celé územie kraja.
- 6.2. Nové podniky lokalizovať predovšetkým do disponibilných plôch v intraviláne obcí v existujúcich hospodárskych areáloch, prípadne uvažovať s možným využitím uvoľnených areálov poľnohospodárskych dvorov.
- 6.3. Podporovať budovanie priemyselných parkov celoštátneho významu v nasledovných lokalitách:
  - 6.3.1 **Dubnica nad Váhom - Kolačín**
- 6.4. Podporovať budovanie priemyselných parkov regionálneho významu v nasledovných lokalitách:
  - 6.4.3 **Slavnica - Farské**
  - 6.4.4 **Ladce - medzi cementárňou a kameňolomom.**

7 V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry

7.1 Cestná infraštruktúra

- 7.1.1 Rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry a vyplývajúce obmedzenia v v ochranných pásmach.
- 7.1.20 Realizovať preložku cesty II/574 (regionálneho významu) v kategórii C 9,35/70 - 60 v trase a úseku:
  - Ilava – Pivovarská ulica – priemyselná zóna – okružná križovatka cesty I/61.
- 7.1.22 Homogenizovať existujúcu trasu cesty II/ 574 v kategórii C 9,5/ 70- 60.

7.2 Infraštruktúra železničnej dopravy

- 7.2.1 Zabezpečiť územnú rezervu – koridor pre vysokorychlostnú železničnú trať pre rýchlosť 250 km/hod. (juh – sever Viedeň – Bratislava – Žilina – Katowice), na území kraja v trase a úsekoch:
  - hranica Trnavského kraja – Nové Mesto nad Váhom – Trenčín – hranica Žilinského kraja.
- 7.2.3 Realizovať modernizáciu železničnej trate č. 120 I. kategórie na traťovú rýchlosť do 160 km/hod., v trase paneurópskeho multimodálneho koridoru ITF (ECMT) č. Va., dopravná sieť TEN-T, AGC a AGTC č. E63 a E40 Zlatovce – hranica Žilinského kraja. Z toho v trase s novým smerovým vedením:
  - Púchov – Považská Bystrica,
  - úseky vynútených lokálnych úprav.

7.3 **Infraštruktúra vodnej dopravy**

- 7.3.1 Rezervovať a chrániť územie Vážskej vodnej cesty (vnútroštátna vodná cesta medzinárodného významu a území kraja triedy Va, súčasť multimodálneho koridoru č. Va., AGN č. E81), lokalizovanej v trase a úsekoch:
- existujúceho Vážskeho elektrárenského kanálu,
  - vodovodných nádrží a prirodzeného koryta rieky Váh.

7.4 **Infraštruktúra leteckej dopravy**

- 7.4.2 Chrániť územie aeroklubových letísk regionálneho významu na lokalitách:
- Dubnica/Slavnica,
  - Partizánske/Malé Bielice.

7.6 **Hromadná doprava**

Vybudovať integrovaný dopravný systém pre koordináciu tarifných prepravných podmienok a budovanie vhodných kapacitných druhov dopravy.

7.7 **Infraštruktúra cyklistickej dopravy**

- 7.7.1 Vytvoriť územné podmienky pre rozvoj Považskej nadregionálnej cyklomagistrály v trase a úsekoch:
- hranica Trnavského kraja – Nové Mesto nad Váhom – Trenčín – Púchov – Považská Bystrica – hranica Žilinského kraja.

8 **V oblasti nadradenej technickej infraštruktúry**

8.1 **Energetika**

- 8.1.1 Rešpektovať jestvujúce koridory pre nadradený plynovod a elektrické vedenie pre veľmi vysoké napätie.
- 8.1.9 Vytvárať priaznivé podmienky a podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov v systémovej energetike s vylúčením negatívneho dopadu na charakter krajiny.

8.2 **Vodné hospodárstvo**

- 8.2.1 Rešpektovať pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov a chránené vodohospodárske oblasti Strážovské vrchy.
- 8.2.3 Na úseku verejných vodovodov:
V okrese Považská Bystrica, Ilava a Púchov:
- d) rozšírenie skupinového vodovodu Pružina - Púchov – Dubnica prívodom zo zdroja Kameničany pre okolité obce pravého brehu Váhu (Sedmerovec, Podhorie, Pruské, Bohunice, Podvažie a Savčina).
- 8.2.5 Na úseku odtokových pomerov povodí: v súlade s požiadavkami ochrany prírody a odporúčaniami Rámcovej smernice o vodách
- a) vykonávať na upravených tokoch údržbu za účelom udržiavania vybudovaných kapacít,
- b) zlepšovať vodohospodárske pomery na malých vodných tokoch a v povodí zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov v extrémnych situáciách tak povodňových, ako aj v období sucha,
- c) zabezpečiť na neupravených úsekoch tokov predovšetkým ochranu intravilánov miest a obcí, nadväzne komplexne riešiť odtokové pomery na tokoch v súlade s rozvojovými programami a koncepciou rozvoja,
- e) vytvárať územnotechnické predpoklady na úpravu a revitalizáciu vodných tokov v čiastkovom povodí Váhu a Nitry v súlade s rozvojovými programami a koncepciou vodného hospodárstva,
- f) vytvoriť podmienky pre včasnú prípravu a realizáciu protipovodňových opatrení,
- g) zabezpečiť ochranu inundačných území tokov a zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti.
- 8.2.7 V oblasti protipovodňovej ochrany
Realizovať stavby spojené s protipovodňovými opatreniami v čiastkových povodiach Váhu, Nitry a Myjavy na ochranu intravilánov miest a obcí v súlade s Programom protipovodňovej ochrany SR a ďalších tokov v čiastkových povodiach Váhu, Nitry

a Myjavu v súlade s investičným rozvojovým programom Slovenského vodohospodárskeho podniku a koncepciou vodného hospodárstva.

9.1 V oblasti odpadového hospodárstva

- 9.1.1 Riešiť zneškodňovanie odpadov na území kraja v súlade so schváleným Programom odpadového hospodárstva SR, pričom v jeho v intenciách rozpracovať Program odpadového hospodárstva Trenčianskeho kraja. Usmerňovať odpadové hospodárstvo v zmysle znižovania negatívnych vplyvov na životné prostredie zo starých skládok odpadov a ďalších environmentálnych záťaží.
- 9.1.2 Riešiť budovanie zberných stredísk na vyseparované zložky z komunálneho odpadu v mestách a obciach kraja a budovanie kompostární v súlade s právnymi predpismi EÚ.
- 9.1.3 Riešiť vybudovanie nových etáp existujúcich skládok odpadov v súlade s právnymi predpismi.
- 9.1.4 Podporovať vo všetkých oblastiach vzniku odpadov separovaný zber pre rozvoj recyklácie materiálov zo zhodnotiteľských odpadov.
- 9.1.5 Celoplošne rozšíriť separovaný zber odpadov s čo najväčším počtom separovaných zložiek (papier, sklo, plasty, kovy a BRO).
- 9.1.6 Zvyšovať množstvo biologicky rozložiteľného odpadu (zo všetkých zdrojov) zhodnocovaného aeróbnym alebo anaeróbnym spôsobom (kompostovaním, resp. spracovaním na bioplyn).
- 9.1.7 Uprednostniť spaľovanie energeticky využiteľných odpadov pred skládkovaním, a to len v prípade, že nie je možné tieto odpady materiálno zhodnotiť.
- 9.1.8 Povoľovať nové zariadenia na spaľovanie odpadov za podmienky energetického využitia a zároveň tieto odpady nie je možné materiálno zhodnotiť.
- 9.1.9 Zabezpečiť zneškodňovanie nebezpečných odpadov z priemyslu a zdravotníctva určených na spaľovanie na vyhovujúcich zariadeniach spĺňajúcich stanovené emisné limity.
- 9.1.10 Minimalizovať množstvo kalov z ČOV ukladných na skládky.
- 9.1.11 Riešiť skládkovanie odpadov na existujúcich a navrhovaných veľkokapacitných regionálnych skládkach s vyhovujúcimi technickými podmienkami a v územiach vhodných pre umiestňovanie skládok odpadov a v ktorých sa prirodzene zabezpečuje minimalizácia rizík ohrozenia zdravia obyvateľov a znečistenia zložiek životného prostredia (najmä zásob a kvality podzemných vôd):
  - b) skládka Luštek v k. ú. Dubnica nad Váhom v okrese Ilava,
  - c) skládka Lieskovec v k. ú. Dubnica nad Váhom (Prejta) v okrese Ilava.

II Verejnoprospešné stavby

Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou záväzných regulatívov sú tieto:

Verejnoprospešné stavby dopravnej infraštruktúry

1. Cestná infraštruktúra

- 1. 10 Preložka cesty I/61 v úseku od diaľničného privádzača, s premostením Váhu a ukončením na ceste II/507.

2. Infraštruktúra železničnej dopravy

- 2. 1 Modernizácia železničnej trate č. 120 do rýchlosti 160 km/hod. v trase Zlatovce – hranica Žilinského kraja.

3. Infraštruktúra vodnej dopravy

- 3. 1 Vážska vodná cesta lokalizovaná v trase a úsekoch Vážskeho elektrárenského kanálu, vodných nádrží a v prirodzenom koryte rieky Váh.

6. Infraštruktúra hromadnej dopravy

Trolejbusová doprava Trenčín - Dubnica nad Váhom.

Verejnoprospešné stavby v oblasti vodného hospodárstva

1. Oblasť zásobovania pitnou vodou

- 1.4 Rozšírenie skupinového vodovodu Pružina – Púchov – Dubnica prívodom zo zdroja Kameničany pre okolité obce pravého brehu Váhu (Sedmerovec, Podhorie, Pruské, Bohunice, Podvažie a Savčina).

2. Oblasť odvádzania a čistenia odpadových vôd

Verejné kanalizácie v jednotlivých aglomeráciách*:

2. Aglomerácia Dubnica nad Váhom,
 31. Aglomerácia Pruské – Bohunice,
 38. Aglomerácia Zliechov.

V rámci spracovania ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja a jeho zmien a doplnkov (AŽ PROJEKT, 1998 - 2011) bol riešený výkres krajinnej štruktúry a ÚSES, ktorý pre okres Ilava preberá prvky ÚSES z RÚSES okresu Považská Bystrica a v území okresu vymedzuje 6 nadregionálnych biocentier - Vápeč, Bolešovská dolina, Vršatské bradlá, Podhradská dolina, Strážov, Červený Kameň – Lednica, z toho 2 nadregionálne biocentrá presahujú hranice okresu Ilava Červený Kameň - Lednica, Strážov a 4 regionálne biocentrá. Biokoridory sú navrhované 4 nadregionálne a 8 regionálnych, ktoré prechádzajú zo susedných okresov.

Platné zmeny a doplnky ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja krajinnú štruktúru a ÚSES neriešili.

Porovnanie prvkov kostry ÚSES v ÚPN VÚC s Aktualizovaným Generelom nadregionálneho územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky (2000 - podklad pre Konceptiu územného rozvoja a usporiadanie krajiny (KURS 2001) je uvedené v tabuľke.

Tab. č. 28: Porovnanie nadregionálnych prvkov ÚSES

Aktualizované biocentrá v KURS 2001 podľa aktualizovaného GNUSES			Nadregionálne biocentrá podľa ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja a jeho zmien a doplnkov (1998 - 2011):		
Kategória	Názov	Číslo v akt. GNUSES	Kategória	Názov	Číslo vo VUC
nadregionálne	Strážov	36	nadregionálne	Strážov	4
nadregionálne	Podhradská dolina	41	nadregionálne	Podhradská dolina	5
nadregionálne	Vápeč	43	nadregionálne	Vápeč	6
nadregionálne	Vršatské bradlá /zahŕňa ja Bolešovskú dolinu a Červený Kameň)	20	nadregionálne	Bolešovská dolina	7
			nadregionálne	Červený Kameň-Lednica	8
			nadregionálne	Vršatské bradlá	9

Platné alebo rozpracované územné plány obcí okresu Ilava rešpektujú nadradenú dokumentáciu a problematiku ekologickej stability rozpracúvajú podrobnejšie v rámci spracovania krajinnoekologických plánov. Miestne územné systémy ekologickej stability sa spracovávajú aj v rámci pozemkových úprav, kde sa jednotlivé ekostabilizačné opatrenia priamo implementujú do nového usporiadania pozemkov a vlastníckych vzťahov a tým je podmienená veľmi reálna možnosť konkrétne ich v krajine realizovať.

Tab. č. 29: Zoznam obcí s platnou ÚPD

Bohunice	Ilava
Košeca	Košecké Podhradie
Ladce	Borčice
Pruské	Dulov
Tuchyňa	Kameničany
Bolešov	Nová Dubnica
Dubnica nad Váhom	Slavnica

4 POZITÍVNE A NEGATÍVNE PRVKY A JAVY V ÚZEMÍ

4.1 POZITÍVNE PRVKY A JAVY

4.1.1 Osobitne chránené časti prírody a krajiny a časti prírody pripravované na ochranu

Osobitne chránenými časťami prírody a krajiny v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny rozumieme územia začlenené v národnej sústave chránených území, (kde sa uplatňuje stupeň ochrany 2 až 5) a chránené stromy, ďalej územia, ktoré boli zaradené do európskej sústavy chránených území NATURA 2000 (územia európskeho významu a vtáčie územia). Podľa medzinárodných dohovorov (napr. ramsarský dohovor) sú chránené tiež ďalšie špecifické územia.

Analýza pozitívnych socioekonomických javov (PSEJ), bola zameraná na identifikáciu ľudských aktivít, ktoré z krajinnoekologického hľadiska považujeme za pozitívne. Tieto aktivity sú zamerané na ochranu prírody, ochranu a racionálne využívanie prírodných a kultúrno-historických zdrojov a zdrojov zdravia. V reálnej praxi ide o zhodnotenie legislatívnych dokumentov a priestorové vyjadrenie lokalít so súčasnou prípadne navrhovanou legislatívnou ochranou. Pri spracovaní analýz pozitívnych socioekonomických javov v okrese Ilava sa vychádzalo z nasledovných legislatívnych opatrení:

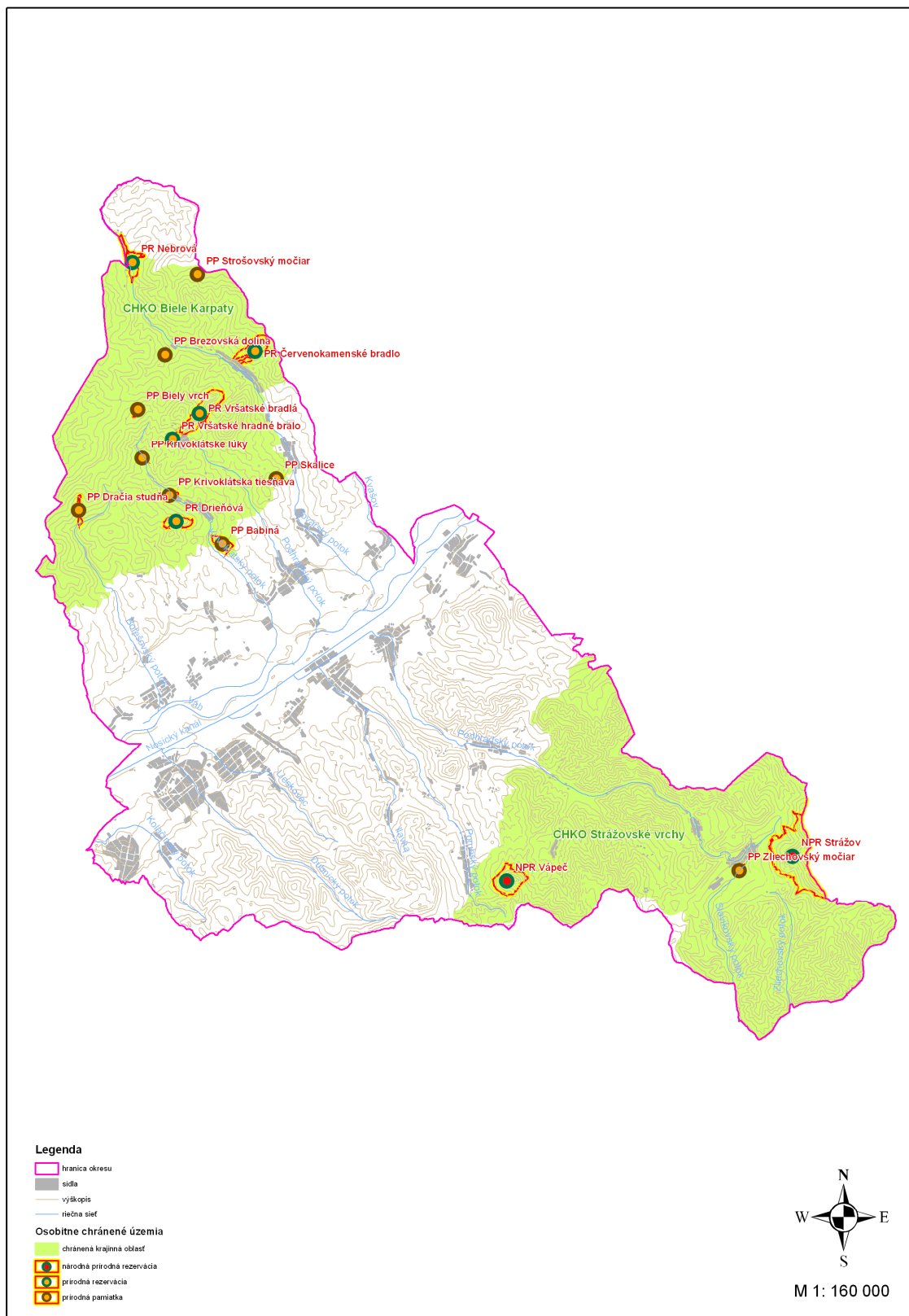
- A) Legislatívne opatrenia na ochranu prírody a krajiny**
- B) Legislatívne opatrenia na ochranu prírodných zdrojov**
- C) Legislatívne opatrenia na ochranu kultúrno-historických zdrojov**

A) Legislatívne opatrenia na ochranu prírody a krajiny

Ochranu prírody a krajiny s vyčlenením územnej a druhovej ochrany ako aj ochrany drevín zabezpečuje zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v znení neskorších predpisov. Účelom zákona je zabezpečiť zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, vytvoriť predpoklady pre trvalé udržiavanie, obnovenie a racionálne využívanie prírodného bohatstva a zachrániť prírodné dedičstvo pre budúce generácie. Pod ochranou prírody a krajiny sa rozumie obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny a ekologickú stabilitu. V rámci územnej ochrany sa rozumie ochrana prírody a krajiny na území celej Slovenskej republiky alebo jej časti, vyčlenením piatich stupňov ochrany. Jednotlivé stupne ochrany vo vzťahu k ľudským aktivitám vystupujú ako rôzne stupne limitácie. Rozsah limitácie – obmedzení a zákazov sa so zvyšujúcim stupňom ochrany rozširuje. Medzi prvky ochrany prírody a krajiny patria osobitne chránené časti prírody a krajiny, územia chránené podľa medzinárodných dohovorov, lokality chránených druhov rastlín a živočíchov a pod.

V okrese Ilava sú vymedzené 2 chránené krajinné oblasti, ktoré majú výmeru 15039,8 ha, t. j. cca 42 % z celkovej plochy okresu.

Obrázok č. 10: Chránené územia v okrese Ilava

Chránená krajinná oblasť Strážovské vrchy

CHKO bola vyhlásená vyhláškou Ministerstva kultúry SSR č. 14/1989 Zb. o chránenej krajinnnej oblasti Strážovské vrchy v znení zákona NR SR č. 287/1994 Z. z.

Výmera CHKO Strážovské vrchy je 30 979 ha, (z toho v okrese Ilava 8 205,4 ha). V okrese Ilava zasahuje do nasledovných k. ú: Horná Poruba, Kopec, Veľké Košecké Podhradie, Malé Košecké Podhradie, Košecké Rovné, Zliechov (okrem riešeného okresu sa rozprestiera v nasledovných katastrálnych územiach Trenčianskeho kraja: Mojtiň, Hloža-Podhorie, Beluša, Slopná, Trstie, Pružina, Ďurďové, Podskalie, Horný Moštenec, Zemianska Závada, Počarová, Domaniža, Malé Lednice, Prečín, Zemiansky Kvašov, Považská Bystrica, Podmanín, Praznov, Bodiná, Kostolec, Vrchteplá, Záskanie pri Považskej Teplej, Považská Teplá, Plevník-Drienové, Valaská Belá, Čavoj, Tužina; v Žilinskom kraji zasahuje do k. ú.: Čičmany, Fačkov, Babkov, Súľov-Hradná, Podhorie pod Súľovom, Lietava, Maršová, Predmier, Jablonové pod Súľovom, Hrabové, Hlboké nad Váhom, Hričovské Podhradie, Paština Závada, Peklina). Na území CHKO platí 2. stupeň ochrany.

Chránená krajinná oblasť Strážovské vrchy sa nachádza na strednom Slovensku a viaže sa na dva orografické celky, Strážovské vrchy a Súľovské vrchy. Pestrú a zložitú geologickú stavbu predstavuje zastúpenie viacerých subtatranských príkrovov (manínsky, križňanský, chočský, strážovský), v dôsledku čoho na území vystupujú najmä vápence a dolomity. Typickými horninami Súľovských skál sú bazálne zlepenice.

Prevládajúcimi, prirodzene rozšírenými lesnými spoločenstvami sú bučiny. Vo vyšších polohách prevládajú jedľovobukové spoločenstvá s vyšším zastúpením ihličnatých drevín. Rastlinstvo územia sa vyznačuje bohatou a pestrú vápencovou flórou so zastúpením náročných teplomilných i horských a vysokohorských druhov. Sú tu prítomné viaceré západokarpatské a karpatské endemity a subendemity ako poniklec slovenský, klinček včasný, klinček lesklý, soldanelka karpatská, kostrava tatranská, večernica snežná, kurička vápencová, chrastavec Kitaibelov a panónsky, či endemit bodliak kopcový. Živočíšstvo oblasti predstavujú prevažne druhy zóny listnatých lesov, menej stepného bezlesia. Zo vzácnych druhov živočíchov sú to napríklad jasone - červenooký a chochlačkový, vidlochvosty - feniklový a ovocný. Vyskytuje sa tu mlok vrchovský, užovka stromová i hladká, sokol myšiars, sokol lastovičiar, myšiak hôrny, jastrab veľký, včelár obyčajný. V území ďalej žije hlucháň, krkavec čierny, skalár pestrý. Z veľkých šeliem sa v oblasti vyskytuje medveď a rys, žije tu aj poľovná zver - jelenia, srnčia, diviacia a muflónia.

Chránená krajinná oblasť Biele Karpaty

Zriadená vyhláškou bývalého MK SSR č. 111/1979 Zb. zo dňa 12. júla 1979 v znení zákona NR SR č. 287/1994 Z. z. novelizovaná vyhláškou MŽP SR č. 396/2003 Z. z. zo dňa 28. augusta 2003.

Výmera CHKO Biele Karpaty je 44 568 ha, (z toho v okrese Ilava 6 834,4 ha).

Územie CHKO zasahuje v okrese Ilava do k. ú. Červený Kameň, Vršatské Podhradie, Mikušovce, Krivoklát, Pruské, Tuchyňa, Borčice, Bolešov, Kameničany, Slavnica, Sedmerovec, Bohunice (mimo okres Ilava do k. ú.: Lednica, Kvašov, Horné Srnie, Nemšová, Horná Súča, Dolná Súča, Hrabovka, Trenčín, Drietoma, Chocholná – Veľčice, Adamovské Kochanovce, Melčice – Lieskové, Ivanovce, Bošáca, Nová Bošáca, Zemianske Podhradie, Moravské Lieskové, Bzince pod Javorinou, Lubina, Stará Turá, Poriadie, Stará Myjava, Brestovec). Na území CHKO platí 2. stupeň ochrany.

V západnej časti karpatského oblúka na česko-slovenskom pomedzí výrazne vystupujú Biele Karpaty. Predstavujú charakteristický súbor prírodných hodnôt, ktoré človek oddávna využíval. Vďaka citlivému spolužitiu človeka s prírodou v minulosti sa v území zachovala pestrá mozaika lesných spoločenstiev, druhovo bohatých lúk, pasienkov, poličok a remízok, čo zvyšuje jeho druhovú diverzitu.

Geologickú stavbu charakterizujú flyšové sedimenty magurskej jednotky. Na juhovýchode predhoria Bielych Karpát vystupuje bradlové pásmo. Flyš charakterizuje striedanie pieskovcov, ílovitých bridlíc, slieňov a ílovcov. Podmieňuje charakteristický reliéf s mierne zaoblenými chrbtami a hlboko zarezanými tokmi. Prevažne karbonátové horniny bradlového pásma vystupujú v podobe šošoviek a krýh.

V komplexe bukového pásma prevládajú bučiny, bukové duby, na exponovaných svahoch a sutiach lipové a jaseňové javoriny. Významným fenoménom Bielych Karpát sú lúčne spoločenstvá s bohatým výskytom druhov z čeľade vstavačovitých, medzi ktorými sú aj vstavačovec *Fuchsov Soón* a hmyzovník *Holubyho*. Na viacerých súkromných poličkách rastú ohrozené druhy, ako kúkoľ poľný, iskerník roľný, čiernuška roľná a mnohé iné. Zo

Živočíchov sa tu vyskytuje napríklad modlivka zelená, fúzač alpský, roháč obyčajný, jasoň červenooký, mlok veľký, bocian čierny, sokol rároh, výr skalný, rys, mačka divá. Osobitný pôvab v krajinnom obraze dotvára kopaničiarske osídlenie s prvkami pôvodnej ľudovej architektúry a pestrosťou ľudových tradícií. CHKO nadväzuje na CHKO Biele Karpaty na českej strane.

Prírodné rezervácie, prírodné pamiatky v okrese Ilava dosahujú výmeru 569,7 ha t. j. 1,6 % z plochy okresu.

NPR Vápeč

Katastrálne územie: Kopec (obec Košecké Podhradie) a Horná Poruba, ev. č. štátneho zoznamu 847, výmera 75,38 ha, 5. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: vyhláška Ministerstvom životného prostredia SR č. 83/1993 Z. z. z 23. marca 1993.

Predmet ochrany: CHÚ patrí medzi najatraktívnejšie krajinné dominanty Strážovských vrchov. Po geologickej stránke je prevažná časť odkryvov viazaná na dolomity prípadne vápence. Vápnomilná xerothermná vegetácia submontánneho charakteru, pozoruhodný je výskyt vstavačovitých druhov rastlín.

Územie predstavuje výraznú vápencovodolomitovú bralnatú dominantu Strážovských vrchov s druhovo pestrú flórou a faunou teplomilného až horského charakteru. Celkový charakter lesnej a nelesnej vegetácie je submontánný. Prevládajú lesné spoločenstvá vápencových bučín (podzväz *Cephalanthero-Fagenion*), v menšej miere sa vyskytujú bukové kvetnaté lesy (podzväz *Eu-Fagenion*). Na svahoch vrcholovej a podvrcholovej časti Vápča sa nachádzajú trávno-bylinné spoločenstvá, v ktorých prevahu majú druhy teplomilné (zväz *Seslerio-Festucion glaucae*), podiel horských druhov je menší, sústredený do chladnejších polôh (zväz *Seslerio-Asterion*).

NPR Strážov

Katastrálne územie: Zliechov (mimo okres Ilava k. ú. Pružina a Čičmany), ev. č. štátneho zoznamu 432, celková výmera 480,01 ha, na území okresu Ilava 234,97 ha, 5. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: úprava Ministerstva kultúry SSR č. 2653/1981- 32 30. apríla 1981.

Predmet ochrany: ochrana zachovalých lesných spoločenstiev, ojedinelých druhov rastlín a živočíchov, geomorfologických foriem a celkového krajinného rázu najvyšších polôh Strážovských vrchov na vedecko-výskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele.

V území NPR prevládajú lesné spoločenstvá. Vo vrcholových partiách, ktoré tvoria dve lúčne poľany, zakrpatené bučiny a kolmé skalné bralá, sa nachádza najviac vysokohorských druhov vyšších rastlín. Za dobrého počasia poskytuje vrchol široký rozhľad na okolitú krajinu. Pri Medvedej skale spestrujú NPR dva vodopády vysoké 6 m (Dolný Strážovský vodopád) a 9 m (Horný Strážovský vodopád). Územie je teritórium medveďa hnedého, kde má optimálne podmienky a je to jeho domov už po tisícročia.

PR Vršatské hradné bradlo

Katastrálne územie: Vršatské Podhradie, ev. č. štátneho zoznamu 481, výmera 12,05 ha, 4. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: úprava Ministerstva kultúry SSR č. 2912/1986-32 z 31. 3. 1986 - účinnosť od 1.7.1986, 4. stupeň ochrany - vyhláška KÚŽP v Trenčíne č. 2/2004 z 1.10.2004 - účinnosť od 1.11.2004.

Predmet ochrany: ochrana geologicky, paleontologicky a geomorfologicky významných ukážok bradiel Bielych Karpát so zrúcaninami stredovekého kamenného hradu a s výskytom chránených druhov fauny, dôležitých z vedecko-výskumného, náučného a kultúrno-výchovného hľadiska.

PR Vršatské bradlá

Katastrálne územie: Vršatské Podhradie, Červený Kameň, ev. č. štátneho zoznamu 480, výmera: 82,39 ha, 5. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: úprava Ministerstva kultúry SSR č. 2907/1986-32 z 31.3.1986.

Predmet ochrany: PR je vyhlásená na ochranu pôsobivého vápencového masívu bradlového pásma Bielych Karpát so zachovalými skalnými aj lesnými spoločenstvami teplomilných i horských druhov rastlín a živočíchov, dôležitého z vedecko- výskumného, náučného a kultúrno-výchovného hľadiska.

PR Nebrová

Katastrálne územie: Červený Kameň, ev. č. štátneho zoznamu 840, výmera: 53,3 ha, 4. stupeň ochrany .

Názov právneho predpisu vyhlásenia: vyhláška MŽP SR č.83/1993 Z.z. z 23. marca 1993 - účinná od 1.5.1993, 4. stupeň ochrany - všeobecne záväzná vyhláška KÚ v Trenčíne č. 1/2003 z 27.6.2003 - ú. od 1.8.2003.

Predmet ochrany: chránené územie je ucelený komplex lúčnych a pasienkových biocenóz so značnou druhovou biodiverzitou. Územie nie je ovplyvnené intenzifikačnými zásahmi. Výskyt ohrozených druhov rastlín a živočíchov. Ideálna plocha pre uchovanie genofondu i monitoring zmien ŽP.

PR Drieňová

Katastrálne územie: Krivoklát, ev. č. štátneho zoznamu 1033, výmera: 25,12 ha, 5. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: všeobecne záväzná vyhláška Krajského úradu v Trenčíne č. 3/1997 z 13.5.1997.

Predmet ochrany: územie predstavuje jeden z mála príkladov starej dubobučiny s množstvom podrastových druhov, s výskytom drieňa a vzácných druhov bezstavovcov. Je významným refúgiom živočíšstva a výrazným krajínou tvorným prvkom.

PR Červenokamenské bradlo

Katastrálne územie: Červený kameň, ev. č. štátneho zoznamu 236, výmera 47,52 ha, 5. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: úprava Ministerstva kultúry SSR č. 474/1986-32 z 31.1.1986 – účinnosť od 1.5.1986.

Predmet ochrany: ochrana geomorfologicky výrazných bradlových tvrdošov a významných spoločenstiev druhov rastlín a živočíchov v Bielych Karpatoch, dôležitých z vedecko-výskumného, náučného a kultúrno-výchovného hľadiska.

PP Zliechovský močiar

Katastrálne územie: Zliechov, ev. č. štátneho zoznamu 1101, výmera 2,8038 ha, 5. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: všeobecne záväzná vyhláška Krajského úradu v Trenčíne č. 1/2001 z 25.9.2001 - účinnosť od 1.12.2001.

Predmet ochrany: PP tvorí rozsiahly trstinový porast, ktorý je viazaný na výskyt vzácných druhov živočíchov. Mokraďové biotopy sú v CHKO Strážovské vrchy ojedinelým javom, preto bol Slávikovský potok v rámci RÚSES zaradený medzi významné genofondové lokality „Zliechovský močiar“

Ochrana mokraďových biotopov ako fragmentu prameniskovej oblasti Slávikovského potoka, keďže z floristického, fytocenologického a synekologického hľadiska ide o cenné územie s typickými a druhovo pomerne bohatými spoločenstvami. Z floristického, fytocenologického i synekologického hľadiska je veľmi cenným územím s typickými a druhovo pomerne bohatými spoločenstvami, ktoré sú kvôli väzbe na močiarny biotop veľmi zraniteľné a preto si zasluhujú ochranu v plnom rozsahu. V súčasnosti evidujeme viaceré negatívne antropické vplyvy, súvisiace s blízkou polohou obce Zliechov a situovaním PP Zliechovský močiar uprostred agrocenóz.

PP Strošovský močiar

Katastrálne územie: Červený kameň, ev. č. štátneho zoznamu 433, výmera 0,77 ha, 5. stupeň ochrany,.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: uznesenie pléna Okresného národného výboru (ONV) v Považskej Bystrici č. 29/1989 z 21.12.1989 nariadenie ONV v Považskej Bystrici č. 29 z 21.12.1989.

Predmet ochrany: PP je zriadená na ochranu ukážky ojedinelého javu v Bielych Karpatoch, zazemneného zosuvného jazierka s cennou populáciou vrby sliezskej (*Salix sileciaca*) a papradníka močiarného (*Thelypteris palustris*). Územie je dôležité z vedecko-výskumného, ekologického a náučného hľadiska.

PP Skalice

Katastrálne územie: Mikušovce, ev. č. štátneho zoznamu 417, výmera 1,4 ha, 4. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: uznesenie Komisie pre školstvo a kultúru ONV v Pov. Bystrici č. 43/1969 z 30.9.1969, 4. stupeň ochrany - vyhláškou Krajského úradu ŽP v Trenčíne č. 2/2004 z 1.10.2004 - účinnosť od 1.11.2004.

Predmet ochrany: prírodná pamiatka má vedecký význam pre výskyt mangánovej rudy v nedolovateľnom množstve. Je to názorný príklad genézy mangánov vo vodnom prostredí. Všetky pokusy o ťažbu v minulosti boli neúspešné pre nerentabilnosť. Lokalita má náučný význam pre stredné i vysoké školy.

PP Krivoklátska tiesňava

Katastrálne územie: Krivoklát, ev. č. štátneho zoznamu 324, výmera 9,7047 ha, 4. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: uznesenie pléna ONV v Považskej Bystrici č.6 z 11.4.1989, nariadenie č. 6 z 11.4.1989, 4. stupeň ochrany – všeobecne záväzná vyhláška KÚ v Trenčíne č. 1/2003 z 27.6.2003 - účinnosť od 1.8.2003.

Predmet ochrany: ochrana cenného geomorfologického javu s výskytom vzácných rastlinných a živočíšnych druhov v CHKO Biele Karpaty, dôležitých z vedecko-výskumného, náučného a kultúrneho hľadiska.

PP Krivoklátske lúky

Katastrálne územie: Krivoklát, ev. č. štátneho zoznamu 881, výmera 4,3297 ha, 4. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: rozhodnutie Okresného úradu ŽP v Považskej Bystrici č.1280/1993-457.4-A/10 z 12.8.1993, 4. stupeň ochrany - všeobecne záväzná vyhláška KÚ v Trenčíne č. 1/2003 z 27.6.2003 - účinnosť od 1.8.2003.

Predmet ochrany: ochrana lokality pestrých trávnatých spoločenstiev s výskytom ohrozených, chránených a vzácných druhov fauny a flóry.

PP Dračia studňa

Katastrálne územie: Krivoklát a Bolešov, ev. č. štátneho zoznamu 880, výmera 7,58 ha, 5. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: rozhodnutím Okresného úradu ŽP Považská Bystrica č. 1279/1993-457.4-A/10 z 12.8.1993.

Predmet ochrany: územie predstavuje mikroreliefnu formu - najmohutnejší a najrozsiahlejší penovcový útvar Bielych Karpát, pravdepodobne s cennými fosíliami kvartérnych mäkkýšov a chránených druhov fauny a flóry. Krajinársky veľmi pôsobivého geologického a geomorfologického útvaru s výskytom vzácných rastlinných a živočíšnych druhov. Vznikla eróziou Krivoklátskeho potoka.

PP Brezovská dolina

Katastrálne územie: Červený Kameň, ev. č. štátneho zoznamu 226, výmera 2,4768 ha, 4. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: nariadenie ONV v Považskej Bystrici č. 29 z 21.12.1989 - účinnosť od 21.12.1989, 4. stupeň ochrany - všeobecne záväzná vyhláška KÚ v Trenčíne č. 1/2003 z 27.6.2003 - účinnosť od 1.8.2003.

Predmet ochrany: ochrana ukážky kombinácie zosuvu a vápnitých penovcov s celým reťazcom hodnotných rastlinných spoločenstiev odstupňovaných v závislosti na podmočení, dôležitých z vedeckovýskumného, náučného a kultúrneho hľadiska.

PP Biely vrch

Katastrálne územie: Vršatské Podhradie, ev. č. štátneho zoznamu 214, výmera 4,415 ha, 4. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: nariadenie ONV v Považskej Bystrici č. 23/90 z 15.11.1990 - účinnosť

od 15.11.1990, 4. stupeň ochrany - všeobecne záväzná vyhláška KÚ v Trenčíne č. 1/2003 z 27.6.2003 - účinnosť od 1.8.2003.

Predmet ochrany: ochrana najrozsiahlejšieho čučoriedkového vresoviska s výskytom plavúňa obyčajného (*Lycopodium clavatum*) v Bielych Karpatoch, ktoré je dôležité z ekologického, vedeckovýskumného, náučného a kultúrneho hľadiska.

PP Babiná

Katastrálne územie: Bohunice, ev. č. štátneho zoznamu 1119, výmera 23,6659 ha, 4. stupeň ochrany.

Názov právneho predpisu vyhlásenia: všeobecne záväzná vyhláška Krajského úradu v Trenčíne č. 2/2002 z 24. júna 2002, 4. stupeň ochrany – všeobecne záväzná vyhláška KÚ v Trenčíne č. 1/2003 z 27.6.2003 - účinnosť od 1.8.2003.

Predmet ochrany: z dôvodu ochrany najsevernejšej enklávy teplomilných spoločenstiev vzácnych a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov v Bielych Karpatoch výrazne odlišných od iných vápencových lokalít bradlového pásma.

Jaskyne a prírodné vodopády

Sú chránené podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, aj keď nie sú evidované v štátnom zozname chránených území. Na území okresu Ilava v CHKO Biele Karpaty sa nachádza Dračí vodopád v k. ú. Bolešov. Jaskyne sa nachádzajú najmä na území CHKO Strážovské vrchy, vzhľadom na to, že je z geologického hľadiska budovaná prevažne vápencami, čo podmieňuje vznik krasových javov. Žiadna z evidovaných jaskýň v území nie je verejnosti sprístupnená.

Chránené stromy

Kultúrne, vedecky, ekologicky, krajinotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny môžu byť podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, paragrafu 49 vyhlásené za chránené stromy. Za chránené stromy môžu byť vyhlásené aj stromy rastúce na lesnom pôdnom fonde; nevyhlasujú sa na území prírodných rezervácií, prírodných pamiatok a chránených areálov.

Bolešovský brest

Katastrálne územie: Bolešov, ev. č. štátneho zoznamu S 312, druh brest hrabolitý (*Ulmus minor* Mill.) 1 ks, ochranné pásmo - 2. stupeň ochrany.

Hrab v Bohuniciach

Katastrálne územie: Bohunice, ev. č. štátneho zoznamu S 68, druh hrab obyčajný (*Carpinus betulus* L.), počet 1 ks, ochranné pásmo - 2. stupeň ochrany.

Jaseň v Zliechove

Katastrálne územie: Zliechov, ev. č. štátneho zoznamu S 67, druh jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior* L.), počet 1 ks, ochranné pásmo - 2. stupeň ochrany.

Klobušické platany

Katastrálne územie: Klobušice, ev. č. štátneho zoznamu S 446, druh platan západný (*Platanus occidentalis* L.), počet 3 ks, ochranné pásmo - 2. stupeň ochrany.

Klobušický javor

Katastrálne územie: Klobušice, ev. č. štátneho zoznamu S 442, druh javor cukrový (*Acer saccharinum* L.), počet 1 ks, ochranné pásmo - 2. stupeň ochrany.

Tuja v Klobušiciach

Katastrálne územie: Klobušice, ev. č. štátneho zoznamu S 66, druh tuja riasnatá (*Thuja plicata* D.Don exL.amb), počet 1 ks, ochranné pásmo - 2. stupeň ochrany.

Lipa trinitárov v Ilave

Katastrálne územie: Ilava, ev. č. štátneho zoznamu S 445, druh lipa malolistá (*Tilia cordata* Mill.), počet 1 ks, ochranné pásmo - 2. stupeň ochrany.

Lipa v Borčiciach

Katastrálne územie: Borčice, ev. č. štátneho zoznamu S 74, druh lipa malolistá (*Tilia cordata* Mill.), 1 ks, ochranné pásmo - 2. stupeň ochrany.

Tisy v Pruskom

Katastrálne územie: Pruské, ev. č. štátneho zoznamu S 75, druh tis obyčajný (*Taxus baccata* L.), 2 ks, ochranné pásmo - 2. stupeň ochrany.

Európska sústava chránených území NATURA 2000

Cieľom programu budovania sústavy NATURA 2000 je zachovanie prírodných biotopov a biotopov ohrozených druhov rastlín a živočíchov v celoeurópskom meradle. Program je postavený na prísne vedeckých princípoch na základe presne stanovených kritérií. Vychádza z poznania rozšírenia biotopov a biotopov druhov (smernica Rady č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov, smernica rady č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín na ochranu ktorých sa vyčleňujú osobitné chránené územia). Sústavu NATURA 2000 tvoria dva typy území:

- Chránené vtáacie územia,
- Územia európskeho významu.

Územia európskeho významu (SKUEV)

Ich zoznam uvádza výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu. Územia, ktoré Európska komisia vyberie do siete NATURA 2000, musí členský štát vyhlásiť za chránené územia do 6 rokov od schválenia. Niektoré územia sú plne prekryté s národnou sústavou chránených území, niektoré majú prekryv iba čiastočný a niektoré sa v národnej sústave nenachádzajú.

SKUEV v okrese Ilava zaberajú spolu plochu približne 8 287 ha t. j. 23 % z plochy okresu.

* označenie prioritného druhu a biotopu

SKUEV0256 Strážovské vrchy

Katastrálne územia v okrese Ilava: Košecké Podhradie, Horná Poruba, Zliechov
výmera: 29 366,39 ha (z toho v okrese Ilava 7 912,85 ha)
stupeň ochrany v okrese Ilava 1., 2., 5.

biotopy európskeho významu:

- 91E0* Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy
- 5130 Porasty borievky obyčajnej
- 6110* Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázičných substrátoch zväzu Alysso-Sedion albi
- 6190 Dealpínske travinnobylinné porasty
- 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnom podloží (*dôležité stanovišťa Orchidaceae)
- 6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa
- 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky
- 7220* Penovcové prameniská
- 7230 Slatiny s vysokým obsahom báz
- 8160* Nespevnené karbonátové skalné sutiny montánneho až kolinného stupňa
- 8210 Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
- 8310 Nesprístupnené jaskynné útvary
- 9110 Kyslomilné bukové lesy
- 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- 9140 Javorovo-bukové horské lesy
- 9150 Vápnomilné bukové lesy
- 9180* Lipovo-javorové sutinové lesy
- 91H0* Teplomilné panónske dubové lesy
- 91Q0 Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy

druhy európskeho významu:

rastliny:

črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*), poniklec slovenský (*Pulsatilla slavnica*), poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavnica*), poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*), klinček lesklý (*Dianthus nitidus*), prilbica tuhá moravská (*Aconitum firmum* subsp. *moravicum*).

živočíchy:

korýtko riečne (*Unio crassus*), plocháč červený (*Cucujus cinnaberinus*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*), fúzač alpský (*Rosalia alpina), spriadač kostihojový (**Callimorpha quadripunctaria*), ohnivák veľký (*Lycaena dispar*), pimplík mokradný (*Vertigo angustior*), pimplík močiarny (*Vertigo geyeri*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), netopier veľkouchý (*Myotis bechsteini*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*), podkovár veľký (*Rhinolophus ferrumequinum*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), vydra riečna (*Lutra lutra*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*).

SKUEV0368 Brezovská dolina

Katastrálne územie: Červený Kameň
výmera 2,48 ha
stupeň ochrany 4.

biotopy európskeho významu:

- 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnom podloží (*dôležité stanovišťa Orchidaceae)
- 6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa
- 7220* Penovcové prameniská

druhy európskeho významu:

živočích:

pimprlík mokradný (*Vertigo angustior*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*), priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*).

SKUEV0372 Krivoklátske lúky

Katastrálne územie: Krivoklát

výmera: 4,33 ha

stupeň ochrany: 4.

biotopy európskeho významu:

- 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovištia Orchideaceae)
- 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky
- 7220* Penovcové prameniská
- 7230 Slatiny s vysokým obsahom báz

druhy európskeho významu:

živočích:

priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*), ohniváček veľký (*Lycaena dispar*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*), spriadač kostihojový (**Callimorpha quadripunctaria*).

SKUEV0373 Krivoklátske bradlá

Katastrálne územie: Krivoklát, Sedmerovec

výmera 64,76 ha

stupeň ochrany 2., 5.

biotopy európskeho významu:

- 6110* Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu Alysso-Sedion albi
- 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovištia Orchideaceae)
- 8210 Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
- 9110 Kyslomilné bukové lesy
- 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- 9150 Vápnomilné bukové lesy
- 9180* Lipovo-javorové sutinové lesy

druhy európskeho významu:

živočích:

ohniváček veľký (*Lycaena dispar*), priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*).

SKUEV0376 Vršatské bradlá

Katastrálne územie: Červený Kameň, Vršatské Podhradie

výmera: 283,93 ha

stupeň ochrany 2., 5.

biotopy európskeho významu:

- 6110* Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázičných substrátoch zväzu Alysso-Sedion albi
- 6190 Dealpínske travinnobylinné porasty
- 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovišťa Orchideaceae)
- 6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa
- 8160* Nespevnené karbonátové skalné sutiny montánneho až kolinného stupňa
- 8210 Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
- 8310 Nesprístupnené jaskynné útvary
- 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy
- 9150 Vápnomilné bukové lesy
- 9180* Lipovo-javorové sutinové lesy
- 91Q0 Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy

druhy európskeho významu:

rastliny:

popolavec dlholistý (*Tephrosia longifolia* subsp. *moravica*).

živočíchy:

roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), fúzač alpský (*Rosalia alpina), spriadač kostihojový (**Callimorpha quadripunctaria*), ohniváček veľký (*Lycaena dispar*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), netopier veľkouchý (*Myotis bechsteini*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*).

SKUEV0378 Nebrová

Katastrálne územie: Červený Kameň

výmera: 27,9 ha

stupeň ochrany 4

biotopy európskeho významu:

- 91E0* Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy
- 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovišťa Orchideaceae)
- 6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa
- 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky

druhy európskeho významu:

živočíchy

kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*), modráčik bahniskový (*Maculinea nausithous*), ohniváček veľký (*Lycaena dispar*), modráčik krvavcový (*Maculinea teleius*).

SKUEV1256 Strážovské vrchy

Katastrálne územie: Ladce, Veľké Košecké Podhradie

výmera: 268,24 ha

stupeň ochrany 2

biotopy európskeho významu:

- 91E0* Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy
- 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnom podlaží (*dôležité stanovišťa Orchideaceae)
- 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky
- 9150 Vápnomilné bukové lesy
- 9130 Bukové a jelšové kvetnaté lesy

druhy európskeho významu:

živočíchy

kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), chriaštel poľný (*Crex crex*), murárik bieločrý (*Ficedula albicollis*), strakoš červenochrbtý (*Larus collurio*).

Chránené vtáčie územia v okrese Ilava

Dňa 9.7.2003 bol vládou Slovenskej republiky schválený Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území, v ktorom bolo zahrnutých 38 území, v súčasnosti je vyhlásených 37 území. Chránené vtáčie územie Strážovské vrchy bolo vyhlásené vyhláškou Ministerstva životného prostredia SR č. 434/2009 Z. z., chránené vtáčie územie Dubnické štrkovisko bolo vyhlásené vyhláškou Ministerstva životného prostredia SR č. 435/2009 Z. z.

SKCHVÚ v okrese Ilava zaberajú spolu plochu približne 8 179 ha t. j. 22,8 % z plochy okresu.

Chránené vtáčie územie SKCHVU028 Strážovské vrchy

Vyhlásené vyhláškou MŽP SR 434/2009 Z. z.

Katastrálne územie: Horná Poruba, Kopec, Košecké Rovné, Malé Košecké Podhradie, Veľké Košecké Podhradie a Zliechov (mimo okres Ilava: okres Bánovce nad Bebravou v katastrálnych územiach Čierna Lehota, Krásna Ves, Kšinná, Látkovce, Ľutov, Omastiná, Podlužany, Slatina nad Bebravou, Slatinka nad Bebravou, Šípkov, Timoradza, Trebichava, Uhrovec, Uhrovské Podhradie, Závada pod Čiernym vrchom a Žitná, v okrese Bytča v katastrálnych územiach Hlboké nad Váhom, Hrabové, Jablonové pod Súľovom, Maršová, Predmier a Súľov- Hradná, v okrese Považská Bystrica v katastrálnych územiach Bodiná, Bristenné, Čelkova Lehota, Domaniža, Ďurďové, Horný Moštenec, Kostolec, Malé Lednice, Plevník – Drienové, Počarová, Podmanín, Podskalie, Považská Bystrica, Považská Teplá, Praznov, Prečín, Pružina, Sádочné, Slopná, Trstie, Vrchteplá, Záskanie, Zemianska Závada a Zemiansky Kvašov, v okrese Prievidza v katastrálnych územiach Čavoj, Diviacka Nová Ves, Diviaky nad Nitricou, Dolné Vestenice, Horné Vestenice, Ješkova Ves, Liešťany, Lomnica, Nitrianske Rudno, Nitrianske Sučany, Račice, Rudnianska Lehota, Tužina a Valaská Belá, v okrese Púchov v katastrálnych územiach Beluša, Hloža - Podhorie a Mojšín, v okrese Trenčín v katastrálnych územiach Dolná Poruba a Omšenie, v okrese Žilina v katastrálnych územiach Babkov, Čičmany, Fačkov, Hričovské Podhradie, Lietava, Paština Závada, Peklina, Podhorie a Veľká Čierna).

Výmera 58 673,08 ha, (z toho v okrese Ilava 8 143,26 ha).

Územie CHVÚ Strážovské vrchy je tvorené prevažne lesnými a skalnými biotopmi, približne polovica územia sa prekrýva s územím súčasnej CHKO Strážovské vrchy. Je významné pre hniezdenie druhov dravcov a sov napr. sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*) a kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*). Plnú ochranu si tu zaslúžia aj bocian čierny (*Ciconia nigra*), tetrov hlucháň (*Tetrao urogallus*), a iné.

Chránené vtáčie územie SKCHVU006 Dubnické štrkovisko

Vyhlásené vyhláškou MŽP SR 435/2009 Z. z.

Katastrálne územie: Borčice a Dubnica nad Váhom (mimo okres Ilava v okrese Trenčín v k. ú. Nemšová)

Výmera 40,77 ha, (z toho v okrese Ilava 35,96 ha)

Štrkovité brehy a ostrovy v blízkosti pomaly tečúcich riek a stojatých vôd sú typickým hniezdnym biotopom rybára riečného (*Sterna hirundo*) a chriašteľa bodkovaného (*Porzana porzana*). Priľahlé

pasienky a prechodné lesné biotopy v okolí Dubnického štrkoviska spestrujú druhovú diverzitu o bučičika močiarného (*Ixobrychus minutus*), brehuľu hnedú (*Riparia riparia*) a muchára sivého (*Muscicapa striata*). Územie je výmerou najmenším, ale o to hodnotnejším hniezdiskom spomínaných druhov.

Navrhované územia európskeho významu, ktoré sp predmetom C etapy

Tab. č. 30 : Navrhované územia NATURA 2000 C etapy

Kód	Názov	Katastrálne územie	Výmera (ha)	Dôvod ochrany - druhy	Dôvod ochrany - biotopy
SKUEV 0803	Hrehorkové	Mikušovce	11,684	<i>Callimorpha quadripunctaria</i> <i>Eriogaster catax</i> <i>Lycaena dispar</i>	*6210
SKUEV 0802	Závlačná	Lednica	11,415	<i>Callimorpha quadripunctaria</i> <i>Eriogaster catax</i>	*6210
SKUEV 0806	Babiná	Bohunice	40,004	<i>Eriogaster catax</i> <i>Lycaena dispar</i>	6210, 6510
SKUEV 0813	Trokanovo	Červený Kameň	8,078	<i>Callimorpha quadripunctaria</i> <i>Lycaena dispar</i>	6510
SKUEV 2376	Vršatské bradlá - doplnok	Červený Kameň, Vršatské Podhradie	60,117	<i>Callimorpha quadripunctaria</i> <i>Eriogaster catax</i> <i>Lycaena dispar</i> <i>Bombina variegata</i>	6210, 6510, 6110, 6190
SKUEV 2368	Brezovská dolina - doplnok	Červený Kameň	1,282	<i>Bombina variegata</i> <i>Callimorpha quadripunctaria</i> <i>Lycaena dispar</i>	6210
SKUEV 0809	Šmatlová	Lednica	20,863	<i>Callimorpha quadripunctaria</i> <i>Lycaena dispar</i> <i>Bombina variegata</i>	6210, 6510

Územia chránené podľa medzinárodných dohovorov

Dohovor o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva (Ramsarský dohovor). Predmetom Dohovoru je ochrana, zachovanie a trvalo udržateľné využívanie všetkých mokradí. Najvýznamnejšie lokality sú zapísané v Zozname medzinárodne významných mokradí, tzv. ramsarských lokalitách.

V riešenom území sa nenachádza žiadna lokalita chránená podľa medzinárodných dohovorov.

Chránené druhy rastlín

Tab. č. 31: Zoznam chránených a ohrozených druhov rastlín v riešenom území

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Adonis aestivalis</i>	hlaváčik letný	LR_nt	
<i>Allium carinatum</i>	cesnak člnkovitý	VU	
<i>Allium rotundum</i>	cesnak guľovitý	VU	
<i>Amelanchier ovalis</i>	muchovník vajcovitý	LR_nt	§
<i>Anemone sylvestris</i>	veternica lesná	LR_nt	
<i>Aquilegia vulgaris</i>	orlíček obyčajný	LR_nt	
<i>Aster alpinus</i>	astra alpínska	VU	
<i>Aster alpinus subsp. glabratus</i>	astra alpínska lysá	VU	
<i>Aster amelloides</i>	astra spišská	LR_nt	
<i>Berula erecta</i>	berla vzpriamená	VU	
<i>Bromus arvensis</i>	stoklas roľný	VU	
<i>Bupleurum rotundifolium</i>	prerastlík okrúhlostý	EN	§
<i>Campanula rapunculus</i>	zvonček repkový	EN	§
<i>Carex buekii</i>	ostrica Buekova	EN	§
<i>Carex canescens</i>	ostrica sivastá	LR_nt	
<i>Carex davalliana</i>	ostrica Davallova	VU	
<i>Carex distans</i>	ostrica vzdialená	VU	
<i>Carex flava</i>	ostrica žltá	LR_nt	
<i>Carex hordeistichos</i>	ostrica jačmeňovitá	EN	§
<i>Carex hostiana</i>	ostrica Hostova	VU	
<i>Carex lachenalii</i>	ostrica Lachenalova	VU	
<i>Carex lepidocarpa</i>	ostrica šupinatoplodá	LR_nt	
<i>Carex paniculata</i>	ostrica metlinatá	VU	
<i>Carex tumidicarpa</i>	ostrica sklonená	LR_nt	
<i>Carex viridula</i>	ostrica Oederova	EN	§
<i>Centaureum erythraea</i>	zemežlč menšia	LR_nt	
<i>Centaureum pulchellum</i>	zemežlč spanilá	VU	§
<i>Cephalanthera damasonium</i>	prilbovka biela	VU	§
<i>Cephalanthera longifolia</i>	prilbovka dlholistá	VU	§
<i>Cephalanthera rubra</i>	prilbovka červená	VU	§
<i>Clematis alpina</i>	plamienok alpínsky	VU	§
<i>Clematis recta</i>	plamienok priamy	LR_nt	
<i>Coeloglossum viride</i>	vemenníček zelený	VU	§
<i>Colutea arborescens</i>	mechúrník stromovitý	VU	§
<i>Conringia orientalis</i>	konringia východná	EN	
<i>Convallaria majalis</i>	konvalinka voňavá	LR_nt	
<i>Corallorhiza trifida</i>	korallíka lesná	VU	§
<i>Coronopus squamatus</i>	vraňonôžka šupinatá	EN	
<i>Crepis alpestris</i>	škarda alpská	VU	§

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Crepis conyzifolia</i>	škarda veľkouborová	VU	
<i>Crepis praemorsa</i>	škarda odhryznutá	VU	
<i>Cyanus segetum</i>	nevädza poľná	LR_nt	
<i>Cypripedium calceolus</i>	črievičník papučkový	VU	§
<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	vstavačovec Fuchsov	VU	§
<i>Dactylorhiza fuchsii subsp. fuchsii</i>	vstavačovec Fuchsov pravý	VU	§
<i>Dactylorhiza fuchsii subsp. sooiانا</i>	vstavačovec Fuchsov Soóov	EN	§
<i>Dactylorhiza incarnata</i>	vstavačovec strmolistý	EN	§
<i>Dactylorhiza incarnata subsp. incarnata</i>	vstavačovec strmolistý pravý	EN	§
<i>Dactylorhiza lapponica</i>	vstavačovec laponský	EN	§
<i>Dactylorhiza majalis</i>	vstavačovec májový	VU	§
<i>Dactylorhiza majalis subsp. majalis</i>	vstavačovec májový pravý	VU	§
<i>Dactylorhiza sambucina</i>	vstavačovec bazový	VU	§
<i>Daphne cneorum</i>	lykovec voňavý	EN	§
<i>Dianthus nitidus</i>	klinček lesklý	LR_nt	§
<i>Dianthus praecox</i>	klinček včasný	VU	§
<i>Dianthus praecox subsp. lumnitzeri</i>	klinček včasný Lumnitzerov	VU	§
<i>Dianthus praecox subsp. praecox</i>	klinček včasný pravý	VU	§
<i>Epipactis albensis</i>	kruštík neskorý	EN	§
<i>Eleocharis mamillata</i>	bahnička bradavkatá	DD	
<i>Eleocharis quinqueflora</i>	bahnička málokvetá	VU	§
<i>Eleocharis uniglumis</i>	bahnička jednoplevová	VU	
<i>Epipactis atrorubens</i>	kruštík tmavočervený	LR_nt	§
<i>Epipactis futakii</i>	kruštík Futákov	EN	§
<i>Epipactis helleborine</i>	kruštík širokolistý	LR_nt	
<i>Epipactis komoricensis</i>	kruštík komorický	VU	§
<i>Epipactis leptochila</i>	kruštík úzkopyskový	EN	§
<i>Epipactis microphylla</i>	kruštík drobnolistý	VU	§
<i>Epipactis muelleri</i>	kruštík rožkatý	VU	§
<i>Epipactis neglecta</i>	kruštík prehliadaný	EN	§
<i>Epipactis palustris</i>	kruštík močiarny	VU	§
<i>Epipactis placentina</i>	kruštík piačenský	CR	§
<i>Epipactis pontica</i>	kruštík pontický	VU	§
<i>Epipactis pseudopurpurata</i>	kruštík útlý	EN	§
<i>Epipactis purpurata</i>	kruštík modrofialový	VU	§
<i>Epipactis tallosii</i>	kruštík Tallosov	EN	§
<i>Erophila spathulata</i>	jarmilka širokolistá	EN	
<i>Erysimum diffusum</i>	horčičník konárstý	LR_nt	
<i>Fumana procumbens</i>	deväťorka rozprestretá	VU	§
<i>Galanthus nivalis</i>	sneženka jamá	LR_nt	
<i>Gentiana clusii</i>	horec Clusiov	VU	§
<i>Gentiana cruciata</i>	horec krížatý	LR_nt	

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Gentianopsis ciliata</i>	pahorec brvitý	LR_nt	
<i>Geranium molle</i>	pakost mäkký	LR_nt	
<i>Gladiolus imbricatus</i>	mečík škridlicovitý	VU	§
<i>Gymnadenia conopsea</i>	pätprstnica obyčajná	VU	§
<i>Gymnadenia densiflora</i>	pätprstnica hustokvetá	EN	§
<i>Gymnadenia odoratissima</i>	pätprstnica voňavá	VU	§
<i>Hippochaete variegata</i>	prasličkovka pestrá	EN	§
<i>Hippuris vulgaris</i>	truskavec obyčajný	EN	§
<i>Chamaepitys chia</i> subsp. <i>glabra</i>	zbehovček chijský prechodný	LR_nt	
<i>Chamaepitys chia</i> subsp. <i>trifida</i>	zbehovček chijský trojený	LR_nt	
<i>Chenopodium vulvaria</i>	mrlik smradľavý	VU	
<i>Iris graminea</i>	kosatec trávolistý	VU	§
<i>Juncus ambiguus</i>	sitina žabia	VU	
<i>Kickxia elatine</i>	oštepovka obyčajná	LR_nt	
<i>Kickxia spuria</i>	oštepovka pochybná	VU	
<i>Koeleria glauca</i>	ometlina sivá	VU	
<i>Lactuca perennis</i>	šalát trváci	LR_nt	
<i>Lathyrus lacteus</i>	hrachor mliečny	EN	§
<i>Lathyrus nissolia</i>	hrachor trávolistý	VU	§
<i>Leersia oryzoides</i>	tajnička ryžovitá	VU	
<i>Leucanthemum margaritae</i>	margaréta panónska	LR_nt	
<i>Lilium martagon</i>	ľalia zlatohlavá	LR_nt	
<i>Lilium martagon</i> subsp. <i>martagon</i>	ľalia zlatohlavá pravá	LR_nt	
<i>Linum austriacum</i>	ľan rakúsky	LR_nt	
<i>Linum flavum</i>	ľan žltý	LR_nt	
<i>Listera ovata</i>	bradáčik vajcovitolistý	VU	
<i>Lycopodium clavatum</i>	plavúň obyčajný	LR_nt	§
<i>Melampyrum cristatum</i>	čermel hrebenitý	LR_nt	
<i>Melilotus altissimus</i>	komonica najvyššia	EN	
<i>Minuartia langii</i>	kurička vápencová	LR_nt	
<i>Molinia caerulea</i>	bezkoleneček belasý	VU	
<i>Myosotis stenophylla</i>	nezábudka úzkolistá	EN	
<i>Myricaria germanica</i>	myrikovka nemecká	VU	
<i>Myriophyllum verticillatum</i>	stolistok praslenatý	VU	§
<i>Najas marina</i>	riečanka prímorská	LR_nt	
<i>Nepeta pannonica</i>	kocúrník panónsky	VU	
<i>Odontites vernus</i>	zdravienok jamý	VU	
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	hadivka obyčajná	EN	§
<i>Ophrys holubyana</i>	hmyzovník Holubyho	CR	§
<i>Ophrys insectifera</i>	hmyzovník muchovitý	VU	§
<i>Orchis mascula</i>	vstavač mužský	VU	§
<i>Orchis mascula</i> subsp. <i>signifera</i>	vstavač mužský poznačený	VU	§

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Orchis militaris</i>	vstavač vojenský	VU	§
<i>Orchis morio</i>	vstavač obyčajný	VU	§
<i>Orchis pallens</i>	vstavač bledý	EN	§
<i>Orchis purpurea</i>	vstavač purpurový	VU	§
<i>Orchis ustulata</i>	vstavač počerný	EN	§
<i>Orobanche elatior</i>	záraza väčšia	VU	
<i>Parnassia palustris</i>	bielokvet močiarny	LR_nt	
<i>Phyllitis scolopendrium</i>	jazyk jelení	LR_nt	§
<i>Pilosella caespitosa</i>	chlpaník lúčny	VU	
<i>Pilosella cymosa</i>	chlpaník vrcholíkátý	LR_nt	
<i>Pilosella macrantha</i>	chlpaník veľkoúborový	LR_nt	
<i>Pinus mugo</i>	borovica horská	LR_nt	
<i>Platanthera bifolia</i>	vemenník dvojlistý	VU	
<i>Platanthera chlorantha</i>	vemenník zelenkastý	EN	§
<i>Polycnemum majus</i>	chrumkavec väčší	VU	
<i>Polygonum arenastrum</i>	stavikrv pobrežný	CR	
<i>Potamogeton nodosus</i>	červenavec uzlatý	LR_nt	
<i>Primula auricula</i>	prvosienka holá	VU	§
<i>Pulsatilla grandis</i>	poniklec veľkokvetý	VU	§
<i>Pulsatilla slavica</i>	poniklec slovenský	EN	§
<i>Pulsatilla subslavica</i>	poniklec prostredný	EN	§
<i>Phyllitis scolopendrium</i>	Jazyk jelení	LR_nt	§
<i>Ranunculus alpestris</i>	iskerník alpský	LR_nt	§
<i>Ranunculus arvensis</i>	iskerník roľný	LR_nt	
<i>Rhodax canus</i>	deväťorníkovec sivý	VU	
<i>Salix rosmarinifolia</i>	vŕba rozmarínolistá	VU	§
<i>Scorzonera austriaca</i>	hadomor rakúsky	LR_nt	
<i>Scorzonera hispanica</i>	hadomor španielsky	LR_nt	
<i>Scrophularia umbrosa</i>	krtičník tôňomilný	LR_nt	
<i>Scrophularia umbrosa subsp. umbrosa</i>	krtičník tôňomilný pravý	LR_nt	
<i>Senecio umbrosus</i>	starček tôňomilný	EN	§
<i>Seseli hippomarathrum</i>	sezel feniklový	LR_nt	
<i>Sesleria sadleriana</i>	ostrevka Sadlerova	VU	
<i>Schoenoplectus tabernaemontani</i>	škripinec dvojbliznový	LR_nt	
<i>Silene otites</i>	silienka uškátá	DD	
<i>Soldanella carpatica</i>	soldanelka karpatská	LR_nt	§
<i>Soldanella hungarica</i>	soldanelka uhorská	DD	§
<i>Sorbus aria</i>	jarabina mukyňová	LR_nt	
<i>Stipa eriocalis</i>	kavyľ drsnosteblový	VU	
<i>Stipa joannis</i>	kavyľ Ivanov	VU	
<i>Stipa pulcherrima</i>	kavyľ pôvabný	EN	§
<i>Swida australis</i>	svib južný	LR_nt	

Vedecký názov	Slovenský názov	Ohrozenosť druhu	Chránený druh
<i>Taxus baccata</i>	tis obyčajný	nič	§
<i>Taraxacum erythrocarpum</i>	púpava západoslovenská	EN	§
<i>Tephrosia integrifolia</i>	popolavec celistvolistý	VU	
<i>Tephrosia longifolia</i> subsp. <i>moravica</i>	popolavec dlholistý moravský	EN	§
<i>Thalictrum flavum</i>	žltuška žltá	VU	
<i>Thalictrum lucidum</i>	žltuška lesklá	EN	
<i>Thelypteris palustris</i>	papradník močiarny	VU	
<i>Thymelaea passerina</i>	vrabcovník obyčajný	LR_nt	
<i>Thymus froelichianus</i>	dúška Frölichova	VU	
<i>Tithymalus tommasinianus</i>	mliečnik prútnatý	DD	
<i>Traunsteinera globosa</i>	pavstalač hlavatý	VU	§
<i>Trifolium bonannii</i>	ďatelina Bonannova	DD	
<i>Triglochin palustre</i>	barička močiarna	VU	
<i>Trollius altissimus</i>	žltohlav najvyšší	VU	§
<i>Utricularia vulgaris</i>	bublinatka obyčajná	VU	§
<i>Valeriana simplicifolia</i>	valeriána celistvolistá	VU	
<i>Valerianella dentata</i> subsp. <i>eriosperma</i>	valeriánka zúbkatá chlpatoplodá	LR_nt	
<i>Veronica catenata</i>	veronika vodná	EN	
<i>Viola kitaibeliana</i>	fialka Kitaibelova	LR_nt	
<i>Viola palustris</i>	fialka močiarna	LR_nt	
<i>Xanthium strumarium</i>	voškovník obyčajný	VU	

Chránené druhy živočíchov

Tab. č. 32 : Zoznam chránených druhov živočíchov

N	Vedecké meno	Slovenské meno	TR	TB	§	IUCN95
	Evertrebrata	bezstavovce				
1	<i>Vertigo angustior</i>	pimprlík močiarny				
2	<i>Trichoncus affinis</i>					
3	<i>Walckenaeria simplex</i>					
4	<i>Phrurolithus minimus</i>					
5	<i>Gnaphosa bicolor</i>					
6	<i>Dipoena coracina</i>					
7	<i>Harpactus formosus</i>					
8	<i>Parnassius apollo</i>	jasoň červenooký				
9	<i>Parnassius mnemosyne</i>	jasoň chochláčkový				
10	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	spriadač kostihojový				
11	<i>Maculinea arion</i>	modráčik čiernoškvrnný				
12	<i>Maculinea rebeli</i>	modráčik Rebelov				
13	<i>Maculinea nausithous</i>	modráčik bahňákový				
14	<i>Maculinea teleius</i>	modráčik krvavcový				
15	<i>Eriogaster catax</i>	priadkovec trnkový				
16	<i>Lycaena dispar</i>	ohniváček veľký				
17	<i>Carabus variolosus</i>	bystruška potočná				

N	Vedecké meno	Slovenské meno	TR	TB	§	IUCN95
18	<i>Lucanus cervus</i>	roháč veľký				
19	<i>Licinus cassideus</i>					
20	<i>Staphylinus ophthalmicus</i>					
21	<i>Staphylinus fulvipes</i>					
22	<i>Melandrya carabo-ides</i>					
23	<i>Oodescelis polita</i>					
24	<i>Aptinus bombardia</i>	strelček najväčší				
25	<i>Callistus lunatus</i>					
26	<i>Potosia affinis</i>					
27	<i>Ampedus nigerrimus</i>					
28	<i>Hylis foveicollis</i>					
29	<i>Microrhagus pygmaeus</i>					
30	<i>Mycetophagus fulvicollis</i>					
31	<i>Hypulus bifasciatus</i>					
32	<i>Mycetochara humeralis</i>					
33	<i>Choragus sheppardi</i>					
34	<i>Rosalia alpina</i>	fúzač alpský				
35	<i>Myrmecophila acervorum</i>	svrček mraveniskový				
36	<i>Ephippiger ephippiger</i>	sedlovka bronzová				
	Osteichthyes	ryby				
1	<i>Aspius aspius</i>	boleň dravý		Vot	§	
2	<i>Gobio albipinnatus</i>	hrúz bieloplutvý		Vot	§	
3	<i>Carassius carassius</i>	karas obyčajný		Vos, Vos	§	
4	<i>Rhodeus amarus</i>	lopatka dúhová		Vos, Vos	§	LR:nt
5	<i>Alburnoides bipunctatus</i>	ploska pásavá		Vot, Vos	§	LR:nt
6	<i>Cobitis elongatoides</i>	plž podunajský		Vot	§	LR:nt
7	<i>Cottus poecilopus</i>	hlaváč pásoplutvý		Vot	§	
	Amphibia	obojživelníky				
1	<i>Salamandra salamandra</i>	salamandra škvrnitá		Pr, Br, Lslz	§	LR:nt
2	<i>Triturus vulgaris</i>	mlok obyčajný		Vos, Br	§	VU
3	<i>Triturus alpestris</i>	mlok vrchovský		Pr, Br, Ra	§	VU
4	<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá		Vos	§	LR:cd
5	<i>Bufo bufo</i>	ropucha obyčajná		Vos, Lslz	§	LR:cd
6	<i>Bufo viridis</i>	ropucha zelená		Vos, Ur	§	LR:cd
7	<i>Hyla arborea</i>	rosnička zelená		Kr, Vos, Br	§	LR:nt
8	<i>Rana ridibunda</i>	skokan rapotavý		Vos, Br	§	EN
9	<i>Rana kl. esculenta</i>	skokan zelený		Vos, Br	§	LR:nt
10	<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý		Vos, Vos, Pr, Br, Ra	§	LR:lc
11	<i>Rana dalmatina</i>	skokan šťihly		Vos, Vos, Br	§	LR:lc
	Reptilia	plazy				
1	<i>Lacerta agilis</i>	jašterica obyčajná		Tr, Pi, Lk, Ur	§	
2	<i>Lacerta muralis</i>	jašterica múrová		Sk, Pi, Tr	§	LR:lc
3	<i>Anguis fragilis</i>	slepúch lámavý		Lslz	§	LR:nt
4	<i>Natrix natrix</i>	užovka obyčajná		Br, Vos, Vos, Ra	§	LR:lc
5	<i>Coronella austriaca</i>	užovka hladká		Tr, Lk	§	VU
6	<i>Elaphe longissima</i>	užovka stromová		Lslz, Kr	§	LR:cd
	Aves	vtáky				
1	<i>Podiceps cristatus</i>	potápka chochlatá	pg	Vos	§	
2	<i>Ixobrychus minutus</i>	bučiacik obyčajný	pg	Br, Kr, Vos, Vos	§	VU
3	<i>Ciconia nigra</i>	bocian čierny	p	Lslz, Br, Vos, Vos	§	LR:nt

N	Vedecké meno	Slovenské meno	TR	TB	§	IUCN95
4	<i>Ciconia ciconia</i>	bocian biely	p	Ur, Vot, Vos, Lk	§	LR:lc
5	<i>Accipiter nisus</i>	jastrab krahulec	p	Lslz, Lsi	§	LR:lc
6	<i>Accipiter gentilis</i>	jastrab veľký	h	Lslz, Lsi	§	LR:lc
7	<i>Buteo buteo</i>	myšiak hôrny	p	Lslz, Lsi, Lsl, Pl, Lk	§	LR:lc
8	<i>Aquila chrysaetos</i>	orol skalný	h	Lsi, Lslz, Sk, Al	§	VU
9	<i>Aquila heliaca</i>	orol kráľovský	p?	Pl, Lk	§	EN
10	<i>Falco peregrinus</i>	sokol sťahovavý	k	Sk, Lslz, Al	§	EN
11	<i>Falco subbuteo</i>	sokol lastovičiar	p	Lslz, Lsi, Lk	§	LR:nt
12	<i>Falco tinnunculus</i>	sokol myšiar	pg	Ur, Sk, Lslz, Pl	§	LR:lc
13	<i>Bonasa bonasia</i>	jariabok hôrny	si	Lslz, Lsi	§	LR:nt
14	<i>Rallus aquaticus</i>	chriašťaľ vodný	p	Br, Lk, Vos, Vot	§	NE
15	<i>Porzana porzana</i>	chriašťaľ bodkovaný	eu	Br, Lk, Vos, Vot	§	LR:lc
16	<i>Crex crex</i>	chrapkáč poľný	eu	Lk, Pl	§	LR:cd
17	<i>Vanellus vanellus</i>	cíbik chochlatý	p?	Lk, Pl, Ra	§	LR:lc
18	<i>Sterna hirundo</i>	rybár obyčajný	h	Vot, Vos, Br	§	LR:cd
19	<i>Streptopelia turtur</i>	hrdlička poľná	p?	Kr, Lsl, Lslz, Pl	§	
20	<i>Bubo bubo</i>	vúr skalný	p	Sk, Lslz, Pl, Tr	§	NE
21	<i>Strix aluco</i>	sova obyčajná	p	Lslz, Lsl, Lsi	§	
22	<i>Asio otus</i>	myšiarka ušatá	h	Kr, Pl, Lsl, Lslz	§	
23	<i>Caprimulgus europaeus</i>	lelek obyčajný	p	Lslz, Kr, Tr, Pi	§	NE
24	<i>Alcedo atthis</i>	rybárik obyčajný	pg	Br, Vot	§	LR:nt
25	<i>Jynx torquilla</i>	krutohlav obyčajný	p	Lslz, Lsl, Kr, Lk	§	
26	<i>Picus canus</i>	žlna sivá	p	Lslz	§	
27	<i>Picus viridis</i>	žlna zelená	eu	Lslz, Lsl	§	
28	<i>Dryocopus martius</i>	tesár čierny	p	Lslz, Lsi	§	
29	<i>Dendrocopos leucotos</i>	ďateľ bielochrbtý	p	Lslz	§	LR:nt
30	<i>Riparia riparia</i>	brehuľa obyčajná	h	Br, Vos	§	
31	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	žltouchvost hôrny	eu	Lsi, Lslz, Ur	§	LR:nt
32	<i>Saxicola rubicola</i>	pŕhľaviar čiernohlavý	p	X, Lk, Tr	§	
33	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	trsteniariak veľký	eu-tu	Lk, Br, Ra	§	LR:nt
34	<i>Muscicapa striata</i>	muchár sivý	eu-tu	Lslz, Lsl, Lsi, Ur	§	
35	<i>Ficedula parva</i>	muchárik malý	p	Lslz	§	NE
36	<i>Ficedula albicollis</i>	muchárik bieločrký	eu	Lslz	§	
37	<i>Remiz pendulinus</i>	kúdeľníčka lužná	p	Lsl, Kr	§	
38	<i>Lanius collurio</i>	strakoš obyčajný	eu	Kr, Lslz, Lsl	§	
39	<i>Lanius excubitor</i>	strakoš veľký	h	Kr, Lslz, Lk, Pl	§	LR:nt
40	<i>Emberiza calandra</i>	strnádka lúčna	eu-tu	Lk, P1, Kr	§	NE
41	<i>Emberiza schoeniclus</i>	strnádka trst'ová	p	Lk, Kr, Br	§	
	Mammalia	cicavce				
1	<i>Erinaceus concolor</i>	jež východný		Ur, Kr, X, Lk, Lslz	§	DD
3	<i>Sorex araneus</i>	piskor obyčajný		Lsl, Lslz, Kr, Lk, Br	§	
4	<i>Sorex minutus</i>	piskor malý		Lk, Pl, Ra, Lslz	§	
5	<i>Sorex alpinus</i>	piskor vrchovský		Lsi, Lslz, Kr, Al, Br	§	VU
6	<i>Neomys fodiens</i>	dulovnica väčšia		Br, Vot, Vos	§	LR:nt
7	<i>Neomys anomalus</i>	dulovnica menšia		Ra, Lk, Br	§	LR:nt
8	<i>Crociodura suaveolens</i>	bielozubka krpata		Ur, Lk, Tr	§	LR:lc
9	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	podkovár malý		Ja, Sk, Ur	§	LR:cd
10	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	podkovár veľký		Ja, Sk	§	EN
11	<i>Myotis brandtii</i>	netopier Brandtov		Ur, Ja, Lslz	§	VU
12	<i>Myotis mystacinus</i>	netopier fúzatý		Ur, Ja	§	VU

N	Vedecké meno	Slovenské meno	TR	TB	§	IUCN95
13	<i>Myotis emarginatus</i>	netopier brvitý		Ja, Ur	§	VU
14	<i>Myotis nattereri</i>	netopier riasnatý		Ur, Lslz	§	LR:nt
15	<i>Myotis bechsteinii</i>	netopier veľkouchý		Lslz, Ja, Ur	§	LR:lc
16	<i>Myotis myotis</i>	netopier obyčajný		Ur, Ja	§	LR:cd
17	<i>Myotis daubentonii</i>	netopier vodný		Lsl, Vos, Vot, Ur	§	LR:lc
18	<i>Pipistrellus nathusii</i>	večernica parková		Lsl, Vot, Ur	§	DD
19	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	večernica malá		Ur, Ja	§	LR:lc
20	<i>Plecotus auritus</i>	ucháč svetlý		Lslz, Ur	§	LR:nt
21	<i>Sciurus vulgaris</i>	veverica obyčajná		Lslz, Lsi	§	LR:lc
22	<i>Castor fiber</i>	bobor vodný			§	
23	<i>Glis glis</i>	plch obyčajný		Lslz, Kr	§	LR:lc
24	<i>Mustela erminea</i>	hranostaj obyčajný		Kr, Lsl, Lslz, Br, Ur	§	
25	<i>Lutra lutra</i>	vydra riečna		Vot, Br, Lsl	§	VU
26	<i>Canis lupus</i>	vlk obyčajný		Lslz, Lsi	§	LR:nt
27	<i>Lynx lynx</i>	rys ostrovid		Lslz, Lsi, Sk	§	EN
28	<i>Ursus arctos</i>	medveď hnedý		Lslz, Lsi, Sk, Pl, Br	§	LR:cd

Vysvetlivky

N - poradové číslo druhu v rámci príslušnej triedy stavovcov

Vedecké meno - spravidla podľa projektu Fauna Europaea (2004)

Slovenské meno - spravidla podľa Ferianca (1977, 1979), Feriancovej-Masárovej & Hanáka (1965) a i.

TR - typ rozšírenia (a - arktický, as - severoatlantický, b - boreálny, er - eremiálny, et - etiópsky, eu - európsky, eu-tu - európsko-turkestanský, h - holarktický, ia - indoafrický, k - kozmopolitický, m - mediteránny, mo-ti - mongolsko-tibetský, n - nearktický, p - palearktický, pg - paleogejský, pm - paleomontánny, po - pontický, px - paleoxerický, pxm - paleoxeromontánny, sa - sarmatský, si - sibírsky, si-k - sibírsko)

Prilbovka biela

Prilbovka červená

Poniklec slovenský

Modráčik obyčajný

Salamandra obyčajná

Jasoň červenoooký

4.1.2 Priemet generelu nadregionálneho ÚSES Slovenskej republiky

Generel nadregionálneho ÚSES (GNÚSES) SR vytvára základ pre stratégiu ochrany ekologickej stability, biodiverzity a genofondu SR a pre tvorbu dokumentov nižších úrovní ÚSES. Je záväzným podkladom pre všetky stupne a kategórie plánovacej a projekčnej dokumentácie, ktoré sa dotýkajú priestorovej organizácie a využitia územia.

GNÚSES bol schválený uznesením Vlády SR č. 319/1992 Zb. Vyčlenené boli nadregionálne biocentrá, v rámci nich jadrá a prechodné zóny.

V rámci spracovania Koncepcie územného rozvoja Slovenska (KURS 2001) bol ako podklad vypracovaný aktualizovaný GNÚSES, v ktorom boli biocentrá a biokoridory na základe nových poznatkov prehodnotené a doplnené a boli v ňom tiež premietnuté návrhy vyplývajúce z odporúčaní regionálnych RÚSES (spracovaných v rokoch 1993 - 1995).

Podľa aktualizovaného GNÚSESu do okresu Ilava zasahujú nasledovné prvky:

Biocentrá:

- nadregionálne biocentrum Strážov
- nadregionálne biocentrum Podhradská dolina
- nadregionálne biocentrum Vápeč
- nadregionálne biocentrum Vršatské bradlá

Biokoridory

- nadregionálny hydrický biokoridor Váh (NRb. II)
- nadregionálny terestrický biokoridor spájajúci NRbC Podskalský Roháč s NRbC Podhradská dolina (NRb.III)
- nadregionálny terestrický biokoridor prepájajúci NRbC Podhradská dolina s NRbC Strážov NRb.V
- nadregionálny biokoridor spájajúci NRbC Podhradská dolina s NRbC Vápeč, Rokoš, Basky a Tematínske kopce (NRb.IV)
- nadregionálny biokoridor prepájajúci NRbC Vršatské Bradlá s NRbC Veľký Javorník a Melčické bradlá (NRb.I)

4. 1. 3 Prírodné zdroje

B) Legislatívne opatrenia na ochranu prírodných zdrojov

V tejto časti analýz sme sa zamerali na legislatívnu ochranu obnoviteľných a neobnoviteľných prírodných zdrojov. Analyzovali sme výskyt vodných, pôdných a lesných zdrojov ako aj zdrojov zdravia a výskytu nerastných surovín a kultúro-historických zdrojov.

Chránené lesné zdroje

Ochranné lesy

Ochranné lesy sú lesy, ktorých funkčné zameranie vyplýva z prírodných podmienok. V týchto lesoch sa musí hospodáriť tak, aby plnili účel, na ktorý boli vyhlásené. V okrese Ilava sa ochranné lesy nachádzajú na ploche 3 458 ha t. j. 18 % z celkovej výmery lesných porastov.

Za ochranné lesy možno považovať lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach, ako sú najmä sutiny, strže, strmé svahy so súvislo vystupujúcou materskou horninou, nespevnené štrkové nánosy, rašeliniská, mokrade a inundačné územia vodných tokov,

- vysokohorské lesy pod hornou hranicou stromovej vegetácie, ktoré plnia funkciu ochrany nižšie položených lesov a pozemkov, lesy na exponovaných horských svahoch pod silným nepriaznivým klimatickým vplyvom a lesy znižujúce nebezpečenstvo lavín,
- lesy nad hornou hranicou stromovej vegetácie s prevládajúcim zastúpením kosodreviny,
- ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy.

Lesy osobitného určenia

Lesy osobitného určenia sú lesy, ktorých účelom je zabezpečovanie špecifických potrieb. Majú osobitný režim hospodárenia. V okrese Ilava sú to lesy v zriadených génových základniach lesných drevín a zaberajú plochu 737 ha a lesy v ochranných pásmach vodárenských zdrojov I. stupňa a II. stupňa o výmere 136 ha, čo tvorí 1 % z celkovej výmery lesov.

Za lesy osobitného určenia možno vyhlásiť lesy

- v ochranných pásmach vodárenských zdrojov I. stupňa a II. stupňa,
- v ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov a zdrojov prírodných minerálnych vôd a vo vnútornom kúpeľnom území kúpeľného miesta,
- prímestské a ďalšie lesy s významnou zdravotnou, kultúrnou alebo rekreačnou funkciou,
- v uznaných zverníkoch a samostatných bažantniciach,
- v chránených územiach a na lesných pozemkoch s výskytom biotopov európskeho významu alebo chránených druhov,
- v zriadených génových základniach lesných drevín,
- určené na lesnícky výskum a lesnícku výučbu,
- ktoré sú nevyhnutné pre potreby obrany štátu podľa osobitných predpisov (vojenské lesy).

V okrese Ilava lesy osobitného určenia sú vyhlásené v zriadených génových základniach lesných drevín, k. ú. Krivoklát, k. ú. Dubnica nad Váhom, k. ú. Prejta, k. ú. Ilava a lesy v ochranných pásmach vodárenských zdrojov I. stupňa a II. stupňa v k. ú. Krivoklát, Vršatské Podhradie, k. ú. Sedmerovec, k. ú. Tuchyňa.

Chránené pôdne zdroje

Na ochranu pôdy sa uplatňuje najmä zákon NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. bonitnej skupiny a najmenej kvalitné do 9. skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa § 12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy. Nariadením vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy bol vydaný v prílohe č. 1 zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek.

V okrese Ilava patrí do osobitne chránených pôd 11,16 % výmery PPF. Najkvalitnejšie pôdy sú zastúpené len pôdnym typom fluvizem, patria sem stredne ťažké hlboké fluvizeme bez skeletu, alebo len slabo skeletovité. Nachádzajú sa výlučne v centrálnej časti okresu v nive a na terasách rieky Váh.

Tab. č. 33: Osobitne chránené pôdy

Skupina kvality pôdy	Rozloha v ha	% z plochy PPF
2	447,8	3,08
3	1085,3	7,56
4	62,4	0,52
chránené pôdy spolu	1595,5	11,16

zdroj: VÚPOP

Chránené vodné zdroje

Chránené územia v zmysle zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách

Chránené vodohospodárske oblasti

Chránená vodohospodárska oblasť (CHVO) je územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. V chránenej vodohospodárskej oblasti možno plánovať a vykonávať činnosť, len ak sa zabezpečí všestranná ochrana povrchových a podzemných vôd a ochrana podmienok ich tvorby, výskytu, prirodzenej akumulácie vôd a obnovy ich zásobovania.

Do okresu Ilava zasahuje chránená vodohospodárska oblasť Strážovské vrchy. Celková výmera CHVO je 757 km², nachádza sa na ľavej strane Váhu. Bola vyhlásená nariadením vlády Slovenskej socialistickej republiky č. 13/1987 Zb.

Ochranné pásma vodárenských zdrojov

Ako zdroje pitnej vody slúžia prirodzené pramene, studne a vrtý. Vodárenské zdroje majú stanovené ochranné pásma 1. a 2. stupňa, ich vymedzenie a rozloha je závislá od hydrogeologických štruktúr ich zbernej oblasti.

V okrese Ilava sa nachádzajú následné VZ, ktorých ochranné pásmo je v okrese Ilava, alebo zasahuje do okresu Ilava:

VZ Nemšová
VZ Kameničany
VZ Prameň Kamenná – Močidlá v Sedmerovci
VZ Kražiny, Bohunice, Krivoklát
VZ Vrt Pruské
VZ Vrt HVT-5 pre združený vodovod Mikušovce – Tuchyňa
VZ Horovce
Vodné zdroje pri Váhu n.p. ZŤS Dubnica
VZ vŕtaná studňa Prejta
VZ vŕtaná studňa HK – 2 Klobušice

VZ prameň 1-2 Kopec, Košecké Podhradie
VZ Prameň 1-2 Vápeč, Horná Poruba
VZ Zliechov, prameň č. 1,2,3 Zálisie
VZ Nozdorovice – prameň č.1,2,3
VZ pramene Iliavka
VZ pramene Pružina Trstie.

Ochranné pásma, pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov

Vodný zdroj Kameničany – rozhodnutie Obvodného úradu životného prostredia (OÚŽP) v Trenčíne č. OÚŽP/2009/00040-009 z 31.3.2009, právoplatné dňa 15.5.2009.

Vodný zdroj „Prameň Kamenná – Močidlá v Sedmerovci“ – vyhlásený okresným úradom v Ilave, odbor ŽP č. ŽP-2354/98/FL5 dňa 16.11.1998.

Vodárenský zdroj „Kražiny“ (Bohunice, Krivoklát) – vyhlásený OÚŽP v Trenčíne č. OÚŽP – 2006/80-005 dňa 14.3.2006.

Vodný zdroj „Vrt HVT-5“ pre združený vodovod Mikušovce – Tuchyňa – vyhlásený Okresným úradom v Ilave, odbor ŽP č. ŽP – 1100/2002–FQ4 dňa 25.7.2002.

Vodný zdroj Horovce – rozhodnutie Obvodného úradu ŽP v Považskej Bystrici č.j. OÚŽP - 2008/00862-2/BB7 dňa 15.12.2008.

Vodné zdroje pri Váhu n.p. ZŤS Dubnica – vyhlásené Okresným národným výborom, odbor PLVH v Považskej Bystrici č.j. OPLVH – 1288/1987-405 dňa 30.9.1987.

Vodný Zdroj – vrtná studňa Prejta – rozhodnutie Obvodného úradu životného prostredia v Trenčíne č. OÚŽP/2009/01912-003 z 7.8.2009, právoplatné 17.9.2009 – **zostalo PHO 1. stupňa.**

Vodný zdroj – vrtná studňa HK-2 Klobušice – rozhodnutie Obvodného úradu životného prostredia v Trenčíne č. OÚŽP/2009/01988-003 z 26.8.2009, právoplatné 2.10.2009 – **zostalo PHO 1. stupňa.**

Citlivé oblasti

Nariadenie vlády č. 617/2004 Z. z. ustanovuje citlivé a zraniteľné oblasti podľa § 33 a 34 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách. Podľa tohto nariadenia sú za citlivé oblasti vyhlásené vodné útvary povrchových vôd, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiaducemu stavu kvality vôd, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje a ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd. Citlivou oblasťou je celé územie okresu Ilava.

Zraniteľné oblasti

Zraniteľné oblasti - sú v zmysle § 30 zákona č. 184/2002 Z. z. poľnohospodársky využívané územia, z ktorých zrážkové vody otekajú do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l⁻¹ alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.

Podľa nariadenia vlády SR č. 617/2004 Z. z., prílohy č. 1, k zraniteľným oblastiam patria k. ú. Bohunice, Bolešov, Borčice, Dubnica nad Váhom, Dulov, Ilava, Kameničany, Košeca, Ladce, Nová Dubnica, Pruské, Sedmerovce, Slavnica, Tuchyňa.

Vodárensky a vodohospodársky významné vodné toky

Vodohospodársky významné toky

sú hraničné vodné toky, vodné toky, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sa môžu využívať ako vodárenské zdroje (vodárenský tok), vodné toky s plavebným využitím, vodné toky s významným odberom vody pre priemysel a poľnohospodárstvo, vodné toky využívané na iné účely, prípadne ich vodohospodársky ucelené úseky. Zoznam vodohospodársky významných vodných tokov ustanovuje vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 211/2005 Z. z.

Tab. č. 34: Vodohospodársky významné vodné toky v okrese

Názov vodárenského toku	Číslo hydrologického poradia
Váh	4-21-01-038
Nosický kanál	4-21-07-076
Lednica	4-21-08-020
Vlárka	4-21-08-076
Krištienka	4-21-08-076
Tovarský potok	4-21-08-025

(mapka podľa dátového skladu, upravené podľa vyhl. 211/2005) –Krištienka je potok vtekajúci do Vlárky z ČR – len malý úsek

Vodárenské toky

sú vodné toky alebo úseky vodných tokov, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sa môžu využívať ako vodárenské zdroje na odber pre pitnú vodu. Zoznam vodárenských vodných tokov ustanovuje vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských tokov.

V okrese Ilava sa vodárenské toky nenachádzajú.

Zdroje minerálnych a stolových vôd a ich ochranné pásma

V okrese Ilava sa nenachádzajú zdroje minerálnych a stolových vôd. Do juhozápadnej časti okresu nepatrne zasahuje ochranné pásmo 2. stupňa minerálnych vôd Trenčianskych Teplíc.

Zdroje nerastných surovín

Okres Ilava má bohaté zdroje nerastných surovín, z ktorých sa najviac využívajú vápence, sliene, tehliarske suroviny, štrky a piesky.

Tab. č. 35: Evidencia chránených ložiskových území (CHLÚ) Obvodný banský úrad v Prievidzi, stav k 30. 10. 2010

Názov ChLÚ	Nerast	Organizácia a sídlo	Okres
Dubnica nad Váhom	štrky a piesky	Stredoslovenské kameňolomy, a.s. Žilina + Kameň s.r.o. Slavnica /časť Borčice/, (dva DP)	Ilava
Dubnica nad Váhom	dolomit	Doprastav, a.s. Závod Žilina, Jesenského 18, Žilina	Ilava
Dubnica nad Váhom	štrkopiesky	KSR- Kameňolomy SR, s.r.o. Neresnícka cesta 3, 960 01 Zvolen.	Ilava
Dubnica nad Váhom	štrkopiesky	UTES, spol. s.r.o. Lieskovská cesta, P.O.BOX 64, 018 41 Dubnica nad Váhom	Ilava
Ilava	tehliarske suroviny	Severoslovenské tehelne, a.s. v likvidácii Žilina, Bytčická 89, Žilina	Ilava
Krivoklát	vápenec, sliene	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava	Ilava
Dulov	štrkopiesky	Považská cementáreň, a.s. Ladce, ul. J. Kráľa, Ladce	Ilava
Dulov I	štrkopiesky	ZEMPRA, s.r.o. Záhradnícka 270, 019 01 Ilava	Ilava
Dulov, lokalita Dolné prúdy	štrkopiesky	Agrofarma, spol. s.r.o. Červený Kameň	Ilava
Ladce II.	vápenec, sliene	Považská cementáreň, a.s. Ladce, ul. J. Kráľa, Ladce	Ilava
Tunežice	grestenit	PK Doprastav, a.s., Kragujevská 11, 010 01 Žilina	Ilava
Malý Kolačín	Stavebný kameň	GRIT STONE, s.r.o. Bancíkovej 1/A, Bratislava	Ilava
Prejta	štrkopiesky	Darja, spol. s.r.o. 018 53 Bolešov	Ilava
Tuchyňa	tehliarske suroviny	Mikona, s.r.o. 020 53 Lúky,	Ilava

Zdroj: www.hbu.sk

Tab. č. 36: Evidencia dobývacích priestorov (DP) Obvodný banský úrad v Prievidzi, stav k 1.1.2010

Názov DP	Nerast	Názov a sídlo organizácie	Okres	Činnosť v roku 2009
Dubnica nad Váhom	štrky a piesky	KSR-KAMENOLOMY SR, s.r.o. Zvolen, Neresnícka cesta 3, 960 01 Zvolen	Ilava	ťažba
Ilava	tehliarske suroviny	Severoslovenské tehelne a.s. v likvidácii Žilina, Bytčická 89, 010 01 Žilina	Ilava	zabezpečenie
Ladce II.	vápenec, slieň	Považská cementáreň a.s. Ladce, ul. J. Kráľa, 018 63 Ladce	Ilava	ťažba
Tunežice	grestenit	PK Doprastav, a.s. Žilina, Kragujevská 11, 010 01 Žilina	Ilava	ťažba

Zdroj: www.hbu.sk

Tab. č. 37: Dobývacie priestory bez ťažby (DP bez ťažby)

ID	Nerast	ZV	Názov ložiska	Organizácia	Výmera (ha)
175	stavebný kameň	4	Dubnica nad Váhom	DOPRASTAV, a.s., Bratislava	2,533
232	tehliarske suroviny	6	Tuchyňa - Pruské	MIKONA, s.r.o., Lúky	9,568
549	tehliarske suroviny	4	Ilava	SST, a.s. v likvidácii, Žilina	11,191

Tab. č. 38: Dobývacie priestory s ťažbou (DP ťažba)

ID	Nerast	ZV	Názov ložiska	Organizácia	Výmera (ha)
432	sialitická surovina	1	Ladce-Butkov	PC, a.s. Ladce	85,091
583	vápenec - ostatný	1	Horné Srnie	CEMMAC, a.s. Horné Srnie	316,834
433	sialitická surovina	1	Horné Srnie	CEMMAC, a.s. Horné Srnie	316,834
629	Štrkopiesky a piesky	2	Dubnica nad Váhom	SsK, a.s. Žilina	94,860
450	stavebný kameň	1	Tunežice	DOPRASTAV, a.s. Bratislava	43,980
580	vápenec - ostatný	1	Ladce-Butkov	PC, a.s. Ladce	100,022
602	slieň	1	Horné Srnie	CEMMEAC, a.s. Horné Srnie	316,834

Tab. č. 39: Chránené ložiskové územia (CHLU)

ID	Nerast	ZV	Názov ložiska	Organizácia	Výmera (ha)
271	vápenec ostatný	6	Krivoklát	ŠGDÚ DŠ Bratislava	5,098
580	vápenec ostatný	1	Ladce-Butkov	PC, a.s. Ladce	100,022
287	slieň	6	Krivoklát	ŠGDÚ DŠ Bratislava	5,098
433	sialitická surovina	1	Horné Srnie	CEMMAC, a.s. Horné Srnie	316,834
432	sialitická surovina	1	Ladce-Butkov	PC, a.s. Ladce	100,022

Tab. č. 40: Ložiská nevyhradených nerastov (LNN)

ID	Surovina	Názov ložiska	Organizácia	Výmera (ha)
4179	Štrkopiesky	Dulov	Považská cementáreň, a.s. Ladce	12,767
4026	Stavebný kameň	Malý Kolačín	Kameň, s. r.o. Slavica	1,040
4283	Štrkopiesky a piesky	Dulov I	Zempra, s. r.o. Ilava	28,639

Ochrana dochovávaných genofondových zdrojov

Ako genofondové zdroje môžu byť chápané lokality, kde dochádza k zachovaniu a rozmnožovaniu pôvodných druhov rastlín a živočíchov (semenné porasty lesov, ale i miesta odchovu ohrozených druhov živočíchov).

Chránená rybárska oblasť

V záujme ochrany genofondu rýb a skvalitňovania stavu pôvodných druhov rýb môže ministerstvo na základe výsledkov ichtyologického prieskumu, po prerokovaní s užívateľom, vyhlásiť časti rybárskeho revíru, prípadne celý rybársky revír za chránenú rybársku oblasť.

V okrese Ilava nie je vyhlásená žiadna chránená rybárska oblasť.

Rybárske revíry

A/ Pstruhové vody – lovné V pstruhových vodách sa zakazuje lov všetkých rýb od 1. októbra do 15. apríla

Prejtiansky potok č. 2 č. r. 3-2990-4-1

Prejtiansky potok od hrádzového telesa VN Prejta-Vystrkov č. 3 po ústie do VN Prejta-dolná.

Pruščanský potok č. r. 3-3030-4-1

Pruščanský potok od ústia do rieky Váh pri obci Podvažie po pramene.

Podhradský potok č. r. 3-2890-4-1

Podhradský potok od ústia do Nosického kanála Váhu pri meste Ilava po pramene.

Podhorský potok č. r. 3-2880-4-1

Podhorský potok od ústia do štrkoviska Kameničany po pramene.

Porubský potok č. r. 3-2930-4-1

Porubský potok od ústia do Podhradského potoka v meste Ilava po pramene.

Borčický potok č. r. 3-0250-4-1

Borčický potok od cesty Nemšová-Borčice, kde presakuje do pôdy po pramene.

Rybník Prejta-Vystrkov č. 1, 2, 3 č. r. 3-3490-4-1

Vodná plocha rybníkov nad obcou Prejta-Vystrkov.

Tovarský potok č. r. 3-4380-4-1

Tovarský potok od ústia do Kalná-OR Dúlov vrátane prítokov.

Bolešovský potok č. r. 3-0240-4-1

Bolešovský potok od obce Borčice po pramene mimo VN Bolešov. Borčický potok od cesty Nemšová – Borčice, kde presakuje do pôdy po pramene.

Dubnický potok č. r. 3-0750-4-1

Dubnický potok od ústia do rieky Váh po pramene.

Ilavka č. r. 3-1240-4-1

Potok Ilavka od ústia do Porubského potoka v meste Ilava po pramene.

Kolačinský potok č. r. 3-1600-4-1

Kolačinský potok od ústia do enklávy Nosického kanála pri obci Trenčianska Teplá po pramene.

Kopecký potok č. r. 3-1650-4-1

Kopecký potok od ústia do Podhradského potoka po pramene.

Krivoklátsky potok č. 1 č. r. 3-1750-4-1

Krivoklátsky potok od ústia do VN Slavica po skalnú stenu nad obcou Krivoklát.

VN Bolešov – Gilianka č. r. 3-4930-4-1

Vodná plocha nádrže nad obcou Bolešov – plocha 1,5 ha. Lov povolený len na umelú nástrahu.

B/ Pstruhové vody – chovné Všeobecný zákaz lovu rýb celoročne.

Prejtiansky potok č. r. 3-2980-4-2

Prejtiansky potok od ústia do VN Prejta -Vystrkov č. 1 po pramene.

Košecký potok č. r. 3-1700-4-2

Košecký potok a potok Stredná od ústia do Podhradského potoka po pramene.

Dúbravský potok č. r. 3-0770-4-2

Dúbravský a Strošovský potok od ústia do Tovarského potoka po pramene.

Krivoklátsky potok č. 2 č. r. 3-1760-4-2

Krivoklátsky potok od skalnej steny nad obcou Krivoklát po pramene.

Lieskovský potok č. r. 3-1940-4-2

Lieskovský potok od ústia do Dubnického potoka po pramene.

Lúčkovský potok č. r. 3-2080-4-2

Lúčkovský potok od ústia do kanála pri obci Ladce po pramene.

C/ Karpové vody – lovné

VN Prejta – dolná č. r. 3-5600-1-1

Vodná plocha nádrže pri obci Prejta - plocha 18 ha. V časti nádrže od hrádze Nosického kanála je zimovisko rýb (31.10 až 15.3. všeobecný zákaz lovu rýb – vyznačený tabuľami). Lov kapra a ostatných druhov rýb bez času individuálnej ochrany povolený od 15. mája. Na tejto vode platí zväzová povolenka.

Štrkovisko Dubníčka č. r. 3-4100-1-1

Vodná plocha štrkoviska pri meste Dubnica nad Váhom. Plocha 35 ha. V sieti Natura 2000 bolo štrkovisko zaradené do zoznamu území európskeho významu. Z tohto dôvodu je zanášanie a zavážanie návnad a nástrah zakázané! Brodenie a vystupovanie na ostrovy vzdialené viac ako 10 m od pobrežia zakázané!

Štrkovisko Horovce – Pod Drôtami č. r. 3-4130-1-1

Vodná plocha štrkoviska pri obci Horovce- plocha 3 ha. Lov kapra a ostatných druhov rýb bez času individuálnej ochrany povolený od 15.mája.

VN Tunežice č. r. 3-5880-1-1

Vodná plocha nádrže pri obci Tunežice – plocha 1 ha. Lov kapra a ostatných druhov rýb bez času individuálnej ochrany povolený od 15. mája.

Nosický kanál č. 9 č. r. 3-2530-1-1

Čiastkové povodie Nosického kanála od diaľničného privádzača Nemšová-Dubnica n/Váhom po hydrocentrálu v Ladcoch. Spoločný úsek lovu s MsO Trenčín od Bolešovského mosta po ústie Vlára do Váhu.

OR Štrková-Dulovské č. 1 a 2 č. r. 3-2700-1-1

Vodná plocha odstavných ramien Váhu pri obci Dulov. – plocha 3,5 ha. Lov kapra a ostatných druhov rýb bez času individuálnej ochrany povolený od 15.mája.

OR Ladce č. r. 3-2640-1-1

Vodná plocha odstavného ramena Váhu pri obci Ladce. Plocha 3 ha. Lov kapra a ostatných druhov rýb bez času individuálnej ochrany povolený od 15.mája.

Váh č. 9 č. r. 3-4570-1-1

Čiastkové povodie rieky Váh od diaľničného privádzača Nemšová – Dubnica po hydrocentrálu v Ladcoch. Spoločný úsek lovu s MsO Trenčín od Bolešovského mosta po ústie Vlára do Váhu.

OR Kalná-Dulovské č. 1 a 2 č. r. 3-2630-1-1

Vodná plocha odstavných ramien Váhu pri obci Dulov - plocha 1,75 ha. Lov kapra a ostatných druhov rýb bez času individuálnej ochrany povolený od 15.mája.

VN Slavnica č. 1, 2 č. r. 3-5770-1-1

Vodná plocha nádrží pri obci Slavnica - plocha 1,5 ha. Lov kapra a ostatných druhov rýb bez času individuálnej ochrany povolený od 15.mája.

Štrkovisko Ilava č. r. 3-3401-1-1

Vodná plocha štrkoviska pri meste Ilava - plocha 9,5 ha. Lov kapra a ostatných druhov rýb bez času individuálnej ochrany povolený od 15.mája.

D/ Karpové vody – chovné Všeobecný zákaz lovu rýb celoročne.

Rybník Ilava – Pivovar č. r. 3-3400-1-2

Vodná plocha rybníka pri meste Ilava - plocha 0,2 ha.

VN Tunežice č. 2 č.r. 3-5880-1-2

Vodná plocha nádrže pri obci Tunežice – plocha 0,3 ha.

E/ Karpové vody - Revíry bez privlastnenia si úlovku.

VN Prejta-horná č. r. 3-5610-1-4

Vodná plocha nádrže pri obci Prejta - plocha 8,5 ha. Lov kapra a ostatných druhov rýb bez stanoveného času individuálnej ochrany povolený od 15. mája. Prísny zákaz prechovávaní a zasieťkovania ulovených rýb. Pri love kapra je povinná podložka.

4. 1. 4 Významné krajinné prvky bez legislatívnej ochrany

Historické krajinné štruktúry

Pred príchodom človeka pokrývali územie Bielych Karpát listnaté lesy. Človek priniesol do tejto krajiny nové vzťahy. Dnes ich nachádzame v krajine v podobe historických krajinných štruktúr, hradísk, sídiel, kostolov, špecifických foriem usporiadania zložiek štruktúry krajiny pokrývky, historických argoštruktúr atď.

Biele Karpaty ležia v pohraničnej oblasti, známej ako konfinium. V konfiniu a jeho blízkosti prebehol proces kopaničiarskeho osídlenia. Biele Karpaty ležia na pomedzí Čiech a Slovenska. Štátna hranica tu však nebola vždy stabilná. V priebehu histórie sa posúvala. Formovala sa aj počas 19. storočia. Tento fakt je čitateľný v krajine. Súčasná hranica nevedie prirodzenými geografickými hranicami, t. j. rozvodným chrbtom Moravy a Váhu, ale Biele Karpaty sú rozdelené hranicou formujúcou sa rôznymi inými okolnosťami. Konfinium slúžilo ako ochranný pás hraníc. Tvorilo ho územie medzi štátnou hranicou a vnútornou obrannou líniou, ktorý mal zabrániť vpádom nepriateľov do vnútrozemia štátu. Dodnes sú tieto polohy zachované ako miestopisné názvy „šance“. Nazývali sa aj preseky, záseky, záruby (stromami zatarasené cesty). Špecifiká konfinia sú v tom, že to bolo dlhodobé územie so zákazom osídlenia. Pre takéto územia bolo, v rannej fáze typické nepravidelné osídlenie. Osídlenie prebiehalo spontánne „na čierno“. Veľká časť osídlenia je na flyši, ktorý predstavuje mierne členenú podvrchovinovú krajinu. Tak budovy, ako aj políčka, sa situovali podľa možností reliéfu. Kde bola rovnejšia plocha tam sa využila. Vznikla špecifická plátová forma políčok, ktoré mali obdĺžnikový a nepravidelný štvorcový tvar.

Kým v pravidelne usporiadaných osadách boli dodržiavané relatívne prísne lokačné zásady, v konfiniu sa stavalo bez pravidiel. Podobne aj architektúra drevených zrubových stavieb nekopíruje svoj regionálny vzor. Sú to jednoduché, spravidla jedno - dvojpriestorové domy so sedlovou strechou bez ozdôb. Spolu s nepravidelne umiestnenými políčkami, lúčkami, lesíkmi a cestami vytvárajú miestny charakteristický vzhľad krajiny. S prítomnosťou HKŠ v krajine súvisí otázka ich pôvodu, časového zaradenia a funkčnosti. Vo vzťahu k ChVK je významný ich podiel na autenticite a originalite prostredia. V oblasti Bielych Karpát najčastejšie zastúpenie majú agroštruktúry ako typy usporiadania poľnohospodárskych kultúr. Prejavujú sa: (a) reliéfnymi formami, ako často nevýrazné morfológické anomálie, (b) ako zložky (plochy) štruktúry krajiny pokrývky (ŠKP) a samostatne ako kultúrne artefakty.

(a) Reliéfné formy historických krajinných štruktúr zastupujú antropogénne útvary súvisiace s poľnohospodárskou činnosťou – agrárne terasy. Z týchto útvarov v území nájdeme aj historické krajinné štruktúry súvisiace s dopravou – líniové cestné úpravy, úvozy a s vojenskou činnosťou (obrannou) – valy (šance), hradiská a hrady.

(b) Zložky štruktúry krajiny pokrývky. Štruktúry plošných a líniových prvkov v krajine vytvárajú útvary - krajinné vzorce (obrazce, piktogramy). Líniové prvky sú zastúpené najmä líniovou NDV a líniami políčok, resp. lúk. Plošné prvky sú zastúpené najmä trvalými trávnyimi porastmi. Mnohé z nich boli pred tým polia. Tieto štruktúry predstavujú reprezentatívne znaky krajiny. Podľa tvaru plôch, ich veľkosti, umiestnenia na svahu a využitia možno rozlíšiť v centrálnej časti Bielych Karpát nasledujúce typy usporiadania mikroštruktúr:

1. líniové na nive, najčastejšie v kontakte so záhradami a zastavanými plochami, tie sa nachádzajú v katastrálnych územiach Ladce, Tunežice, Nozdorovce, Košeca, Priles, Borčice, Kameničany, Bolesov, Slavica, priamo na ne nadväzuje veľkoblková orná pôda.

2. líniové na svahu kolmo na vrstevnice, často lemované nelesnou drevinovou vegetáciou, tie nachádzame v k. ú. Slavnicke Podhorie, Iliavka, Sedmerovec, Tuchyňa, Lednica, Mikušovce.

3. líniové na svahu rovnobežne s vrstevnicami, často lemované nelesnou drevinovou vegetáciou, vyskytujú sa v k. ú. Vršatské Podhradie.

4. vejárové (líniový typ s rozbiehajúcimi sa švíkmi), usporiadanie vzniklo za špecifických reliéfnych podmienok – Mikušovce, Vršatské Podhradie.

5. polygonálne, plátové usporiadanie je zvláštnosťou regiónu, ide o plochy trvalých trávnych porastov, ktoré sú prerozdelené líniami nelesnej drevinovej vegetácie do viac-menej pravouhlých útvarov. Vyskytujú sa v k. ú. Krivoklát, Bolešov, Vršatské Podhradie.

K historickým kultúrnym štruktúram patria hrady ktoré výrazne ovplyvnili vzhľad krajiny najdominantnejším hradom je hrad Vršatec, v k. ú. Vršatec, ktorý je viditeľný aj z diaľnice D 1. Ďalším významným hradom je Ilavský hrad – k. ú. Ilava.

Pamiatkovo chránené parky

V rámci legislatívne chráneného kultúrneho dedičstva sú najvýznamnejšou kategóriou historických krajinných štruktúr pamiatkovo chránené parky.

Areály parkov (historická zeleň) majú pri posudzovaní kvality životného prostredia výnimočné hodnoty tak z hľadiska dendrologického, ako aj krajinno-ekologického a kultúrno-historického.

Historické objekty

Z historických objektov legislatívne chránených ako solitéry, areály, alebo ako súčasť historických sídelných a krajinných štruktúr, sú najvýznamnejšou kategóriou **národné kultúrne pamiatky** a **kultúrne pamiatky**. Všetky historické objekty a štruktúry sú okrem krajinárskeho hľadiska zaujímavé aj z hľadiska cestovného ruchu, turizmu a kúpeľníctva.

Tab. č. 41: Národné kultúrne pamiatky v okrese Ilava

Lokalizácia (k. územie)	Identifikácia NKP	Legislatíva č. ÚZ KP
Bohunice	Kaštieľ s areálom (kaštieľ, park, kaplnka - sv. Cyril a Metod, rybník)	701/1 - 4
Borčice	Socha na podstavci - sv. Ján Nepomucký	2700/1 - 2
Borčice	Kaštieľ a park	702/1 - 2
Dubnica nad Váhom	Súsošie na podstavci - sv. Ján Nepomucký s anjelmi	716/1 - 6
Dubnica nad Váhom	Pranier	2585
Dubnica nad Váhom	Kostol - sv. Jakuba	712
Dubnica nad Váhom	Sovha na podstavci - Panna Mária	715/1 - 2
Dubnica nad Váhom	Vila	10741
Dubnica nad Váhom	Kaštieľ s areálom (kaštieľ, dom služobníctva, park)	713/1 - 3
Ilava	Socha - sv. Ján Nepomucký	734
Ilava	Fara - rím.kat. bývalá	726
Ilava	Dom meštiansky a kaplnka	727/1 - 2
Ilava	Socha na stĺpe - Panna Mária	735
Ilava	Pevnosť a kostol - Všetkých svätých	724/1 - 2
Ilava	Hostinec - prístrešný	731
Ilava	Dom meštiansky - radový	728
Ilava	Pivovar a komín	730/1 - 2
Ilava	Dom meštiansky - nárožný	729
Klobušice	Mauzóleum - Baross Gábor	2586
Klobušice	Kaštieľ s areálom	738/1 - 2
Košeca	Brána - vstupná	740
Košeca	Kostol - Nanebovzatia Panny Márie	739
Košecké Podhradie	Hrad (palác hradná I., II., múr hradbový, nádvorie hradné I., II., priekopa šijová)	781/1 - 6

Lokalizácia (k. územie)	Identifikácia NKP	Legislatíva č. ÚZ KP
Ladce	Pomník - padlí v SNP	797
Ladce	Kaštieľ s areálom (kaštieľ, park, aleja, skleník, altánok)	742/1 - 5
Mikušovce pri Pruskom	Hradisko výšinné	2223/1
Pruské	Socha na podstavci - sv. Vendelín	2679/1 - 2
Pruské	Socha na podstavci -sv. Florián	2680/1 - 2
Pruské	Kaštieľ s areálom (kaštieľ, park, Grotta)	772/1 - 3
Pruské	Fara	773
Pruské	Kostol a múr ohradný - sv. Petra a Pavla	770/1 - 2
Pruské	Kláštór Františkánov (kláštór, kostol sv. Juraja, socha sv. Ján Nepomucký)	771/1 - 3
Sedmerovec	Kostol -sv. Jána Krstiteľa	776
Slavnica	Kaplnka - Panny Márie	777
Vršatské Podhradie	Hrad (veža útočištná, palác hradný I.,II., múr hradbový I.,II., stavba obytná,, nádvorie hradné I.,II., schodisko, bašta delová I.,II., stavba hospodárska I.,II., veža opevnenia,	784/1 - 14
Zliechov	Kostol sv. Vavrinca	787

zdroj: Pamiatkový úrad SR

Pamiatkové zóny

vyhlásené: v okrese Ilava nie sú navrhované na vyhlásenie:

1. Nová Dubnica (socialistický realizmus)
2. Zliechov
3. Krivoklát - Kopanice
4. Košecké Rovne
5. Pruské

Súbory ľudovej architektúry - mimo vyhlásených a
zákonom chránených zón

1. Červený Kameň
2. Zliechov - Zliechovské Podhradie

zatiaľ sú nechránené, a tým vystavené nebezpečenstvu pokračovania ich ďalšieho kultúrno-historického narušovania.

Historické krajinné štruktúry. Chránené zákonom č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti -
pamiatkovo chránené parky

1. Boršice
2. Dubnica nad Váhom
3. Ilava-Klobušice
4. Ladce
5. Pruské (Pri rybníku) - Bohunice pri Pruskom
6. Pruské

Nehnutelné kultúrne pamiatky, ktoré sú zapísané v ÚZ KP
SR. Chránené zákonom č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej
starostlivosti - pamiatkovo chránené parky

34 - pamiatok

56 - objektov

Archeologické lokality zapísané do ÚZ KP SR.

1. Mikušovce

Pohľad na pevnosť a kostol Ilava

Kaštieľ s parkom v Bohuniciach

4.2 NEGATÍVNE PRVKY A JAVY

Negatívne socioekonomické javy predstavujú javy a aktivity v krajine, ktoré ju negatívne ovplyvňujú, narušajú jednotlivé prírodné zložky, stav ekosystémov a zhoršujú celkovú kvalitu životného prostredia. Limitujú tak ďalšie aktivity a dostávajú sa do stretu záujmov s ochranou prírody, s ochranou prírodných zdrojov i s ochranou životného prostredia. Keďže spôsobujú v krajine „stres“ označujú sa aj ako stresové faktory.

Delíme ich na:

1. Prírodné (prirodzené) stresové faktory. Tieto môžu byť vyvolané prirodzenými silami (ako seizmické procesy, prirodzená radiácia a pod.),
2. Antropogénne stresové faktory. Vyskytujú sa vo väčšej miere a sú spôsobené ľudskou činnosťou (ktorá často urýchľuje a zintenzívňuje prirodzené stresové faktory).

4.2.1 Prírodné (prirodzené) stresové faktory

Sú javy v krajine, ktoré vznikajú v dôsledku pôsobenia prirodzených síl. Za hlavné prirodzené stresové faktory možno považovať všetky geodynamické procesy, ktoré vznikajú v dôsledku náhleho uvoľnenia potenciálnej energie akumulovanej v seizmických, vulkanických, svahových, gravitačných systémoch a podobne. Tieto faktory v krajine sa vyskytujú prirodzene a organizmy sa na ne nevedia adaptovať. Nebezpečná je ich aktivizácia a intenzita v dôsledku pôsobenia človeka. V záujmovom území okresu Ilava boli hodnotené nasledujúce stresové faktory:

Exogénne stresové faktory

- erózne akumulčné
- zosuvy pôdy

Endogénne prirodzené stresové faktory

- radónové riziko
- seizmicita územia

Erózia sa prejavuje najmä v tektonicky porušených častiach horninových masívov, ako sú závery dolín a svahy pod horskými sedlami deštrukciou zvetralinového typu. Erózna činnosť býva často spojená so svahovými poruchami typu stekania. Veľmi výrazná je výmolvá a plošná erózia v dôsledku antropogénnych vplyvov. Plošná erózia je rozvinutá v oblastiach s extenzívnym pasením hovädzieho dobytku a v súčasnosti k erózii prispieva aj turistický ruch, predovšetkým lyžiarske trate otvorené na úkor pôvodného lesa.

Erózne – akumulčné javy

Vodná erózia – je zaraďovaná medzi sekundárne stresové faktory, pretože jej výskyt je priamo podmienený činnosťou človeka, a hlavne nesprávnym nakladaním s pôdou a jej obhospodávaním. Eróziu pôdy spôsobujú privalové dažde, ale aj voda z topiaceho sa snehu. Spôsobujú ju procesy rozrušovania pôdy povrchovo tečúcou vodou, transportu vodou unášaných pôdných častíc a ich následnej sedimentácie. Vodná erózia sa nepriaznivo prejavuje degradáciou pôdných vlastností, najmä znižovaním hĺbky pôdneho profilu, odnosom (stratou) jemnozeme, organickej hmoty a živín, ako aj zhoršovaním pôdnej štruktúry. Procesy erózie majú za následok priame poškodzovanie poľných porastov a zanášanie vodných tokov a jazier eróznymi sedimentami.

Plošná vodná erózia

Intenzita erózie sa udáva ako odnos pôdy v tonách alebo mm z jednotky plochy za rok (najčastejšie v tonách.ha⁻¹.rok⁻¹). Pri hodnotení eróznej ohrozenosti pôd vodnou eróziou sa najčastejšie využíva tzv. Univerzálna rovnica straty pôdy (Universal soil loss equation - USLE): $A = R \cdot K \cdot L \cdot S \cdot C \cdot P$, podľa ktorej strata pôdy vodnou eróziou A je funkciou erozivity zrážok R, erodibility pôdy K, sklonu a dĺžky svahu LS (tzv.

topografický faktor), rastlinného krytu C a účinnosti protieróznych opatrení P. Potenciálna erózia je teoretický odnos pôdy vypočítaný ako funkcia zrážok, erodibility pôdy a topografického faktora, t. j. relatívne stabilných faktorov. Aktuálna erózia zohľadňuje aj ochranný faktor vegetácie a protieróznych opatrení, skutočnú intenzitu vodnej erózie na danom mieste však možno zistiť len priamym meraním (zachytávaním sedimentov z určitej plochy za určitý čas). Zo všetkých faktorov sa najsilnejšie prejavuje sklon a dĺžka svahu (od nich závisí intenzita povrchového odtoku), podstatný je aj vplyv vegetácie (zatrávnenie sa považuje za účinné protierózne opatrenie, na zatrávnených svahoch erózia neprebíha). Erodibilita pôdy (náchylnosť pôdy na eróziu) je funkciou hlavne zrnitosti a obsahu humusu - zrnitosť pôdy ovplyvňuje infiltráciu zrážkovej vody a tým podiel povrchového odtoku (eróziu spôsobuje voda, ktorá pri intenzívnych dažďoch nestačí vsiaknuť a odteká po povrchu), obsah humusu má vplyv na stabilnú hrudkovitú pôdnu štruktúru, ktorá dobre odoláva odnosu a spomaľuje povrchový odtok. Rastlinný kryt priamo chráni povrch pôdy pred rozrušovaním dažďom, spevňuje pôdu a zachytáva unášané pôdne častice. Cieľom protieróznych opatrení je najmä zlepšovanie vsakovania a spomaľovanie odtoku vody, patria sem napr. vrstevnicová agrotechnika, pôdoochranná agrotechnika (minimalizačná agrotechnika, mulčovanie, bezorbové obrábanie pôdy), protierózne oševné postupy, vsakovacie pásy (trávnaté či zalesnené), odvodňovacie priekopy, terasovanie.

Tab. č. 42: Potenciálna vodná erózia v okrese Ilava

Erózna ohrozenosť pôdy	Potenciálna vodná erózia (odnos pôdy v t/ha/rok)	% z plochy PPF
Žiadna alebo nízka	0 - 4	34,37
Stredná	4 - 10	11,98
Vysoká	10 - 30	19,78
Extrémna	> 30	33,86

Zdroj: VÚPOP Bratislava

Do kategórie so žiadnou alebo nízkou potenciálnou vodnou eróziou patria predovšetkým fluvizeme a čiernice, ale aj všetky ostatné pôdy na rovinách. Potenciálne extrémnou vodnou eróziou je ohrozená viac než tretina poľnohospodárskej pôdy okresu (predovšetkým kambizeme a rendziny - plytké pôdy na strmých svahoch).

Výmoľová erózia

Významným súčasným procesom a hrozbou je výmoľová erózia. Z tohto hľadiska sú najviac exponované oblasti svahov a mladých dolín, sformovaných z úvalín a svahových zníženín, ktoré koncentrujú povrchový odtok. Erózia postihuje hlavne deluviálne pokryvy, ale aj neogénne a staršie horninové komplexy tvorené prevažne ílovo – prachovcovými sedimentami. Výmole a rokliny dosahujú obvykle hĺbku niekoľko metrov. Výmoľová erózia ohrozuje lesné, aj poľnohospodárske pôdy a spolupôsobí pri vzniku, alebo aktivizácii zosuvov. Na druhej strane, hlboké erózne ryhy v niektorých zosuvoch drénujú zosuvné masy a prispievajú tak k stabilite zosuvov.

Veterná erózia

Z hľadiska veternej erózie je dôležitá popri pôdnom type hlavne textúra ornice a klíma, pričom erózne ohrozené sú ľahké pôdy v suchej klíme.

Pedokompakcia

Nadmerné zhutňovanie sa prejavuje predovšetkým zvyšovaním objemovej hmotnosti pôdy a znižovaním objemu makropórov. Primárne zhutnenie je prirodzený proces typický pre ťažké pôdy, luvizeme, pseudogleje a luvizemné a pseudoglejové subtypy iných pôdných typov. Sekundárne zhutnenie je spôsobené nesprávnym využívaním pôdy. Ide o reverzibilný proces, ktorý možno úspešne regulovať primeranou agrotechnikou. Na zhutnenie sú najnáchylnejšie textúrne ťažšie a vlhké pôdy intenzívne

využívané ako orná pôda. V okrese sú to najmä ťažké čiernice glejové, luvizeme pseudoglejové, pseudogleje a kambizeme pseudoglejové.

Povodne, záplavy

Miestami býva pri dlho trvajúcich dažďoch bezprostredné okolie vodných tokov zaplavované. V údolí rieky Váh je vybudovaný Kočkovský kanál znižujúci riziko vzniku záplav na sledovanom území. Inundáciu možno klasifikovať ako zaplavenie priľahlého územia k vodnému toku pri prietokoch presahujúcich jeho hydrologickú kapacitu. Inundácia pre krajinu predstavuje pozitívny prvok, ale pre človeka a jeho výtvory je chápaná ako negatívny prvok.

Časť podložia okresu Ilavy (pozdĺž tokov) tvoria fluvialne naplaveniny, ktoré vynikli v dôsledku eróznokumulačných procesov, čiže striedania glaciálov a interglaciálov (ľadových a medziľadových dôb). Výsledkom týchto procesov sú početné eróznokumulačné riečne terasy na rieke Váh.

Mesto Ilava je situované v záplavovom území Váhu, avšak po vybudovaní Kočkovského kanála je možnosť ohrozenia mesta povodňou malá. Významnú úlohu zohráva aj vodná nádrž Nosice, ktorá výrazne ovplyvňuje prietoky južne od nádrže, čiže aj prietoky Váhu v okrese Ilava.

Pred rokom 1931 sa povodne na Váhu podieľali na vytváraní nových spleti ramien, ďalej menili šírku nivy a koryta, ale i množstvo naplaveného materiálu.

V rokoch 1931- 1951 došlo k zregulovaniu koryta Váhu v okrese Ilavy a táto úprava bolo nadimenzovaná na Q100 (nadimenzované koryto na prietok, ktorý je dosiahnutý alebo prekročený v priemere raz, ale i viac krát za 100 rokov).

Inundácie, divočenie Váhu a zmeny koryta sú v súčasnosti už iba nostalgiou na minulé doby, dôvodom je už spomínaný Kočkovský kanál, ktorý sa taktiež zaslúžil i o zánik aluviálnych lužných lesov, prínosu živín a inundačných barín.

Smernica 2007/60/ES o hodnotení a manažmente povodňových rizík transponovaná zákonom č. 7/2010 Z. z., ustanovuje povinnosť do 22.12.2013 vyhotoviť pre všetky územia s identifikovanými povodňovými rizikami mapy povodňového ohrozenia, ktoré sú základom pre navrhovanie rozsahu inundačných území. Súčasťou Programu protipovodňovej ochrany SR do roku 2010 je aj Povodňový varovný a predpovedný systém Slovenskej republiky (POVAPSYS), je zameraný na inováciu povodňových varovných a predpovedných metód, operatívnej prevádzky a potrebnej infraštruktúry. Tento projekt je efektívnym nástrojom na racionálne usmerňovanie územného rozvoja miest a obcí do oblastí, ktoré nie sú ohrozované povodňami.

Chemická degradácia

Z procesov chemickej degradácie má najväčší význam odolnosť pôdy voči acidifikácii a znečisteniu. Najdôležitejšími faktormi ovplyvňujúcimi odolnosť pôdy voči acidifikácii a kontaminácii sú obsah karbonátov, obsah a množstvo organickej hmoty (hrúbka a kvalita humusového horizontu) a obsah ílových minerálov (zrnitosť). V karbonátových pôdach dochádza k neutralizácii kyslých zrážok a imobilizácii znečisťujúcich látok. Odolnosť pôd voči kontaminácii je založená na imobilizácii znečisťujúcich látok (najmä ťažkých kovov) sorpciou na pôdnu organickú hmotu a ílové minerály v pôde. Voči chemickej degradácii sú najodolnejšie pôdy na karbonátových substrátoch, ďalej pôdy humózne, zrnitostne ťažšie, s hlbokým pôdnym profilom (najmä čiernice a rendziny, ale aj luvizeme a niektoré fluvizeme). Naopak najmenej odolné sú kyslé, plytké a kamenité pôdy (prevažne kambizeme a podzoly).

Biologická degradácia

Biologická degradácia zahŕňa procesy ohrozujúce biologické vlastnosti pôdy, hlavne obsah a formy organickej hmoty – humusu a diverzitu pôdných organizmov. Najodolnejšie sú pôdy hlboké a humózne, hlinité, s priaznivou štruktúrou, najmenej odolné pôdy plytké, kamenité, piesočnaté, málo humózne. K biologickej degradácii pôdy dochádza najmä pri jej intenzívnom využívaní vplyvom deficitu pôdnej organickej hmoty, keď straty úrodou nie sú kompenzované organickým hnojením.

Endogénne prirodzené stresové javy

Seizmicita územia

Z hľadiska seizmického je celá oblasť pomerne nekludná (Salaj J. Zemní plyn a nafta, ročník 39, str. 331) a značne aktívna na otrasy, ktoré spôsobuje výrazné zakrivenie a sigmoidálny ohyb vrstiev v pruhu Strečno – Žilina – Považská Bystrica – Belušké Slatiny – Tunežice. Podľa STN 73 0036 sa celé riešené územie nachádza v seizmickej oblasti s intenzitou 7° MSK-64. Uvedenému stupňu prislúcha rozmedzie zrýchlenia 10 – 25 cm.s⁻². V územiach, v ktorých intenzita regionálnej seizmicity dosahuje 6 a 7° MSK sa majú uplatňovať normou požadované antiseizmické opatrenia na elimináciu seizmických otrasov.

Radónové riziko a prirodzená rádioaktivita

Pre rádioekologické hodnotenie územia je dôležité poznať úroveň prirodzenej rádioaktivity hornín a vôd a radónové riziko.

Radónové riziko

Dôvodom pozornosti monitoringu životného prostredia z hľadiska rádioaktivity je narastajúca záťaž a možné ohrozenie populácie. Prírodné zdroje rádioaktivity sú súčasťou prírodného prostredia. Patrí k nim kozmické žiarenie a prirodzená rádioaktivita hornín, hydrosféry a atmosféry. Prírodná rádioaktivita hornín je v podstate podmienená prítomnosťou K, U a Th. Tieto prvky emitujú gama žiarenie a podmieňujú vonkajšie ožiarenie. Horniny používané ako stavebné suroviny sa stávajú zdrojom rádiácie v budovách. Z tohto hľadiska je posúdenie rádioaktivity stavebných surovín a stavebných materiálov veľmi významné a je ho potrebné sústavne sledovať.

Požiadavky na obmedzenie ožiarenia z radónu a ďalších prírodných rádionuklidov stanovuje vyhláška č. 406 Ministerstva zdravotníctva SR z 26. júna 1992. Uvedené hodnotenie nemožno vzťahovať k tzv. radónovému riziku, ktoré je podmienené hlbšími geologickými štruktúrami a stavebným materiálom. Radón vzniká v prírodnom prostredí prirodzeným rádioaktívnym rozpadom uránu U238, ktorý je v stopových množstvách prítomný vo všetkých horninách. Radón nie je stabilný, ale ďalej sa rozpadá na tzv. dcérske produkty. Tie sa viažu na aerosolové a prachové častice v ovzduší, s ktorými vstupujú do živého organizmu ingesciou a inhaláciou. V súčasnosti je známe, že ožiarenie z radónu, resp. z jeho dcérskych produktov rozpadu je jedným z hlavných faktorov, ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva. Obyvateľstvo je účinkom radónu vystavené predovšetkým v budovách.

Zdrojom radónu v nich sú rádioaktívne prvky v podlaží budov, v ich stavebnom materiáli a vo vode. Z toho najdôležitejšiu záťaž predstavuje radón v pôdnom vzduchu, vnikajúci do budov z podlažia stavieb. V súčasnosti je v schvaľovanom pokračovaní legislatíva, podľa ktorej pri každej novej výstavbe objektov, kde sú plánované obytné miestnosti, vrátane individuálnej bytovej výstavby, bude potrebné zabezpečiť vykonanie prieskumu radónu v podlaží stavby, bez ktorého nebude možné vydať stavebné povolenie na stavbu.

Prevažná časť sledovaného územia leží v oblasti so stredným radónovým rizikom, juhovýchodná časť leží v oblasti s vysokým radónovým rizikom, v údolí rieky Váh sa nachádza oblasť s nízkym radónovým rizikom.

Geodynamické javy

Z hľadiska územných systémov ekologickej stability pod pojmom geodynamické javy rozumieme javy a procesy, ktoré spôsobujú poškodzovanie a likvidáciu biotopov, znižovanie biodiverzity, výslednými zmenami geologického prostredia znižujú ekologickú stabilitu krajiny a podmienky prežívania človeka a ostatných živých organizmov.

Územie okresu Ilava je pomerne stabilné z hľadiska geodynamických javov. Z geodynamických javov sú to najmä svahové deformácie, ktoré sa uplatňujú predovšetkým v geologických štruktúrach priaznivých pre ich vznik a vývoj.

Svahové depresie s hlboko zvetraným podkladom. Šmyková plocha prebieha na rozhraní delúvia a elúvia, resp. v elúviu. Tento typ sa vyskytuje v slieňovcoch a ílovitých vápencoch spodnej kriedy.

Riziko erózie sa zvyšuje napr. odstránením vegetácie, nesprávnym smerovaním polí a orby, využívaním strmých svahov ako pasienky a má za následok aj urýchľovanie zanášania vodných nádrží, tokov a kanalizácie. Najviac postihnuté sú odlesnené oblasti flyšového pásma.

Zvetrávanie

Horniny, vyskytujúce sa v sledovanom prostredí, sú v rôznej miere postihnuté procesmi mechanického a chemického zvetrávania. Stupeň zvetrania závisí od ich odolnosti proti zvetrávaniu, ktorá je ovplyvnená pevnosťou hornín, tektonickým porušením, rozpukaním, zrnitosťou a pod.

Kriedové, ako aj paleogénne flyšové súvrstvia, reprezentované pieskovecami, zlepenkami, slieňovcami a ílovcami, patria medzi horniny rýchlo podliehajúce zvetrávaniu. Účinkom exogénnych činiteľov rýchlo strácajú pôvodnú štruktúru a nadobúdajú charakter zemín. Produktom zvetrávania ílovcov a slieňovcov sú jemnozrnné zeminy, s rôznym podielom ostrohranných a poloostrrohranných zŕn materskej horniny, u zlepenčov a pieskovcov sú štrkovité zeminy. Hrúbka vrstvy rozložených a silno zvetraných hornín sa pohybuje okolo 0 - 5,0 m.

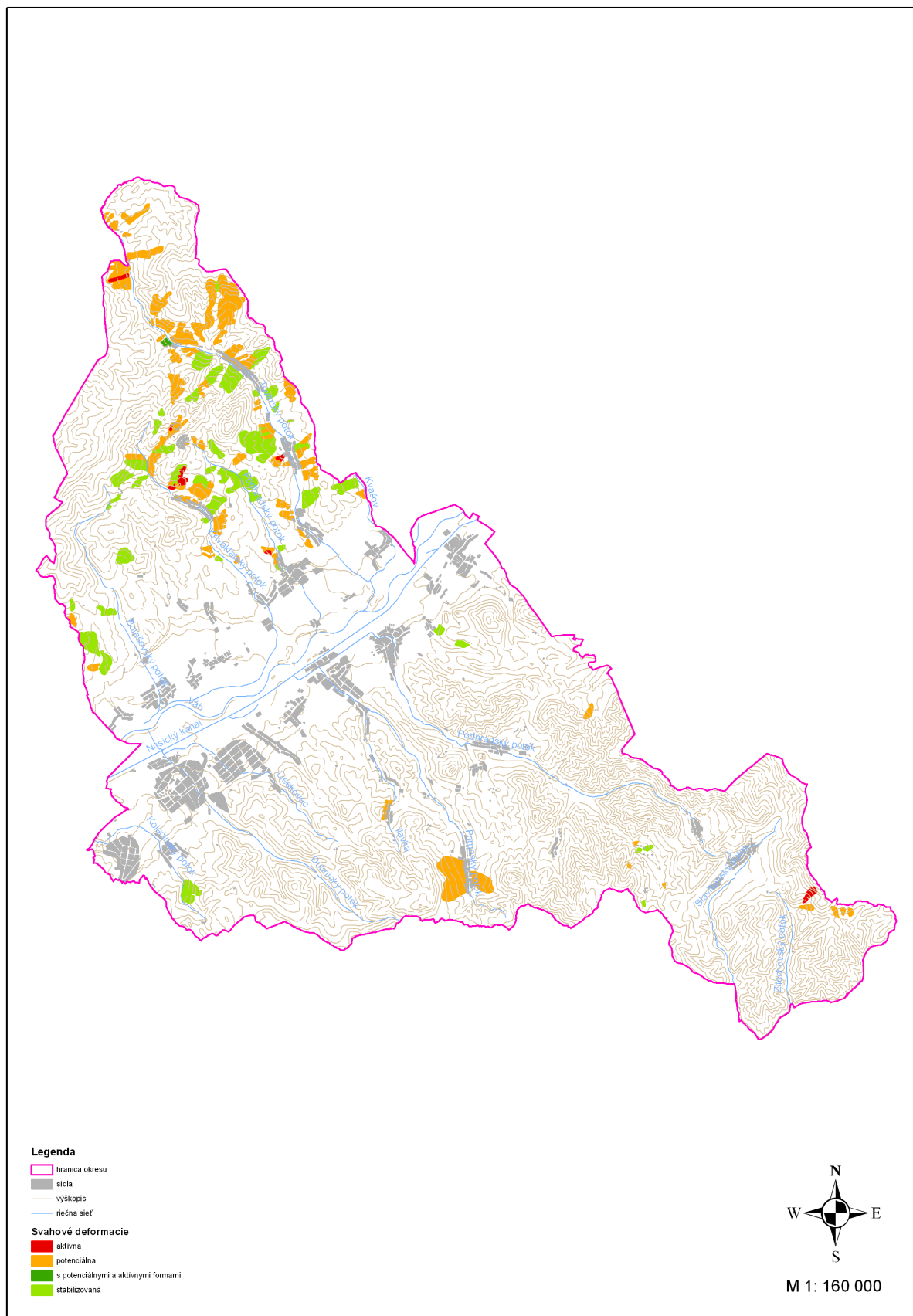
So zvetrávaním je treba uvažovať najmä pri budovaní zárezov v ílovcových a slieňovcových komplexoch mezozoika a flyšových komplexoch paleogénu. V prípade ich odkrytia v zárezoch, odrezoch dochádza k rýchlej degradácii ich vlastností a k značnému zvetrávaniu na ílovitú zeminu.

Zosuvy

K rozsiahlejším geodynamickým javom v riešenom území patria svahové pohyby, ktoré sa najčastejšie prejavujú zosuvmi. V sledovanom území sa nachádzajú aktívne svahové deformácie v katastri obce Vršatské Podhradie, Mikušovce, Babinec a na severe katastra obce Červený Kameň. V uvedených katastrálnych územiach na základe podkladov z atlasu zosuvov sú zaznamenané potenciálne a stabilizované svahové deformácie. V južnej časti riešeného okresu boli vymapované potenciálne svahové deformácie v k. ú. Horná Poruba a Zliechov, kde je zaznamenaný aj aktívny zosuv (viď. Obrázok č. 11).

Obrázok č. 11: Svahové deformácie v okrese Ilava

4. 2. 2 Antropogénne stresové faktory

Na základe genézy sa antropogénne faktory delia na:

- primárne stresové faktory,
- sekundárne stresové faktory.

4. 2. 2. 1 Primárne antropogénne stresové faktory

Primárne stresové faktory sú označované za prvotných pôvodcov stresu. Prejavujú sa plošným záberom prírodných ekosystémov, ako i bariérovým prvkom voči migrácii bioty. Taktiež vytvárajú priestorové bariéry pre lokalizáciu jednotlivých socioekonomických aktivít v území. V rámci tejto skupiny boli hodnotené primárne stresové faktory viažuce sa ma hmotné poloprirodzené a umelé antropogénne prvky, hodnotené na základe ich funkčného využitia (priemyselné a poľnohospodárske objekty, dopravné plochy a línie, plochy intenzívneho poľnohospodárstva a lesníctva, sídelné a rekreačné areály a pod.). Dostávame ich interpretáciou mapy SKŠ.

Charakteristickým znakom týchto stresorov je ich jednoznačná priestorová lokalizácia a plošné vymedzenie v krajine. Dôsledkom lokalizácie primárnych stresových faktorov je zmena štruktúry a využívania krajiny (zánik prirodzených ekosystémov v dôsledku rozvoja antropických aktivít), ako i ohrozenie migrácie bioty v dôsledku bariérového pôsobenia týchto stretov. Primárne stresové faktory zároveň reprezentujú často aj zdroje sekundárnych stresových faktorov, napr. priemyselné areály, pôsobia v mnohých prípadoch aj ako zdroje znečistenia ovzdušia a pod.

Za najvšeobecnejší ukazovateľ zaťaženia územia primárnymi stresovými faktormi možno považovať veľkosť zastavanej plochy, od ktorej sa odvíja aj silami bariérového efektu. Z tohto aspektu k najviac zaťaženým oblastiam patria mestá Ilava, Nová Dubnica, Dubnica nad Váhom, kde sú koncentrované viaceré priemyselné prevádzky a značná kumulácia urbanizovaných prvkov s ich negatívnymi prvkami.

Z vidieckych sídel s lokalizovanými priemyselnými areálmi, ktoré sa podieľajú na kontaminácii ovzdušia, vody a taktiež zaťažujú prostredie zvýšenou hlučnosťou a prašnosťou, patria obce Ladce, Košeca, Bolešov, Tuchyňa. Zároveň sem radíme sídla s poľnohospodárskymi prevádzkami zameranými na chov hovädzieho dobytku, ošípaných, oviec, koní a hydiny. Tieto objekty okrem toho, že pôsobia ako zdroje kontaminácie ovzdušia a vody zaťažujú prostredie aj zvýšenou hlučnosťou a zápachom.

Z líniových umelých prvkov sú v území zastúpené dopravné koridory cestné a železničné. V rámci cestnej dopravy k najviac zaťaženým úsekom patrí úsek diaľnica D1, kde intenzita cestnej dopravy dosahuje hodnotu 24 875 vozidiel za 24 hodín. K ďalším vysoko zaťaženým úsekom patrí cesta I. triedy 061, ktorá spája Bratislavu s Trnavou, Považím a Bytčou. Jej celková dĺžka je 179,248 km a do vybudovania prvých úsekov diaľnice D1 bola hlavným ťahom, kde v najfrekventovanejšom úseku bolo napočítaných 15 188 vozidiel za 24 hod. Riešeným územím prechádza hlavná železničná trať spájajúca Bratislavu s Košicami, ktorá je radená aj medzi koridor IV a.

V území sa nachádzajú aj antropogénne objekty predstavujúce objekty banskej činnosti. V okrese Ilava je rozšírená povrchová ťažba zameraná na ťažbu vápencov, slieňov, tehliarskych surovín, štrkov a pieskov, čo je sprevádzané výskytom ťažobných lomov v krajine. Pri povrchovej ťažbe dochádza k znečisťovaniu ovzdušia prašnosťou, výfukovými plynmi z nákladných automobilov odvážajúcich vyťažené suroviny. Z ďalších faktorov sem radíme znečisťovanie hlukom, tlakovovzdušných účinkov, antropogénnej seizmicity pri clonových odstreloch.

Pásma hygienickej ochrany a technické pásma

Ide o pásma hygienickej ochrany, kde platí režim obmedzenia využívania územia. Pásma hygienickej ochrany (PHO) sa vyčleňujú zvyčajne v okolí technických prvkov s cieľom ochrany okolia pred ich nepriaznivými účinkami. Okrem pásiem hygienickej ochrany sa v okolí technických prvkov vyčleňujú tiež technické a bezpečnostné pásma, cieľom ktorých je ochrana technických objektov pred negatívnymi vplyvmi okolia. V zmysle hodnotenia intenzity zaťaženia územia stresovými javmi ich považujeme za zóny negatívneho vplyvu daných objektov na okolité prostredie (napr. lesné priesečky pod elektrickým vedením, narúšajúce integritu lesných celkov, hluková záťaž v okolí ciest a pod). V riešenom území sú vymedzené nasledovné ochranné a bezpečnostné pásma:

OP poľnohospodárskych objektov

OP poľnohospodárskych areálov sa vyčleňujú za účelom ochrany pred nepriaznivými vplyvmi ako je hlučnosť, prašnosť, zápach a pod. Za hlavné kritérium vyčlenenia ochranného pásma sa považuje druh a početnosť hospodárskych zvierat, ako aj spôsob zhromažďovania, odstraňovania a využívania exkrementov. PHO hospodárskeho dvora je stanovené vo veľkosti cca 300 - 500 m, líniou jestvujúceho oplotenia. Vylučujú sa tu aktivity citlivé na zdravotno-hygienické parametre. Vhodným využitím ochranných zón poľnohospodárskych areálov je rastlinná výroba, budovanie prevádzkových poľnohospodársko-technických objektov, výsadba izolačnej zelene.

OP líniových objektov

Hranice **cestných** ochranných pásiem slúžia podľa zákona č. 135/1961 Zb. (cestný zákon) v znení neskorších predpisov na ochranu diaľnic a miestnych komunikácií a premávky na nich mimo zastavaného územia alebo určeného na súvislé zastavanie. Určené sú zvislými plochami vedenými po oboch stranách komunikácie a to vo vzdialenosti:

–	miestne komunikácie I. a II. triedy (vzdialenosť od vozovky)	15 m
–	cesta III. triedy (vzdialenosť od vozovky)	20 m

Ochranné pásmo vonkajšieho **elektrického vedenia** je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie krajného vodiča. Táto vzdialenosť je

–	pri napätí od 1 kV do 35 kV vrátane	10 m
–	pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane	15 m
–	pri napätí od 110 kV do 220 kV vrátane	20 m
–	ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia s napätím od 1 kV do 110 kV vrátane	

je 2 m od krajného vodiča na každú stranu.

V ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod vedením je okrem iného zakázané zriaďovať stavby a konštrukcie a pestovať porasty s výškou presahujúcou 3 m. Vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno porasty pestovať do takej výšky, aby sa pri páde nemohli dotknúť vodiča elektrického vedenia.

OP plynárenských zariadení

Je priestor vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia v rozmedzí od 4 – do 50 m v závislosti od skutočných parametrov plynárenského zariadenia. V OP je možné zriaďovať stavby a vykonávať činnosti len so súhlasom prevádzkovateľa distribučnej siete. V OP sú vylúčené aktivity, ktoré by mohli akýmkoľvek spôsobom ohroziť prevádzku a bezpečnosť plynárenských zariadení.

OP priemyselných areálov

V záujmovom území nie sú OP pri priemyselných areáloch legislatívne vymedzené, navrhujeme však aplikovať minimálne 100 m ochranné pásmo pri malých priemyselných areáloch, pri stredných 300 m a pri veľkých 500 m. V týchto ochranných pásmach je obmedzený rozvoj socioekonomických aktivít (obytné areály, rekreačné areály a liečebné priestory, pestovanie plodín na priamy konzum, športové zariadenia, školy, nemocnice a pod.). Tieto plochy sa však dajú využiť na skladovacie priestory, garáže, iné navzájom sa nevylučujúce prevádzky.

Okres Ilava je špecifický výskytom povrchových ťažobných lomov, pri nich navrhujeme vytýčiť ochranné pásmo minimálne 500 m. V tomto okruhu sa odporúča maximálne výsadba drevín, ktoré by zachytávali prachové častice.

OP čistiarní odpadových vôd

Rozvoj socioekonomických aktivít v týchto zónach vychádza z regulatívov obdobných ako pri priemyselných OP. ČOV s miestnym významom (určené napr. na čistenie odpadových vôd konkrétneho priemyselného závodu) nemajú stanovené samostatné OP, ich negatívny vplyv na životné prostredie, je zohľadnený v OP priemyselného či poľnohospodárskeho areálu.

OP skládok odpadu

Vybudované prevádzky a zariadenie pre nakladanie s odpadom v riešenom území zaraďujeme do technickej, ale aj environmentálnej infraštruktúry. Tieto zariadenia a s nimi spojené činnosti sú na jednej strane pozitívom pre krajinu pri dodržaní všetkých legislatívnych predpisov a opatrení. Na druhej strane môžu predstavovať primárne stresové faktory vznikajúce výstavbou – plošný záber ekosystémov a činnosti s tým spojené sa môžu prejavovať negatívnym vplyvom na krajinu, ako potenciálna hrozba pri nerešpektovaní ekologickej únosnosti krajiny a nedodržaní platných predpisov v odpadovom hospodárstve.

Základným právnym predpisom v OH je zákon NR SR č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov. Účelom OH je predchádzať vzniku odpadov, obmedzovať ich tvorbu, znižovať nebezpečné vlastnosti odpadov a prednostne zabezpečiť zhodnocovanie odpadov pred ich zneškodňovaním. Ciele v odpadovom hospodárstve a opatrenia na ich dosiahnutie určuje POH SR, územného celku a jeho časti alebo pôvodcu odpadu.

Posledný program odpadového hospodárstva okresu Ilava bol vypracovaný do roku 2005. Dokument predstavoval systémovo-koncepčný materiál pre vypracovanie programov odpadového hospodárstva pôvodcov odpadov, ako aj pre podporu jednotlivých investičných alebo rozvojových aktivít v oblasti budovania odpadového hospodárstva okresu. V zmysle zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a vyhlášky č. 310/2013 má povinnosť vypracovať vlastný program odpadového hospodárstva (POH) každá obec na Slovensku, na ktorej území vznikajú odpady (napr. komunálne odpady, drobné stavebné odpady) do štyroch mesiacov od vydania programu kraja a tento predložiť príslušnému orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva na schválenie (v súlade so schváleným POH Slovenskej republiky a POH Trenčianskeho kraja). Mestá a obce si plnia povinnosti pôvodcu odpadu vypracovať POH pre komunálne odpady, drobné stavebné odpady ako aj odpady z bežných udržiavacích prác pre odpady, ktoré vznikajú na území obce.

Pre zachovanie ekologickej stability z dlhodobého hľadiska je nevyhnutné a potrebné poznať produkciu odpadov v danom území. Presné bilancie odpadov umožňujú vytvárať lepšie podmienky pre budovanie a zabezpečovanie kapacít v území pre jeho ekologické využitie príp. zneškodňovanie, a tým predchádzať nežiaducemu nakladaniu s odpadmi ako aj negatívnym vplyvom na krajinu (dostatočné kapacity skládok odpadov, dostatok zariadení na úpravu a zhodnocovanie odpadov, dostupnosť zberných dvorov odpadov.... dostatočná informovanosť a kontrolná činnosť vytvára predpoklady napr. pre minimalizáciu čiernych skládok odpadov).

Tab. č. 43: Množstvo odpadov v okrese Ilava za obdobie rokov 2005 - 2009 v (t)

Kategória odpadov	Produkcia odpadov (t)				
	2005	2006	2007	2008	2009
Nebezpečný odpad	14672,05	7606,88	9549,15	9893,36	3572,54
Ostatný odpad	36340,68	28243,44	40957,46	162436,81	35031,90
Komunálny odpad	15847,08	16260,84	17808,10	18521,50	18957,50
Celkové množstvo odpadov	66 859,81	52 111,16	50 506,61	190 851,67	57 561,94

Zdroj: ŠU SR a SAŽP

Pozn. V komunálnom odpade sú zastúpené obidve kategórie odpadu (NO, O), nebezpečné zložky v KO sú separované a triedené

Pri sledovaní vývojového trendu vzniku odpadov za obdobie rokov 2005 – 2009, sledujeme až do roku 2007 (vrátene) pokles v celkovej produkcii odpadov v okrese Ilava. Rok 2008 bol charakteristický

vysokým nárastom odpadu, čo bolo spôsobené vysokou produkciou ostatného odpadu až do roku 2009, keď množstvá vyprodukovaných odpadov sa dostali na úroveň produkcie odpadov pred rokom 2008, pričom došlo k zníženiu produkcie NO.

Vznik odpadov podľa hospodárskych činností v okrese Ilava v roku 2009

V dôsledku ekonomického rozvoja, vzniku nových technológií, služieb a výrobkov bola klasifikácia ekonomických činností OKEČ revidovaná (NACE Rev. 2.) a je platná od 1.1.2008.

Klasifikácia člení činnosti do sekcií, divízií, skupín, tried a podtried. Európska klasifikácia NACE je záväzná pre členské krajiny EU prostredníctvom smerníc a Nariadení Rady Európy a Európskeho parlamentu, ktorých súčasťou je aj dátum účinnosti a implementácie do jednotlivých štatistík.

Najväčším producentom v produkcii odpadov podľa klasifikácie SK NACE v okrese Ilava v roku 2009 bola priemyselná výroba, ktorá sa na celkovej produkcii odpadov podieľala cca 46 % aj s najvyššou produkciou NO, za ňou nasleduje poľnohospodárstvo (lesníctvo, rybolov) s cca 28 % podielom a medzi významných producentov svojimi cca 19 % sa zaraďujú aj služby na odstraňovanie odpadov a dodávky a čistenia vody. Až za tieto činnosti svojimi cca 5 % sa zaraďuje veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel. Z ostatných sekcií sa produkciou odpadu nad 1 % zaraďuje dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu a to cca 1,33 % podielom na celkovej produkcii odpadov v okrese. Do tejto produkcie odpadov, kategorizovanej podľa jednotlivých ekonomických činností nie je zahrnutý komunálny odpad.

Tab. č. 44: Produkcia odpadov podľa klasifikácie ekonomických činností za rok 2009 v (t)

Sekcia / divízia	NO	O	SPOLU
POLNOHOSPODÁRSTVO, LESNÍCTVO A RYBOLOV	47,68	10 883,62	10 931,30
PRIEMYSELNÁ VÝROBA	3 236,69	14 431,33	17 668,01
DODÁVKA ELEKTRINY, PLYNU, PARY A STUDENÉHO VZDUCHU	100,18	415,31	515,49
DODÁVKA VODY; ČISTENIE A ODVOD ODPADOVÝCH VÔD, ODPADY A SLUŽBY ODSTRÁNŔOVANIA ODPADOV	12,27	7 259,23	7 271,49
STAVEBNÍCTVO	0,29	57,23	57,52
VEĽKOOBCHOD A MALOOBCHOD; OPRAVA MOTOROVÝCH VOZIDIEL A MOTOCYKLOV	110,00	1 691,82	1 801,82
DOPRAVA A SKLADOVANIE	8,11	18,06	26,17
INFORMÁCIE A KOMUNIKÁCIA	5,11	218,01	223,12
FINANČNÉ A POISŤOVACIE ČINNOSTI	0,00	1,29	1,30
ODBORNÉ, VEDECKÉ A TECHNICKÉ ČINNOSTI	5,42		5,42
VEREJNÁ SPRÁVA A OBRANA; POVINNÉ SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE	8,13	51,34	59,48
VZDELÁVANIE	0,23	3,77	4,00
ZDRAVOTNÍCTVO A SOCIÁLNA POMOC	36,76	0,87	37,63
UMENIE, ZÁBAVA A REKREÁCIA	0,50		0,50
Nezistené	1,17	0,01	1,18
SPOLU	3 572,54	35 031,90	38 604,44

Zdroj: SAŽP

Producenti odpadov v okrese Ilava

Producentmi priemyselných odpadov sú poväčšine právnické spoločnosti a fyzické osoby oprávnené na podnikanie, ktorým pri ich činnosti vzniká odpad, s ktorým nakladajú v zmysle príslušných legislatívnych predpisov. Spoločnosti sú povinné odpadom predchádzať, jeho vznik minimalizovať, vzniknutý odpad

zhodnocovať, prípadne ponúknuť na zhodnotenie a iba v prípade, že tento odpad nie je možné zhodnotiť, zmluvne zabezpečiť jeho zneškodnenie. V tabuľke sú uvedení významní producenti odpadov okresu Ilava. Na celkovej produkcii odpadov sa podieľajú cca 67 % (okrem komunálneho odpadu).

Tab. č. 45 : *Produkcia odpadov u významných producentov okresu Ilava za rok 2009 v (t)*

Producent		Produkcia odpadov (t)		
Producent/ spoločnosť	Sídlo spoločnosti	Nebezpečný odpad	Ostatný odpad	Celkové množstvo odpadov
AGROFARMA, spol. s r.o. Červený Kameň	Červený Kameň	0,06	10 723,49	10 723,55
Spoločnosť Stredné Považie, a.s.	Dubnica nad Váhom	0,63	3 990,00	3 990,63
DREVOPAL	Ladce	3,05	2 794,83	2 797,88
RIBE Metalurgia, k. s.	Dubnica nad Váhom	2 445,18	0,25	2 445,43
Považská vodárenská spoločnosť	Dubnica nad Váhom	0,51	2 383,86	2 384,37
Bolešovská pálenica, s.r.o.	Bolešov		1 949,40	1 949,40
Pálenica, v.o.s.	Tuchyňa		1 880,00	1 880,00
Považská cementáreň, a.s.	Ladce	17,42	1 661,65	1 679,07
Halla Climate Control Slovakia, s.r.o.	Ilava	243,05	1 054,75	1 297,79
METALURG STEEL, spol.s r.o.	Dubnica nad Váhom	65,66	1 184,65	1 250,31
Kaufland SR, v.o.s	Ilava	12,91	899,06	911,97
Považská vodárenská spoločnosť	Ilava		833,06	833,06
ZTS-LR NaJUS, a.s.	Dubnica nad Váhom	25,50	586,79	612,29
Matador-Dongwon, s.r.o.	Dubnica nad Váhom	11,16	502,03	513,19
TESCO STORES SR, a.s.	Dubnica nad Váhom	72,36	344,15	416,51
Kaufland Slovenská republika, v.o.s.	Dubnica nad Váhom	0,50	329,51	330,01
RIBE Metalurgia, k. s.	Dubnica nad Váhom	279,27	46,28	325,55
ZVS - ENCO, a.s.	Dubnica nad Váhom		278,94	278,94
FIMAD, spol. s r. o.	Dubnica nad Váhom	0,06	257,45	257,51
LOKO TRANS Slovakia, s.r.o.	Dubnica nad Váhom		235,50	235,50
Leoni Autokabel Slovakia, spol. s.r.o.	Ilava	1,40	224,87	226,26
Stredoslovenská energetika-distribúcia, a.s.	Dubnica nad Váhom	1,18	222,22	223,40
MEUBLE, s.r.o.	Dubnica nad Váhom		219,00	219,00
ZTS ELTOP, spol. s r.o.	Nová Dubnica		214,00	214,00
DNV ENERGO, a.s.	Dubnica nad Váhom	82,46	123,62	206,09

Zdroj: SAŽP

Zariadenie na zneškodňovanie odpadov a environmentálne záťaž.

Obce a mestá na území okresu pri nakladaní s KO a DSO postupujú v zmysle príslušných všeobecne záväzných nariadení miest a obcí (*VZN o nakladaní s KO a DSO a poplatkoch za komunálne odpady a drobné stavebné odpady*), v ktorých sú ustanovené podrobnosti o spôsobe zberu a prepravy a nakladania s KO, ktoré sú záväzné pre všetkých obyvateľov, fyzické a právnické osoby vykonávajúce svoju činnosť na území obce. Vo väčšine obcí je zabezpečený jednotný systém nakladania s odpadom, najčastejšie obec má zmluvne zabezpečený zber a zneškodnenie odpadov s externou spoločnosťou (s prevádzkovateľom skládky príp. s technickými službami).

Nebezpečné zložky KO odpadov (opotrebované batérie, akumulátory, odpadové oleje, žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť) sú minimálne 2 krát ročne zneškodnené oprávnenou organizáciou. Podobný systém je zavedený aj pri zbere elektronického odpadu a veľkých objemných odpadoch. Vo väčších mestách a obciach sú prevádzkované zberné dvory, kde je možné tieto a iné vyseparované komodity odovzdať počas prevádzkových hodín (plasty, sklo, železo a kovy, papier, pneumatiky, textil a nebezpečné odpady vrátane elektroodpadu a malých batérií).

Separovaný zber odpadu – v zmysle zákona o odpadoch mestá a obce majú povinnosť separovať minimálne štyri zložky odpadov (sklo, papier, plasty, kovy). Okrem toho vyplýva zo zákona o odpadoch povinnosť separovane zbierať viaceré zložky komunálneho odpadu. Ide o zber elektroodpadov z domácností a biologicky rozložiteľných odpadov zo zelene.

Nakladanie s biologickým odpadom

Od 1.1.2006 právna úprava priniesla aj zmeny v podobe *zákazu skládkovania a spaľovania BRKO* (bioodpad zo záhrad, parkov, cintorínov a z ďalšej zelene, zeleň z kosenia parkov, cintorínov). Najefektívnejším spôsobom zhodnocovania tohto odpadu sa javí zriaďovanie obecných kompostovísk a podpora zriaďovania súkromných kompostovísk pri rodinných domoch.

V okrese Ilava pri nakladaní s komunálnym odpadom v období rokov 2005 - 2009 stále prevláda zneškodňovanie odpadu pred jeho zhodnocovaním. Skoro celá produkcia komunálneho odpadu je zneškodňovaná skládkovaním. Na území okresu Ilava sú evidované a prevádzkované dve riadené skládky odpadu.

Pri zhodnocovaní odpadov prevláda ich materiálové zhodnocovanie a zhodnocovanie odpadu kompostovaním, dokonca v roku 2009 došlo k jeho nárastu v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. Iba minimálne množstvo z celkovej produkcie KO je zhodnocované inými spôsobom.

Tab. č. 46: Nakladanie s komunálnym a drobných stavebným odpadom v okrese Ilava za obdobie 2005 - 2009 v (t).

Obdobie	Množstvo odpadu spolu	v tom							zhromažďované
		zhodnocované				zneškodňované			
		materiálovo	energeticky	kompostov.	iný spôsob zhodnocov.	skládkovaním	spaľovaním bez energet. využitia	iný spôsob zneškod.	
2005	15 847,08	-	-	-	-	14 992,78	-	-	854,30
2006	16 260,84	0,30	-	725,62	-	14 231,59	-	-	1 303,33
2007	17 808,1	340,7	-	1 929,2	52,8	14 464,5	-	-	1 020,9
2008	18 521,5	394,9	-	1 571,2	73,3	15 673,2	-	-	808,8
2009	18 957,5	891,6	-	2 737,7	67,5	14 907,9	-	-	352,9

Zdroj: ŠÚ SR

Skládky odpadov

V okrese Ilava sa nachádzajú dve riadené skládky odpadov na nie nebezpečný odpad. Obidve skládky sú umiestnené v katastrálnom území Dubnica nad Váhom.

Celý areál skládky „Lušteč“, (skládky III. stavebnej triedy) je situovaný medzi Nosickým kanálom a korytom rieky Váh. Lokalita je zo severu ohraničená protipovodňovou hrádzou, ostatné okolie je poľnohospodársky využívaná pôda. Východne od areálu skládky asi 200 m je diaľnica D1. Najbližšia zástavba je zo severozápadu obec Bolešov asi 900 m a južným smerom cca 1 100 m sa nachádza mesto Dubnica nad Váhom. Skládky je prevádzkovaná spoločnosťou Stredné Považie a. s., s predpokladaným termínom ukončenia do roku 2012. Skládky bola určená pre spádové územie Dubnica nad Váhom, Ilava, Trenčín a Nemšová, postupne sa jej kapacita naplňa.

Druhou skládkou v k. ú. Dubnica nad Váhom je skládka „Lieskovec“ je prevádzkovaná spoločnosťou Unikomas a. s., s predpokladaným termínom ukončenia činnosti do roku 2019.

Tab. č. 47: Riadené skládky odpadov v okrese Ilava

Názov skládky	K.ú	Odpad	Trieda skládky	Prevádzko- vateľ skládky	Sídlo	Celková kapacita v cca m ³	Rok začatia prevádz- ky	Predpoklad. rok ukončenia prevádzky	Spadá pod proces IPKZ
Lužtek	Dubnica n. Váhom	KO	O	Spoločnosť Stredné Považie a.s. Trenčín	Súvoz 1 P.O.BOX 33 91250 Trenčín	665 870	1 996	2012	áno
Lieskovec	Dubnica n. Váhom	KO	O	Unikomas a.s.	Leskovecká cesta 480 018 41 Dubnica	224700	1999	2019	áno

Zdroj: Obv. ÚŽP Ilava, SIŽP (IPK) Žilina

Poznámky:

KO - komunálny odpad

O - skládka nie nebezpečného odpadu

I - skládka na inertný odpad

Tab. č. 48: Zaznamenané potenciálne miesta vzniku neriadených skládok okresu Ilava v katastroch jednotlivých obcí

Neriadené skládky odpadu v okrese Ilava podľa terénneho prieskumu					
Obec	Počet skládok	Počet hnojísk	Obec	Počet skládok	Počet hnojísk
Bohunice	1	1	Krivoklát	1	1
Bolešov			Ladce		
Borčice			Mikušovce		
Červený Kameň			Nová Dubnica		
Dubnica nad Váhom	2 RS	1	Pruské		
Dulov	1		Sedmerovec		
Horná Poruba	1		Slavnica		
Ilava			Tuchyňa		
Kameničany		1	Vršatské Podhradie	1	1
Košeca			Zliechov		
Košecké Podhradie		1			

Zdroj: Terénny prieskum

Pozn. RS-riadená skládka

Nelegálne skládky odpadu v okrese Ilava

Environmentálne záťaž

Za environmentálnu záťaž * sa bude považovať stav vzniknutý kontamináciou podzemnej vody, kontamináciou pôdy a horninového prostredia ako zložiek životného prostredia nad mieru kritérií ustanovených v príslušnom zákone (napr. zákon o vodách).

V prípade, že sa uvažuje o predpokladanej kontaminácii niektorej zo zložiek ŽP jedná sa o **pravdepodobnú environmentálnu záťaž** (napr. záťaž zistené prieskumom starším ako 10 rokov, vykonané analýzy nie sú postačujúce alebo jednoznačné, záťaž zistená z archívnych záznamov štátnych orgánov, údaje o kontaminácii sú z archívnych environmentálnych databáz, alebo došlo k zisteniu poškodenia iným spôsobom - vizuálne, senzoricky, poškodením vegetácie, uhynutými organizmami a podobne).

Za environmentálnu záťaž zodpovedná pôvodca environmentálnej záťaže, ten, kto svojou činnosťou túto záťaž spôsobil, prípadne ten kto za ňu zbral zodpovednosť (držiteľ, obec, štát).

Sanácií environmentálnej záťaže musí predchádzať analýza environmentálneho rizika, proces zahrňujúci popis a zhodnotenie východiskových podmienok na území s environmentálnou záťažou, vyhodnotenie súčasných a potenciálnych rizík s ohľadom na súčasné a budúce využitie územia.

Cieľom sanácie je vykonať súbor opatrení na podzemnej vode, pôde a horninovom prostredí, ktorých cieľom je odstrániť, znížiť alebo obmedziť kontamináciu na úroveň akceptovateľného rizika so zreteľom na súčasné a budúce využívanie územia. Prebieha na základe vypracovaného programu sanácie.

Programy sanácie musia byť vypracované najneskôr do 3 rokov od nadobudnutia platnosti rozhodnutia o určení zodpovednej osoby, musia byť v súlade so štátnym programom sanácie*, schválené príslušným obvodným úradom. Aktualizovaný program sa musí predložiť na schválenie každých päť rokov; pri zohľadnení už vykonaných prác.

Informácie a údaje o environmentálnych záťažach sú zhromažďované a poskytované verejnosti prostredníctvom Informačného systému - Registra environmentálnych záťaží (REZ) na internetovom portály <http://envirozataze.enviroportal.sk>.

V účasti REZ obsahuje informácie***:

REZ - časť A obsahujúcej evidenciu pravdepodobných environmentálnych záťaží

REZ - časť B obsahujúcej evidenciu environmentálnych záťaží

REZ - časť C obsahujúcej evidenciu sanovaných/rekultivovaných lokalít

Pozn.:

* V súčasnosti sa pripravuje zákon a vykonávací vyhláška o environmentálnych záťažach, so zadaním všetkých pojmov a legislatívnych náležitostí pre zosúladienie s predpismi EÚ

** Štátny program sanácie je strategický plánovací dokument pre systematické odstraňovanie environmentálnych záťaží na Slovensku, ktorý určuje rámcové úlohy na postupné znižovanie negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží na zdravie človeka a životné prostredie. Štátny program sanácie musí byť v súlade s programom opatrení Vodného plánu Slovenska

*** Rok 2009-2011 0testovacia prevádzka Registra environmentálnych záťaží (REZ)

Tab. č. 49: Zoznam sanovaných a rekultivovaných environmentálnych záťaží v okrese Ilava

Názov environmentálnej záťaže	Názov lokality	Obec	Rok riešenia	Stav riešenia
Kontaminácia podzemných vôd TCE, Dubnica nad Váhom - ZVS	Dubnica nad Váhom – ZVS - priemyselná zóna	Dubnica nad Váhom	1994	sanovaná, v roku 1994 bola sanácia pozastavená, súč. stav kontaminácie neznámy
Čerpacia stanica PHM, skladovanie a distribúcia tovarov	Ilava - ČS PHM intravilán obce, v obytnej zástavbe	Ilava	2006	sanovaná a rekultivovaná lokalita, sanácia kontaminovanej zeminy, prevádzka opustená činnosť sa nevykonáva

Zdroj: REZ, SAŽP

Sanované environmentálne záťaž (zdroj: REZ, SAŽP)

ZVS Dubnica nad Váhom

ČS PHM Ilava

Tab. č. 50: Zoznam pravdepodobných environmentálnych záťaží v okrese Ilava

Názov environmentálnej záťaže	Názov lokality / obec	Stav riešenia
Bolešov - bývalá riadená skládka TKO	Bolešov	Pravdepodobná EZ
Borčice - neriadená skládka TKO- štrkové jamy	Borčice	Pravdepodobná EZ
Dubnica nad Váhom -areál poľnohospodár. družstva	Dubnica nad Váhom	Pravdepodobná EZ
Dubnica nad Váhom - ZŤS	Dubnica nad Váhom	Pravdepodobná EZ
Dubnica nad Váhom - ZVS	Dubnica nad Váhom	Pravdepodobná EZ
Dulov - skládka TKO - štrkové jamy	Dulov	Pravdepodobná EZ
Ilava - SAD	Ilava	Pravdepodobná EZ
Kameničany - riadená skládka TKO- štrkové jamy	Kameničany	Pravdepodobná EZ
Košeca - bývalá riadená skládka TKO	Košeca	Pravdepodobná EZ
Ladce - neriadená skládka TKO	Ladce	Pravdepodobná EZ
Pruské - bývalá riadená skládka TKO - Podvažie	Pruské	Pravdepodobná EZ
Pruské - družstvo Pruské	Pruské	Pravdepodobná EZ
Vršatské Podhradie - neriadená skládka TKO	Vršatské Podhradie	Pravdepodobná EZ
Zliechov - Agrostrážov Zliechov	Zliechov	Pravdepodobná EZ

Zdroj: REZ, SAŽP

Vodohospodárske prvky. Prítoky Váhu a toky, ktoré ústia do Kočkovského kanála v okrese Ilava sú z časti regulované, jedná sa predovšetkým o spevnenie brehov koryt v intravilánoch obcí a miest. Betónové brehy koryta sa vyskytujú predovšetkým v oblastiach mostov a ciest. Iným typom spevnenia brehu je kombinácia kameňa s betónom alebo len samostatný kameň, ktorý postupom času je spevnený vegetáciou. Regulácia sa výrazne prejavuje na odtokových pomeroch územia.

Bariéry na vodných tokoch:

MVE (malé vodné elektrárne) - pod pojmom malé vodné elektrárne sa rozumejú vodné elektrárne s inštalovaným výkonom do 10 MW. Na základe týchto kritérií sa v spracovanom okrese nenachádzajú MVE.

VE (vodné elektrárne) - Ilava, Ladce a Dubnica nad Váhom. Všetky sú vybudované na Kočkovskom kanáli.

Stupeň, hať - sú neprekonateľnou migračnou bariérou pre všetky ryby.

4. 2. 2 Sekundárne stresové faktory

Sekundárne stresové faktory predstavujú negatívne sprievodné javy, ktoré narúšajú stabilitu ekosystémov a krajiny, sú to negatívne sprievodné javy realizácie ľudských aktivít v krajine, ktoré nemusia byť jednoznačne priestorovo ohraničené. Predstavujú narušené zložky životného prostredia, ktoré vo vzťahu k iným zložkám pôsobia nepriaznivo. Stresové faktory pôsobia ako bariéry prvkov územného systému ekologickej stability, iniciátori vzniku environmentálnych problémov a environmentálne limity priestorového rozvoja. Súborne ich možno označiť ako deteriorizačné (degradačné) stresory.

V záujmovom území boli hodnotené nasledovné sekundárne stresové faktory:

Znečistenie ovzdušia a jeho zdroje

Ovzdušie je považované za jednu z najviac poškodených zložiek životného prostredia. Príčiny podieľajúce sa na celkovom znečistení súvisia s demografickými zmenami, rastom populácie, zabezpečovaním jej výživy a spotreby, s jej spôsobom života, vysokou spotrebou surovinových zdrojov na osobu, industrializáciou, urbanizáciou a rozvojom dopravy.

Definovať znečistenie ovzdušia, jeho kvalitu je pomerne náročné, pretože väčšina znečisťujúcich látok v ovzduší (prirodzené aj antropogénne) je prirodzenou súčasťou atmosféry, preto o znečistení hovoríme až vtedy, ak úroveň koncentrácií znečisťujúcich látok dosahuje hodnoty, ktoré vyvolávajú negatívne účinky. V lokálnom meradle najväčší vplyv na receptory majú znečisťujúce látky z miestnych zdrojov, preto základným kritériom pre hodnotenie úrovne znečistenia sú limitné hodnoty pre ochranu ľudského zdravia. Celková emisná situácia je ovplyvnená nielen lokálnymi zdrojmi a dopravou, ale závisí aj od mnohých ďalších faktorov a lokality daného územia.

Územie celého okresu Ilava je považované za oblasť so strednou úrovňou zaťaženie ovzdušia (Izakovičová, Atlas krajiny, 2002). Napriek postupnému znižovaniu produkcie emisií, v území sú oblasti so silne znečisteným ovzduším, čo je do značnej miery spôsobené existenciou lokálnych zdrojov, priemyselnou činnosťou a veľmi silne zaťaženou dopravou. Najviac zaťažené územie je okolie pozdĺž dopravných koridorov a okolo celej diaľnice, je to oblasť so silným až veľmi silným znečistením ovzduším. V tejto oblasti sa naraz kumuluje niekoľko stresových faktorov (silné znečistenie ovzdušia, silne zaťažená doprava, poškodenie lesnej vegetácie, kontaminácia pôdy, znečistenie vôd.....)

Menej zaťažené sú južnejšie časti okresu, zaraďujeme ich medzi územia relatívne nezaťažené stresovými faktormi. Nedochádza tu ku kumulácii zdrojov znečisťovania z oblasti dopravy a priemyslu.

Produkcia emisií

Inventarizáciu stredných a veľkých stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia SR sú sledované a vyhodnocované množstvá emisií podľa zákona o ovzduší č. 137/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov, zákona o poplatkoch č. 401/1998 Z. z., vyhl. MŽP SR č. 314/2010 Z. z., vyhl. MŽP 360/2010 Z. z., vyhl. MŽP č. 442/2013 Z. z., vyhl. č. 361/2010 Z. z.

Pri tabuľkovom a grafickom spracovaní máme možnosť sledovať skoro desaťročný vývoj v produkcii emisií okresu Ilava. Za posledné štvorročné obdobie je zaznamenaný klesajúci trend u všetkých znečisťujúcich látok okrem CO, kde jeho produkcia narastá a v porovnaní s rokom 2009 tieto hodnoty dosahujú dvojnásobné množstvá emisií vyprodukované v roku 2001. Čo môže byť spôsobené zvýšenou produkciou okolitých priemyselných podnikov, ako aj zvýšeným rozvojom automobilovej dopravy.

Tab. č. 51: Produkcia emisií v okrese Ilava v rokoch 2001- 2009

Rok	TZL	SO ₂	NO ₂	CO	COU	NH ₃
	Množstvo ZL(t) za rok					
2001	145,69	50,11	1190,46	1081,49	31,50	48,25
2002	151,75	28,85	879,91	649,30	42,89	47,48
2003	215,35	74,84	905,72	338,75	41,82	39,55
2004	108,40	47,51	832,42	697,77	49,51	26,41
2005	129,76	10,33	791,44	1319,04	53,65	27,94
2006	197,71	10,89	1176,25	2088,50	49,62	21,57
2007	191,39	8,56	944,79	1612,03	39,15	21,63
2008	188,23	14,45	1129,66	2026,98	44,14	19,13
2009	124,86	9,06	817,25	2103,00	34,82	18,58

Zdroj: ObÚ Ilava, NEIS SR

Pozn.: TZL – tuhé znečisťujúce látky, SO₂ – oxidy síry vyjadrené ako oxid siričitý, NO_x – oxidy dusíka vyjadrené ako oxid dusičitý, CO – oxid uhoľnatý, COC – organické látky vyjadrené ako celkový organický uhlík, NH₃ – amoniak

Pre významné zdroje znečisťovania ovzdušia obvodné úrady ŽP v rámci celého Slovenska pridelujú emisné kvóty pre vybrané znečisťujúce látky (množstvo emisií), ktoré môže zdroj vypustiť do ovzdušia v danom roku. V okrese Ilava sú pridelované emisné kvóty pre Považskú cementáreň, a.s., Ladce.

Tab. č. 52: Emisné kvóty oxidu siričitého, pridelene EQ na roky 2009 - 2010

ZZO v okrese Ilava	Emisné kvóty SO ₂ pridelené na roky 2009-2010 v t/rok	
	2009	2010
Považská cementáreň, a.s., ul. J. Kráľa, Ladce	20	20

Zdroj: Ministerstvo ŽP SR

Zdroje znečisťovania ovzdušia

V okrese Ilava sa nachádza 9 zdrojov znečisťovania, zaradených do kategórie veľkých zdrojov znečisťovania ovzdušia (VZZO) v zmysle zákona **137/2010 Z. z. o ovzduší**. Jedná sa v prevažnej miere o priemyselné prevádzky s produkciou emisií **TZL, SO_x, NO_x** ale **aj organických látok** vznikajúcich pri výrobe cementu s určitým príspevkom výroby náterových látok a lakovní.

Tab. č. 53: Najvýznamnejšie stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia v oblasti – VZZO, (produkcia emisií t/rok 2009)

Prevádzkovateľ / zdroj	Umiestnenie	TZL	SO ₂	NO _x	CO	COU
DOPRASTAV OZ ŽILINA - obalovňa bitúmenových zmesí	Dubnica nad Váhom	0,111338	0,00049	0,338153	1,152216	0,641885
Metalurg STEEL - výroby ocele	Dubnica nad Váhom Továrenská 56	0,329193	0,166072	0672164	1,215956	-
Považská cementáreň, a.s. Ladce, - výroba cementu	Ladce ul. J. Kráľa	102,1488	3,746921	748,5077	2064,139	10,98
SLOVZINK Bratislava - výroba ZnO	Košeca	0,247648	4,939008	1,93584	-	-
SLOVZINK Košeca - výroba náterových látok	Košeca Továrenská	0	0	0	0	1,675768

Prevádzkovateľ / zdroj	Umiestnenie	TZL	SO ₂	NO _x	CO	COU
	546					
ZTS MECHANIC Nová Dubnica - lakovňa	Nová Dubnica	0,018915	0	0	0	0,06992
DELTA ELEKTRONICS (SLOVAKIA) dca - výroba elektronických zariadení	Dubnica nad Váhom Priemyselná 4600/ 1	0,18311	0	0	0	5,895
indupol international Ilava - výroba a kompletovanie	Ilava Kpt. Nálepku 968	0	0	0	0	0,67064
Chromex a.s. Dca - povrchové úpravy kovov	Dubnica nad Váhom Areál ZTS	r. 2009 mimo prevádzky				

Zdroj: ObÚ Ilava

Celková emisná situácia v okrese je okrem veľkých zdrojov znečisťovania aj počtom stredných a malých zdrojov znečisťovania ovzdušia. V súčasnej dobe je na území okresu evidovaných a prevádzkovaných cca 84 stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia (SZZO). Do tejto kategórie sú zaradené zdroje podľa dosahovaného energetického výkonu /0,3 MW - 50 MW/ (najčastejšie plynové kotolne) a technologické zdroje, zaradené do kategórie stredných zdrojov na základe prevádzkovej činnosti v zmysle zákona o ochrane ovzdušia.

Evidenciu o malých zdrojoch znečisťovania vedú mestské a obecné úrady. Na samosprávne orgány sú prenesené povinnosti štátnej správy vo veciach ochrany ovzdušia pre malé zdroje znečisťovania ovzdušia, na ktoré sa zároveň vzťahuje poplatková povinnosť. Sú to v prevažnej miere vykurovacie zariadenia v rodinných domoch a malé výrobné prevádzky, s výkonom energetických zariadení do 0,3 MW.

Plynofikáciou miest a obcí sa do značnej miery znížil negatívny vplyv na kvalitu ovzdušia z lokálnych kúrenísk. Negatívny vplyv sa čiastočne prejavuje pri kombinovanom vykurovaní, keď z ekonomických dôvodov obyvatelia volia ako doplnkové palivo drevo aj v úplne plynofikovaných prímestských lokalitách. Je predpoklad, že pri dnešných cenách energií a palív bude tento spôsob kombinovaného vykurovania ešte narastať.

Nemožno zanedbať ani diaľkový (transhraničný) prenos škodlivín, ktorý do značnej miery vplýva na chemické zloženie zrážok a regionálnu depozíciu znečisťujúcich látok, čoho následkom sú kyslé dažde, nadmerný vstup dusíka do lesných ekosystémov, depozícia sekundárnych zložiek znečistenia ovzdušia ako sú sírany, dusičnany, ťažké kovy, ozón a perzistentné organické látky.

Liniovým zdrojom znečisťovania ovzdušia je existujúca automobilová (cestná) doprava, je hodnotená ako výrazný antropogénny stresový faktor v krajine. V jej dôsledku dochádza k veľkému znečisťovaniu ovzdušia oxidmi dusíka, oxidom uhľovým a uhlíkovodíkmi, ako aj k možnému ohrozeniu prostredia sekundárnou prašnosťou, hlukom a svetelnými efektmi.

Dopravné systémy majú vplyv nielen na prírodné ekosystémy ale svojím umiestnením do značnej miery ohrozujú aj obytné prostredie. Sú tvorené miestnymi komunikáciami, štátnymi cestami I. až III. kategórie. Cez celé územie prechádza diaľnica D1 Bratislava - Žilina, ktorá patrí k úsekom s najvyššou intenzitou dopravy. Preto je predpoklad, že emisné zaťaženie v tomto úseku je najvyššie.

Zaťaženie prostredia hlukom

Podľa vyhlášky MZ SR č. 14/1997 Z. z. o ochrane zdravia pred nepriaznivými účinkami hluku a vibrácií je najvyššia prípustná hladina hluku (ekvivalentná, maximálna) daná základnou hladinou hluku $L_{AZ}/L_{AZ} = 50$ dB(A)/ a korekciami zohľadňujúcimi miestne podmienky (spôsob využitia územia) a denný čas v (prípade maximálnej hladiny hluku aj korekciou zohľadňujúcou povahu hluku). Na základe uvedeného je hygienická norma hluku pre obytné zóny sídelných útvarov 50 - 65 dB(A) v dennom čase a 40 - 55 dB(A) v nočnom čase, pre zmiešané zóny 60 - 70 dB(A) v dennom čase a 50 - 60 dB(A) v nočnom čase a pre prírodné rezervácie 40 dB(A) v dennom čase a 30 dB(A) v nočnom čase.

Najväčším zdrojom hluku v riešenom území je Považská cementáreň Ladce, lomy v Košeci, Bolešove a Tuchyni.

Ďalšími významným zdrojom hluku je intenzívna doprava, s ohľadom na rozsah dopravnej infraštruktúry, predovšetkým cestná (automobilová). Hluk z automobilovej dopravy predstavuje azda najväčšiu environmentálnu záťaž postihujúcu takmer každé sídlo a krajinu pozdĺž ciest zaťažených intenzívnou dopravou. Je závislý na intenzite a skladbe dopravného prúdu a charakteristikách trasy cesty. Na základe údajov o sčítaní motorových vozidiel z roku 2010 cestou II. triedy 00507 vedúcej cez okres Ilava prejde denne v najfrekventovanejšom úseku 4388 automobilov. Na základe posledného sčítania automobilovej prepravy vedúcou diaľnicou D1 z roku 2005 v trase Ilava - Ladce, bolo napočítaných 13 230 automobilov za deň. Po sčítaní obidvoch údajov dostávame počet približne cca 17 600 automobilov denne. Intenzívnu dopravu môžeme prevažne považovať za líniový stresový faktor, ktorý negatívne vplyva na okolitú krajinu pozdĺž dopravných koridorov a zaťažuje prostredie emisiami, hlukom a vibráciami.

Hlukové zaťaženie železničnou dopravou je obdobne ako u cestnej dopravy závislé od frekvencie dopravy a druhu a skladby vlakov a parametroch trasy. Najintenzívnejšie pôsobenie je pri trase železnice č. 120, ktorá je hlavným ťahom spájajúcim Bratislavu a Košice. Zároveň trať prechádzajúca sídelnými útvarmi a železničné stanice predstavujú najvýraznejšie kolízie so životným prostredím.

Stacionárnymi zdrojmi hluku sú predovšetkým areály a prevádzky priemyselnej výroby, pily, kamenárske dielne, stolárske prevádzky, rekreačné a športové areály. Uvedenými formami hluku sú zaťažení obyvatelia bývajúci, alebo sa pohybujúci v blízkosti uvedených prevádzok, v blízkosti stavieb, manipulačných plôch a pod. Uvedenou formou hluku sú najviac zaťažení zamestnanci, ktorí v týchto prevádzkach pracujú. V okrese Ilava sa stacionárne zdroje hluku viažu aj na prevádzky spojené s ťažbou a spracovaním nerastných surovín. K stacionárnym zdrojom hluku patria taktiež areály poľnohospodárskych dvorov. Občasnými zdrojmi hluku môžu byť aj niektoré kultúrne a športové podujatia.

Priemyselný areál Ilava

Poškodenie vegetácie

Stupeň poškodenia vegetácie odráža negatívne pôsobenie prírodných ako aj antropogénnych faktorov na vegetáciu v hodnotenom regióne. K abiotickým faktorom, ktoré spôsobujú poškodenie vegetácie, vo všeobecnosti patria: vietor, sneh, námraza, sucho, požiare a pod. Z abiotických faktorov ide predovšetkým o pôsobenie podkôrneho, drevokazného, lykožravého a cicavého hmyzu, hnilôb, tracheomykóz a poľovnej zvery.

V minulosti boli lesné ekosystémy v záujmovom území značne ovplyvnené a narušené ľudskou činnosťou a čiastočne aj pasienkarstvom. Časť pôvodných zmiešaných lesov bola vyrúbaná a nahradená citlivejšími ihličnanmi, ktoré sú málo odolné voči súčasným negatívnym faktorom.

Poslednú, avšak v súčasnej dobe najzávažnejšiu skupinu faktorov, ovplyvňujúcu kvalitu vegetácie tvoria antropogénne faktory. Ich negatívny účinok je ovplyvnený rozvojom socioekonomických aktivít, či už priamo v danom regióne alebo v blízkosti záujmového územia. Z hľadiska poškodenia vegetácie k najzávažnejším patrí

vplyv kyslých dažďov. Ide o pôsobenie kumulatívneho znečistenia ovzdušia imisiami z priemyselnej výroby, z poľnohospodárskej výroby a dopravy.

K najvýraznejším zdrojom emisií ohrozujúcich lesné ekosystémy patria výrobné a obslužné prevádzky pôsobiace ako stredné zdroje znečistenia ovzdušia lokalizované v Ilave. Na poškodení vegetácie záujmového územia sa výraznejšie prejavujú imisie transportované z mimoregionálnych zdrojov.

Spomínané faktory v území nepôsobia izolovane, naopak ich negatívne účinky na vegetáciu sa prejavujú v dôsledku ich možného synergetického pôsobenia. Predovšetkým u lesných ekosystémov. Záujmová oblasť patrí do kyslého imisného typu.

Na základe údajov z Atlasu krajiny SR, 2002 je prevažne 50 % lesných porastov v okrese Ilava silne poškodená s defoliáciou listov. Poškodenie je dôsledkom negatívneho pôsobenia prírodných aj antropogénnych faktorov. K najzávažnejším patrí vplyv kyslých dažďov, čo je v dôsledku kumulatívneho znečistenia ovzdušia.

Ďalším faktorom, ktorý spôsobuje poškodenie vegetácie je fyzikálne poškodzovanie. Sem radíme turistické a rekreačné aktivity, zvýšenú návštevnosť, rozširovanie chatových osád, cykloturistikou mimo cyklistických trás, jazdením terénnych vozidiel po vegetačnom kryte – čím dochádza k zošľapávaniu biotopov, nástupu ruderalných druhov, donesenie nepôvodných invázných druhov, olamovanie a poškodzovanie drevín.

Čiastočne sú lesné ekosystémy ohrozené nevhodnými lesohospodárskymi aktivitami, a to nadmernou ťažbou dreva, holorubmi, nevhodným približovaním dreva, oplocovaním pozemkov, výrubom brehových porastov, vnášaním nepôvodných druhov.

Pre lúčne ekosystémy je v súčasnej dobe najväčšou hrozbou neudržiavanie lúčnych pozemkov a ich následné zarastanie krovínami a drevinami, druhým vážnym faktorom je zanášanie nepôvodných invázných druhov.

Najčastejším ohniskom šírenia sú sídla s čiernymi skládkami najmä organického odpadu zo záhrad, umiestnenými hlavne v okolí ciest a potokov. Tým sa otvára cesta pre ich ďalšie rozširovanie. Častým zdrojom šírenia invázných druhov sú aj chatové a záhradkové osady, kde sa mnohé z nich vysádzajú ako okrasné, alebo medonosné ako napr. *Heracleum mantegazzianum*, *Fallopia japonica*, *Lupinus polyphyllus* a i. Koridor pre tieto druhy vytvárajú najmä cesty a železnice. Lesnými cestami sa šíria tieto druhy do dolín, kde im intenzívne lesné obhospodarovanie s poškodzovaním podrastu a obnažovaním pôdneho krytu vytvára podmienky pre šírenie – lesné sklady, rúbaniská. Takto sa šíri na rúbaniská napr. *Telekia speciosa*. Bežnou súčasťou lesov a krovín, najmä vzniknutých sukcesiou, je *Impatiens parviflora*. Ďalším významným koridorom sú rieky. Vodnou cestou sa šíria *Fallopia japonica*, *Impatiens glandulosa* a i., ktoré sa stávajú súčasťou brehových spoločenstiev a lužných lesov. *Fallopia japonica* vytvára veľmi ťažko zničiteľné monokultúry bez bylinného podrastu na brehoch riek, v okolí železníc a ciest, odkiaľ vytláča konkurenčne menej zdatné domáce, prirodzenou sukcesiou sa šíriace dreviny. Vznik veľkoplošných polí a umelo založených alebo intenzifikovaných lúk umožnil ich obsadenie druhmi ako *Stenactis annua*, *Erigeron canadensis*, *Galinsoga urticifolia* a *Galinsoga parviflora*. Tieto druhy sú bežné aj v sídlach a chatových osadách. Po ukončení obhospodarovania lúky často zarastajú inváznymi druhmi zlatobyľe (*Solidago canadensis*, *Solidago gigantea*), ktoré prenikajú aj do brehových spoločenstiev (napr. pri Váhu), do okolia železničných tratí. V okolí vodných tokov a ciest sa šíria aj invázne druhy astry novobelgickej (*Aster novibelgi*). Cestu pre šírenie invázných druhov otvárajú aj výkopy líniových stavieb, ako sú vodovody, plynovody, kanalizácia, optické káble a s tým súvisiace skládky výkopovej zeminy. Obnažené brehy vodných tokov a odvodňovacích kanálov obsadzuje slnečnica hlíznatá (*Helianthus tuberosus*), ktorý možno nájsť aj na skládkach odpadov a zeminy.

Tieto druhy sú najbežnejšími inváznymi druhmi v kotline. Ľudskou nepozornosťou však vzniká priestor pre šírenie množstva ďalších druhov, ktoré sa správajú invázne v svojom bezprostrednom okolí.

Zlatobyľ kanadská

Lupina mnoholistá

Slnečnica hlíznatá

Znečistenie vôd

V súčasnosti sa Slovenská republika nachádza v štádiu zmien v hodnotení stavu povrchových vôd podľa požiadaviek Rámcovej smernice o vode 200/60/ES. Kvalitu povrchových vôd vyjadruje ekologický stav /piatimi triedami kvality/ a chemický stav /dvoma triedami kvality/ (Makovinská, 2009). Zosúladením údajov o ekologickom a chemickom stave môžeme na mape stresových faktorov vidieť, že najhorší je na tom alochtónny vodný tok Váh, ktorého najväčšie znečistenie nastáva v mestskej aglomerácii Dubnica nad Váhom. Je to v dôsledku vypúšťania nedostatočne čistených odpadových vôd z priemyslu, poľnohospodársko-priemyselným komplexom, komunálnou sférou, spôsobujúcimi bodové a plošné znečistenie. Pri sledovaní kvality vodného toku rieky Váh, ktorá preteká riešeným územím badať zhoršujúci sa trend. K tomuto stavu sa pridáva kontaminácia lokálnych povrchových a následne aj podzemných stojatých vôd vplyvmi splachu poľnohospodárskej pôdy. Poľnohospodárska výroba ovplyvňuje kvalitu vôd predovšetkým aplikáciou priemyselných hnojív. Významný podiel na plošnom znečistení majú taktiež neodkanalizované sídla, výrobné prevádzky, farmy živočišnej výroby, skládky priemyselných a komunálnych odpadov. Stav odkanalizovania a čistenia odpadových vôd je uvedený v nasledovnej tabuľke.

Tab. č. 54: Stav odkanalizovania a čistenia odpadových vôd

Obec	Kanalizácia	ČOV
Bohunice	Nie	Nie
Červený Kameň	Nie	Nie
Horná Poruba	Nie	Nie
Košeca	Áno	Nie
Ladce	Áno	Áno
Pruské	Nie	Nie
Tuchyňa	Nie	Nie
Bolešov	Nie	Nie
Dubnica nad Váhom	Áno	Áno
Ilava	Áno	Áno
Košecké Podhradie	Nie	Nie
Mikušovce	Nie	Nie
Sedmerovec	Nie	Nie
Vršatské Podhradie	Nie	Nie
Borčice	Nie	Nie
Dulov	Áno	Áno
Kameničany	Nie	Nie
Krivoklát	Nie	Nie
Nová Dubnica	Áno	Nie
Slavnica	Nie	Nie
Zliechov	Nie	Nie

Hodnotenie celoplošnej diferenciácie znečistenia podzemných vôd je oveľa obtiažnejšie, nakoľko neexistujú celoplošné a pravidelné merania. Okrem toho podzemné vody sú ohrozované celým radom nekontolovateľných zdrojov znečistenia ako sú priesaky zo skládok odpadov, poľných hnojísk, priesaky z nevodotesných žump, negatívne vplyvy poľnohospodárskej chemizácie a pod. Rizikovým faktorom sú najmä divoké skládky, kde sa uskladňuje rôznorodý, často aj nebezpečný odpad.

Z hľadiska celkovej klasifikácie povrchových a podpovrchových vôd (SHMÚ) sa celé územie okresu Ilava nachádza v dobrom stave podzemných vôd.

Povrchové vody

Najbližšie stanice meracie znečistenie povrchových vôd sa nachádzajú v Púchove (S nad okresom Ilava) a v Trenčíne (J od okresu Ilava), čiže ani jedna stanica sa nenachádza na území okresu.

Kvalita povrchových vôd sa hodnotí podľa normy STN 75 72221 Kvalita vody - klasifikácia povrchových vôd (novelizovaná január 1999), na základe ktorých sa hodnotí kvalita vody v 8. skupinách ukazovateľov:

- A - Ukazovatele kyslíkového režimu (Rozpustený O₂, BSK, ChSK)
- B - Základné fyzikálno-chemické ukazovatele (reakcia vody, teplota, merná vodivosť...)
- C - Nutrienty amoniakálny, dusičnanový a organický dusík, fosforečnanový a celkový fosfor
- D - Biologické ukazovatele (chlorofyl, sapróbný index biošetónu a makrozoobentosu)
- E - Mikrobiologické ukazovatele (koliformné baktérie, fekálne streptokoky, ...)
- F - Mikropolutanty (Cr, Cd, Cu, Ni, Pb, Hg, Zn)
- G - Toxicita
- H - Rádioaktivita (Tr- celkový objem aktivity alfa a beta)

Povrchové vody sú podľa kvality vody zaraďované do 5 tried kvality:

- I. trieda - veľmi čistá voda
- II. trieda - čistá voda
- III. trieda - znečistená voda
- IV. trieda - silne znečistená voda
- V. trieda - veľmi silne znečistená voda

Tab.č.55: Kvalita povrchových vôd vo vybraných miestach odberu

Tok	Odber	Riečny kilometer (km)	Skupina ukazovateľov					
			A	B	C	D	E	F
Váh	Púchov	205	IV.	II.	II.	III.	III.	IV.
			ChSKcr	pH	N-NO ₃	SI-bios	KOLI	NELuv
Váh	Trenčín	165,1	III.	III.	II.	III.	IV.	III.
			BSK	pH	N-NO ₃	SI-bios	KOLI	NELuv

zdroj: Kvalita povrchových vôd na Slovensku, SHMÚ Bratislava, 2002

Podzemné vody

Kvalita podzemných vôd sa hodnotí podľa normy STN 75 7111 Kvalita vody - Pitná voda. (novelizovaná júl 1998). V okrese Ilava sa nachádza viacero miest využívajúcich na odber podzemných vôd.

Koncentrácie prvkov, látok (Fe, Mn, SO₄, Cl, dusíkaté látky a stopové prvky) vyhovuje nariadeniu vlády podľa č. 354/2006 Z. z.

Zdroje znečistenia vôd

V samotnom riešenom území nie sú evidovaní významní znečisťovatelia podzemných a povrchových vôd. Zdrojom znečistenia môžu byť ČOV, priemyselné a poľnohospodárske areály vyskytujúce sa v danej oblasti.

Kontaminácia pôdy

Na základe údajov z Atlasu pôd, 1999; kapitola Kontaminácia pôd SR rizikovými látkami (V. Linkeš, J. Kobza), stav kontaminácie pôd je vyjadrený kategóriami podľa limitov najvyšších prípustných hodnôt škodlivých látok na základe rozhodnutia Ministerstva pôdohospodárstva SR č. 531/1994.

Najrozšírenejšiu kategóriu riešeného územia predstavujú nekontaminované pôdy s obsahom všetkých hodnotených rizikových látok pod limitom A (pre celkový obsah prvku resp. A1) pre obsah prvku v 2mHNO₃, resp. 2 MHCL). Severná časť okresu spadá do kategórie A, A1 Rizikové pôdy v ktorých je najmenej jeden z rizikových látok prekračujúci limit A, A1 až po limit B. Obsah týchto látok je nad hranicami prirodzeného pozadia a môže sa prejavovať zvýšením ich obsahu v rastlinách (na kyslých pôdach, alebo u rastlín, resp. ich častí, ktoré vo zvýšenej miere prijímajú rizikové prvky). Kontaminácia týchto pôd je viac menej ovplyvnená diaľkovým prenosom emisií.

5 SYNTÉZA ANALYTICKÝCH VSTUPOV A HODNOTENIE

5.1 HODNOTENIE EKOLOGICKEJ STABILITY

Ekologickú stabilitu územia je možné najjednoduchšie vyhodnotiť pomocou tzv. koeficientu ekologickej stability (KES) územia.

Koeficient ekologickej stability vyjadruje stupeň prirodzenosti daného územia na základe kvality (hodnoty krajinnoekologickej významnosti) a kvantity (plošnej výmery) jednotlivých prvkov súčasnej krajinnej štruktúry.

Klasifikácia územia podľa koeficientu ekologickej stability poskytuje o ekologickej kvalite krajiny len orientačnú informáciu. Neposkytuje napríklad informáciu o rozmiestnení jednotlivých krajinných prvkov a o ich vzájomnom prepojení, čo pre kvalitu ekosystémov a populácii môže mať kľúčový význam. Na určenie KES existuje viac metodických postupov.

Základnou priestorovou jednotkou pre výpočet KES boli katastrálne územia hodnotených obcí. Výmery jednotlivých krajinných prvkov boli určené pomocou GIS a vychádzali z aktuálnej mapy SKŠ.

Výpočet KES pre jednotlivé k.ú bol spracovaný podľa vzťahu:

$$KES = (\sum Si * Pi) / Pz$$

kde:

Pi - plocha všetkých prvkov krajinnej štruktúry s rovnakým stupňom biotickej stability

Si - stupeň stability jednotlivého prvku SKŠ

Pz - plocha hodnoteného katastrálneho územia obce

Pomocou uvedeného spôsobu výpočtu získame číselnú hodnotu KES v intervale 1 až 5, ktorá je vyjadrením ekologickej stability krajiny. Čím je v území vyšší podiel prvkov s prírodným charakterom, tým je ekologická stabilita celého územia vyššia.

Tab. č. 56: Stupne biotickej významnosti pre prvky SKŠ

Prvky súčasnej krajinnej štruktúry	Stupeň biotickej významnosti
orná pôda veľkobloková	1
orná pôda malobloková	2
sady a záhrady	3
TTP – intenzívne využívané	3
TTP – extenzívne využívané	4
TTP – zarastajúce	4
mokrade	5
TTP -alpínske lúky	5
listnaté lesy	5
ihličnaté lesy	4
zmiešané lesy	5
smrekové monokultúry	3
kosodrevina	5
rúbaniská (polomy, kalamitiská)	2
lesné pozemky bez porastov	2
vodné toky a plochy prír. charakteru	4
vodné toky regulované	2
vodné plochy umelé	2
NDV	4
prirodzené skalné útvary	5
zastavané územia (sídlné plochy)	0
cintoríny	2
rekreačné a športové areály	2- 3

Prvky súčasnej krajinej štruktúry	Stupeň biotickej významnosti
záhradkové osady	2
chatové osady a rekreačná zástavba	2- 3
priemyselné areály	0
ťažobné areály	0
poľnohospodárske dvory a zariadenia	0
cesty I. triedy	0
cesty ostatné (2 a 3. triedy)	0
železnice	0
letiská	0
elektrické vedenia VVN, VN,	0
plynovod	0
skládky odpadov	0
odkaliská	0
plochy špeciálneho určenia	0

Tab. č. 57: Hodnotenie krajiny podľa stupňa KES

Stupeň ekologickej stability	Druh stability krajiny	KES
1.	veľmi nízka ekologická stabilita	< 0,50
2.	nízka ekologická stabilita	0,51 – 1,50
3.	stredná ekologická stabilita	1,51 – 3,00
4.	vysoká ekologická stabilita	3,01 – 4,50
5.	veľmi vysoká ekologická stabilita	> 4,50

Tab. č. 58: Koeficient ekologickej stability pre územia obcí okresu Ilava

Obec	Stupeň ekologickej stability
Bohunice	2,41
Bolešov	3,39
Borčice	2,69
Červený Kameň	4,26
Dubnica nad Váhom	3,33
Dulov	2,33
Horná Poruba	3,84
Ilava	3,22
Kameničany	2,82
Košeca	3,35
Košecké Podhradie	4,34
Krivoklát	4,40
Ladce	2,91
Mikušovce	3,34
Nová Dubnica	2,96
Pruské	2,59
Sedmerovce	2,27
Slavnica	3,03
Tuchyňa	2,98
Vršatské Podhradie	4,39
Zliechov	4,20

Priemerný koeficient ekologickej stability pre okres Ilava je 3,29 z čoho vyplýva, že sa jedná o krajinu so strednou až mierne vysokou ekologickou stabilitou. Z riešeného okresu môžeme na základe výpočtu koeficientu ekologickej stability považovať za najstabilnejšie k. ú. obce Krivoklát, Červený Kameň, Košecké Podhradie, Vršatské Podhradie a Zliechov s vysokou ekologickou stabilitou. Ostatné katastrálne územia riešeného okresu majú strednú ekologickú stabilitu.

5.2 PLOŠNÉ A PRIESTOROVÉ USPORIADANIE POZITÍVNYCH A NEGATÍVNYCH PRVKOV A JAVOV V KRAJINE

Identifikácia a kategorizácia pozitívnych a negatívnych faktorov je uvedená v analytickej časti. V tejto kapitole je hodnotený vzájomný vzťah a pôsobenie pozitívnych prvkov a stresových faktorov.

Medzi plošné pozitívne pôsobiace prvky krajinej štruktúry patria lesy, nelesná drevinová vegetácia, trvalé trávne porasty, mokrade, sady a záhrady, mozaikové plochy, zachovalé historické krajinné štruktúry a prirodzené vodné plochy. Z pozitívnych líniových sú to prirodzené vodné toky.

Medzi plošné negatívne pôsobiace prvky v zmysle metodiky ÚSES sú zaradené najmä spevnené a degradované plochy (obytné, priemyselné a dobývacie areály), veľkoplošná orná pôda, odprírodnené vodné plochy. Líniové negatívne prvky predstavujú najmä dopravné siete a infraštruktúra, regulované a odprírodnené vodné toky.

Javy a prvky nie sú v krajine izolované, vstupujú do rôznych vzťahov a podľa toho sa ich účinok zosilňuje, prípadne zoslabuje, často dochádza aj k tzv. synergickému efektu. Syntézovým vyjadrením vplyvu antropogénnych aktivít na krajinu je existencia reálnych ekologických bariér v krajine. Pod pojmom „ekologická bariéra“ rozumieme akýkoľvek negatívny antropogénny zásah do krajiny, pretože v konečnom dôsledku znamená zásah do prirodzeného vývoja ekosystémov.

Bariérový efekt socioekonomických javov v krajine vychádza:

- z existencie daného antropogénneho objektu v krajine (primárne stresové faktory),
- z funkcie daného objektu v krajine (sekundárne stresové faktory).

Syntézou primárnych a sekundárnych negatívnych prvkov je možné vyčleniť v území oblasti, kde sa plošne prekrýva viacero negatívnych prvkov a javov. Tieto územia majú plošný, alebo líniový charakter.

Rozčleňujeme ich na:

- centrá stresových faktorov,
- prechodné oblasti stresových faktorov,
- koridory (línie) stresových faktorov.

Z hľadiska intenzity pôsobenia je možné rozčleniť nasledovné kategórie:

- so slabou intenzitou pôsobenia stresových faktorov,
- so strednou intenzitou stresových faktorov,
- so silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov.

Centrá so silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem priemyselné časti miest Nová Dubnica, Dubnica nad Váhom, Ilava, všetky priemyselné a technické prevádzky, poľnohospodárske a dobývacie areály. Patria sem tiež časti sídiel, ktoré sú pod vplyvom dopravných ťahov s najväčšou intenzitou dopravy.

Centrá so stredne silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Patria sem ostatné časti sídiel s menej kvalitným životným prostredím, ktoré nie sú zaradené v prvej kategórii, ďalej sídla so stredne veľkou intenzitou dopravy.

Centrá so slabou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Patria sem najmä vidiecke sídla so slabou intenzitou premávky a s kvalitným životným prostredím.

Koridory so silnou intenzitou stresových faktorov

Zaraďujeme sem silne zaťažené dopravné ťahy a ich kumulácia so silne znečistenými tokmi. Pod vplyvom týchto koridorov je celé údolie Váhu a dopravný ťah – v trase diaľnice D 1.

Koridory so stredne silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem stredne zaťažené dopravné ťahy, prípadne ich kumulácia s menej znečistenými vodnými tokmi. Patrí sem úsek za Váhom - k. ú. Pruské po k. ú. Nemšová.

Koridory s nízkou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem hlavne miestne a účelové komunikácie s malou intenzitou premávky a znečistené vodné toky bez sprievodnej komunikácie. Nachádzajú sa rozptýlene po celom území okresu.

Veľkoplošné prechodné oblasti so silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem veľkoplošné oblasti, kde sa kumuluje viac stresových faktorov (znečistenie ovzdušia, veľkoplošná orná pôda, nízka kvalita podzemnej vody). Jedná sa o oblasť v okolí obce Ladce, Nová Dubnica, Dubnica nad Váhom a Košeca.

Veľkoplošné prechodné oblasti so strednou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Patrí sem hlavne veľkoplošná orná pôda, oblasti so stredne silným znečistením ovzdušia, plochy rekreačných stredísk v okolí Dubnice Nad Váhom.

Veľkoplošné prechodné oblasti so slabou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem plochy rekreačného zázemia, oblasti slabého znečistenia ovzdušia. Oblasť k. ú. Klobušice, k. ú. Malý a Veľký Kolačín.

Príklad so silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Areál PD Zliechov

5.3 HODNOTENIE TYPOV BIOTOPOV

Rozmanitosť typov biotopov, druhová rozmanitosť

Súhrnná analýza biotopov spolu s vyhodnotením ich výskytu, štruktúry, procesov, pôvodu a manažmentu je podrobne uvedená v kapitole **1.2.3 Vymedzenie a opis biotopov**.

Detailné hodnotenie biotopov európskeho a národného významu z hľadiska ich priaznivého stavu sa spracováva v Programoch starostlivosti o územia európskeho významu (*Priaznivý stav biotopov a druhov, Manuál k programom starostlivosti o územia NATURA 2000, ŠOP SR 2005*).

Pri hodnotení biotopov v rámci RÚSES sme sa zamerali len na vyhodnotenie ich výskytu v riešenom území. a vyhodnotenie ohrozujúcich faktorov. Pri vyhodnotení výskytu sme použili trojstupňovú stupnicu:

- A – bežný výskyt
- B – zriedkavý výskyt
- C – ojedinelý, vzácny výskyt.

V samostatnej časti boli hodnotené destabilizujúce procesy a trendy, ovplyvňujúce biotopy.

V území bolo identifikovaných spolu 91 biotopov. 10 je zaradených medzi prioritné biotopy, 40 patrí k biotopom európskeho významu, 19 k biotopom národného významu, 13 k ostatným a 9 je zaradených k rudérálnym biotopom.

Tab. č. 59: Hodnotenie výskytu prioritných biotopov

Kód Natura	Národný kód	Názov	Výskyt
6110*	Pi5	Pionierske porasty zväzu <i>Alyso- Sedion albi</i> na plytkých karbonátových a bázických substrátoch	C
7220*	Pr3	Penovcové prameniská	C
8160*	Sk6	Nespevnené karbonátové skalné sutiny v montánnom až kolínnom stupni	C
91E0*	Ls 1.1	Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy	C
91E0*	Ls 1.3	Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy	A
91 H0*	Ls 3. 1	Teplomilné submediterálne dubové lesy	B
9180*	Ls 4	Lipovo-javorové sutinové lesy	B

Tab. č. 60: Hodnotenie výskytu biotopov európskeho významu

Kód Natura	Národný kód	Názov	Výskyt
3130	Vo1	Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried <i>Littorelletea uniflorae</i> a/ alebo <i>Isoet o-Nanojuncetea</i>	C
3150	Vo 2	Prirodzené eutrofné mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich alebo ponorených cievnatých rastlín typu <i>Magnopotamion</i> alebo <i>Hydrocharition</i>	C
3220	Br2	(Horské) vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov	B
3230	Br3	(Horské) Vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou (<i>Myricaria germanica</i>)	C
3240	Br4	Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s vrbou sivou (<i>Salix eleagnos</i>)	C
6430	Br6	Brehové porasty deväťsilov	A
5130	Kr2	Porasty borievky obyčajnej	A
6170	Al3	Alpínske a subalpínske vápnomilné trávno-bylinné porasty	C
6210	Tr1	Suchomilné trávno - bylinné a krovinné porasty na vápnom substráte	A
6510	Lk1	Nížinné a podhorské kosné lúky	A
6430	Lk5	Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach	A
7230	Ra6	Slatiny s vysokým obsahom báz	B
8210	Sk1	Karbonátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou	B
8310	Sk8	Nesprístupnené jaskynné útvary	C
9130	Ls 5.1	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	A

Kód Natura	Národný kód	Názov	Výskyt
9110	Ls 5.2	Kyslomilné bukové lesy	B
9140	Ls 5.3	Javorovo-bukové horské lesy	C
9150	Ls 5.4	Vápnomilné bukové lesy	A
91Q0	Ls 6.2	Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy	C

Tab. č. 61: Hodnotenie biotopov národného významu

Kód Natura	Národný kód	Názov	Výskyt
-	Kr8	Vŕbové kroviny stojatých vôd	A
-	Kr9	Vŕbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek	A
-	Tr6	Teplomilné lemy	A
-	Tr7	Mezofilné lemy	A
-	Lk3	Mezofilné pasienky a spásané lúky	A
-	Lk6	Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí	A
-	Lk9	Zaplavované travinné spoločenstvá	B
-	Lk10	Vegetácia vysokých ostríc	C
-	Pr2	Prameniská nížin a pahorkatín na nevápencových horninách	C
-	Ls 3.5.1	Sucho a kyslomilné dubové lesy – časť A	B
-	Ls 2.1	Dubovo-hrabové lesy karpatské	A

Tab. č. 62: Hodnotenie ostatných biotopov

Kód Natura	Národný kód	Názov	Výskyt
-	Vo6	Mezo- až eutrofné poloprirodzené a umelé vodné nádrže so stojatou vodou s plávajúcou a/ alebo ponorenou vegetáciou	C
-	Br1	Štrkové lavice bez vegetácie	B
-	Kr3	Sukcesné štádiá s borievkou obyčajnou	A
-	Kr7	Trnkové a lieskové kroviny	A
-	Tr6	Teplomilné lemy	A
-	Lk11	Trstinové spoločenstvá mokradí (<i>Phragmition</i>)	A
-	Ra7	Sukcesne zmenené slatiny	B
-	Sk7	Sekundárne sutinové a skalné biotopy	C
-	X1	Rúbaniska s prevahou bylín a tráv	A
-	X2	Rúbaniska s prevahou drevín	A
-	X3	Nitrofilná ruderalná vegetácia mimo sídiel	A
-	X4	Teplomilná ruderalná vegetácia mimo sídiel	A
-	X5	Úhory a extenzívne obhospodarované polia	A
-	X8	Porasty invázných neofytov	A
-	X9	Porasty nepôvodných drevín	A
-	X10	Porasty ruderalizovaných bahňitých brehov	A

5.4 REPREZENTATÍVNE POTENCIÁLNE GEOEKOSYSTÉMY

Reprezentatívne potenciálne geoeosystémy (REPGES)

Strategickým cieľom definovania reprezentatívnych geoeosystémov je určiť reprezentatívny geoeosystém pre každú územnú jednotku na danej hierarchickej úrovni – regionálny princíp a určiť reprezentatívny výskyt pre každý typ geoeosystému - typologický princíp, t. j. každá územná jednotka musí mať určený reprezentatívny geoeosystém, ako aj každý typ geoeosystému je niekde reprezentatívny.

V riešenom území boli REPGES-y charakterizované na základe mapy č. 13 v Atlase krajiny SR, 2002. Definované boli na základe prvkov krajiny a ukazovateľov ich vlastností, čiže reliéfu, geologického podkladu pôdy, rastlinstva a živočíšstva, technických objektov a využitia krajiny. Za základ vyčlenenia jednotiek boli vybrané jednotky potenciálnej vegetácie, nie reálna vegetácia, preto sú geoeosystémy označené ako „potenciálne“.

Tab. č. 63: Typy potenciálnych reprezentatívnych geoeosystémov

Abiotické podmienky (typy abiotických komplexov)	Bioklimatické podmienky charakterizované zonálnymi spoločenstvami		Azonálne spoločenstvá
	dubovo- hrabové lesy	bukové lesy	lužné lesy
Riečne nivy v kotlinách a dolinách pohorí			5
Rozčlenené meandrové roviny			6
Riečne terasy a proluviálne kužele	9		
Polygénne pahorkatiny a rozčlenené pedimenty	25	27	
Nízke plošinné predhoria	33		
Členité flyšové vrchoviny		53	
Členité krasové vechoviny		58	
Členité vrchoviny na pestrých mezozoických horninách		64	
Členité vrchoviny a nižšie homatiny na pestrých horninách bradlového pásma	67	68	
Členité flyšové nižšie homatiny		85	
Členité krasové nižšie homatiny		89	
Veľmi sino členité krasové svahy v nižších homatinách		97	

5	typ REPGES (číslo uvádzané na mape)
Početnosť výskytov typu REPGES (údaj neuvádzaný na mape)	
	veľmi častý výskyt (reprezentatívny pre 10 – 32 subregiónov)
	častý výskyt (reprezentatívny pre 6 – 10 subregiónov)
	zriedkavý výskyt (reprezentatívny pre 2 - 5 subregiónov)
	jediný výskyt (reprezentatívny pre 1 subregión)

Tab. č. 64: Zoznam REPGES v geoekologických regiónoch a subregiónoch

Fytogeografická oblasť	Fytogeografický obvod	Geoekologický región	Kód	Geoekologický subregión	Kód REPGES (podľa tab. Typy REPGES)
CARPATICUM OCCIDENTALE	<i>Praecarpaticum</i>	Strážovské vrchy	1.1	Strážov	97
			1.2	Belianska vrchovina	58
			1.4	Zliechovská kotlina	27,97
			1.7	Javorinka	97
			3.2	Holázne	58
			3.3	Teplická vrchovina	33,64,67,97
			3.4	Butkovské bradlá	67
			3.5	Porubská brázda	25,58
			3.6	Butkovská brázda	68
		Považské podolie	2	Ilavská kotlina	5,6,9,25
			4	Bielokarpatské podhorie	33
	<i>Beschildicum occidentale</i>	Biele Karpaty	6	Kobylináč	85
			9.1	Vysoké Vršatce	89
			9.3	Vršatské predhorie	67

Biele Karpaty

5.5 HODNOTENIE KRAJINEJ ŠTRUKTÚRY

Charakteristický vzhľad krajiny je založený na vizuálnom prejave vlastností krajiny, pričom reprezentatívne črty, znaky krajiny vyplývajú z prírodných a kultúrno-historických podmienok, ako aj z ich vzájomného pôsobenia. V zákone č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je definovaný **významný krajinný prvok**, ako taká časť územia, ktorá utvára charakteristický vzhľad krajiny, alebo prispieva k jej ekologickej stabilite - najmä les, rašelinisko, brehový porast, jazero, mokraď, rieka, bralo, tiesňava, kamenné more, pieskový presyp, park, aleja, remíza a iné. Medzi špecifické a svojrázne krajinné typy, alebo územia možno zaradiť kultúrno-historické a krajinárske prvky a mozaiky (prevažne tradične využívané), ktoré sú doposiaľ bez právnej ochrany.

Charakteristický vzhľad krajiny vytvára do istej miery súvislosť s termínmi krajinný obraz a krajinný ráz. Sú to charakteristiky krajiny, ktoré sú ťažšie merateľné. Výsledky hodnotenia sú prevažne subjektívne, je náročné stanoviť konkrétne hodnoty pre tieto charakteristiky krajiny. Pri tvorbe RÚSES sme vybrali prvky, ktoré môžu vstupovať do tohto hodnotenia, ale ich samostatné mapovanie (ako prvok súčasnej krajinej štruktúry – SKŠ) závisí od veľkosti plochy. V prípade menších plôch sa mapujú ako súčasť iných prvkov. V krajine sa nachádzajú aj ako solitéry, ale prevažne sa vyskytujú ako historické mozaiky zložené z viacerých prvkov. Na území okresu Ilava sa vyskytujú nasledovné historické prvky/mozaiky alebo významné ekologické prvky, ktoré v tejto etape nebolo možné detailne mapovať:

- agrárne mezofórmie až mikroformy reliéfu – terasy, medze;
- lesné porasty, remízky, kroviny;
- brehové porasty, vodné a pobrežné ekosystémy;
- lúčne spoločenstvá s nelesnou drevinovou vegetáciou;
- extenzívne ovocné sady s miestnymi odrodami;
- historické parky:
  - záhradný park v Pruskom
  - park v Ladkoch
  - park v Klobušiciach
  - park v Borčiciach
  - park v Dubnici nad Váhom
  - park v Bohuniciach
  - park v Bolešove (zdevastovaný)
- drobné architektonické prvky s historickými stromami;
- historické vodohospodárske prvky – rybník v Prejtej;
- dominanty krajiny – solitérna kultúrna/prírodná dominant, kalvária, božia muka;
- roztrúsené formy osídlenia s pôvodnou ľudovou architektúrou.

Vyčlenené prvky tvoria potenciálne návrhy prvkov ÚSES. Mnohé z nich sa mapujú ako krajinné mozaiky, preto pri ich vymedzení treba zhodnotiť spolu viacej prvkov SKŠ. Historické krajinné prvky/mozaiky sú spojené predovšetkým s tradičným využívaním územia, s tradičnou kultúrou a tradičnou architektúrou. Odrážajú vzájomné pôsobenie prírody a ľudských aktivít, čo sa deklaruje aj v Európskom dohovore o krajine.

Podľa zastúpenia a kompozície prvkov SKŠ možno určiť charakteristický vzhľad krajiny v 3 kategóriách. Kategorizácia prvkov SKŠ je len orientačná, pretože v rámci každého prvku možno nájsť odlišnosti, ktoré nebolo možné postihnúť v mapovanej mierke. Napríklad les, ornú pôdu, trvalé trávne porasty, zastavané plochy a ostatné plochy možno zaradiť do viacerých kategórií v závislosti od intenzity využívania. Podľa stanovených kritérií prvky SKŠ za okres Ilava sme rozdelili do 3 kategórií podľa pôsobenia na charakteristický vzhľad krajiny:

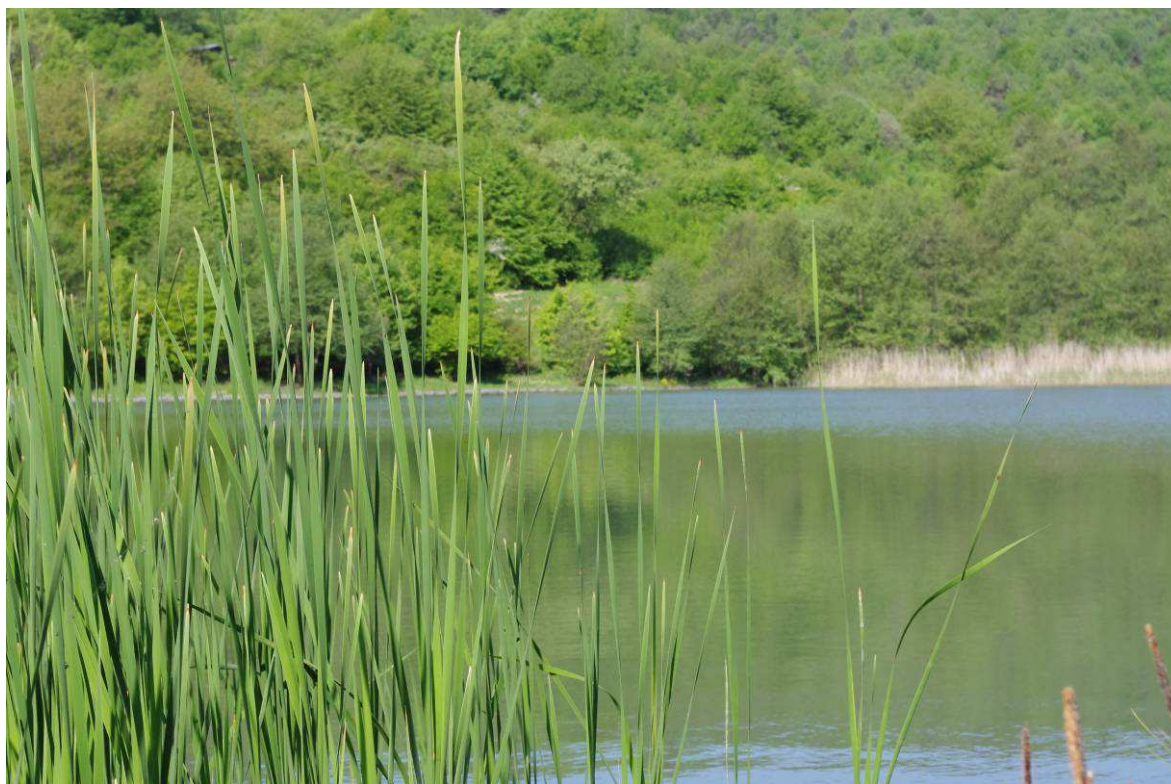
- **rušivo pôsobiace prvky SKŠ** (nepriaznivo, resp. negatívne) – vyžadujú si nevyhnutne návrh opatrení na zlepšenie ich pôsobenia v krajine (veľkoblková orná pôda, cesty, železnica, zastavaná plocha ako priemyselné zóny, zastavaná plocha ako sídlisková zástavba, ostatné plochy po súčasnej banskej a priemyselnej činnosti),

- **neutrálne pôsobiace prvky SKŠ** (emočne neovplyvňujúce) – v krajine pôsobia bezhodnotovo, nerušia (lesné monokultúry, záhrady, intenzívne obhospodarované trvalé trávne porasty, zastavaná plocha ako vidiecke sídla),
- **harmonicky pôsobiace prvky SKŠ** (priaznivo, resp. pozitívne) – vyžadujú si navrhnuť manažment na ich zachovanie (prírodné lesy, nelesná drevinová vegetácia, ovocné sady, vodné toky a vodné plochy, extenzívne obhospodarované trvalé trávne porasty, malobloková orná pôda s medzami a terasami, môžeme sem zaradiť aj zastavanú plochu ako je historická centrálna zóna mesta Ilava, a roztrúsené osady v Bielych Karpatoch).

Návrhy opatrení na zmenu prvkov SKŠ vyplývajú z rušivo vnímaných prvkov, neutrálne a harmonicky vnímané prvky SKŠ treba zachovať, príp. niektoré z nich navrhnuť na začlenenie do ÚSES a zároveň navrhnuť na ochranu ako chránený krajinný prvok (významný krajinný prvok, ktorý plní funkciu biocentra, biokoridoru alebo interakčného prvku najmä miestneho alebo regionálneho významu s 2., 3., 4. alebo 5. stupeň ochrany – podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v znení neskorších predpisov).

Na území Slovenska možno pozorovať 3 hlavné smery premeny krajiny (Hrnčiarová, 2004): krajina veľmi silne premenená, krajina stredne silne premenená a krajina málo premenená. Okres Ilava možno zaradiť do 2. kategórie: krajina stredne silne premenená. Ide predovšetkým o poľnohospodársko-lesnú krajinu s vidieckymi sídlami, kde sa zachovali prvky a pamiatky prevažne späté so svojim prírodným okolím. Charakterizuje ju stredne vysoký až nízky poľnohospodársky potenciál, a vysoký kultúrno-historický potenciál.

Pretrvávajúce formy historického využitia krajiny zabezpečujú v súčasnom, často stereotypnom využívaní krajiny, ekologické, krajinárske a estetické hodnoty, čím prispievajú k zachovaniu biologickej a kultúrnej diverzity územia, k zabezpečeniu rozmanitosti podmienok a foriem života, a tak prispievajú k záchrane prírodného a kultúrneho dedičstva na Slovensku. Územie s tradičným spôsobom využívania predstavuje pre súčasnú krajinu (kultúrnu krajinu) mimoriadne významný kultúrny, ale aj ekologický potenciál.

Prírodná vodná nádrž Gilianka (Bolešov)

6 NÁVRH REGIONÁLNEHO ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY

6.1 NÁVRH PRVKOV RÚSES

Predstavuje finálnu fázu projektu. Ide o systém návrhov, ktorých výstupom je vytvorenie funkčného územia systému ekologickej stability.

Návrh ÚSES pozostáva z:

- návrhu kostry ÚSES,
- návrh súboru ekostabilizačných opatrení na krajinnoeekologicky optimálne využitie územia.

Táto skupina návrhov je z hľadiska tvorby ÚSES ťažisková, nakoľko sa zameriava na návrh prvkov ÚSES:

- Biocentier
- Biokoridorov
- Interakčných prvkov.

Jedným z cieľom vymedzovania kostry ÚSES na každej hierarchickej úrovni je, aby každý reprezentatívny geoeosystém bol reprezentovaný minimálne jedným prírodným biocentrom v areáli svojho výskytu. Biocentrá ÚSES majú spĺňať ekologické nároky celého súboru rastlín a živočíchov typických pre celý ekosystém, príp. taxónov zvlášť ohrozených alebo chránených. Pri výbere biocentier boli uplatnené nasledovné kritériá:

- Reprezentatívnosť – biocentrá reprezentujú celé spektrum biotopov, charakteristických pre každú biogeografickú jednotku.
- Unikátnosť krajinných prvkov.
- Kvalita biotopov – ochrana prírodných prvkov s vysokým zastúpením prirodzených ekosystémov.
- Stupeň biodiverzity (ochrana oblastí vyznačujúcich sa veľkou genetickou, druhovou a ekosystémovou rozmanitosťou).
- Výskyt endemických alebo kriticky ohrozených druhov (ochrana endemických, ohrozených, vzácných a ustupujúcich druhov).
- Význam pre migráciu príp. rozptyl druhov.
- Plošné a priestorové parametre.
- Stupeň ohrozenia prípadne degradácie biotopu.
- Pôsobenie bariér voči prvkom ÚSES.

Návrh prvkov RÚSES záujmového územia vychádza z prehodnotenia doterajších RÚSES a z poznatkov z terénneho prieskumu a vyhodnotenia biotických zložiek.

Základným východiskovým dokumentom pre zabezpečenie ekologickej stability a ochrany biodiverzity v Slovenskej republike je Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability (GNÚSES), schválený Vládou SR uznesením č. 319/1992 zo dňa 27.4.1992. Aktualizácia GNÚSES bola v roku 2000 jedným z podkladov pri spracovaní Koncepcie územného rozvoja Slovenska (KURS 2001), ktorá bola schválená Vládou SR uznesením č. 1033 zo dňa 30. októbra 2001.

Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability vyjadruje základný rámec priestorovej stability územia Slovenska a je záväzným podkladom pre spracovanie nižších stupňov ÚSES. Jeho cieľom bolo vymedziť priestory, ktorých prvoradým poslaním v území bude zaistiť vývoj ekologicky stabilných spoločenstiev v zodpovedajúcej miere rozmanitosti ekologických podmienok územia Slovenska.

- Podľa tohto dokumentu sa v okrese Ilava nachádzajú nasledovné biocentrá nadregionálneho významu (NRBc): Podhradská dolina, Vápeč, Strážov, Vršatské bradlá

Územím prechádza nadregionálny hydrický biokoridor Váh, nadregionálny terestrický biokoridor spájajúci NRBc Podskalský Roháč s NRBc Podhradská dolina, nadregionálny terestrický biokoridor prepájajúci NRBc Podhradská dolina s NRBc Strážov, nadregionálny biokoridor spájajúci NRBc Podhradská dolina s NRBc

Vápeč, Rokoš, Basky a Tematínske kopce, nadregionálny biokoridor prepájajúci NRBC Vršatské Bradlá s NRBC Veľký Javorník a Melčické bradlá.

Na základe prehodnotenia dostupných materiálov a hodnotenia z preskúmaných lokalít boli za prvky kostry ÚSES vybrané najhodnotnejšie lokality, ktoré možno považovať za biocentrá nadregionálneho a regionálneho významu na základe ich kvality i priestorových parametrov.

Kostru RÚSES Ilava tvoria:

- biocentrá
- biokoridory
- ostatné ekostabilizačné prvky (ekologicky významné segmenty krajiny a genofondové lokality).

Tab. č. 65: Zastúpenie prvkov RÚSES okresu Ilava

Prvok ÚSES	počet	% zastúpenie prvku z výmery okresu
Nadregionálne biocentrum	6	13,78
Nadregionálny biokoridor - terestrický	4	-
Nadregionálny biokoridor - hydrický	1	-
Regionálne biocentrum	5	3,31
Regionálny biokoridor - terestrický	1	-

6.1.1 Biocentrá

Biocentrum je ekologicky významný segment krajiny, ktorý vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev. V okrese Ilava bolo vyčlenených 6 nadregionálnych a 5 regionálnych biocentier.

Prehľad a charakteristika vyčlenených regionálnych biocentier je spracovaný v nasledujúcej štruktúre:

- Názov
- Kategória
- Rozloha
- Katastrálne územie
- Charakteristika biocentra
- Legislatívna ochrana, genofondové lokality
- Ohrozenia
- Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

Tab.č. 66: Nadregionálne biocentrá

Názov nadregionálneho biocentra	Nové číslo
Červený Kameň - Lednica	I. NRBc
Vápeč	II. NRBc
Podhradská dolina	III. NRBc
Strážov	IV. NRBc
Bolešovská dolina	V. NRBc
Vršatské bradlá	VI. NRBc

Názov: NRBc Červený Kameň - Lednica (I. NRBc)

Kategória: nadregionálne biocentrum

Rozloha: 2 719,30 ha

Katastrálne územie: Červený Kameň, Krivoklát, Mikušovce, Tuchyňa, Pruské, Vršatské Podhradie, Bohunice.

Charakteristika biocentra: Biocentrum zahŕňa časť strany Červenokamskej doliny – vystupujúce vápencové bradlo (PR Červenokamské bradlo) a príslušné xerothermné pasienky (GL Rajske). Červenokamské bradlo je zároveň súčasťou SKUEV0376 Vršatské bradlá. Cenný komplex lesných, skalných, pionierskych a lúčnych xerothermných biotopov, pestré spoločenstvo rastlín a teplomilných druhov bezstavovcov.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Súčasť CHKO Biele Karpaty, PR Červenokamské bradlo, zahŕňa PP Krivoklátske lúky, PR Vršatské hradné bradlo, PP Krivoklátska tiesňava, PR Drieňová - zlúčené v SKUEV0373 Krivoklátske bradlá, SKUEV0372 Krivoklátske lúky, SKUEV0376 Vršatské bradlá, PP Babiná; GL 36, GL 37, GL 39, GL 42, GL 43, GL 45, GL 46, GL 48, GL 50, GL 51.

Ohrozenia: Nevhodné lesohospodárske postupy - prevažne veľkoplošnými zásahmi ťažby (holoruby), nevhodne vybudované nespevnené lesné cesty (hlavne pri približovaní a ťažbe dreva dochádza k erózii), zalesnenie stanovištné nepôvodnými drevinami (smrek v 3-4 stupni), nevhodný spôsob miešania drevín (monokultúry), zalesňovanie nepôvodnými druhmi. Ohrozenia spôsobené abiotickými a biotickými činiteľmi - veľkoplošné kalamity (spôsobené vetrom, námrazou, podkôrnymi hmyz), šírenie invázných rastlín a živočíchov. Pri lúčnych biotopoch sukcesia, čím dochádza k znižovaniu druhovej biodiverzity.

Antropické vplyvy týkajúce sa negatívneho pôsobenia človeka na prírodu - necitlivé podnikateľské aktivity, hromadná turistika, odpad, požiar, pohyb mimo vyznačených chodníkov, zašľapávanie vzácnych druhov rastlín, používanie terénnych vozidiel a ťažkej techniky. Ničenie skalných biotopov pri horolezeckých aktivitách, rušenie skalných hniezdičov.

Ekostabilizačné opatrenia: Holorubný hospodársky spôsob možno uplatniť, len ak obnovu lesa nie je možné dosiahnuť inými hospodárskymi spôsobmi, zachovanie mozaiky lúk a lesných komplexov. Pre zachovanie druhovej skladby lúk je žiaduce, aby sa využívali na extenzívnu pastvu a kosenie. V lesných porastoch hospodáriť podľa predpisov zohľadňujúcich požiadavky ochrany prírody.

Názov: NRBC Vápeč (II. NRBC)

Kategória: nadregionálne biocentrum

Rozloha: 74,056 ha

Katastrálne územie: Horná Poruba, Košecké Podhradie (k. ú.: Kopec, Malé Košecké Podhradie)

Charakteristika: Súvislá oblasť s vhodným drevinovým zložením prevažne vápnomilných bukových lesov, hlavne na severných svahoch vrchu Vápeč (956 m n. m.) s mozaikovitým výskytom lipovo-javorových sutinových lesov, na južných svahoch s fragmentálnymi náznakmi reliktných vápnomilných borovicových lesov (pravdepodobne degradované stanovišťa extrémnych vápnomilných bučín).

Jadro NRBC tvorí NPR Vápeč. Celkový charakter lesnej a nelesnej vegetácie NRBC je submontánny. Prevládajú lesné spoločenstvá vápencových bučín (podzväz *Cephalanthero-Fagenion*, biotop Ls5.4), v menšej miere sa vyskytujú bukové kvetnaté lesy (podzväz *Eu-Fagenion*, biotop Ls5.1). Na svahoch vrcholovej a podvrcholovej časti Vápeča sa nachádzajú trávno-bylinné spoločenstvá, v ktorých prevahu majú teplomilné druhy (zväz *Seslerio-Festucion glaucae*, biotop Tr5). Skalné steny tvoria biotop Sk1. Podiel horských druhov je menší a je sústredený do chladnejších polôh skalných stien severnej expozície, najmä okolo hlavného vrchola. Vyskytujú sa tu chránené druhy: muchovník vajcovitý (*Amelanchier ovalis*), prvosenka holá (*Primula auricula*), poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*), soldanelka karpatská (*Soldanella carpatica*), prilbovka biela (*Cephalanthera damasonium*), prilbovka červená (*Cephalanthera rubra*), starček tŕňomilný (*Senecio umbrosus*), hmyzovník muchovitý (*Ophrys insectifera*), vemenník zelenkastý (*Platanthera chlorantha*), kruštík tmavočervený (*Epipactis atrorubens*), kruštík úzkopyskový (*Epipactis leptochila*), kruštík drobnolistý (*Epipactis microphylla*), kruštík rožkatý (*Epipactis muelleri*), kruštík prehliadaný (*Epipactis neglecta*), kruštík pontický (*Epipactis pontica*), kruštík útlý (*Epipactis pseudopurpurata*), kruštík modrofialový (*Epipactis purpurata*), kruštík komorický (*Epipactis komoricensis*).

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Súčasť CHKO Strážovské vrchy; NPR Vápeč; SKUEV0256 Strážovské vrchy, SKCHVU028 Strážovské vrchy, GL 17, GL 18, GL 19, GL 35.

Ohrozenia: Ohrozenia spôsobené abiotickými a biotickými činiteľmi - veľkoplošné kalamity (spôsobené vetrom, námrazou, podkôny hmyz), šírenie invázných rastlín a živočíchov. Pri lúčnych biotopoch sukcesia, čím dochádza k zníženiu druhovej biodiverzity.

Antropické vplyvy týkajúce sa negatívneho pôsobenia človeka na prírodu - necitlivé podnikateľské aktivity, hromadná turistika, odpad, požiar, pohyb mimo vyznačených chodníkov, zašľapávanie vzácnych druhov rastlín, používanie terénnych vozidiel a ťažkej techniky.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Holorubný hospodársky spôsob možno uplatniť, len ak obnovu lesa nie je možné dosiahnuť inými hospodárskymi spôsobmi. Zamerať sa aj na zníženie nevhodných plošných výskytov ihličnatých drevín v ostatných častiach biocentra. Zamedziť likvidácii nelesnej vegetácie, zákaz chemických postrekov na lesné porasty v čase hniezdzenia vtáctva, zachovať lúky a pasienky v záujme zachovania vzácnych druhov rastlín, ako aj pestrej druhovej skladby lúk a pasienkov pravidelne obhospodarovat' extenzívnou pastvou a kosením.

Názov: NRBC Podhradská dolina (Stupičie – Pancier – Podhradská lesostep); (III. NRBC)

Kategória: nadregionálne biocentrum

Rozloha: 552,90 ha

Katastrálne územie: Košecké Podhradie (k. ú. Veľké Košecké Podhradie), Zliechov (k. ú. Košecké Rovné)

Charakteristika: Súvislá oblasť s vhodným drevinovým zložením prevažne vápnomilných bukových lesov, s menšími časťami lipovo-javorových sutinových lesov, kvetnatých bučín a teplomilných submediteránnych dubových lesov, s fragmentálnym výskytom reliktných vápnomilných borovicových lesov a jaseňovo jelšových podhorských lužných lesov. Zaujímavosťou sú sekundárne lesostepné spoločenstvá s najsevernejším súvislejším výskytom duba plstnatého (*Quercus pubescens*) na Považí. Typické pre oblasť sú tiež floristicky cenné a bohaté spoločenstvá penovcových pramenísk.

Navrhované nadregionálne biocentrum reprezentujú lesostepné spoločenstvá s dubom plstnatým, ktoré tu majú (spolu s RBC Košecká dubina) v rámci Slovenska severnú hranicu rozšírenia. Najzachovalejšie porasty s dubom plstnatým boli navrhované na vyhlásenie za MCHÚ (PR Podhradská lesostep, PR Košecká dubina).

Územie NRBC z veľkej časti predstavuje biotopy stepného a lesostepného charakteru s výskytom celého radu teplomilných druhov prenikajúcich sem údolím Váhu z panónskej oblasti. Na južných stráňach doliny dosahujú severnú hranicu svojho rozšírenia na Slovensku porasty xerotermofilných dúbav zväzu *Quercion pubescentis-*

petraeae (biotop Ls3.1). Pri prechode z teplotne najextrémnejších stanovišť na miernejšie sú porasty duba plstnatého vystriedané porastmi vápencových bučín (podzväz *Cephalanthero-Fagenion*, biotop Ls5.4). Nelesnú vegetáciu predstavujú xerothermné fytocenózy zväzu *Seslerio-Festucion glaucae* (biotop Tr5). Vyskytujú sa v nich mnohé výrazné teplomilné panónske elementy: kavyľ pôvabný (*Stipa pulcherrima*), kavyľ drsnosteblový (*Stipa eriocaulis*), ryžovka zelenkastá (*Oryzopsis virescens*), deväťorka rozprestretá (*Fumana procumbens*), ranostaj venčený (*Coronilla coronata*), arábka málokvetá (*Arabis pauciflora*), hadomor rakúsky (*Scorzonera austriaca*), čermeľ hrebenitý (*Melampyrum cristatum*), astra spišská (*Aster amelloides* agg.). Miestami sa vyskytujú spoločenstvá slatín a slatinných pramenísk, ojedinele s tvorbou penovca (biotopy Ra6, Pr2, Pr3). Celkovo ide o priestor s vysokou druhovou diverzitou flóry.

Vyskytujú sa tu chránené druhy rastlín: muchovník vajcovitý (*Amelanchier ovalis*), lykovec voňavý (*Daphne cneorum*), deväťorka rozprestretá (*Fumana procumbens*), poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*), kavyľ drsnosteblový (*Stipa eriocaulis*), kavyľ pôvabný (*Stipa pulcherrima*), starček tŕňomilný (*Senecio umbrosus*), na prameniskách prasličkovka pestrá (*Hippochaete variegata*), bahnička málokvetá (*Eleocharis quinqueflora*), vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*). Územie vytvára vhodné podmienky pre výskyt zástupcov čeľade vstavačovité: hmyzovník Holubyho (*Ophrys holubyana*), hmyzovník muchovitý (*Ophrys insectifera*), prilbovka červená (*Cephalanthera rubra*), prilbovka biela (*Cephalanthera damasonium*), vstavač bledý (*Orchis pallens*), vstavač vojenský (*Orchis militaris*), vstavač mužský (*Orchis mascula*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), vemenníček zelený (*Coeloglossum viride*), vemenník zelenkastý (*Platanthera chlorantha*), kruštík rožkatý (*Epipactis muelleri*), kruštík tmavočervený (*Epipactis atrorubens*).

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Súčasť CHKO Strážovské vrchy; PR Podhradská lesostep (navrhovaná), SKUEV0256 Strážovské vrchy, SKCHVÚ028 Strážovské vrchy, GL 9, GL 10.

Ohrozenia: Ohrozenia spôsobené abiotickými a biotickými činiteľmi - veľkoplošné kalamity (spôsobené vetrom, námrazou, podkôrny hmyz), šírenie invázných rastlín a živočíchov. Pri lúčnych biotopoch sukcesia, čím dochádza k znižovaniu druhovej biodiverzity.

Antropické vplyvy týkajúce sa negatívneho pôsobenia človeka na prírodu: necitlivé podnikateľské aktivity, hromadná turistika, odpad, požiar, pohyb mimo vyznačených chodníkov, zašľapávanie vzácnych druhov rastlín, používanie terénnych vozidiel a ťažkej techniky.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Holorubný hospodársky spôsob možno uplatniť, len ak obnovu lesa nie je možné dosiahnuť inými hospodárskymi spôsobmi, dlhodobo pracovať na návrate k pôvodnému drevinovému zloženiu v zmenených častiach. Zamedziť likvidácii nelesnej vegetácie, zákaz chemických postrekov na lesné porasty v čase hniezdenia vtáctva, zachovať lúky a pasienky v záujme zachovania vzácnych druhov rastlín, ako aj pestrej druhovej skladby lúk a pasienkov pravidelne obhospodarovať extenzívnou pastvou a kosením.

Názov bicentra: NRBC Strážov – Sádecké vrchy (IV. NRBC)

Kategória: nadregionálne biocentrum

Rozloha: 409,10 ha

Katastrálne územie: Zliechov

Charakteristika: Súvislá oblasť s vhodným drevinovým zložením vápnomilných bukových lesov, bukových a jedľobukových kvetnatých lesov, hlavne v masíve Strážova s výrazným mozaikovitým výskytom lipovo-javorových sutinových lesov, a na jeho vrchole s biotopom javorovo - bukové horské lesy. Jadro NRBC tvorí NPR Strážov. NRBC tvoria prevažne ucelené lesné komplexy predstavované hlavne bučinami (zv. *Fagion*). Z fytocenologického hľadiska sa jedná o vápencové bučiny (podzväz *Cephalanthero-Fagenion*, biotop Ls5.4), kvetnaté bučiny (podzväz *Eu-Fagenion*, biotop Ls5.1) a horské javorovo-bukové lesy (podzväz *Acerion*, biotop Ls5.3), miestami lipovo-javorové sutinové lesy zv. *Tilio-Acerion* (biotop Ls4).

Nelesné fytocenózy NRBC sú sústredené hlavne na vrchole Strážova a v jeho okolí. Ide o vysokohorské spoločenstvá vápencových skál vyvinuté vďaka extrémne drsným vrcholovým podmienkam mikroklimy (v nadmorskej výške 1150 - 1200 m n. m.), ktoré sa v iných pohoriach západných Karpát vyskytujú vo výške 1300 - 1500 m n. m. Jedná sa o spoločenstvá zväzu *Seslerio-Asterion serpentimontani* a *Caricion firmae* na skalných hranách (biotopy Al3), skalné steny tvoria biotopy Sk1 a pod vrcholom Strážova je dobre vyvinutý biotop Sk6. Na južných svahoch kóty Sokolie sa okrem biotopov Sk1 vyskytujú aj trávno-bylinné spoločenstvá, v ktorých prevahu majú teplomilné druhy (zväz *Seslerio-Festucion glaucae*, biotop Tr5).

V blízkosti vrcholu NPR Strážov sa nachádzajú dve lúčne poľany. Majú druhové zloženie blízke asociácii *Anthoxantho-Agrostietum*, ktorá je podľa najnovšej literatúry zaradovaná do zväzu *Arrhenatherion* - biotop Lk1 (Janišová, 2007).

V NRBc bol zaznamenaný výskyt chránených druhov: kortúza Matthioliho (*Cortusa matthioli*), črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*), vstavačovec bazový (*Dactylorhiza sambucina*), klinček včasný (*Dianthus praecox*), krušík tmavočervený (*Epipactis atrorubens*), krušík úzkopyskový (*Epipactis leptochila*), krušík drobnolistý (*Epipactis microphylla*), krušík rožkatý (*Epipactis muelleri*), horec Clusiov (*Gentiana clusii*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), iskerník alpský (*Ranunculus alpestris*), vstavač mužský (*Orchis mascula*), hmyzovník muchovitý (*Ophrys insectifera*), jazyk jelení (*Phyllitis scolopendrium*), prvosienka holá (*Primula auricula*), soldanelka karpatská (*Soldanella carpatica*), poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*), tis obyčajný (*Taxus baccata*), žltohlav najvyšší (*Trollius altissimus*).

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Súčasť CHKO Strážovské vrchy; NPR Strážov. , SKUEV0256 Strážovské vrchy, SKCHVÚ028 Strážovské vrchy, GL 32.

Ohrozenia: Ohrozenia spôsobené abiotickými a biotickými činiteľmi - veľkoplošné kalamity (spôsobené vetrom, námrazou, podkôrny hmyz), šírenie invázných rastlín a živočíchov. Pri lúčnych biotopoch sukcesia, čím dochádza k znižovaniu druhovej biodiverzity.

Antropické vplyvy týkajúce sa negatívneho pôsobenia človeka na prírodu: necitlivé podnikateľské aktivity, hromadná turistika, odpad, požiar, pohyb mimo vyznačených chodníkov, zašľapávanie vzácnych druhov rastlín, používanie terénnych vozidiel a ťažkej techniky.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

Holorubný hospodársky spôsob možno uplatniť, len ak obnovu lesa nie je možné dosiahnuť inými hospodárskymi spôsobmi, zamedziť dlhodobu pracovať na návrate k pôvodnému drevinovému zloženiu. Zamedziť likvidácii nelesnej vegetácie, zákaz chemických postrekov na lesné porasty v čase hniezdzenia vtáctva, zachovať lúky a pasienky v záujme zachovania vzácnych druhov rastlín, ako aj pestrej druhovej skladby lúk a pasienkov pravidelne obhospodarovať extenzívnou pastvou a kosením.

Názov: NRBc Bolešovská dolina (V. NRBc) - prevažne lesné

Kategória: nadregionálne biocentrum

Rozloha: 729,45 ha

Katastrálne územie: Bolešov

Charakteristika: Súvislá oblasť s vhodným drevinovým zložením prevažne bukových kvetnatých lesov, s fragmentálnym výskytom lipovo-javorových sutinových lesov, vápnomilných bučín a jaseňovo jelšových podhorských lužných lesov. V priestore biocentra sa vyskytujú zachovalé listnaté lesy.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Súčasť CHKO Biele Karpaty; z časti GL 52.

Ohrozenia: Ohrozenia spôsobené abiotickými a biotickými činiteľmi - veľkoplošné kalamity (spôsobené vetrom, námrazou, podkôrny hmyz), šírenie invázných rastlín a živočíchov. Antropické vplyvy týkajúce sa negatívneho pôsobenia človeka na prírodu: necitlivé podnikateľské aktivity, hromadná turistika, odpad, požiar, pohyb mimo vyznačených chodníkov, zašľapávanie vzácnych druhov rastlín, používanie terénnych vozidiel a ťažkej techniky.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Dlhodobu pracovať na návrate k pôvodnému drevinovému zloženiu v zmenených častiach s plošným výskytom ihličnanov. Zároveň sa zamerať na zvýšenie podielu cenných listnáčov, obzvlášť na nitrofilných a živno-nitrofilných stanovištiach.

Názov: NRBc Vršatské bradlá (VI. NRBc)

Kategória: nadregionálne biocentrum

Rozloha: 456,7 ha

Katastrálne územie: Červený kameň, Vršatské Podhradie, Mikušovce

Charakteristika: Oblasť s vhodným drevinovým zložením prevažne vápnomilných bukových lesov, s menšími časťami lipovo-javorových sutinových lesov, kvetnatých bučín a s fragmentálnym výskytom reliktných vápnomilných borovicových lesov. Paradoxne obzvlášť v MCHÚ výrazné plochy s nevhodnou drevinovou skladbou.

Biocentrum zahŕňa komplex cenných lesných biotopov v masíve Chmeľovej, PR Vršatské bradlá, PR Vršatské hradné bralo, masív Chotúča a lúky a pasienky na pravej strane Červenokamskej doliny – pod Zvonovou horou a nad obcou Mikušovce. Regionálne významné populácie lesných druhov krušíkov, významná lokalita kriticky ohrozeného druhu popolavec dlholistý moravský, zároveň tu bol zaznamenaný výskyt populácie jasoňa červenookého (*Parnassius apollo*). Výrazná krajnotvorná dominanta - vápencové bradlo (SKUEV0376 Vršatské bradlá).

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Súčasť CHKO Biele Karpaty; PR Vršatské bradlá, PR Vršatské hradné bralo, SKUEV0376 Vršatské bradlá, PP Skalica, GL 47, GL 49, GL 51.

Ohrozenia: Ohrozenia spôsobené abiotickými a biotickými činiteľmi - veľkoplošné kalamity (spôsobené vetrom, námrazou, podkôrny hmyz), šírenie inváznych rastlín a živočíchov. Pri lúčnych biotopoch sukcesia, čím dochádza k znižovaniu druhovej biodiverzity.

Antropické vplyvy týkajúce sa negatívneho pôsobenia človeka na prírodu: necitlivé podnikateľské aktivity, hromadná turistika, odpad, požiar, pohyb mimo vyznačených chodníkov, zašľapávanie vzácnych druhov rastlín, používanie terénnych vozidiel a ťažkej techniky. Ničenie skalných biotopov pri horolezeckých aktivitách, rušenie skalných hniezdíčov.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Zabezpečiť postupné vylúčenie smreka (*Picea abies*) v PR Vršatské hradné bralo. Pokúsiť sa o vytvorenie aspoň riedkej druhej etáže pôvodných drevín (hlavne *Fagus sylvatica*, *Sorbus aria*, *Pinus sylvestris* a vhodné kríky) pod porastmi borovice čiernej (*Pinus nigra*) v PR Vršatské bradlá. Holorubný hospodársky spôsob možno uplatniť, len ak obnovu lesa nie je možné dosiahnuť inými hospodárskymi spôsobmi. Zachovanie mozaiky lúk a lesných komplexov. Pre zachovanie druhovej skladby lúk je žiaduce, aby sa využívali na extenzívnu pastvu a kosenie. V lesných porastoch hospodáriť podľa predpisov zohľadňujúcich požiadavky ochrany prírody.

Tab. č. 67: Regionálne biocentra

Názov regionálneho biocentra	Nové číslo
Slopský vrch - Hoľazne- Beňova skala	I. RBc
Grófovec – Markovica	II. RBc
Rieka Váh – úsek Dubnica (Dubnické štrkovisko – Kameničanský luh) - Savčiná	III. RBc
Košecká dubina	IV. RBc
Nebrová	V. RBc

Názov: I. RBc Slopský vrch – Hoľazne – Beňova skala

Kategória: regionálne biocentrum

Rozloha: 365,05 ha

Katastrálne územie: Prejta, Ilava, Klobušice, Horná Poruba, Dubnica nad Váhom

Charakteristika: Súvislá oblasť s vhodným drevinovým zložením prevažne vápnomilných bukových lesov a kvetnatých bučín, s menšími časťami lipovo-javorových sutinových lesov a teplomilných submediteránnych dubových lesov, s fragmentálnym výskytom vápnomilných jaseňovo-jelšových podhorských lužných lesov. V oblasti sa nachádza viacero genofondových lokalít (napr. v lokalite Kňazová výnimočne hojný výskyt tisa (*Taxus baccata*) v porastoch prevažne vápnomilných bučín s pozmenenou drevinovou skladbou).

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: GL 3, GL 4, GL 5, GL 6, GL 7, GL 14, GL 15, GL 27.

Ohrozenia: Ohrozenia spôsobené abiotickými a biotickými činiteľmi - veľkoplošné kalamity (spôsobené vetrom, námrazou, podkôrny hmyz), šírenie inváznych rastlín a živočíchov.

Antropické vplyvy týkajúce sa negatívneho pôsobenia človeka na prírodu: necitlivé podnikateľské aktivity, hromadná turistika, odpad, požiar, pohyb mimo vyznačených chodníkov, zašľapávanie vzácnych druhov rastlín, používanie terénnych vozidiel.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Holorubný hospodársky spôsob možno uplatniť, len ak obnovu lesa nie je možné dosiahnuť inými hospodárskymi spôsobmi. Dlhodobo pracovať na návrate k pôvodnému drevinovému zloženiu.

Názov: II. RBc Grófovec – Markovica

Kategória: regionálne biocentrum

Rozloha: 496,70

Katastrálne územie: Dubnica nad Váhom, Malý Kolačín, Veľký Kolačín

Charakteristika: V priestore biocentra sa vyskytujú zachovalé listnaté lesy striedajúce sa s lúkami s výskytom druhov čeľade Orchideacea - vstavačovité.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: GL 2, GL 13.

Ohrozenia: Spôsobené abiotickými a biotickými činiteľmi - veľkoplošné kalamity (spôsobené vetrom, námrazou, podkôrný hmyz), šírenie inváznych rastlín a živočíchov. Antropické vplyvy týkajúce sa negatívneho pôsobenia človeka na prírodu: necitlivé podnikateľské aktivity, hromadná turistika, odpad, požiar, pohyb mimo vyznačených chodníkov, zašľapávanie vzácnych druhov rastlín, používanie terénnych vozidiel a ťažkej techniky.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Holorubný hospodársky spôsob možno uplatniť, len ak obnovu lesa nie je možné dosiahnuť inými hospodárskymi spôsobmi. Plánovať pri obnove plánu starostlivosti o lesy stanovištné vhodné druhy. Zamedziť likvidácii nelesnej vegetácie, zákaz chemických postrekov na lesné porasty v čase hniezdenia vtáctva, zachovať lúky a pasienky v záujme zachovania vzácnych druhov rastlín, ako aj pestrej druhovej skladby lúk a pasienkov pravidelne obhospodarovať extenzívnou pastvou a kosením.

Názov: III. RBc Rieka Váh – úsek Dubnica (Dubnické štrkovisko – Kameničanský luh) - Savčiná

Kategória: regionálne biocentrum

Rozloha: 121,68

Katastrálne územie: Bolešov, Borčice, Kameničany, Slavnica, Sedmerovec, Dubnica nad Váhom, Prejta, Klobušice, Ilava.

Charakteristika: RBc v alúviu Váhu, úsek Prejta, Savčiná, je dôležité najmä pre migráciu živočíchov. Jedná sa o najväčší zachovalý fragment mäkkého lužného lesa. Vyskytujú sa tu zoocenózy vodných biotopov a luhov. Významná plocha na ťahovej ceste živočíchov. Jeho súčasťou je aj jedno z ornitologicky najhodnotnejších lokalít Považia - Chránené vtáčie územie Dubnické štrkovisko (SKCHVU006), ktoré bolo vyhlásené z dôvodu výskytu a hniezdenia niekoľkých vzácnych druhov vtákov. Obzvlášť veľkú pozornosť si zaslúži rybár riečny (*Sterna hirundo*), ktorého tu hniezdiaca kolónia tvorí takmer 20 % slovenskej populácie. Zároveň je to jeho druhá najväčšia hniezdna kolónia na území Slovenska.

Súčasťou RBc je niekoľko štrkovísk, ktoré vznikli po ťažbe štrku a následným zaplavením hladinou podzemnej vody, čím sa vytvorili vhodné náhradné podmienky pre druhy a biotopy viazané na alúvium Váhu, pretože pôvodné prirodzené biotopy boli ľudskou činnosťou značne zredukované. Podrobnejšie sú opísané v časti opisu biotopov – mokradové biotopy v inundačnej oblasti Váhu. Z uvedeného dôvodu si RBc zasluhuje pozornosť aj z botanického hľadiska. Vyskytuje sa tu pestrá zmes nasledovných rastlinných spoločenstiev a biotopov. Priamo vo vode sa vyskytujú spoločenstvá stojatých vôd (trieda *Potametea*, biotopy Vo2, Vo6), ktoré sú tvorené druhmi: stolistky (*Myriophyllum* ssp.), riečňanka prímořská (*Najas marina*), červenavce (*Potamogeton* ssp.), bublinatka obyčajná (*Utricularia vulgaris*). Na ne nadväzujú spoločenstvá v tesnom kontakte s vodou (trieda *Isoëto-Nanojuncetea*, biotop Vo1), v ktorých sa vyskytujú drobné pionierske druhy odolné striedaniu limózne, litorálnej a terestrickej ekofázy: ostrica Oederova (*Carex oederi*), zemežlč spanilá (*Centaurium pulchellum*), šachor hnedý (*Cyperus fuscus*), bahnička ihlovitá (*Eleocharis acicularis*), sitina rozložitá (*Juncus effusus*). Ďalej od brehovej čiar sa vyskytujú brehovité porasty močiarnych spoločenstiev trstín a vysokých ostríc (zväz *Potentillion anserinae*, zväz *Bidention tripartiti* a trieda *Phragmito-Magnocaricetea*, biotopy Lk9, Lk10, Lk11). Druhy týchto biotopov sa podieľajú najviac na zazemňovacom procese: žabníky (*Alisma* ssp.), ostrice (*Carex* ssp.), bahnička močiarna (*Eleocharis palustris* agg.), tajnička ryžovitá (*Leersia oryzoides*), myrikovka nemecká (*Myricaria germanica*), trst' obyčajná (*Phragmites australis*), šašiny (*Schoenoplectus* ssp.), ježohlavy (*Sparganium* ssp.), pálka úzkolistá (*Typha angustifolia*), pálka širokolistá (*Typha latifolia*). Ojedinele sa na niektorých miestach vyskytuje vzácna drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou a vrbou sivou (biotopy Br3, Br4). Vyskytujú sa tu chránené druhy: zemežlč spanilá (*Centaurium pulchellum*), stolístok praslenatý (*Myriophyllum verticillatum*), bublinatka obyčajná (*Utricularia vulgaris*).

Legislatívna ochrana: Územie sa nachádza v prvom stupni ochrany, jeho súčasťou je GL 12, GL 26, GL 53, SKCHVU006 Dubnické štrkovisko.

Ohrozenia: Chemické znečistenie vôd, odpad, regulácia toku a úprava vodného režimu, zásahy do brehových porastov, zásahy do koryta a brehov toku, prehrádzky a hrádze na toku, necitlivé podnikateľské aktivity.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: V biocentre nerealizovať žiadne podnikateľské aktivity, neumožniť aktivity na rieke Váh, ktoré by ovplyvňovali vodný režim a kvalitu vôd v danom biocentre. Nepovoľiť zásahy do brehových porastov.

Názov: IV. RBc Košecká dubina

Kategória: regionálne biocentrum

Rozloha: 163,59

Katastrálne územie: Veľké Košecké Podhradie, Malé Košecké Podhradie

Charakteristika: Súvislá oblasť s vhodným drevinovým zložením vápnomilných bukových lesov a teplomilných submediteránnych dubových lesov, s menšími časťami lipovo-javorových sutinových lesov, kvetnatých bučín a dubovo-hrabových karpatských lesov. Porasty s výskytom duba plstnatého (*Quercus pubescens*). Hlavne v spodnej časti svahu nad obcou Košecké Podhradie nepôvodné borovicové monokultúry. Nelesnú vegetáciu predstavujú xerotermné fytocenózy zväzu *Seslerio-Festucion glaucae* (biotop Tr5). Vyskytujú sa tu chránené druhy: muchovník vajcovitý (*Amelanchier ovalis*), deväťorka rozprestretá (*Fumana procumbens*), poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*), kavyľ pôvabný (*Stipa pulcherrima*), starček tŕňomilný (*Senecio umbrosus*), hmyzovník muchovitý (*Ophrys insectifera*), prílbovky (*Cephalanthera* sp.), vstavač bledý (*Orchis pallens*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), vemenník zelenkastý (*Platanthera chlorantha*), kruštík rožkatý (*Epipactis muelleri*), kruštík tmavočervený (*Epipactis atrorubens*), kruštík úzkopyskový (*Epipactis leptochila*).

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Územie sa nachádza v prvom stupni ochrany, čiastočne GL 30, (navrhovaná PR Košecká dubina).

Ohrozenia: Ohrozenia spôsobené abiotickými a biotickými činiteľmi - veľkoplošné kalamity (spôsobené vetrom, námrazou, podkôrny hmyz), šírenie invázných rastlín a živočíchov.

Antropické vplyvy týkajúce sa negatívneho pôsobenia človeka na prírodu: necitlivé podnikateľské aktivity, hromadná turistika, odpad, požiar, pohyb mimo vyznačených chodníkov, zašľapávanie vzácných druhov rastlín, používanie terénnych vozidiel a ťažkej techniky. Ničenie skalných biotopov pri horolezeckých aktivitách, rušenie skalných hniezdičov.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Holorubný hospodársky spôsob možno uplatniť, len ak obnovu lesa nie je možné dosiahnuť inými hospodárskymi spôsobmi. Dlhodobo pracovať na návrate k pôvodnému drevinovému zloženiu v zmenených častiach. Zamerať sa na zníženie nevhodných plošných výskytov ihličnatých drevín v niektorých častiach biocentra.

Názov: V. RBc Nebrová

Kategória: regionálne biocentrum

Rozloha: 39,43 ha

Katastrálne územie: Červený kameň

Charakteristika: Jadro predstavuje PR Nebrová (SKUEV0378 Nebrová). Komplex druhovo pestrých zosuvných lúk s výskytom vzácných a chránených druhov rastlín a viacerých ohrozených druhov bezstavovcov, nivných zaplavovaných lúk a brehových porastov Tovarského a Zápechovského potoka v závere Červenokamskej doliny.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Súčasť CHKO Biele Karpaty; SKUEV0378 Nebrová, PR Nebrová.

Ohrozenia: Rozširovanie nepôvodných príľahlých smrekových porastov na úkor lúčnych biotopov. Narušenie vodného režimu. Zásahy do brehových porastov, turistika, znečisťovanie vodných tokov, odpad.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Pravidelným pasením, kosením zabrániť sukcesnému zarastaniu lúk. Chrániť brehové porasty pred výrubom, eliminácia znečistenia toku komunálnym odpadom, zákaz regulácie vodných tokov.

Bolešovská dolina

6.1.2 Biokoridory

Biokoridor je spravidla skupinou ekosystémov, ktor ktoré spájajú biocentrá. Umožňujú migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov. Spravidla sa jedná o akvatické a terestrické ekosystémy. V okrese Ilava bolo vyčlenených 5 nadregionálnych a 1 regionálny biokoridor.

Prehľad a charakteristika vyčlenených biokoridorov je spracovaný v nasledujúcej štruktúre:

- Názov
- Kategória
- Katastrálne územie
- Charakteristika biocentra
- Legislatívna ochrana, genofondové lokality
- Ohrozenia
- Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia

Názov biokoridoru: I. NRBk

Kategória: terestrický biokoridor nadregionálneho významu

Katastrálne územie: Borčice, Bolešov, Krivoklát, Vršatské Podhradie, Červený Kameň

Charakteristika: Nadregionálny biokoridor zasahuje do oblasti CHKO Biele Karpaty z okresu Trenčín cez kótu Hrabie do masívu Kosáka cez regionálne biocentrum Nebrová pramennou oblasťou Tovarského potoka, ďalej cez kótu Končistá (okres Púchov), pozdĺž štátnej hranice s ČR hlavným hrebeňom Javorníkov a jeho SJ zalesnenými svahmi. Spája nadregionálne biocentrum Veľký Javorník a regionálne biocentrá v okrese Púchov a pokračuje na územie Bielych Karpát.

Je tvorený lesnými porastmi, remízami, v menšom meradle vedie nelesnými plochami.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Súčasť CHKO Biele Karpaty; PP Dračia studňa, PR Nebrová, SKUEV0378 Nebrová.

Ohrozenia: Znečisťovanie, šírenie invázných druhov, sukcesia ekotonovom pásme, používanie terénnych vozidiel, výstavba bariér v migračných trasách (ohradené zvernice, sady, objekty), znečistenie vodných tokov, zásahy do ich brehových porastov.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Lesné okraje rúbať v etapách po kratších úsekoch, uplatňovať šetrné postupy sústreďovania drevnej hmoty, zamedziť ničenie nelesnej vegetácie, zachovať lúky a pasienky, nepovoľiť aktivity zabraňujúce migrácii.

Názov biokoridoru: II. NRBk Váh

Kategória: hydrický nadregionálny biokoridor

Katastrálne územie: Ladce, Košeca, Ilava, Klobušice, Prejta, Dubnica nad Váhom, Nová Dubnica, Dulov, Pruské, Sedmerovec, Slavnica, Kameničany, Bolešov, Borčice.

Charakteristika: Nadregionálny biokoridor Váh vedie údolím Váhu. Má inerkontinentálny význam z hľadiska migrácie vodnej fauny a avifauny. V jeho trase sa vyskytuje v okrese Ilava RBc Rieka Váh. Je tvorený riekou Váh a jej priľahlých brehových porastov. Jeho súčasťou je SKCHVU006 Dubnické štrkovisko.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Územie sa nachádza v prvom stupni ochrany, na hranici s okresom Trenčín prechádza územím SKCHVU006 Dubnické štrkovisko, GL 12, GL 26, GL 53.

Ohrozenia: Znečistenie vodného toku, živelná ťažba riečného materiálu, výrub brehových porastov, zásahy do vodného režimu, výstavba bariér na toku.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Vylúčiť nevhodné zásahy do brehových porastov, rekonštrukcia brehových porastov – v úsekoch bez porastov, nenarušať vodný režim, nerealizovať bariéry na toku, zákaz výstavby MVE v trase migračného koridoru.

Názov biokoridoru: III. NRBk

Kategória: terestrický nadregionálny biokoridor

Katastrálne územie: Zliechov

Charakteristika: Nadregionálny biokoridor - vchádzajúci v južnej časti v priestore Zliechovskej doliny a kóty Oselná do okresu Ilava z Prievidzského okresu. Spája nadregionálne biocentrum Strážov-Sádecké vrchy (okres

Ilava) s nadregionálnym biocentrom Vraniny zasahujúcim z okresu Žilina v oblasti Slniaka a vchádza do provincionálneho biocentra Súľovské skaly v oblasti Žibridu. Je tvorený prevažne lesnými spoločenstvami.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Súčasť CHKO Strážovské vrchy; SKUEV0256 Strážovské vrchy, SKCHVU028 Strážovské vrchy.

Ohrozenia: Znečisťovanie, šírenie inváznych druhov, sukcesia ekotonovom pásme, používanie terénnych vozidiel a ťažkej techniky, výstavba bariér v migračných trasách (ohradené zvernice, sady, objekty), znečistenie vodných tokov, zásahy do ich brehových porastov.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Lesné okraje rúbať v etapách po kratších úsekoch, uplatňovať šetrné postupy sústreďovania drevnej hmoty, zamedziť ničenie nelesnej vegetácie, zachovať lúky a pasienky, nepovoľiť aktivity zabráňujúce migrácii.

Názov biokoridoru: IV. NRBk

Kategória: terestrický nadregionálny biokoridor

Katastrálne územie: Kopec, Košecké Rovné

Charakteristika: Nadregionálny biokoridor - vchádza z rozhrania okresov Trenčín a Prievidza v oblasti Vápča. V okrese Ilava spája nadregionálne biocentrum Vápeč, nadregionálne biocentrum Podhradská dolina (mimo okres Ilava ďalej spája regionálne biocentrum Malenica – Svrtínovec, nadregionálne biocentrum Podskalský Roháč, ďalej pokračuje do Žilinského kraja a napája sa na provinciálne biocentrum Súľovské skaly). Je tvorený zmiešanými lesmi striedajúcimi sa s lúkami a pasienkami.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Súčasť CHKO Strážovské vrchy; SKUEV0256 Strážovské vrchy, SKCHVU028 Strážovské vrchy.

Ohrozenia: Znečisťovanie, šírenie inváznych druhov, sukcesia ekotonovom pásme, používanie terénnych vozidiel, výstavba bariér v migračných trasách (ohradené zvernice, sady, objekty), znečistenie vodných tokov, zásahy do ich brehových porastov.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Lesné okraje rúbať v etapách po kratších úsekoch, uplatňovať šetrné postupy sústreďovania drevnej hmoty, zamedziť ničenie nelesnej vegetácie, zachovať lúky a pasienky, nepovoľiť aktivity zabráňujúce migrácii.

Názov biokoridoru: V. NRBk

Kategória: terestrický nadregionálny biokoridor

Katastrálne územie: Košecké Rovné, Zliechov

Charakteristika: NRBk prechádzajúcimi lesnými porastmi spájajúce nadregionálne biocentrum Podhradská dolina s nadregionálnym biocentrom Strážov – Sádce vrchy.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Súčasť CHKO Strážovské vrchy; SKUEV0256 Strážovské vrchy, SKCHVU028 Strážovské vrchy.

Ohrozenia: Holorubná ťažba, praktizovanie nevhodných lesohospodárskych postupov, znečisťovanie, šírenie inváznych druhov, sukcesia ekotonovom pásme, používanie terénnych vozidiel a ťažkej techniky, výstavba bariér v migračných trasách (ohradené zvernice, sady, objekty), znečistenie vodných tokov, zásahy do ich brehových porastov.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Lesné okraje rúbať v etapách po kratších úsekoch, uplatňovať šetrné postupy sústreďovania drevnej hmoty, zamedziť ničenie nelesnej vegetácie, zachovať lúky a pasienky, nepovoľiť aktivity zabráňujúce migrácii.

Regionálne biokoridory

Názov biokoridoru: I. RBk

Kategória: terestrický regionálny biokoridor

Katastrálne územie: Veľký Kolačín, Dubnica nad Váhom

Charakteristika: Regionálny biokoridor spája nadregionálny biokoridor č. IV (do územia vstupuje z okresu Trenčín) s regionálnymi biocentrami Sľopský vrch- Holazne- Beňova skala a Grófovec – Markovica.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: Územie sa nachádza v prvom stupni ochrany, súčasťou je GL 20.

Ohrozenia: sukcesia ekotonovom pásme, používanie terénnych vozidiel, výstavba bariér v migračných trasách (ohradené zvernice, sady, objekty), znečistenie vodných tokov, zásahy do ich brehových porastov.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia: Lesné okraje rúbať v etapách po kratších úsekoch, uplatňovať šetrné postupy sústreďovania drevnej hmoty, zamedziť ničenie nelesnej vegetácie, zachovať lúky a pasienky, nepovoliť aktivity zabraňujúce migrácii.

Pohľad na časť I.NRBk (Krivoklát – Vršatské Podhradie)

Pohľad na časť II. NRBk Váh (Dubnica nad Váhom)

6. 1. 3 Interakčné prvky

Interakčný prvok – tvorí určitý ekosystém, je to prvok, alebo skupina ekosystémov (napr. trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero), ktorá nadväzuje na biocentrá a biokoridory a má schopnosť zabezpečiť alebo posilniť priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny.

V okrese Ilava bolo navrhnutých 12 interakčných prvkov, ktoré boli vybraté prehodením z pôvodného RÚSES okresu Považská Bystrica (1994).

Tab. č. 68: Interakčné prvky

Označenie	Názov interakčného prvku	Popis	Katastrálne územie
G/1	Staré koryto Váhu	kvalitné brehové porasty lužných drevín na berhoch starého koryta Váhu	Ladce, Košeca, Ilava, Klobušice, Prejta, Dubnica nad Váhom, Nová Dubnica, Dulov, Pruské, Sedmerovec, Slavnica, Kameničany, Bolešov, Borčice
G/2	Alúvium Podhradského potoka	prírodný potok s brehovými porastmi	Košeca, Veľké Košecké Podhradie
G/3	Sokol	výrazný kopec je jednou z dominant v oblasti Košeckého Podhradia a pozitívne sa uplatňuje v krajinnom obraze	Malé Košecké Podhradie
G/4	Košecký hradný vrch	dolomitový vrch morfológicky a esteticky značne pôsobivý	Veľké Košecké Podhradie
G/5	Porubský potok	prírodný potok s brehovými porastmi tvorenými prevažne jelšou lepkavou, ktoré prírodným spôsobom spevňujú brehy potoka, plnia aj biologickú funkciu refúgia pre vtáctvo	Ilava
G/6	Dolina Klobušického potoka	prírodný potok s bohatými porastmi s príslušnými zalesnenými svahmi a lúčnymi priestormi; charakter parkovej krajiny	Klobušice
G/7	Dolina Prejtianskeho potoka	predstavuje zachovalý úsek prírodného roka s brehovými porastmi	Prejta
G/8	Vlčinec	morfológicky významný vrch vystupujúci na ľavej strane Porubského potoka, významný krajinný prvok	Horná Poruba
G/9	Dolina Podhradského potoka	zvyšky pôvodnej pobrežnej vegetácie, príslušné dubovo-bukové porasty s borovicou (mimo CHKO Biele Karpaty)	Pruské
G/10	Krivoklásky potok	brehové porasty tvorené jelšami predstavujúce zvyšky pôvodnej vegetácie v rozľahlej odlesnenej a poľnohospodársky využívannej krajine	Krivoklát
G/11	Košariská dolina	predstavuje širokú symetrickú dolinu od Podhradia po jej záver s kvalitnými pobrežnými porastmi i príslušnými svahmi so zbytkami ovocných sádov a remízov	Slavnica
G/12	Tovarský potok	prírodný potok s brehovými porastmi, významný krajinný prvok v poľnohospodárskej intenzívne využívannej krajine	Mikušovce

Poznámka: Opatrenia sú popísané v kapitole 6.3. Návrh ekostabilizačných opatrení, časť G - Opatrenia vzťahujúce sa na ekologicky významné segmenty (interakčné prvky).

6.1. 4 Ostatné ekostabilizačné prvky

Medzi ekostabilizačné prvky zaraďujeme predovšetkým genofondové lokality. Výber regionálnych genofondových lokalít vychádzal z pôvodného RÚSES okresu Považská Bystrica (1994). Prevažná väčšina genofondových lokalít sa v období roku 2010 – 2011 preverila terénnym prieskumom, kde sa pozornosť sústreďovala najmä na identifikáciu biotopov.

V niektorých prípadoch sa určovalo len zaradenie GL do skupín biotopov, tak, aby bolo možné aplikovať všeobecné manažmentové opatrenia, platné pre dané skupiny. Okrem určovania biotopov sa mapovali negatívne faktory v okolí, ohrozujúce priaznivý stav a existenciu biotopov.

Niektoré GL už zanikli, iné sa rozšírili, pospájali, prípadne sa identifikovali nové. V nižšie uvedenom zozname uvádzame všetky aktuálne regionálne významne genofondové lokality. Všetky GL boli prečíslované.

Tab. č. 69: Genofondové lokality (GL)

P.č. GL	Názov GL	Stupeň ochrany	Botopy	Predmet ochrany	Chránené druhy	Katastrálne územie
1.	Nová Dubnica pod cintorínom	1	Sekundárna borina (Ls 6.3)	Výskyt <i>Pulsatilla subslavica</i>	<i>Pulsatilla subslavica</i>	Nová Dubnica
2.	Sihly pod Markovicou	1	Ls5.4	Výskyt kruštíkov	<i>E.atrorubens</i> , <i>E.futakii</i> , <i>E.helleborine</i> , <i>E.microphylla</i> , <i>E.purpurata</i> , <i>E.pseudopurpurata</i> , <i>E.leptochilla</i> agg	Malý Kolačín
3.	Nad Kopanicou1	1	Ls3.1	teplomilná dubina s výskytom Orchidaceae	Orchidaceae	Prejta
4.	Nad Kopanicou2	1	Ls5.4	bučina s výskytom kruštíkov	<i>E.atrorubens</i> , <i>E.helleborine</i> , <i>E.leptochilla</i> agg., <i>E.microphylla</i>	Prejta
5.	Kňazové	1	Ls5.4, Ls5.1	bučina, výskyt tisu, bohaté zmladenie v dielcoch 99 a 101 LHC Lieskovec	<i>Taxus baccata</i>	Ilava, Prejta
6.	Za humnami	1	Ls5.4, Ls 5.1	bučina s výskytom kruštíkov	<i>E.atrorubens</i> , <i>E.helleborine</i> , <i>E.muelleri</i> ., <i>E.microphylla</i> , <i>E.placentina</i> , <i>E.pseudopurpurata</i> , <i>E.purpurata</i>	Dubnica nad Váhom
7.	Pod Sedličnou horou	1	Ls 5.1	hrabová bučina s výskytom kruštíkov	<i>E. pontica</i> , <i>E. purpurata</i>	Klobušice, Prejta
8.	Za Skalou	1	Ls5.4, Ls5.1	bučina, typová lokalita <i>E.komoricensis</i>	<i>E. komoricensis</i> , <i>E.purpurata</i> , <i>E.microphylla</i>	Ilava
9.	Stupičie-Pancier-Podhradská lesostep (Mraznica)	2	Ls3.1, Ls5.4, Ls5.1, Ls4, Sk1, Tr5, Ra6, Pr2	teplomilná dubina, lesostep, bučiny, doliny s prameniskami, skalné a (dealpínske) xerothermné spoločenstvá	Orchidaceae, <i>Daphne cneorum</i>	Veľké Košecké Podhradie, Košecké Rovné, (Mojtín)

P.č. GL	Názov GL	Stupeň ochrany	Botopy	Predmet ochrany	Chránené druhy	Katastrálne územie
10.	Vlčí kostol	2	Ls5.4, Ls4, Sk1, Tr5	sutina, bučina, skalné a (dealpínske) xerothermné spoločenstvá,	<i>Pulsatilla subslavica</i>	Košecké Rovné
11.	Dolina potoka Iliavka	1	Ls1.3	miestami zachovalý biotop pobrežnej podhorskej jelšiny	v území su aj lepšie vyvinuté brehové porasty	Ilava
12.	SKCHVU006 Dubnické štrkovisko	1	Vo1, Vo2, Br3b, Br4, Lk10, Lk11	biotop vodného vtáctva, komplex vodných a mokraďových biotopov, výskyt <i>Myricaria germanica</i> , <i>Salix eleagnos</i>	<i>Myriophyllum verticillatum</i> , <i>Utricularia vulgaris</i> , <i>Centaureum pulchellum</i> , <i>Carex viridula</i>	Bolešov, Borčice, Dubnica nad Váhom, (Nemšová)
13.	Pasienok nad Malým Kolačnom	1	Tr1, Tr5	bývalý pasienok, výskyt <i>Pulsatilla subslavica</i>	<i>Pulsatilla subslavica</i> , <i>Epipactis muelleri</i>	Malý Kolačín
14.	Kopanica 1	1	Lk1	súkromný kosený sad	<i>Orchis morio</i>	Prejta
15.	Kopanica 2	1	Lk1	súkromná kosená lúka	<i>Dactylorhiza sambucina</i>	Prejta
16.	Smrčkovci	1	Lk1, Lk3, Lk5	komplex mokraďových a lúčnych biotopov	<i>Epipactis palustris</i>	Horná Poruba
17.	Pod Vápčom	2	Tr1, Lk1, Lk5	zarastajúci pasienok, preriedená borina okolo modrej značky, chránené druhy, <i>Orchidaceae</i>	<i>Ophrys holubyana</i> , <i>Ophrys insectifera</i> , <i>Orchis pallens</i> , <i>Orchis militaris</i> , <i>Orchis mascula</i> , <i>Gymnadenia conopsea</i> , <i>Epipactis atrorubens</i> , <i>Senecio umbrosus</i>	Horná Poruba
18.	Kopec	2	Lk5, Ra6	mokraďový biotop s výskytom chránených druhov	<i>Epipactis palustris</i> , <i>Dactylorhiza majalis</i>	Kopec
19.	Komorice	2	Lk3	svahová lúka ohrozená zarastaním	<i>Trollius altissimus</i> , <i>Gladiolus imbricatus</i>	Horná Poruba
20.	Trštické lúky	1	Lk1, Tr1	navrhované SKUEV776, výskyt <i>Tephroseris longifolia</i> subsp. <i>moravica</i> , <i>Orchidaceae</i> ,	<i>Tephroseris longifolia</i> subsp. <i>moravica</i> , <i>Traunsteinera globosa</i> , <i>Orchis morio</i> , <i>Orchis mascula</i> , <i>Dactylorhiza sambucina</i>	Dubnica nad Váhom
21.	Hluchá dolina	2	Lk5	mokraďový biotop s výskytom chránených druhov	<i>Epipactis palustris</i>	Zliechov
22.	Stredná dolina	2	Tr1, Lk1, Lk3, Lk5, Ra6	zachovalé lúčne a mokraďové spoločenstvá, chránené druhy rastlín, <i>Orchidaceae</i>	<i>Dactylorhiza majalis</i> , <i>Trollius altissimus</i> , <i>Traunsteinera globosa</i> , <i>Orchis mascula</i> , <i>Gymnadenia conopsea</i> , <i>Platanthera chlorantha</i> , <i>Epipactis palustris</i> , <i>Gladiolus imbricatus</i>	Košecké Rovné
23.	PP Zliechovský močiar	5	Lk11, Lk5	mokraďové spoločenstvá	<i>Trollius altissimus</i> , <i>Dactylorhiza majalis</i>	Zliechov

P.č. GL	Názov GL	Stupeň ochrany	Botopy	Predmet ochrany	Chránené druhy	Katastrálne územie
24.	Kvašovec	1	Kr9	vŕbovo-topoľový les s výskytom vzácného druhu kruštíka	<i>Epipactis tallosii</i>	Dubnica nad Váhom
25.	Dolná Stredná	2	Tr1	lúčne biotopy s výskytom chránených druhov, <i>Orchidaceae</i>	<i>Traunsteinera globosa</i> , <i>Platanthera chlorantha</i> , <i>Gladiolus imbricatus</i> , <i>Trollius altissimus</i> , <i>Gymnadenia conopsea</i>	Kopec
26.	Kameničanský luh	1	Vo1,Vo2,Br4, Ls1.1,Lk10,L K11	komplex vodných a mokraďových biotopov, výskyt <i>Myricaria germanica</i> , <i>Salix eleagnos</i>	<i>Myriophyllum verticillatum</i> , <i>Utricularia vulgaris</i>	Kameničany, Prejta
27.	Slopský vrch	1	Sk1, Tr5	výhľadka, skalné a xerothermné spoločenstvá,	<i>Pulsatilla subslavica</i>	Dubnica nad Váhom, (Dolná Poruba)
28.	Dehetník	2	Lk1, Lk5	lúčne biotopy s výskytom chránených druhov, <i>Orchidaceae</i>	<i>Trollius altissimus</i> , <i>Orchis mascula</i> , <i>Orchis ustulata</i> , <i>Orchis morio</i> , <i>Traunsteinera globosa</i>	Veľké Košecké Podhradie, (Hloža-Podhorie)
29.	Jelšový les v doline Prejta	1	Ls1.3	zachovalý biotop podhorského jelšového lesa	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Prejta
30.	Nad osadou Hruštie	2	Tr1, Lk1, Ra6	zachovalé lúčne a mokraďové spoločenstvá, chránené druhy rastlín, <i>Orchidaceae</i>	<i>Eleocharis quinqueflora</i> , <i>Hippochaete variegata</i> , <i>Gymnadenia conopsea</i> , <i>Orchis mascula</i>	Veľké Košecké Podhradie
31.	Sokol	1	Sk1, Tr5	vyhľadka, xerothermné spoločenstvá, <i>Pulsatilla subslavica</i>	<i>Pulsatilla subslavica</i>	Prejta
32.	Mokrade a lúky nad Zliechovom	2	Ra6, Lk5	zachovalé lúčne, pasienkové a mokraďové spoločenstvá, chránené druhy rastlín, <i>Orchidaceae</i>	<i>Dactylorhiza majalis</i> , <i>Eleocharis quinqueflora</i> , <i>Gymnadenia conopsea</i> , <i>Gymnadenia densiflora</i> , <i>Epipactis palustris</i> , <i>Centaureum pulchellum</i> , <i>Trollius altissimus</i> , <i>Orchis mascula</i> , <i>Orchis millitaris</i> , <i>Hippochaete variegata</i>	Zliechov
33.	Pasienky v Slávikovej doline	2	Lk3	pasienky s výskytom <i>Orchidaceae</i>	<i>Orchis morio</i>	Zliechov
34.	Nová Vápenica	2	Lk3, Lk1, Tr1, Kr2	lúky a borievkové pasienky, chránené druhy, <i>Orchidaceae</i>	<i>Orchis mascula</i>	Košecké Rovné, Zliechov
35.	Lúky v Hornej Porube	2	Lk1, Lk3, Tr1	lúčne biotopy s výskytom chránených druhov, <i>Orchidaceae</i>	<i>Trollius altissimus</i> , <i>Orchis mascula</i> , <i>Gymnadenia conopsea</i> , <i>Gladiolus imbricatus</i>	Horná Poruba, (Dolná Poruba, Valaská Belá)
36.	Kosák	2	Lk3, Tr8b	bohatá populácia vstavačovitých	<i>Orchis morio</i>	Červený Kameň

P.č. GL	Názov GL	Stupeň ochrany	Botopy	Predmet ochrany	Chránené druhy	Katastrálne územie
37.	Močiare	2	Pr3, Lk6	penovcové pramenisko, zdegradované, zatienené (zriadený lesný porast)	<i>Epipactis palustris</i>	Červený Kameň
38.	Polomy	2		depresie v zosuvoch so stálou vodou – obojživelníky	<i>Chara</i> sp., obojživelníky	Červený Kameň
39.	Pod Brehy	2	Lk1, Lk3	druhovo pestré podhorské zosuvné lúky, lokalita bez managementu, ponechať		Červený Kameň
40.	Pod Kosákom	2	Ra6	vápniť slatina s výskytom vzácných mokradných druhov	<i>Epipactis palustris</i> , <i>Parnassia palustris</i>	Červený Kameň
41.	Podsedlie 2	2	Pr3	penovcové pramenisko s vlhkomilnými druhmi, bez managementu		Červený Kameň
42.	Rajské	2	Tr1	teplomilná vegetácia a fauna (bezstavovce)		Červený Kameň
43.	Pod Brezovou	2	Tr1, Lk3, Lk5	kosená zosuvná lúka, zčasti podmočená, <i>Orchideaceae</i>	<i>Iris graminea</i> , <i>Gladiolus imbricatus</i> , <i>Dactylorhiza majalis</i> , <i>Gymnadenia conopsea</i> , <i>Ophioglossum vulgatum</i>	Červený Kameň, Vršatské Podhradie
44.	Jarošová	2	Tr1, Lk6	prameniská Vlárky, suché hrby, zosuvné mokrade. Lokalita v pokročilom sukcesnom štádiu	<i>Dactylorhiza majalis</i> , <i>Traunsteinera globosa</i>	Vršatské Podhradie
45.	Vavříkovec, Za Lazmi	2	Tr1, Lk3	zosuvné lúky a pasienky, pestré spoločenstvá, <i>Orchideaceae</i> , motýle	<i>Dactylorhiza sambucina</i> , <i>Dactylorhiza fuchsii</i> subsp. <i>sooiana</i> , <i>Orchis mascula</i> , <i>Orchis militaris</i> , <i>Traunsteinera globosa</i>	Krivoklát
46.	Skala	2	Tr1, Lk1	tufové pramenisko so studničkou a kosený sad, vstavačovité	<i>Coeloglossum viride</i> , <i>Dactylorhiza majalis</i> , <i>Orchis militaris</i> , <i>Platanthera bifolia</i>	Krivoklát
47.	Pod Chotúčom	2	Tr1, Lk6	teplomilné lúky, v časti podmočené, s výskytom vstavačovitých	<i>Gymnadenia conopsea</i> , <i>Senecio erucifolius</i> , <i>Dactylorhiza majalis</i> , <i>Dactylorhiza sambucina</i> , <i>Epipactis palustris</i>	Červený Kameň, Mikušovce
48.	Pod Bukovinou	2	Tr1	lesná lúka s výskytom vstavačovitých	<i>Dactylorhiza fuchsii</i> subsp. <i>sooiana</i>	Krivoklát

P.č. GL	Názov GL	Stupeň ochrany	Botopy	Predmet ochrany	Chránené druhy	Katastrálne územie
49.	Mikušovce - lúky a pasienky	2	Tr1, Lk1, Lk3, Tr5	teplomilné lúky a pasienky, čiastočne podmosené, výskyt orchideí	<i>Ophrys holubyana</i> , <i>Orchis purpurea</i> , <i>Orchis mascula</i> subsp. <i>signifera</i> , <i>Gymnadenia conopsea</i> , <i>Epipactis palustris</i> , <i>Gymnadenia conopsea</i> , <i>Dactylorhiza majalis</i> , <i>Allium rotundum</i> , <i>Eleocharis quinqueflora</i> , <i>Salix rosmarinifolia</i>	Mikušovce
50.	Pod Zvonovou horou	2	Lk1, Tr1, Lk6	bučiny, s početným výskytom lesných druhov rodu <i>Epipactis</i>	<i>Epipactis futakii</i> , <i>E. helleborine</i> , <i>E. leptochila</i> , <i>E. microphylla</i> , <i>E. muelleri</i> , <i>Platanthera bifolia</i> , <i>Platanthera chlorantha</i>	Červený Kameň
51.	Svahy Chotúča	2		vodná nádrž - významné liahnisko obojživelníkov, a brehový porast Bolešovského potoka	<i>Bufo bufo</i>	Červený Kameň, Mikušovce, Vršatské Podhradie
52.	Gilianka	1	Ls1.3	bučiny, s početným výskytom lesných druhov rodu <i>Epipactis</i>	<i>Epipactis futakii</i> , <i>E. helleborine</i> , <i>E. leptochila</i> , <i>E. microphylla</i> , <i>E. muelleri</i> , <i>Platanthera bifolia</i> , <i>Platanthera chlorantha</i>	Bolešov
53.	Prejtský rybník	1	Ls 1.1.	Hniezdisko a zimovisko vodného vtáctva, na brhoch vrbovo-topolové porasty		Prejta

Mokrad' pri Rybníku (Pruské)

6. 2 NÁVRH OPATRENÍ NA ZVÝŠENIE EKOLOGICKEJ STABILITY KRAJINY

V záujme prehľadnosti špecifické manažmentové opatrenia pre konkrétne prvky RÚSES sú uvedené v časti 6. 1. V tejto kapitole podávame súhrn manažmentových opatrení pre existujúce a navrhované prvky RÚSES. Keďže podstatou zachovania funkčnosti prvkov ÚSES je priaznivý stav biotopov, v manažmentových opatreniach sa zameriavame najmä na identifikáciu faktorov, ktoré tento priaznivý stav ohrozujú a na opatrenia, ktorými sa priaznivý stav podporuje.

Samostatne uvádzame návrhy opatrení na elimináciu negatívnych, najmä bariérových prvkov (návrh technických opatrení, ako sú rybochody, ekodukty, podchody a pod.), ktoré významne ovplyvňujú funkčnosť ÚSES, najmä biokoridorov. Všetky manažmentové opatrenia pre biotopy, ako i návrhy na elimináciu stresových faktorov, je možné uplatňovať aj v návrhoch pre miestne územné systémy ekologickej stability (MÚSES).

Kódy opatrení sú zhodné s označením v grafickej časti na **mape č. 4 – Návrhová mapa RÚSES**.

Podhradská dolina

6. 3 NÁVRH EKOSTABILIZAČNÝCH OPATRENÍ

A Sanačné agrotechnické úpravy na ornej pôde

- Zmena kultúr prevod ornej pôdy na TTP.
- Technické melioračné opatrenia.
- Špeciálne ekostabilizačné opatrenia prostredníctvom citlivejších hospodárskych postupov.
- Špeciálne ekostabilizačné opatrenia prostredníctvom zmeny agrotechnických, agrochemických a agromelioračných postupov hospodárenia na poľnohospodárskej pôde.
- Realizovať protierózne opatrenia na poľnohospodárskom pôdnom fonde ohrozenom silnou a veľmi silnou eróziou. Vytvoriť mozaikové štruktúry obhospodarovania, so striedaním TTP, nelesnej drevinovej vegetácie s maloblokovou ornou pôdou, vhodné je aplikovať orbu a sejbu po vrstevnici, zabezpečiť výsadbu protieróznej vegetácie, vhodnú štruktúru plodín, bezorbovú technológiu spojenú s mulčovacími medziplodinami. Zabezpečiť úpravu uľahnutého podorníčia kyprením a zabezpečiť zvýšenie vsakovacej schopnosti pôd.
- Využívať poľnohospodársku pôdu v súlade s jej produkčným potenciálom na úrovni typologicko-produkčných kategórií, pričom treba rešpektovať limity z prírodných ohrození a limity z legislatívnych obmedzení. Využívať poľnohospodársku pôdu v rámci multifunkčného poľnohospodárstva.

B Posilnenie výsadby ekostabilizačnej vegetácie

- Dotvorenie a úpravy súčasnej (reálnej) krajinej štruktúry (krajinotvorné vegetačné prvky – výsadba a krajinárske úpravy).
- Plošné úpravy - plnoplošná výsadba súvislých plôch.
- Líniová a rozptýlená výsadba - zvýšenie percentuálneho zastúpenia vegetácia (prevažne stromovej a kríkovej vegetácie) v krajinej štruktúre, s prevahou poľnohospodárskej výroby.
- Brehové porasty výsadba stanovištné vhodných drevín (hydrofilné dreviny).
- Líniové porasty popri cestách, poľných cestách, stržiach dopĺňať stanovištné vhodnými drevinami (prevažne mozofilné dreviny).
- Rozptýlenú zeleň realizovať prevažne na TTP (solitéry, skupiny drevín).

C Regulovať rozvoj rekreácie a chatovej výstavby

- Optimalizácia a usmernenie využitia prírodného prostredia v súvislosti s rozvojom voľného a viazaného cestovného ruchu.
- Využitie objektov LA pri chalupníckej rekreácii – zachovanie pôvodného štýlu LA (ľudovej architektúry).
- Regulovať rozvoj rekreácie a chatovej výstavby v CHKO Strážovské vrchy, CHKO Biele Karpaty v okolí území NATURA 2000, prvkov ÚSES, genofondových lokalít a významných biotopov.
- Nerozširovať rozvoj zastavaných plôch (športové, rekreačné, dopravné plochy a pod.) na úkor záberu biocentier, biokoridorov, genofondových lokalít, plôch NATURA 2000 a ostatných cenných ekostabilizačných území.

D Dodržiavať manažmentové opatrenia opísané v textovej časti biocentier a biokoridorov

- Obhospodarovanie lesných pozemkov so zreteľom na ochranu druhov fauny viažucich sa na staré odumreté stromy, v rámci výkonu hospodárskych opatrení ponechávať adekvátny počet starých stromov (odumretých) na jednotku plochy (cca 5 ks/ha) v závislosti na ornitocenózach a ďalších špecifických podmienkach.
- Smrekové monokultúry – zmena drevinového zloženia jestvujúcich monokultúr na porasty blízke štruktúrou a druhovou skladbou prírodným lesom.
- Regulovať rozvoj rekreácie a chatovej výstavby v okolí lokalít NATURA 2000, v okolí prvkov ÚSES a v okolí významných biotopov.
- Regulovať zber lesných plodov najmä v lokalitách, ktoré predstavujú biocentrá rôznych hierarchických úrovní, lokality NATURA 2000, chránené územia a pod..

- Nerozširovať rozvoj zastavaných plôch (urbanizované plochy, športové, rekreačné, dopravné plochy a pod.) na úkor záberu biocentier, biokoridorov, genofondových lokalít, plôch NATURA 2000 a ostatných cenných ekostabilizačných území.
- Zosúladiť rozvoj poľovníctva s ochranou prírody a biodiverzity – citlivo lokalizovať políčka pre zver, citlivo realizovať prikrmovanie zveri a pod., aby neprichádzalo k šíreniu inváznych druhov.
- Usmerniť aplikáciu chemických prostriedkov, tak aby sa neohrozovali cenné biotopy.
- V južnej časti okresu s výskytom veľkoblukovej ornej pôdy je potrebné zabezpečiť výsadbu líniovej a plošnej vegetácie (remízky a pod.), ktoré budú plniť funkciu interakčných prvkov, za účelom zvýšenia priestorovej stability poľnohospodárskej krajiny.
- Dobudovať a vytvoriť funkčné prvky ÚSES, revitalizovať, dosadiť a zabezpečiť spojitost' brehových porastov v celej dĺžke biokoridorov.
- Vytvoriť ekotónové plochy na kontakte s ekologicky významnými segmentmi krajiny s cieľom ochrany týchto hodnotných území pred negatívnymi vplyvmi najmä z poľnohospodárskej výroby.
- Zlikvidovať divoké skládky lokalizované v rámci chránených území a prvkov ÚSES, ktoré sú nielen ohrozujúcim faktorom pre biotu a ostatné zložky životného prostredia, ale negatívne pôsobia aj z aspektu hygienického a estetického.
- Vypracovať a realizovať programy na zachovanie ohrozených taxónov flóry a fauny.
- Realizovať ekodukty na prekonanie bariér na kolíznych bodoch biokoridorov a líniových technických prvkov.
- Zabezpečiť dôsledné uskutočňovanie ochranných opatrení. Vykonávať kontrolu škodcov a eliminovať ich negatívny vplyv.
- Zabezpečiť vhodný manažment lúčnych ekosystémov – pravidelné kosenie, extenzívna pastva, zabrániť opúšťaniu TTP a ostatného PPF, s cieľom eliminovať šírenie synantropných a inváznych druhov, zabezpečiť reguláciu pasenia, tak aby niektoré lokality nevykazovali príliš veľkú zaťaženosť.
- Eliminovať vypaľovanie suchej trávy.

E Stabilizovať zosuvné územia

- Sanovať územia postihnuté zosuvnými procesmi a na lokalitách náchylných na svahové deformácie a v územiach kde sú ohrozené antropogénne prvky krajiny (stavby, komunikácie, infraštruktúra a pod.) realizovať primerané formy využitia územia nepodporujúce zosilňovanie prejavu týchto prirodzených rizík. Podrobné zobrazenie lokalít náchylných na svahové deformácie je na mape stresových faktorov.
- Regulatíva – zabezpečenie druhovej skladby s posilnením pôdoochrannej funkcie zvýšením podielu drevín zabezpečujúcich stabilitu pri obnove Programu starostlivosti o lesy (pôvodne LHP).

F Zachovať vodný režim a ochrana vody

- Nevykonávať technické opatrenia v blízkosti vyhlásených mokradí a hydrických biokoridorov, biocentier, genofondových lokalít, podmáčaných biotopov, ktoré by mali vplyv na zmenu hydrologického režimu lokalít.
- Regulovať čerpanie vody z tokov najmä v suchom období, aby nedošlo k poklesu vôd pod prahovú hodnotu, a tým k ohrozeniu funkčnosti hydrických biokoridorov.
- Nerobiť umelé úpravy vodných tokov, nakoľko takéto zásahy negatívne ovplyvňujú funkčnosť biokoridorov a súčasne predstavujú riziká pre povodňovú ohrozenosť obyvateľstva. Vyčistiť a nezaväzť toky domovým a stavebným odpadom.
- Zachovať prirodzený charakter vodných tokov, nerealizovať výruby brehovej vegetácie, aby sa neohrozila funkčnosť biokoridorov.
- Hydrické biokoridory odizolovať od poľnohospodársky využívannej pôdy pufráčnymi pásmi TTP (minimálna potrebná šírka takéhoto pásu je 10 – 15 m), alebo krovinami, s cieľom ich ochrany pred nepriaznivými vplyvmi z poľnohospodárskej výroby. Najjednoduchším spôsobom ochrany je vytvoriť takéto pásy zatrávením s pravidelným kosením, prípadne ponechať to nezarybňovať vodné toky, ktoré predstavujú biokoridory rôznej hierarchickej úrovne inváznyimi druhmi, ktoré by mohli ohroziť druhové zloženie uvedených vodných tokov, to územie sukcesii.
- Odstrániť všetky divoké skládky, vrátane poľných hnojísk, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú kvalitu vôd,
- Z hľadiska ochrany kvality vôd zabrániť nelegálnemu vypúšťaniu odpadových vôd z domácností. V sídlach bez kanalizácie vybudovať kanalizáciu.

- Zladiť využitie PHO vodných zdrojov s ochranou kvalitatívnych a kvantitatívnych vlastností vody daných vodných zdrojov, zabezpečiť zatravnenie PHO I. stupňa vodných zdrojov a v PHO II. stupňa, aplikovať extenzívne využitie PPF, najmä v oblasti PHO.

G Opatrenia vzťahujúce sa na ekologicky významné segmenty (interakčné prvky)

- G/1 Staré koryto Váhu – stavebná uzávera, zákaz výrubu NDV, zákaz tvorenia skládok, zákaz ťažby štrku.
- G/2 Alúvium Podhradského potoka – zákaz úpravy toku, znečisťovania odpadmi. , výrubu brehových porastov, výrub porastov je možné uskutočniť v prípade protipovodňových opatrení
- G/3 Sokol – zákaz ťažby nerastných surovín, zakladania záhradkových osád, nadmernej pastvy, zákaz rekreačnej výstavby v osade Sokol.
- G/4 Košecký hradný vrch – stavebná uzávera, zákaz ťažby nerastných surovín, ničenia NDV, tvorenia skládok odpadu, budovania záhradkovej osady.
- G/5 Porubský potok – zákaz regulácie toku, výrubu brehových porastov, vytvárania skládok odpadu.
- G/6 Dolina Klobušického potoka – zákaz regulácie toku, výrubu brehových porastov,(výrub porastov je možné uskutočniť v prípade protipovodňových opatrení) poškodzovania NDV, znečisťovania územia odpadmi, rozširovania záhradkovej osady, ktorú je potrebné vhodne začleniť do priestoru (výsadba kulisovej zelene).
- G/7 Dolina Prejtianskeho potoka – stavebná uzávera pre nenarušené časti územia, vylúčiť reguláciu toku, vytváranie skládok a znečisťovania územia, začleniť komplex rybníkov do krajiny.
- G/8 Vlčinec – zákaz ťažby nerastných surovín, ničenia NDV, znečisťovanie územia odpadmi.
- G/9 Dolina Podhradského potoka – zákaz výrubu brehových porastov a NDV, (výrub porastov je možné uskutočniť v prípade protipovodňových opatrení), regulácie toku, znečisťovania priestoru odpadmi.
- G/10 Krivoklátsky potok – zákaz regulácie toku, výrubu brehových porastov, (výrub porastov je možné uskutočniť v prípade protipovodňových opatrení), znečisťovanie územia odpadmi.
- G/11 Košariská dolina – zákaz regulácie toku, výrubu brehových porastov výrub porastov je možné uskutočniť v prípade protipovodňových opatrení a NDV, znečisťovanie odpadmi.
- G/12 Tovarský potok – zákaz regulácie toku, výrubu brehových porastov, výrub porastov je možné uskutočniť v prípade protipovodňových opatrení znečisťovania územia odpadmi.

Návrhy na zlepšenie kvality životného prostredia

Viažu sa predovšetkým na urbanizované prostredie. K základným opatreniam tejto skupiny patria:

- zlikvidovať všetky divoké skládky domového aj stavebného odpadu, ktoré sú v kolízii s obytnými a rekreačnými areálmi,
- vybudovať vodovod v obciach bez napojenia na vodovodnú sieť,
- zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej vegetácie v okolí antropogénnych objektov s nepriaznivými vplyvmi na životné prostredie – poľnohospodárske a priemyselné objekty, skladovacie areály a pod.; odizolovať zdroje znečistenia ovzdušia,

- urobiť podrobný prieskum zaťaženia jednotlivých zložiek životného prostredia s cieľom presnej identifikácie parciel nadlimitne zaťažených; zabezpečiť ich pravidelný monitoring,
- pri novonavrhovaných aktivitách uplatňovať zákon č.24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie s aktívnym zapojením obyvateľstva do procesu posudzovania a preferovať alternatívy s minimálnym vplyvom na životné prostredie,
- zachovať krajinnooesteticky významné prvky a štruktúry krajiny, dotvárajúce typický charakter lúčno-lesohospodárskej krajiny,
- doplniť a skvalitniť sídelnú vegetáciu, uplatňovať esteticky pôsobivé prvky v stvárnení sídiel s cieľom zvýšenia ich celkovej atraktivity,
- postupne eliminovať zdroje znečistenia vôd záujmového územia s cieľom zlepšenia ich kvality, najmä u vodohospodársky významných tokov,
- zrealizovať výskum negatívneho vplyvu environmentálnych záťaží.

6.4 NÁVRH PRVKOV RÚSES ODPORÚČANÝCH NA ZABEZPEČENIE LEGISLATÍVNEJ OCHRANY

Všetky územia NATURA 2000 sú začlenené do regionálnych resp. nadregionálnych biocentier alebo biokoridorov.

k. ú. Pruské

LITERATÚRA

- Štátna ochrana prírody SR, Informačný systém taxónov a biotopov
- Fajmonová E., 1991: Ohrozené spoločenstvá pramenísk v Strážovských vrchoch. Biológia, Bratislava, 46: 427-433
- Fajmonová E., 1991: K poznaniu ohrozených spoločenstiev lužných lesov na strednom Považí. Biológia, Bratislava, 46, 5: 443-450
- Fajmonová E., 1995: Xerothermná vegetácia v juhozápadnej časti Chránenej krajinskej oblasti Strážovské vrchy. Naturae Tutela, Zb. Slov. Múz. Ochr. Prír. Jaskyn., Liptovský Mikuláš, 3: 213-221
- Fajmonová E., 1970: Lesné spoločenstvá pohoria Javorníky a sev. časti Bielych Karpát. Kandidátska dizertačná práca (msc.). 255 pp
- Fajmonová E., 1973: Fytocenologické zatriedenie submontánných bylinných vápencových bučín na strednom Považí. Biologia, Bratislava, 28: 537-545
- Fajmonová E., 1971: Príspevok k fytocenológii vápencových bučín stredného Považia. Biologia, Bratislava, 26: 517-529.
- Fajmonová E., 1992: Druhovú diferenciáciu kontaktných fytocenóz zväzu *Quercion pubescentis petraeae* a...v Strážovských vrchoch. Biológia, Bratislava, 47: 47-54
- Fajmonová E., 1984: *Mercuriali-Fraxinetum* v severnej časti Bielych Karpát. Biologia, Bratislava, 39: 101-104
- Feráková, V., Maglocký, Š. & Marhold, K., 2001: Červený zoznam papraďorastov a semenných rastlín Slovenska
- (december 2001). In: Baláž, D., Marhold, K. & Urban, P. eds., Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska, Ochr. Prír. 20 (Suppl.): 48-81
- Futák J., 1960: Xerothermná vegetácia južnej časti Strážovskej hornatiny. Kand. dizert. práca (msc.) depon in. BU SAV
- Hájek M., 1998: Mokřadní vegetace Bílých Karpat. Sb. Přír. Klubu Uherské Hradiště, Suppl. 4: 1-157
- Hájek M., Hájková P. & Smatanová J. (2001): Nelesní mokřadní vegetace Strážovských vrchů. Ochrana přírody, 19: 25-46
- Chytrý M., 1994: Xerothermic oak forests in the middle Váh basin and the southern part of the Strážovská hornatina upland, Slovakia. Scr. Fac. Sci. Natur. Univ. Masaryk. Brun., Brno, 22-23: 121-134
- Janišová, M. et al., 2007: Travnobylinná vegetácia Slovenska – elektronický expertný systém na identifikáciu syntaxónov. Botanický ústav SAV, Bratislava, p. 110 - 117
- Janský, P., 2008: Vstavačovité (Orchidaceae) severnej časti Bielych Karpát. Diplomová práca. Msc
- Janišová, M., P. Hájková, et al. (2007). Travnobylinná vegetácia Slovenska - elektronický expertný systém na identifikáciu syntaxónov. Bratislava, Botanický ústav SAV
- Jurko A., 1969: Die Weidegesellschaften des Strážover Berglandes in der Nordwestslowakei und die
- syntaxonomischen Probleme des Cynosurion-Verbandes in den Westkarpaten. Folia Geobot. Phytotax., Praha, 4: 101-132
- Jurko A., 1964: Feldheckengesellschaften und Uferweidenbusche des Westkarpatengebietes. Biol. Pr., SAV Bratislava, 10: 1-100
- Kolektív, 2000: Mapovanie travinnej vegetácie Slovenska. Metodická príručka. Daphne, Bratislava, 2. upravené vydanie, p.34
- Marhold, K a Hindák, F., 1998: Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Bratislava
- Mered'a P. jun., 1996b: *Epipactis komoricensis*, spec. nova (Orchidaceae) – eine neue autogame Sitter-Art aus dem *E. leptochila*-Aggregat aus der Slowakei. Preslia 68: 125-134
- Mered'a P. jun., 1997b: Príspevok k poznaniu *Epipactis pontica* Taubenheim na Slovensku. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 19: 122-128
- Mered'a P. jun., 1998: K rozšíreniu druhu *Epipactis komoricensis* Mered'a (*E. leptochila* agg.) na Slovensku. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 20: 78-81
- Mered'a P. jun., 2002b: Morphometric and population-biological study of the species *Epipactis tallosii* (Orchidaceae) on the site in the Ilavská kotlina basin (western Slovakia). Acta Fac. Rerum Nat. Univ. Comenianae, Bot. 41: 23-29

- Mered'a P. jun. & Potůček O., 1998: *Epipactis futakii*, spec. nova (*Orchidaceae*) – eine neue kleistogam blühende Sitter-Art aus der Slowakei. *Preslia* 70: 247–258
- Mered'a, P., jun. (ed.), 2003: Pruské a jeho okolie. Informačné materiály pre účastníkov Floristického kurzu SBS a ČBS Pruské. ŠOPR (Msc., pomôcka pre účastníkov floristického kurzu)
- Mertanová S. & Smatanová J. (eds), 2006: Zoznam taxónov zaznamenaných na Floristickom kurze Pruské 200, p. 31-102. *Bull. Slov. Bot. Spoločn., Suppl.* 1/12, 28
- Maglocký, Š., Mucina, L., 1985: A list of vegetation units of Slovakia. *Document phytosociologiques*, Vol. IX, Camerino, p.177-220
- Plesková, Z., 2010: Vegetácia lesov a krovín bývalého bezlesia Bielych Karpát. Diplomová práca, PvF, Ústav botaniky a zoologie, Masarykova Univerzita Brno (msc.)
- Stanová V. & Valachovič M. [ed.] (2002): Katalóg biotopov Slovenska. Daphne – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava
- Šušňalová K., 1999: Flora a vegetácia lokalít Babiná a Krivoklátske lúky v Bielych Karpatoch. Dipl. Pr., (msc.) depon in kat. pedol. PrF UK Bratislava
- Ujházyová M., 2007: Syntaxonómia bukových lesov na vápencoch bradlového pásma. TU, Zvolen, 144p
- Úplné znenie vyhlášky MŽP SR č.24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení vyhlášky č. 492/2006 Z.z., vyhlášky č. 638/2007 Z.z. a vyhlášky č. 579/2008 Z.z. s prílohami. *Vestník MŽP SR*, 2008, roč. XVI, čiastka 6
- Valachovič M., 1995: Rastlinné spoločenstvá Slovenska. 1. Pionierska vegetácia. Veda, vydavateľstvo SAV, 184 pp
- Valachovič M. (ed.), 2001: Rastlinné spoločenstvá Slovenska. 3. Vegetácia mokradí. Veda, vydavateľstvo SAV, 434 pp
- Valachovič M., 1992: Vegetácia vápencových sutín Západných Karpát. Kand. dizert. práca (msc.)
- VÝNOS MŽP SR č.3/2004-5 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu. In: *Vestník MŽP SR ročník XII 2004*, čiastka 3
- Nепublikované, voľne prístupné dáta E. Fajmonovej, M. Hájka
- Nепublikované údaje I. Škodovej
- Nепublikované údaje P. Mered'ú

POUŽITÉ INTERNETOVÉ STRÁNKY:

www.sopsr.sk
www.enviroportal.sk
www.sazp.sk
www.statistics.sk
www.vupop.sk
www.podnemapy.sk
www.ilava.sk
www.pamiatky.sk
www.zbierka.sk
www.guds.sk
www.forestportal.sk
www.air.sk
www.hbu.sk

PREHLAD POUŽITÝCH SKRATIEK

BPEJ	Bonitovaná pôdna – ekologická jednotka
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad
ČOV	Čistiareň odpadových vôd
DP	Dobývací priestor
DSO	Drobný stavebný odpad
EÚ	Európska únia
EZ	Environmentálna záťaž
GL	Genofondová lokalita
GNÚSES	Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability SR
HPJ	Hlavná pôdna jednotka
CHLÚ	Chránené ložiskové územie
CHKO	Chránená krajinná oblasť
CHVO	Chránená vodohospodárska oblasť
JPRL	Jednotka priestorového rozloženia lesa
k. ú.	Katastrálne územie
KES	Koeficient ekologickej stability
KO	Komunálny odpad
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska
LHP	Lesný hospodársky plán
LNN	Ložisko nevyhradených nerastov
lvs	lesný vegetačný stupeň
MŽP	Ministerstvo životného prostredia
MÚSES	Miestny územný systém ekologickej stability
NDV	Nelesná drevinová vegetácia
NKP	Národná kultúrna pamiatka
NRBc	Nadregionálne biocentrum
NRBk	Nadregionálny biokoridor
NPR	Národná prírodná rezervácia
OH	Odpadové hospodárstvo
OP	Ochranné pásmo
OPŽP	Operačný program životné prostredie
PHO	Pásmo hygienickej ochrany
POH	Program odpadového hospodárstva
PP	Prírodná pamiatka
PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
PR	Prírodná rezervácia
REPGES	Reprezentatívny geoeekosystém
RBc	Regionálne biocentrum
RBk	Regionálny biokoridor
RCOP	Regionálna správa ochrany prírody a krajiny Prešov
REZ	Register environmentálnych záťaží
RÚSES	Regionálny územný systém ekologickej stability
SAV	Slovenská akadémia vied
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav

SKCHVÚ	Chránené vtáčie územie
SKŠ	Súčasná krajinná štruktúra
SKUEV	Územie európskeho významu
ŠOP	Štátna ochrana prírody
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
TTP	Trvalý trávny porast
ÚSES	Územný systém ekologickej stability
ÚPD	Územnoplánovacia dokumentácia
ÚPN VÚC	Územný plán veľkého územného celku
ÚZ KP SR	Ústredný zoznam kultúrnych pamiatok Slovenskej republiky
VÚPOP	Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy
VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
ŽP	Životné prostredie

ZOZNAM TABULIEK, OBRÁZKOV, GRAFOV

- Tab. č. 1: Zoznam obcí okresu Ilava
Tab. č. 2: Geomorfologické jednotky okresu Ilava
Tab. č. 3: Prehľad pôdných typov okresu Ilava
Tab. č. 4: Prehľad HPJ v okrese Ilava
Tab. č. 5: Nováková klasifikácia zrnitosti pôd - pôdne druhy podľa Nováka
Tab. č. 6: Kategórie zrnitosti pôd v systéme BPEJ
Tab. č. 7: Zastúpenie jednotlivých pôdných druhov v okrese Ilava
Tab. č. 8: Významné toky okresu Ilava
Tab. č. 9: Vodné zdroje okresu Ilava
Tab. č. 10: Klimatické stanice v predmetnom území a jeho okolí
Tab. č. 11: Priemerné mesačné teploty vzduchu v stanici Beluša za obdobie rokov 1979 – 2008
Tab. č. 12: Zrážkomerné stanice v predmetnom území a jeho okolí
Tab. č. 13: Priemerné mesačné (ročné) úhrny zrážok a v stanici Beluša
Tab. č. 14: Priemerná mesačná a ročná rýchlosť vetra, meteorologická stanica Beluša
Tab. č. 15: Okres Ilava podľa fyto geograficko-vegetačného členenia
Tab. č. 16: Celkový zoznam biotopov v riešenom území
Tab. č. 17: Úhrnné hodnoty druhov pozemkov v okrese Ilava podľa katastrálnych území (ha)
Tab. č. 18: Výmera pôd pripadajúca na 1 obyvateľa (m²)
Tab. č. 19: Drevinová skladba lesných porastov v okrese Ilava (podľa údajov LHP)
Tab. č. 20: Veková štruktúra lesných porastov v okrese Ilava
Tab. č. 21: Lesné porasty podľa druhu obhospodarovania v okrese Ilava (podľa údajov LHP)
Tab. č. 22: Vodohospodárske vodné tok
Tab. č. 23: Chránené vodohospodárske zdroje
Tab. č. 24: Dobývacie priestory
Tab. č. 25: Chránené ložiskové územia v okrese Ilava
Tab. č. 26: Prehľad funkčných poľnohospodárskych sídiel v okrese Ilava
Tab. č. 27: Prehľad cestnej infraštruktúry
Tab. č. 28: Porovnanie nadregionálnych prvkov ÚSES
Tab. č. 29: Zoznam obcí s platnou ÚPD
Tab. č. 30 : Navrhované územia NATURA 2000 C etapy
Tab. č. 31: Zoznam chránených a ohrozených druhov rastlín v riešenom území
Tab. č. 32 : Zoznam chránených druhov živočíchov
Tab. č. 33: Osobitne chránené pôdy
Tab. č. 34: Vodohospodársky významné vodné toky v okrese
Tab. č. 35: Evidencia chránených ložiskových území (CHLÚ) Obvodný banský úrad v Prievidzi
Tab. č. 36: Evidencia dobývacích priestorov (DP) Obvodný banský úrad v Prievidzi
Tab. č. 37: Dobývacie priestory bez ťažby (DP bez ťažby)
Tab. č. 38: Dobývacie priestory s ťažbou (DP ťažba)
Tab. č. 39: Chránené ložiskové územia (CHLU)
Tab. č. 40: Ložiská nevyhradených nerastov (LNN)
Tab. č. 41: Národné kultúrne pamiatky v okrese Ilava
Tab. č. 42: Potenciálna vodná erózia v okrese Ilava
Tab. č. 43: Množstvo odpadov v okrese Ilava za obdobie rokov 2005 - 2009 v (t)
Tab. č. 44: Produkcia odpadov podľa klasifikácie ekonomických činností za rok 2009 v (t)
Tab. č. 45: Produkcia odpadov u významných producentov okresu Ilava za rok 2009 v (t)
Tab. č. 46: Nakladanie s komunálnym a drobných stavebným odpadom v okrese Ilava za obdobie 2005 - 2009 v (t).
Tab. č. 47: Riadené skládky odpadov v okrese Ilava
Tab. č. 48: Zaznamenané potenciálne miesta vzniku neriadených skládok okresu Ilava v katastroch jednotlivých obcí
Tab. č. 49: Zoznam sanovaných a rekultivovaných environmentálnych záťaží v okrese Ilava

- Tab.č. 50: Zoznam pravdepodobných environmentálnych záťaží v okrese Ilava
Tab.č. 51: Produkcia emisií v okrese Ilava v rokoch 2001- 2009
Tab.č. 52: Emisné kvóty oxidu siričitého, pridelené EQ na roky 2009 - 2010
Tab.č. 53: Najvýznamnejšie stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia v oblasti – VZZO , (produkcia emisií /rok 2009)
Tab.č. 54: Stav odkanalizovania a čistenia odpadových vôd
Tab.č. 55: Kvalita povrchových vôd vo vybraných miestach odberu
Tab.č. 56: Stupne biotickej významnosti pre prvky SKŠ
Tab.č. 57: Hodnotenie krajiny podľa stupňa KES
Tab.č. 58: Koeficient ekologickej stability pre územia obcí okresu Ilava
Tab.č. 59: Hodnotenie výskytu prioritných biotopov
Tab.č. 60: Hodnotenie výskytu biotopov európskeho významu
Tab.č. 61: Hodnotenie biotopov národného významu
Tab.č. 62: Hodnotenie ostatných biotopov
Tab.č. 63: Typy potenciálnych reprezentatívnych geoeosystémov
Tab.č. 64: Zoznam REPGES v geoeologických regiónoch a subregiónoch
Tab.č. 65: Zastúpenie prvkov RÚSES okresu Ilava
Tab.č. 66: Nadregionálne biocentrá
Tab.č. 67: Regionálne biocentrá
Tab.č. 68: Interakčné prvky
Tab.č. 69: Genofondové lokality (GL)

- Obrázok č. 1: Vymedzenie územia okresu Ilava
Obrázok č. 2: Geomorfologické jednotky okresu Ilava
Obrázok č. 3: Geologická stavba územia okresu Ilava
Obrázok č. 4: Inžiniersko-geologická rajonizácia okresu Ilava
Obrázok č. 5: Pôdne typy – poľnohospodárska pôda
Obrázok č. 6: Riečna sieť s povodiami v okrese Ilava
Obrázok č. 7: Hydrogeologické rajóny okresu Ilava
Obrázok č. 8: Potenciálna prirodzená vegetácia
Obrázok č. 9: Kategórie lesov v okrese Ilava
Obrázok č. 10: Chránené územia v okrese Ilava
Obrázok č. 11: Svahové deformácie v okrese Ilava

- Graf č. 1: Grafické znázornenie priemerných mesačných teplôt na stanici Beluša
Graf č. 2: Grafické znázornenie priemerných mesačných úhrnných zrážok v stanici Beluša
Graf č. 3: Grafické znázornenie priemerných mesačných rýchlostí vetra, stanica Beluša
Graf č. 4: Graf drevinovej skladby lesných porastov v okrese Ilava
Graf č. 5: Graf vekovej štruktúry lesných porastov v okrese Ilava
Graf č. 6: Graf druhov obhospodarovania lesných porastov v okrese Ilava

1

OKRESNÝ ÚRAD ILAVA
odbor starostlivosti o životné prostredie

Slovenská agentúra životného prostredia Sektoria environmentálnej politiky a riadenia projektov					
GR	KGR	OKO	RSEDIS	SFEÚ	SEP
OAHZPEÚT-1054P32P		2014/0000058/104		BEN	
súhlasím - nasúhlasím					
IMS	APR	CC:	A.A.		
Zodpovedný:			Termín:		

Okresné námestie 81/18, 019 01 Ilava

Slovenská agentúra životného prostredia Ústredie Banská Bystrica	
Ilava, 15. 01. 2015	
Došlo:	23 -01- 2015
BEN-0058-2015	
Č.: 340/2015	Príh.

Rozhodnutie

Okresný úrad Ilava, odbor starostlivosti o životné prostredie, ako príslušný orgán štátnej správy starostlivosti o životné prostredie podľa § 5 ods. 1 zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení a ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach ochrany prírody a krajiny podľa § 64 ods. 1 písmeno d) a § 68 písm. c) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“)

s c h v a ľ u j e

dokumentáciu ochrany prírody a krajiny

- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Ilava

podľa § 54 ods. 2 písm. c) zákona o ochrane prírody a krajiny zhotoviteľom ktorej je Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica v roku 2013.

Odvôvodnenie:

Dokumentácia bola vypracovaná v zmysle vyhlášky č. 24/2003 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody a krajiny (príloha č.23) a skladá sa :

a) z textovej časti:

1. PRÍRODNÉ POMERY

- 1.1 ABIOTICKÉ POMERY
- 1.2 BIOTICKÉ POMERY

2. SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA

3. ZHODNOTENIE VZŤAHU K ÚPN VÚC A DOTKNUTÝCH OBCÍ

4. POZITÍVNE A NEGATÍVNE PRVKY/JAVY V ÚZEMÍ

- 4.1 POZITÍVNE PRVKY A JAVY
- 4.2 NEGATÍVNE PRVKY A JAVY

5. SYNTÉZA ANALYTICKÝCH VSTUPOV A HODNOTENIA

- 5.1 HODNOTENIE EKOLOGICKEJ STABILITY
- 5.2 PLOŠNÉ A PRIESTOROVÉ USPORIADANIE POZITÍVNYCH A NEGATÍVNYCH PRVKOV/JAVOV V KRAJINE
- 5.3 HODNOTENIE TYPOV BIOTOPOV
- 5.4 REPREZENTATÍVNE POTENCIÁLNE GEOEKOSYSTÉMY
- 5.5 HODNOTENIE KRAJINNEJ ŠTRUKTÚRY

6. NÁVRH REGIONÁLNEHO ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY

6.1 NÁVRH PRVKOV RÚSES

6.2 NÁVRH MANAŽMENTOVÝCH OPATRENÍ PRE EXISTUJÚCE A NAVRHOVANÉ PRVKY RÚSES

6.3 NÁVRH OPATRENÍ NA ZVÝŠENIE EKOLOGICKEJ STABILITY KRAJINY

6.4 NÁVRH PRVKOV RÚSES ODPORÚČANÝCH NA ZABEZPEČENIE LEGISLATÍVNEJ OCHRANY

b) z grafickej časti:

1. MAPA SUČASTNEJ KRAJINNEJ ŠTRUKTÚRY

M 1 : 50 000

2. MAPA POZITÝVNÝCH PRVKOV

M 1 : 50 000

3. MAPA NEGATÍVNÝCH PRVKOV

M 1 : 50 000

4. MAPA NÁVRH REGIONÁLNEHO ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY

M 1 : 50 000

Okresný úrad Ilava, odbor starostlivosti o životné prostredie oznámil konanie o prerokovacom a schvaľovacom procese verejnou vyhláškou zo dňa 09.10.2014, ktorá bola vyvesená v každej obci okresu Ilava po dobu 30 dní.

Dokumentácia bola zverejnená na internetovej stránke Okresného úradu Ilava, ako aj na úradnej tabuli Okresného úradu Ilava v termíne od 10.10.2014 do 11.11.2014 a zároveň bolo oznámenie o začatí prerokovania R-ÚSES okresu Ilava zaslané dotknutým orgánom a organizáciám na pripomienkovanie v lehote do 30 dní.

Vznesené pripomienky k R-ÚSES okresu Ilava pred schválením boli dňa 16.12.2014 prerokované a následne zhotoviteľom SAŽP zapracované do dokumentácie R-ÚSES okresu Ilava.

Vzhľadom na to, že dokumentácia R-ÚSES okresu Ilava je vypracovaná v súlade so zákonom o ochrane prírody a krajiny a vykonávacou vyhláškou a vzhľadom na uvedené skutočnosti bola dokumentácia R-ÚSES okresu Ilava schválená.

Poučenie:

Schvaľovanie dokumentu ochrany prírody a krajiny Regionálneho územného systému ekologickej stability okresu Ilava sa nevykonáva podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (správny poriadok), a preto sa voči nemu nemožno odvolať. Toto rozhodnutie možno preskúmať súdom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Osobitné predpisy, ako aj ostatné ustanovenia zákona č. 543/2002 Z. z. ostávajú vydaním tohto rozhodnutia nedotknuté.

Ing. Vít Ondráš
vedúci odboru

Rozdeľovník:

1. Ministerstvo životného prostredia SR, odbor ochrany prírody, Nám. L. Štúra 1, 812 35 Bratislava
2. Obec Bohunice, starosta, 018 52 Bohunice
3. Obec Bolešov, starosta, 018 53 Bolešov č. 78
4. Obec Borčice, starosta, 018 53 Borčice č. 73
5. Obec Červený Kameň, 018 56 Červený Kameň č. 226
6. Mesto Dubnica nad Váhom, primátor, Bratislavská 434/1, 018 41 Dubnica nad Váhom
7. Obec Dulov, starosta, 018 52 Dulov č. 168
8. Obec Horná Poruba, starosta, 018 35 Horná Poruba č. 39
9. Mesto Ilava, primátor, Mierové námestie 16/31, 019 01 Ilava
10. Obec Kameničany, starosta, 018 54 Kameničany
11. Obec Košeca, starosta, Hlavná 36/100, 018 64 Košeca
12. Obec Košecké Podhradie, starosta, 018 31 Košecké Podhradie č. 359
13. Obec Krivoklát, starosta, 018 52 Krivoklát č. 77
14. Obec Ladce, starosta, Hviezdoslavova 599, 018 63 Ladce
15. Obec Mikušovce, starosta, 018 57 Mikušovce 22
16. Mesto Nová Dubnica, primátor, Trenčianska 45/41, 018 51 Nová Dubnica
17. Obec Pruské, starosta, Nad Kostolom 1, 018 52 Pruské
18. Obec Sedmerovec, starosta, 018 54 Sedmerovec č. 58
19. Obec Slavnica, starosta, 018 54 Slavnica č. 209
20. Obec Tuchyňa, starosta, 018 55 Tuchyňa
21. Obec Vršatské Podhradie, starosta, 018 52 Vršatské Podhradie č. 54
22. Obec Zliechov, starosta, 018 32 Zliechov č. 233
23. Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 47, 832 47 Bratislava
24. Trenčiansky samosprávny kraj, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín
25. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, S-CHKO Biele Karpaty, Trenčianska 31, 914 41 Nemšová
26. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky S-CHKO Strážovské vrchy, Orlové 189, 017 01 Považská Bystrica
27. Slovenský pozemkový fond, Búdková cesta 36, 817 47 Bratislava
28. Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ Piešťany, Nábřežie I. Krasku 834/3, 921 80 Piešťany
29. Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ Piešťany, Správa povodia stredného Váhu I Púchov, 020 71 Nimnica
30. Stredoslovenská energetika – Distribúcia, a.s., Pri Rajčianke 2927/8, 010 47 Žilina
31. SPP, a.s., Mlynské nivy 44/a, 825 11 Bratislava
32. Lesy SR, š.p., Banská Bystrica, OZ Považská Bystrica, Orlové 278, 017 22 Považská Bystrica
33. Krajský pamiatkový úrad Trenčín, pracovisko Prievidza, Ul. J. Červeňa 34, P.O. BOX 18, 971 06 Prievidza
34. Slovak Telekom, a.s., Bajkalská 28, 817 62 Bratislava
35. Orange Slovensko, a.s., Metodova 6, 821 08 Bratislava
36. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici, Slovenských partizánov 1130/50, P.O. BOX 154, 017 50 Považská Bystrica
37. Slovenský rybársky zväz, MO Dubnica nad Váhom, Partizánska č. 151/3, 018 41 Dubnica nad Váhom
38. Okresný úrad Trenčín, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Hviezdoslavova 3, 911 01 Trenčín
39. Okresný úrad Trenčín, pozemkový a lesný odbor, Nám. Sv. Anny 7, 911 01 Trenčín

40. Okresný úrad Trenčín, odbor starostlivosti o ŽP, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek ŽP kraja, Hviezdoslavova 3, 911 01 Trenčín
41. Okresný úrad Trenčín, odbor výstavby a bytovej politiky, Hviezdoslavova 3, 911 01 Trenčín
42. Obvodný banský úrad, Matice Slovenskej 10, 971 22 Prievidza
43. Správa ciest Trenčianskeho samosprávneho kraja, Správa a údržba, Považské Podhradie 292, 017 25 Považská Bystrica
44. Považská vodárenská spoločnosť, a. s., Nová 133, 017 01 Považská Bystrica
45. Dopravný úrad, Letisko M. R. Štefánika, 823 05 Bratislava
46. Okresný úrad Ilava, odbor starostlivosti o životné prostredie, Mierové námestie 81/18, 019 01 Ilava – ŠVS
47. Okresný úrad Ilava, odbor starostlivosti o životné prostredie, Mierové námestie 81/18, 019 01 Ilava – ŠSOH
48. Okresný úrad Ilava, odbor krízového riadenia, Mierové námestie 81/18, 019 01 Ilava